ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ
ΠΡΟΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα.

CONFVTATIO
NILI THESSALONICENSIS
de primatu Papæ.

AVCTORE IO. MATTHÆO CARYOPHYLLO
Archiepiscopo Iconiensi.

PARISIIS,
Apud ADRIANVM TAVPINART, via Iacobæa
sub signo Sphæræ.

M. DC. XXVI.

APPROBATIO.

NOs subsignati sacræ facultatis Theologiæ Parisiensis Doctores legimus hanc Nili Thessalonicensis schismatici de Primatu Papæ scribentis confutationem, Auctore Ioanne Caryophyllo Archiepiscopo Iconiensi, testamúrque nihil continere quod aduersetur fidei Ecclesiæ Catholicæ Apostólicæ & Romanæ. Datum Lutetiæ Parisiorum die 8. Aprilis, Anno Christi 1626.

DE SAINCT PERE.

FRIZON.

ΤΩ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ ΠΑΤΡΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕ-νικῷ ἀρχιποίμενι Οὐρβανῷ τῷ ὀγδόῳ.

Τῆς ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως τὸ ἄμαχον κράτος πάτερ μακαριώτατε, τρισὶ μάλιστα προσβολαῖς ὥρμησε διακλονεῖν ἡ πολύτροπος φιλαρχία. πρῶτα μὲν γὰρ ἔδοξε τιμᾶν πόλει πόλιν ἁμιλλωμένην, παλαιᾷ νέαν· καὶ ἡ τῆς μιᾶς τιμὴ ταῖς πολλαῖς περιγέγονεν εἰς ἀτιμίαν, καὶ ἡ πρόσφατος τάξις τὴν ἀρχαίαν διέ-

BEATISSIMO PATRI

VRBANO VIII.

VNIVERSALIS

ECCLESIÆ SVMMO

Pontifici.

INexpugnabilem Apostolicæ summitatis arcem, Pater Beatissime, tribus potissimum machinamentis labefactare conata est ambitiosa elatio. Primò enim vrbẽ vrbis æmulam antiquæ nouã, nouis placuit honoribus augeri, ex quo factum, vt vnius honor multarũ esset

λυσε, Δαμάσου τοῦ πάνυ κοσμοῦντος
τὸν Πέτρου θρόνον τῇ τε ἱεροπρεπεστάτῃ
τοῦ βίου σεμνότητι, καὶ τῇ πανευσεβεῖ φι-
λομουσίᾳ. Εἶτα ἐπαρθείσης τῆς νεω-
τέρας, κατὰ τὸν ἀμφικέφαλον τῆς
βασιλείας ἀετὸν, δύο σκηπτούχοις
ἀνηγόρευσαν πόλεις, ἰσοτίμοις τε καὶ
ἰσοδυνάμοις τὰ θεῖα, Λέοντος τοῦ γεν-
ναιοτάτου ἱεραρχοῦντος, δι' ὃν ἡ πρε-
σβῦτις Ῥώμη καὶ πολέμοις ἔθραυσε
ψυχῶν καὶ πολέμους τῶν βαρβάρων.
τέλος κορυφωθεῖσα ἡ τόλμα τὴν
διχόνοιαν ἤνεγκε, πολλὰ κατὰ τῆς
ἀποστολικῆς ἀκρότητος ῥαψῳδήσα-
σα, Νικολάου πηδαλιουχοῦντος τὴν
Πέτρου ὁλκάδα, καὶ πολλοὺς κατα-
βαλλομένου ἀγῶνας, ἐφ' ᾧ κατα-

imminutio, & recens inuectus ordo antiquum euerteret ordinem, quo tempore Damasus sedem ornabat, & innocentis vitæ sanctimonia, & sacrarum studio Musarum. Inde ornatam priuilegiis nouam vrbem eo vsque prouehere libuit, vt instar bicipitis Imperatorũ Aquilæ, duæ quoque viderentur vrbes pari in rebus diuinis potestate conspicuæ. Leo cùm primus excelsi vir animi sedi apostolicæ præerat: cuius opera æterna vrbs, & animarũ bella sustulit, & Barbarorum impetus cõpressit. Demum increbescente in cumulum audaciæ consecutum dissidium, multisque impetita scriptis fuit sublimitas Apostolica, summo Pontifice Nicolao I. qui tantam vt reprimeret impudentiam multos

σταλῆναι τὸ τοῦ τολμήματος· Τίς νοῦν ἔχων οὐκ ἂν εἴποι, τοὺς ὑπὲρ τοῦ Πέτρου, καὶ τῆς ἀρχεγόνου Ῥώμης ἱδρῶτας ὀφείλεσθαι τῷ φιλομουσοτάτῳ ἀρχιερεῖ, τῷ καταλυναστῇ τῶν πολέμων, τῷ φυγαδευτῇ τοῦ σχίσματος Οὐρβανῷ τῷ ὀγδόῳ; Δέχου πάτερ μακαριώτατε τὰ σοὶ κομιζόμενα καὶ νομιζόμενα δῶρα, Νεῖλον τόν δε θριαμβευόμενον, καὶ ὑπὲρ ἀναιδῶς καὶ αὐτῷ κατὰ σοῦ συμπλασθέντων ἐκκηρυττόμενον· Καὶ χρύσιο τοῖς ἐν Θρᾴκῃ βαρβάροις δαμάζων Δάμασος τοῖς φιλοπολέμοις Λέων, λεοντείῳ ἐκπλήττων βρυχήματι· Τοῖς ἀποσχιζομένοις Νικόλαος, νικητὴς ἄκρος καὶ τῷ φιλανθρώπῳ τῆς

ſanè excepit labores. Quis adeo vecors, vt vni tibi debitas neget lucubrationes pro ſede Petri, & ſingulari Vrbis Imperio? Cum ille ſis Pontifex, qui & ſacrarum carmine Muſarum præcellis, & bellorum tumultus ſedas, & fugas perniciem ſchiſmatis. Accipe Pater Beatiſſime munus, quod ſponte offertur, & iure defertur, Nilum hunc triumpho edomitum, proque confictis maiorum ſuorum exemplo in tuam ſedem mendaciis iure exploſum. Sic tu Barbaris Thraciam occupãtibus fies domitor Damaſus: & bellorum amantibus leo rugitu tuo leoniano conterritis, & iis qui ſchiſma ſequuntur. Nicolaus, victor fortiſſimus, tum illa tua placi-

ψυχῆς, καὶ τὴν μεγαλοψύχῳ τῶν πρά-
ξεων.

Τῆς ὑμετέρας μακαριότητος δοῦλος
ὁ ταπεινὸς Ἰκονίου ἀρχιεπίσκοπος.

Εἷς πέλει αἰγύπτῳ Νεῖλος· δύο πάρθετο Νείλου,
Σοῖς ΟΥΡΒΑΝΕ ποσὶν γραικογλυκὴς σοφίη,
Νεῖλον ἐϋῤῥείτην, καὶ δύσπλοον ἀκλεᾶ Νεῖλον.
Τὸν μὲν ψυχοτρόφον, τὸν δ' ἄρα θηροτρόπον.
Καὶ σὺ γὰρ Νεῖλος ἔφυς σοφίης ἱερῶν τε ῥεέθρων.
Νεῖλε πάτερ Νείλων αἰτίδος εὐλογίην.

dißima lenitate animi, tum magnanimi pectoris numquam interituris operibus.

S. V. humillimus seruus,
Io. MATTHÆVS CARYOPHYLLVS Archiep. Iconiensis.

VNicus Ægypto Nilus, tibi Græcia Nilos
Vrbane oppositos obtulit vna duos.
Vnum mellifluus animũ qui perluit vndis,
Quique fluenta animis perniciosa dedit.
Tu Nilus sophiæ, & sacrarum effusor aquarum
Da sacra pro Nilis flumina Nile Pater.

ΤΟΙΣ ἈΠΡΟΣΠΑΘΩΣ ἘΝ-
τευξομένοις καὶ σπουδάζουσι τῆς ἀμωμήτου ὀρθοδοξίας.

Μετὰ τὴν ἱερὰν τοῦ μεγάλου πατρὸς Νείλου ἱστορίαν δέχου φίλε τὴν ἀρτίως ποιηθεῖσαν πρὸς Νεῖλον τὸν Θεσσαλονίκης ἀντίρρησιν· ἵν᾽ ἔχῃς ἐν ταὐτῷ ὁρᾶν οὐ μιᾶς ξυνωρίδος ὡραίαν ἀντιπαράθεσιν, ἀλλ᾽ ἀνδρῶν τοῖς ὅλοις διεστηκότων ἀντίθετον σύγκρισιν. Ἔγραφε δὲ ὁ Νεῖλος οὗτος, εἰ δεῖ λαβεῖν ἐξ ὧν αὐτὸς ἐκεῖνος λέγει τεκμήριον, ἐπὶ Ἀνδρονίκου καὶ Ἰωάννου τῶν Παλαιολόγων· ὡς μήπω τὸ τριακοσιοστὸν συμπληρωθῆναι ἔτος· ἡνίκα παρὰ Γραικοῖς τὸ περὶ τοῦ παναγίου πνεύματος πολυθρύλλητον ζήτημα, καὶ τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα ἀντιλεγόμενον, κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν αὐτοῖς ἐκ τῶν Φωτίου χρόνων καινοτομίαν, ἀφορμὰς τοῦ πολλὰ ῥαψῳδεῖν ἐδίδου τοῖς θερμοτέροις· τῆς ἀκριβοῦς δηλαδὴ τῶν πατέρων θεολογίας κατὰ μι-

CANDIDO, ET VERITATIS *Orthodoxæ studioso Lectori.*

POST magni Patris Nili plenam sanctimoniæ historiam, accipe Lector Nili Thessalonicensis nuper elaboratam confutationem: vt simul videre possis non par hominum pulchra similitudine comparandorum, sed omni dissimilitudine inter se dissidentium. Scribebat autem Nilus iste, si ex ipsiusmet scriptis ducenda coniectura est, sub Andronico iuniore & Ioanne eius filio Palæologis, vt planè trecentesimum non attingat annum. Quo tempore apud Græcos vulgatissima illa de Spiritu sancto, & ad oppugnandum Papæ primatum disputatio: nimirum nouitates illæ quas imbiberant ex ipsis Photij temporibus: ansas dabat feruentioribus ad plurima scriptitãdum. Cùm enim germana Patrũ Theo-

κρὸν διαῤῥυείσης, τῆς δὲ περὶ τὰ ἐγκύκλια τῶν μαθημάτων ἀκμαζούσης τότε σπουδῆς· ἴδοις μὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔντεχνον συνθήκην ἑλληνισμοῦ καὶ κομψότητα, καὶ περίεργον φράσιν, οὐδαμῶς δὲ τοῖς δόγμασιν ἐμβαθύνοντας, καὶ τὴν ὄντως ἰθεῖαν αὔλακα τέμνοντας, ὥστε διευκρινῆσαι τἀληθὲς, καὶ διελέγξαι τὸ ψεῦδος· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον ὁμωνυμίαις καὶ διαστρόφοις περιπλοκαῖς χαίροντας, καὶ προφέροντας κατὰ λατίνων τὰ νόθα καὶ παρέγγραπτα ὡς δῆλα καὶ ἀναντίῤῥητα. ἅπερ οἱ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ καιροὺς ἄρξαντες βασιλεῖς καὶ πατριάρχαι κατὰ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ποικιλοτρόπως ἐμηχανήσαντο, μὴ φέροντες ὑποκεῖσθαι τῷ Πέτρου θρόνῳ, ἀλλὰ κορυφὴν ἄλλην ἑαυτοῖς ἱεραρχικὴν περιποιούμενοι, καὶ τὸ ἁπλοῦν τῆς ἐκκλησίας σῶμα πολυκέφαλον ἐργαζόμενοι. τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς τὸ πάντῃ σθένει, πάσῃ μηχανῇ σπουδαζόμενον, κατεδαφίσαι τὴν θεοπρόβλητον κορυφαίαν ἀρχὴν τοῦ πάπα, καὶ πεντακέφαλον ὕδραν καταστῆσαι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὴν πολυύμνητον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἀκρότητα καταγαγεῖν εἰς ψιλὸν ὄνομα

logia iam defeciſſet, paulatimq; euanuiſſet, ſola humaniorum litterarum ſtudia vigebant: vt ſanè in illis Græci ſermonis elegantiam, & dictionis curioſæ floſculos videas, profundæ verò mentis aciem deſideres in dogmatibus explicandis, & eruendo abdito ſenſu, & mendacio à veritate diſcernendo. Nam æquiuocis plurimum gaudent, tortuoſiſquè ambagibus, & contra Latinos ſpuria proferunt, & aſcriptitia pro certis & indubitatis, quæ vel Imperetores, vel Patriarchæ Conſtantinopolitani pro varietate temporum multa calliditate machinati ſunt, cùm ſe Petri ſedi ſubiectos eſſe non paterentur; ſed comparare ſibi vellent nouum Hierarchiæ apicem, & vnum corpus Eccleſiæ multis capitibus adornaret. Hoc enim erat, in quod omni ſtudio, omni conatu incumbebant, vt coryphæam Papæ poteſtatem, licet à Deo inſtitutam, proſternerent; & quinque prominentibus capitibus Hydram Eccleſiam efficerent: quò præcellentiſſima ſedis Apoſtolicæ ſummitas eo redigeretur, vt ſolum per illos habeat ius

πρωτοκαθεδρίας, καὶ γυμνὸν προτιμήσεως ἀ-
ποσκίασμα. Τοῦτο τῆς διχονοίας τὸ αἴτιον· ἐντεῦ-
θεν αἱ περὶ δογμάτων ἀμφισβητήσεις, καὶ ἡ σκῆ-
ψις διὰ τὴν ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκην· καὶ
οὐκ ᾐδέσθησαν τῇ σφῶν αὐτῶν εὐσεβείᾳ προ-
φανὲς οὕτω ψεῦδος θεμέλιον ὑποστησάμενοι
ἄνδρες ἱστοριῶν ἐμπειρότατοι, καὶ πολλῶν ἱστοριῶν
αὐτοὶ πατέρες γενόμενοι. Εἰ γὰρ Λατίνοις τὴν προσ-
θήκην πρῶτος ἀντεπεξήγαγε Φώτιος, δῆλον
ὅτι παρὰ Ῥωμαίοις τότε τὸ σύμβολον μετὰ τῆς
καλουμένης προσθήκης ἐλέγετο. Εἰ δὲ κατέ-
βαλε μὲν Φώτιος τὰ σπέρματα τοῦ σχίσματος, οὔ-
πω δὲ πειθομένους εἶχε τοὺς πλείστους, ἀλλ' ἐφύ-
λαττεν τέως ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία τὴν πρὸς τὸν
πάπαν εὐλάβειαν καὶ ὁμόνοιαν, ὡς μαρτυρεῖ τὰ
πρακτικὰ τῆς οἰκουμενικῆς ἐν Κωνσταντίνου
πόλει ὀγδόης συνόδου, πῶς οὐ καταφανὲς καὶ
προδηλότατον ἕτερόν τι γεγονέναι τοῦ σχίσματος
τὸ αἴτιον, ἀλλ' οὐχὶ τὴν καλουμένην προσθήκην·
ὁποῖον δ' ἂν εἴη τὸ ἀληθὲς αἴτιον, διδάσκουσι τοῦ
σχίσματος οἱ προασπισταί, πρὸς ἐκεῖνο μᾶλ-
λον ἀποτεινόμενοι, ὃ πλέον καθικνεῖτο μέσης

αὐτῶν

præſidentiæ, & nudam amplioris vmbram honoris. Hæc fuit diſſidij cauſa; Hinc ortæ Dogmatum Quæſtiones, & prætextus ob additamentum Symbolo factum. Nec puduit homines peritiſſimos hiſtoriarum, & multarum ipſos hiſtoriarum ſcriptores, fundamentum ſuæ religionis ponere adeo falſum. Nam ſi primus Photius additamentum Latinis obiecit; certè ſymbolum id temporis cum additamento quod vocant, à Latinis recitabatur, ſi Photius iecit quidem ſemina ſchiſmatis, ſed habebat plurimos ſibi non audientes, exhibente adhuc Orientali Eccleſiæ conſuetam reuerentiam Papæ, & vnionem ſeruante; vt octauæ generalis Synodi, Conſtantinopolitanæ. Acta teſtantur; manifeſtiſſimum plane eſt, aliam extitiſſe cauſam ſchiſmatis, non quod ipſi vocant additamentum. Veram porro cauſam propugnatores ſchiſmatis declarant. Illud enim eſſe innuunt, in quod acrius inuehuntur, quo vehementius animi angebantur, & cuius cauſa diſcrepantiam in Dogmatibus commi-

αὐτῶν τῆς καρδίας, καὶ οὐ χάριν ταῖς εὑρεσιλογίαις περὶ τὰ δόγματα νεανίζοντι· τῶν γὰρ μάλιστα ἀμφισβητουμένων, περὶ μὲν τῆς ἐκπορεύσεως πολλὴ παρ' αὐτοῖς ἡ διαφωνία, τῶν μὲν δυαρχίαν παρεισάγεσθαι νομιζόντων, καὶ βλάσφημον τὸ δόγμα ὀνειροπολούντων· τῶν δὲ μὴ τοσοῦτον κατατολμώντων αἰ δεῖ τῆς περιφανοῦς γενέσθαι βεβαιουμένων· Εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ἐπέχουσι περὶ τοῦ δόγματος, αἴτιον φάσκοντες εἶναι τοῦ σχίσματος, τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν πάπαν ἐπιτρέψαι τὴν διάγνωσιν τοῦ δόγματος οἰκουμενικῇ συνόδῳ· Εἶτα γενομένων τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων προφάσεις καὶ φυγοδικίας προϊσχόμενοι, ὅτι λατῖνοι κατεδυνάστευσαν, ἢ δώροις καὶ ἐπαγγελίαις τὸ φανῆναι κρείττους ὠνήσαντο· τὴν δὲ ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ πάπα μιᾷ πάντες γνώμῃ, μιᾷ γλώσσῃ, μιᾷ φωνῇ περιγράφουσιν, πενταρχίᾳ λέγοντες ὑποκεῖσθαι τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν· ταύτης δὲ τῆς πεντάδος πρῶτον εἶναι μὲν τὸν πάπαν μόνῃ τῇ τάξει, ἐν ταῖς ἀναφοραῖς δηλαδὴ τῶν ὀνομάτων, ἐν ταῖς καθέδραις ὅτε συνέλθοιεν, ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς ὅταν δέῃ· κατὰ δὲ τὴν ἐξουσίαν ὁμο-

niſcebantur. Si quidem ex duobus, quæ præcipua fuere quæſita, de Proceſſione Spiritu ſancti non eodem modo omnes ambigebant. Quidam binarium principiorum induci opinantes, blaſphemum eſſe dogma ſomniabant. Alij aperta Doctorum teſtimonia reueriti non adeo procaces fuere, sed factum audacter ſymbolo additamentum affirmabant. Nonnulli etiam certam ſententiam nullam proferebant; ſed cauſam ſchiſmatis eſſe dicebant, eo quod Papa nollet diſquiſitiones Dogmatis permittere ſynodo œcumenicæ. Deinde celebratis generalibus ſynodis refugia deuitationeſque obtendebant, quod vi præualuiſſent Latini, aut donis promiſiſque emiſſent victoriam. At fuero primatum Papæ vno ſenſu omnes, vna lingua, vna noce circumſcribunt. Quinque ſtatuentes Eccleſiæ vniuerſalis capita, & quinarij huius primas obtinere quidem Papam, ſed ſolo ordine: Nimirum quando eius mentio facienda eſſet, quando conſidere illos contingeret, in ſubſcriptionibus cùm opus ſit, aut aliquid æquales: idque quando, aiunt, ortho-

ταγεῖς εἶναι πάντας καὶ ἰσοδυνάμοις· Εἶναι δὲ καὶ ταῦτα ὀρθοδοξοῦντος τοῦ πάπα, νῦν δὲ κατ' αὐτοὺς παραδογματίζοντος ἐκείνου ἀργεῖ καὶ ἡ τάξις· Τοιαύταις ματαιολογίαις ἐπιστηρίζονται, ἵνα μὴ δοκῶσιν ἄρχεσθαι παραλόγως, ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τὰς ἀρχὰς λαβόντες, προσεξεργασάμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ ὅσα οἴκοθεν τὸ φιλεριστικὸν ἐπεχορήγησεν· Τούτων εἷς καὶ Νεῖλός ἐστιν ὁ Θεσσαλονίκης, γράψας περὶ τῶν αἰτίων τῆς διαστάσεως τῶν ἐκκλησιῶν μάλα σοφιστικῶς καὶ ὑπούλως· περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα, αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ διακωδωνισθὲν ἡμῖν συγγραμμάτιον· καὶ ἄλλ' ἄττα κατὰ λατίνων, ὑπὸ τῷ λατίνων ὀνόματι, διὰ τὸ κατὰ λατίνων μῖσος κυκῶν τὴν εὐαγγελικὴν θεσμοθεσίαν, τὴν ἀρχαιοπαράδοτον ὀρθοδοξίαν· ἐκεῖνα καταλύων, ἐν οἷς ἅπαντες οἱ τῆς αὐτῆς συμμορίας ταυτολογοῦσιν· ἃ τοῖς μὲν ἀφελεστέροις ἐμποιεῖ σοφίας δόκησιν, τοῖς δὲ ξυνετοῖς ἔκπληξιν φέρει, λογιζομένοις ἐξ οἵων εἰς οἷα τὸ σοφὸν ἐκεῖνο γένος μεταπέπτωκεν. Σκοπὸς δὲ ἡμῖν πρὸς ἄνδρα τοιοῦτον διαλεγομένοις περὶ τῆς τοῦ πάπα ἀρχῆς· φίλον δὲ αὐτοῖς ἐγκαυ-

doxus Papa eſt; Nunc autem illo, inquiunt peruerſa defendente Dogma ordo etiam ceſſat.

Huiuſmodi vaniloquentia innituntur, ne temere ſchiſmatici eſſe videantur, ex antiquioribus quidem accepta, ſed per ipſos etiam aucta ob inſitum animo ſtudium contentionis, ex eorum numero Nilus quoque Theſſalonicenſis præſul ſcripſit de cauſis Diſſidij Eccleſiarum, ſophiſmatis, & fraudibus plenum libellum: ſcripſit de primatu Papæ alterum libellum, quem, & alij doctiſſimi viri, & nos examinauimus: & quædam opuſcula contra Latinos, ſub eorum nomine propter odium in Latinos Euangelicam turbans ſanctionem, & orthodoxiæ ab antiquiſſimis temporibus traditæ veritatem: illa conſarcinans & ipſe, quæ eiuſdem faminæ homines alter ex altero repetit; per quæ apud ſimpliciores aucupantur ſapientię opinionem, prudentibus admirationem mouent, dum conſiderant, ex quibus ad quæ erudita Gręcorum natio deuenit.

Ceterum propoſitum noſtrum eſt, quo-

χᾶσθαι, ὅτι συνοδικαῖς ἀποφάσεσιν, οὐκ ἀνθρώπων ἐπινοίαις ἀκολουθοῦσι· μὴ πάντα συνείρειν, μηδ᾽ ὅσα περὶ τηλικαύτης ὑποθέσεως εἰπεῖν δυνατὸν, πανταχόθεν ἐπισωρεῦσαι· ἦ γὰρ ἂν πολύστιχον ἐγίνετο τεῦχος ὅπερ ἤδη πολλοῖς καὶ σοφοῖς ἀνδράσι σπουδαίως πεφιλοπόνηται· ἀλλ᾽ ἐκεῖνα ἀντεπάγειν, ἐξ ὧν ὁ Νεῖλος ἐπιχειρεῖ καὶ οἷς βιάζεται τὴν ἀλήθειαν, αὐτόθεν ἀναμοχλεῦσαι τὰς συσκευάς· Καὶ συντόμῳ ἀντιλογίᾳ σύντομον ἀντιτάξαι ἀπολογίαν· καὶ ὅλως συνοδικαῖς κατὰ τὸ φαινόμενον ῥήσεσι συνοδικὰς τὰς ὄντως φωνὰς ἀντιθεῖναι· ἵν᾽ ᾖ τοῖς πᾶσι κατάδηλοι, ὅτι γυμνὴ ἡ ἀλήθεια· καὶ εἰ τὸ ψεῦδος βραχυλογίᾳ σοφίζεται, πολλῷ μᾶλλον ἡ ἀλήθεια τῇ βραχυλογίᾳ διαλάμπει.

ΕΙΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ Θεσσαλονίκης.

Εἰ Νεῖλος ἰσόψηφος ἦν ἔτους κύκλα,
Καλῆς ἀγνισμῷ τετραγωνοψυχίας.
Ὅμως ὅμως σὺ Νεῖλος ἰσοψηφίᾳ·
Ἄκραν ἐκεῖνος εἶχεν ὀρθοδοξίαν,
Ἄκραν ἔχεις σὺ Νεῖλε φαυλοδοξίαν.

niam cum Græco homine diſputamus, & familiare illis eſt iacere ſe ſe, quod non humanas ratiocinationes, ſed ſynodicas ſequatur ſententias: non omnia congerere, quæ de tam vaſta materia coaceruari poſſent ex auctoribus: Præſtitit hoc egregie multorum decorumque induſtria: ſed ea tantum proferre, ex quibus argumenta ſua Nilus deſumit, & per quæ ille vim veritati infert, per ea diſſoluere machinas: & compendiariæ oppugnationi compendiariam opponere defenſionem. Denique fictitiis Synodorum obiicere voces, vt palam fiat omnibus, nudam eſſe veritatem, & ſi mendacium breuiloquentia decipit, multo magis veritatem elucere breuiloquentia.

ΠΡΟΣ ΝΕΙΛΟΝ ΤΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα ἀντίρρησις.

NILI THESSALONICENSIS DE PRIMATV PAPÆ CONFVTATIO.

ΝΕΙΛΟΣ.

Φασὶν οἱ λατῖνοι διάδοχον ὄντα τοῦ πέτρου τὸν πάπαν, καὶ τὴν ἐκείνου πᾶσαν ἀρχὴν παρ' αὐτοῦ ἐκείνου εἰληφέναι. Ἐγὼ δὲ λέγω, ὡς ὁ πάπας τὸ πρωτεῖον οὐκ εἴληφε παρὰ τοῦ πέτρου, δύο γὰρ ἐν τῷ πάπᾳ θεωρουμένων, τοῦ εἶναι Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ πρῶτον τῶν ἄλλων ἐπισκόπων, τὸ πρῶτον ἔχει παρὰ τοῦ πέτρου, τὸ δεύτερον παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων, καὶ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων πολλοῖς χρόνοις ὕστερον. καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ, ἀνάγνωθι τὸν κη'. κανόνα τῆς οἰκουμενικῆς δ' συνόδου.

Πανταχοῦ τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ὅροις ἑπόμενοι, καὶ τὰ ἑξῆς· Ὅθεν δῆλον, ὅτι οὐ παρὰ τῶν ἀποστόλων, ἀλλὰ παρὰ τῶν πατέρων ἔχει τὸ πρωτεῖον ὁ πάπας διὰ τὸ εἶναι τὴν Ῥώμην τῶν πόλεων βασιλεύουσαν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ δὲ προφέρειν ὦ θαυμάσιε κανόνας

NILVS CAP. I.

ASserunt latini, Papam cum ſit Petri ſucceſſor, ab illo ipſo quoque, omnem eius poteſtatem accepiſſe. Ego vero dico Papam non accepiſſe primatum à Petro. Cum enim duo conſiderentur in Papa, quod ſcilicet Epiſcopus Romæ ſit, & cæterorum epiſcoporum primus, illud quidem à Petro habet; alterum vero multis poſt annis à beatis Patribus, & piis Imperatoribus. Quod autem hæc vera ſint, legatur vigeſimus octauus quarti generalis Concilij can.

Sanctorũ Patrum conſtitutiones vbique ſequentes &c. ex quo patet Papam non ab Apoſtolis, ſed à Patribus habere primatum, eo quod Roma ſit Regina vrbium.

CONFVTATIO.

Si proferre Canones ſpurios &

ἀκύρους καὶ ὑποβολιμαίους, καὶ καθάπαξ ἀποδοκιμασθέντας, ἐξεταζομένης οὕτω λαμπρᾶς ὑποθέσεως, καὶ πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν ἀνηκούσης, δοκεῖ σοι πρὸς τὸ ἀποφῆναι αὔταρκες, οἴχεταί σου πρὸς τὸ μηδὲν ἡ προεκομισθεῖσα μαρτυρία, καὶ ὡς ἀράχνης ἱστὸς τὸ ῥητόν αὐτοῦ διασκεδάζεται· ὤφελες καὶ σὺ ἀναγνῶναι, τίσι μηχαναῖς, καὶ πῶς, καὶ ὑπὸ τίνων συῤῥαφεὶς ὁ προεκομισθεὶς οὗτος κανὼν, πρῶτον μὲν ἀντιλέγοντας ἔχει τοὺς πρέσβεις τοῦ πάπα, εἶτα τοὺς ἀνατολικοὺς ἐπισκόπους οὐ πάντας συμφερομένους, καὶ τὸν πάπαν αὐτὸν σφοδρῶς ἀποδοκιμάζοντα· Ἑξακόσιοι τριάκοντα πατέρες ἦσαν τῆς συνόδου, οἱ δὲ τῷ κανόνι αὐθαιρέτως ὑπογράψαι δοκοῦντες οὐ πολλῷ πλείους εἰσὶ τῶν διακοσίων· πῶς οὖν οὗτος κανὼν τῆς τετάρτης ἂν εἴη συνόδου; Ἐγὼ δέ σοι τοὺς παραλειφθέντας ὑπὸ σοῦ μάρτυρας προβαλλόμενος ἀποδείξω σαφέστατα, κοινὴν καὶ σύμφωνον ὁμολογίαν τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα πατέρων, καὶ διὰ τοῦτο τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας φρόνημα γενέσθαι καὶ κήρυγμα, μόνον τὸν πάπαν ἔχειν τὴν

ſuppoſititios & omnino improbatos, ſatis tibi videtur egregie vir ad ſerendam ſententiam in re tam graui, & ſpectante ad ſalutem animæ; teſtimonium quod attuliſti euanuit, dictumque tuum inſtar tale aranearũ diſſipatum eſt. Debebas tu quoque legere, quibus machinis, qua arte, & à quibus canon à te prolatus conſutus eſt: primo quidem contradicentibus Papæ legatis, deinde Orientalibus Epiſcopis non conſentientibus vniuerſis, & Papa ipſo vehementer illum improbante. Sexcenti, & triginta Patres erant Synodi. Qui vero ſponte ſubſcripſiſſe videntur non multi ſupra ducentos numerantur. Quomodo ergo quartæ Synodi ſit iſte Canon? Ego vero per teſtes à te prolatos probabo apertiſſime; communem, & vnanimem confeſſionem ſexcentorũ triginta Patrum, ac proinde totius Orientalis Eccleſiæ ſenſum & dogma fuiſſe; ſolum Papam

οἰκουμενικὴν ἐξουσίαν ὡς τοῦ πέτρου διάδοχον, καὶ τοῦτο οὐ παρὰ τῶν πατέρων, οὐ παρὰ βασιλέων, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ. Γράφουσα τοίνυν ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν, καὶ τὴν ἀναφορὰν ποιουμένη τῶν ἐνθέσμως πεπραγμένων περὶ τὸ δόγμα τῆς πίστεως, φησὶ περὶ Διοσκόρου.

Καὶ τοὺς μὲν τὰ ποιμένων φρονοῦντας ἀπέτεμε, τοὺς δὲ λύκους ἀποδεδειγμένους τοῖς προβάτοις ἐπέστησε· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασιν ἔτι καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένης τὴν μανίαν ἐξέτεινε, λέγομεν δὴ τῆς σῆς ὁσιότητος. καὶ ἀκοινωνησίαν κατὰ τοῦ τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας ἑνοῦν σπουδάσαντος ἐμελέτησεν.

Σὺ μὲν οὖν Νεῖλε τὸν πάπαν λέγεις εἰληφέναι τὸ πρωτεῖον οὐ παρὰ τοῦ πέτρου, ἀλλὰ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων, καὶ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων· ἡ δὲ ἁγία σύνοδος τὸν πάπαν ἐπιτετράφθαι φησὶ τὴν φυλακὴν τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος.

tanquam Petri successorem habere potestatem œcumenicam non à Patribus, non ab Imperatoribus, sed ab ipso Christo.

Scribens ad Leonem Papam sancta Synodus quarta de iis quæ circa dogma fidei legitime gesta erant, subiungit de Dioscoro. Par.3.c.2

Et eos quidem qui Pastorum propria sapiebant, præcidit; eos vero, qui se lupos ostenderant, ouibus præfecit, & ad hæc omnia etiam in ipsum, cui vineæ custodia demandata est à Saluatore, furorem extendit; videlicet contra tuam sanctitatem, & excommunicationem tulit in eum, qui studuit vnire corpus Ecclesiæ.

Tu Papam dicis non à Petro, sed à sanctis Patribus, & piis Imperatoribus habuisse primatum sancta vero Synodus demandatam; ait Papæ vineæ custodiam à Saluatore.

Σὺ λέγεις, τὸν πάπαν εἶναι ἡ Ῥώμης ἐπίσκοπον παρὰ τοῦ Πέτρου, καὶ πρῶτον τῶν ἐπισκόπων παρὰ τῶν πατέρων καὶ βασιλέων. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος τῷ μακαριωτάτῳ τῶν Ῥωμαίων ἀρχιεπισκόπῳ Λέοντι ἐπιστέλλουσα, τὸν αὐτὸν καὶ Ῥώμης οἶδεν ἐπίσκοπον, καὶ ἀμπελουργὸν διὰ Πέτρου παρὰ τοῦ σωτῆρος κατασταθέντα.

Σὺ λέγεις, ὅτι πρῶτος ὁ πάπας κατὰ τὸν ψευδώνυμον ἐκεῖνον κανόνα, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ῥώμην τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. ἡ δὲ ἁγία σύνοδος διὰ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἀμπέλου προσαγορεύει ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὸν πάπαν καὶ κορυφὴν καὶ κεφαλὴν τῶν μελῶν ἡγεμονεύουσαν. Ὥστε τοῦ μὲν κανόνος ἀκύρου ὄντος, ὡς ψευδολογίας καὶ καινοτομίας μεστοῦ, καὶ μηδὲ πρὸς τὰς ὁπωσοῦν δεήσεις τῆς συνόδου ἐπικυρωθέντος παρὰ τοῦ πάπα, μᾶλλον δὲ ἀποβληθέντος τε καὶ ἀποσκορακισθέντος; τῆς ἐπιστολῆς δὲ εἰλικρινῆ καὶ καθαρὰν ὅλης τῆς ἁγίας συνόδου ἀποκαλυπτούσης τὴν ἔννοιαν; πῶς σὺ τὰ δῆλα ἐάσας καὶ προφανῆ, ἐκ διδασκαλίας σκολιοῦ ἐπιφέρεις ἅ σοι δοκεῖ.

Tu Papam dicis esse Episcopum Romæ à Petro, sed primum Episcoporũ à Patribus, & Imperatoribus; sancta vero Synodus scribere se ait Leoni beatissimo Romæ Archiepiscopo, eumdemque nouit Romæ Episcopum, & per Petrum vineæ custodem à Saluatore.

Tu iuxta Pseudocanonis sensum asseris Papæ primatum ex eo esse quod Roma sit Regina Vrbium. At sancta Synodus in epistola vocat Papã verticẽ, & caput mẽbrorum ducẽ propter custodiã vineæ.

Itaque cum Canon irritus sit, vt pote falsitatis, & nouitatis plenus, nec etiam adnitentibus vtcumque Synodi Patribus à Papa approbatus; immouero reiectus atque dãnatus; Epistola vero puram, & sinceram vniuersi sacri Concilij detegat mẽtem: cur tu posthabitis manifestis & claris, è spuria doctrina infers quælibet?

Εἰ δὲ ὅλως ἐφρόνει ἡ ἁγία σύνοδος, παρὰ
τῶν πατέρων εἶναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα, διατί
μὴ πατέρες καὶ αὐτοὶ ὄντες, καὶ οἰκουμενικὴν
σύνοδον συγκροτοῦντες· ὃ γὰρ οὐκ εἶχον οἱ ἡμή-
τορες κατὰ σὲ τῷ πρωτείῳ τοῦ πάπα, ὃς καὶ πρὸ
τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου πρὸ τότε ἔσχε
τὰ πρωτεῖα, ὥς φησιν αὐτὴ ἡ πρώτη σύνοδος
ἐν τῷ ϛ αὐτῆς κανόνι. Διατί μὴ τῇ οἰκείᾳ ἐξου-
σίᾳ χρησάμενος ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ αὐ-
τοὶ ἐτιμήθη, ὥσπερ οἱ πάλαι κατὰ σὲ τῆς Ῥώμης,
ἀλλ' ἐδέοντο τοῦ πάπα κυρωθῆναι αὐτοῖς τὸν κα-
νόνα; Σὺ μὲν οὖν Νεῖλε φῂς ἠρτῆσθαι τὸ πρω-
τεῖον τοῦ πάπα τῆς αὐθεντίας τῶν πατέρων. ἡ δὲ
ἁγία σύνοδος διὰ τῆς ἐπιστολῆς βοᾷ, ὅτι τὰ
πρεσβεῖα Κωνσταντινουπόλεως ἤρτηται τῆς
ἐξουσίας τοῦ πάπα· ὥστε ἀναστρέπεις τὴν τάξιν, καὶ
βάσιν καταβάλλεις τῇ σῇ πραγματείᾳ
κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα σεσοφισμένην, καὶ πολ-
λῶν καὶ μεγάλων ἀτοπημάτων ὑπόθεσιν· καὶ
καταψεύδῃ τῶν ἁγίων πατέρων, ὡς κανόνα ἐξε-
νεγκόντων διαγορεύοντα, παρὰ τῶν πατέρων
ἀποδεδόσθαι τὰ πρεσβεῖα τῷ θρόνῳ τῆς πρεσβυ-

Nam si sancta Synodus ita sentiebat, nimirum Papæ primatum esse à Patribus; cur ipsa quæ Patribus constabat, & œcumenica erat: qua certe conditione carebant illi, qui per te detulerunt Papæ primatum, cum Papa etiam ante Nicænam primam Synodum habuerit semper primatũ, vt ipsa prima Synodus fatetur sexto suo Canone. Cur inquam sua vtens auctoritate Constantinopolitanum nõ honorauit, sicut antiquiores per te Papam; sed rogabat Papam vt eius Canonem approbaret? Et tu quidem dicis primatum Papæ pendere à Patribus; sancta vero Synodus per epistolã clamat, honorem Constantinopolitani pendere ab auctoritate Papæ. Itaque ordinem subuertis, tuoq; de primatu Papæ tractatui sophisticũ fundamentũ iacis, ex quo multa, & magna sequantur absurda: & sanctos Patres calumniaris, quod Canoné ediderint asserenté à Patribus concessũ senioris

Romæ ſedi primatum. Si enim hoc eſſet, ſecum ipſi pugnarentur, ſed quia impoſſibile hoc,eſt omnino aut Canon falſus eſt, aut epiſtola, ſed epiſtolam non eſſe falſam,indicat cõſenſio Synodi,quæ Canonem ſuſcepiſſet ſi approbatus à Papa fuiſſet:Canonem vero non eſſe ratum declarat diſſenſio. Deprehenderis igitur falſo Canone fultus inualidum ieciſſe ſtructuræ tuæ fundamentum.

Neque dicas, demandatam eſſe vineæ cuſtodiam à Saluatore, commune quid eſſe Epiſcopis iuxta Pauli dictum: Attendite vobis, & vniuerſo gregi,in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos.Nam ſancta Synodus vbi in epiſtola narraſſet multa perperã à Dioſcoro facta,quod depoſito Flauiano S.mem.Epiſcopo,præciſiſq; ijs qui rectè ſentiebãt,lupos præpoſuiſſet ouibus:Vbi hęc de ceteris Epiſcopis dixiſſet,intulit quæ ſpectãt ad Papã: Nec illũ nominatim exprimit,ſed

ἀλλ' ὑπογραφῇ χρησαμένη· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασι, φησίν, ἔτι καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένου τὴν μανίαν ἐξέτεινεν· καὶ ἐπαύξει διὰ τῆς ὑπογραφῆς ἐμφατικώτερον τὴν τόλμαν τοῦ Διοσκόρου, καὶ ἐκπλήττεται τὸ ἀνοσιούργημα· οὕτω δὲ τὸ πρὸς ἀντιδιαστολὴν ῥηθὲν οὐ δύναται κοινὸν εἶναι τοῖς ἐπισκόποις, οὓς κοινῇ προνοίᾳ τίθησιν ἐπισκόπους τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ δὲ πάπας κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον ἐξ ἰδικῆς τοῦ χριστοῦ νομοθεσίας φύλαξ ἐτέθη τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας· ἦν γὰρ ἂν καὶ ὅτε Φλαβιανὸν καθεῖλε Διόσκορος, τὸ αὐτὸ πλημμελήσας ἐφαίνετο· νῦν δὲ ἡ ἁγία σύνοδος τὸ μὲν κατὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἐγχείρημα τυραννίδος εἶναι ψήφους φησίν, τὸ δὲ κατὰ τοῦ πάπα φοβερὸν τόλμημα παρανομίαν εἶναι κατὰ τῆς νομοθεσίας τοῦ σωτῆρος βοᾷ. Εἰ γοῦν καὶ τὸ μικρὸν παραβῆναι τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν ἀρχήν, γίνεται πόρρω μυριοπλάσιον, ἡ τοσαύτη τῆς ἀληθείας παρεκτροπὴ κατ' αὐτήν σου τὴν ἀρχὴν ὦ Νεῖλε, πόσων ἔσται ῥίζα παραλογι-

circumſcriptione vſa ait: Et ad hæc omnia in ipſum etiam, cui demandata eſt à Saluatore cuſtodia vineæ, furorem extendit. Et circumſcribendo amplificat, expreſſiúſque deſignat audaciam Dioſcori, & obſtupeſcit facinus. Itaque quod diſtinctionis ergo dictum eſt, non poteſt eſſe commune Epiſcopis, quos prouidentia communi ponit Spiritus ſanctus; At vero Papa ſanctæ Synodi teſtimonio, cuſtos vniuerſalis Eccleſię poſitus eſt ſpeciali Chriſti lege.

Alioquin depoſito etiam Flauiano idem flagitium admiſiſſe videretur Dioſcorus: Nunc vero ſancta Synodus, quæ ille in alios ſcelera edidit, decreta tyrannidis vocat; Ingens vero crimen contra Papam, eſſe parricidium clamat contra ſanctionem Chriſti. Si ergo vel minimum principio aberrare à veritate, creſcit deinde in immenſum: tantum initio à veritate declinaſſe, quot paralogiſ-

σμῶν, πόσων καταβολὴ σοφισμάτων.
Καὶ δὴ ἐπιφέρεις.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀνάγνωθι καὶ νεαρὰν ρλα Ἰουστινιανοῦ, ἵν' εἰδῇς τὴν ἀλήθειαν· Θεσπίζομεν, φησὶ, κατὰ τοὺς τῶν ἁγίων συνόδων ὅρους, τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐπίσκοπον πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων· ἀκούεις; τὸ πρῶτον εἶναι τὸν πάπαν, ὅρος ἐστὶ φησὶ τῶν συνόδων. Εἰ δὲ ὅρος τῶν συνόδων, πῶς παρὰ τοῦ Πέτρου τὸ πρωτεῖον εἴληφεν ὁ πάπας.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ὥσπερ τὸ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων εἶναι τῷ πάπᾳ τὸ πρωτεῖον ἀποδεῖξαι προθέμενος οὐκ ἀπέδειξας, οὕτω καὶ παρὰ θεσπίσματος βασιλικοῦ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρωτεῖον κατασκευάσαι βουλόμενος οὐδὲν συμπεραίνεις, μᾶλλον δὲ δύο καὶ μεγάλα ἁμαρτάνεις· ἓν μὲν, ὅτι ὁμωνύμῳ χρώμενος φωνῇ, ὡς ἁπλῆς οὔσης ἐπιφέρεις τὸ συμπέρασμα· ἕτερον δὲ, ὅτι προκομίζων τὴν Ἰουστινιανοῦ νεαρὰν, ἣν ὥσπερ ἔφης ἀνωτέρω, τοῖς πολλοῖς ὕστερον χρόνοις

δεδόξ

morũ radix erit, quot fundamentum ſophiſmatum? Itaque infers.

NILVS. CAP. II.

LEgito, & Nouellam Iuſtiniani CXXXI. vt veritatem addiſcas. Statuimus, inquit, iuxta conſtitutiones ſanctarũ Synodorũ ſanctiſſimum ſenioris Romæ Epiſcopum eſſe primum omnium ſacerdotum. audis? vt ſit primus Papa, ſtatutum eſt, inquit Synodorũ. Si ergo ſtatutum, ſeu Decretũ eſt Synodorũ, quomodo Papa primatum habet à Petro?

CONFVTATIO.

Sicut à ſanctis patribus primatum papæ probare volens non probaſti, ita è ſanctione Imperatoria conatus illum oſtendere, nihil concludis, ſed potius duo peccas, & magna. primum quidem quia poſita voce æquiuoca concludis trahendo illam ad vnum ſignificatum: Deinde prolata Iuſtiniani Nouella, ad probandum quod dixiſti, nimirum multis poſt

δεδόσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς πάσης διδάξεως, ἀσύστατα καὶ κακεντρεχῆ καὶ ἀνάρμοστα λέγεις. Ἐγραψεν ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος ἐπιστέλλων Ἰωάννῃ τῷ Ἀντιοχείας ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ· Καὶ οὐδένα τρόπον σαλεύεσθαι πρός τινων ἀνεχόμεθα τὴν ὁρισθεῖσαν πίστιν, ἤτοι τὸ τῆς πίστεως σύμβολον, παρὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων κατὰ καιροὺς μεμνημένος τοῦ λέγοντος· μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου. Καὶ τὴν πίστιν καὶ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως καλεῖ ὁ θεῖος πατὴρ, ὅρια αἰώνια, εἴτουν ὅρους αἰωνίους· Συλλογιζέσθω οὖν ὦ Νεῖλε ὁ βουλόμενος οὑτωσίπως· ὅρος ἐστὶ τῶν ἁγίων πατέρων, εἶναι τὸν υἱὸν τῷ πατρὶ ὁμοούσιον· καὶ ὅρος ἐπὶ τῶν ἁγίων πατέρων, πάντα τῶν ἱερέων εἶναι πρῶτον τὸν πάπαν, ἀλλὰ μὴν κατὰ σὲ, μὴ ἔχοντι τὸ πρωτεῖον τῷ πάπᾳ δεδώκασιν οἱ πατέρες, ἄρα καὶ τῷ υἱῷ μὴ ἔχοντι τὸ ὁμοούσιον δεδώκασιν οἱ πατέρες· ὁρᾷς, οἷα φιλοσοφεῖς διὰ τὴν ὁμωνυμίαν τῆς λέξεως; ὅρος ὦ θαυμάσιε ἐν ταῖς ἱεραῖς συνόδοις οὐ μόνον τὴν προσφάτων νομοθεσίαν καὶ πρὸς εὐταξίαν

temporibus datum fuisse primatum Papæ non cohærentia; non conuenientia, non congruentia dicis. Scribebat B. Cyrillus ad Ioannem Antiochenum: Nullomodo patimur à quibusdam conuelli definitam fidem, siue fidei Symbolum à sanctis nostris Patribus, qui olim Nicææ conuenerunt; Memores eius qui dixit; Ne trãsferas terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui. Vbi sanctus Pater nomine termini, statuti, decreti appellat fidem, & fidei Symbolũ. Arguat ergo per te hoc pacto qui vult. Decretũ est SS. patrũ, filiũ esse consubstantialẽ patri: est etiã Decretũ SS. patrũ Papã esse omniũ Sacerdotum primũ: Sed per te Patres primatũ dederunt Papæ nõ habenti illũ; ergo & filio nõ habenti cõsubstantialitatẽ dederũt patres. Vides quę tua sit argumẽtatio propter ęquiuocã vocem? Vox ista apud sãctas Synodos non solum significat nouam cõstitutionem de re aliqua spectante

Conc. Ephes. 3. cap. 34.

συντείνουσαν δηλοῖ, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὴν σαφήνειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν πρὸς τὰ καιριώτατα τῆς πίστεως συμβαλλομένων. Καὶ τοῦτο ἄνω καὶ κάτω ἴδοις ἂν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων. Οὔσης οὖν τῆς φωνῆς ὁμωνύμου, καὶ σημαινούσης πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀρχαῖα καὶ θεοπαράδοτα ἢ τὰ πρόσφατα καὶ ἀνθρώπινα, διατί σὺ τὸν ὅρον τῶν πατέρων περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ πάπα καθέλκεις ἐπὶ τὸ ἀσθενέστερον τῶν σημαινομένων, καὶ ψιλῇ τῇ φωνῇ χρώμενος ἐκ τῶν δύο συναρπάζεις εἰς θάτερον τὴν διάνοιαν; Κατὰ τοὺς ὅρους τῶν πατέρων πρῶτος ὁ πάπας, φησὶν Ἰουστινιανὸς, ὁ κατὰ τὴν νεαρὰν ἐκείνην τὰ δόγματα τῶν ἁγίων τεσσάρων συνόδων ὡς θείας γραφὴν ἀποδεχόμενος· ἀλλὰ μὴν καὶ Κύριλλος ἐν τῇ τρίτῃ ὡς εἰρήσεται κατωτέρω, καὶ οἱ πατέρες τῆς τετάρτης συνόδου τὸν πάπαν ὁμολογοῦσι κριτὴν τῆς ἐκκλησίας, καὶ φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος. Ὁ τοίνυν ὅρος αὐτῶν περὶ τοῦ πάπα οὐκ ἔχει προσφάτου νομοθεσίας δύναμιν, ἀλλὰ δόγματος εἰς πίστιν ἀνήκοντος ἀνάπτυξιν καὶ σα-

ad mores, ſed multo magis explanationem, declarationemq; eorũ, quę ad ſummã fidei pertinent: idq; paſſim videre eſt in Actis Synodorũ. Cum ergo æquiuoca ſit, & frequentius vſurpetur ad ſignandum antiqua, & diuinitus tradita, quã recentia, & ea quæ iuris humani ſunt, cur tu Decretum Patrum de primatu Papæ trahis ad imbecilliorem ſignificatum, & nudam aſſumens vocem detorques lectorẽ ad alterã partem? Secundũ Decreta Patrũ primus eſt Papa, inquit Iuſtinian⁹: qui in illa Nouella ſuſcipit SS. quatuor Synodorum Decreta, vt ſanctam ſcripturã. Atqui, & Cyrillus in tertia Synodo, vt planũ fiet, & quartæ Synodi Patres fatentur Papã eſſe Eccleſiæ iudicem, & cuſtodem vineæ à Saluatore conſtitutum. Ergo Decretum eorum de Papa non habet vim nouæ conſtitutionis, ſed dogmatis ad fidem ſpectãtis explicationem, & dilucidationem. Secundum, quod peccas,

φήνειαν. Δεύτερον ἁμαρτάνεις, ὅτι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα μὴ ἀπ' ἀρχῆς ὂν δεῖξαι βουλόμενος θεσπίσμασι βασιλικοῖς κυρωθὲν, κατέφυγες ἐπὶ Ἰουστινιανὸν, κακοήθως μάλα καὶ φιλονείκως· Καίτοιγε ὁ σὸς Φώτιος, ὁ τοῦ σχίσματος πρωτοστάτης ἐπὶ Αὐρηλιανὸν τοῦτο ἀνέφερε, καὶ τοσοῦτον γλίσχρος οὐκ ἦν πρὸς τὸν πάπαν· ἕτεροι δὲ τῶν σοὶ ὁμοφρόνων Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ τοῦτο ἀποδιδόασι, πάντες μὲν τὴν ἀλήθειαν ὑποσκιάζοντες· πάντων δὲ μάλιστα σὺ ὅστις τὰ τῶν συνόδων ἀναγνοὺς, ἐνέτυχες πάντως καὶ ταῖς προηγουμέναις τῆς τρίτης συνόδου βασιλέων ἐπιστολαῖς, ἐν αἷς λάμπει μάλιστα ἡ τῶν βασιλέων αἰδὼς καὶ εὐλάβεια περὶ τὸν θρόνον, τοῦ Πέτρου· ὥστε λῆρος ἄντικρυς ὃ ὁ λέγεις, πρῶτον ἐν βασιλεῦσι τὸν Ἰουστινιανὸν θεσπίσαι τὸ πρωτεῖον, τοῦ πάπα: Καὶ τοὺς πατέρας οὖν φαμὲν τοῖς οἰκείοις ὅροις οὐ δεδωκέναι, ἀλλὰ δεδηλωκέναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα· καὶ τοὺς Εὐσεβεῖς τῶν βασιλέων, μάλιστα δὲ τὸν Ἰουστινιανὸν, οὐ προτετιμηκέναι, ἀλλὰ μεμαρτυρηκέναι τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα.

eſt; Quod ad probandum, primatum Papæ non eſſe ab initio ſtatutis Imperatoriis firmatum, cõfugiſti ad Iuſtinianum, contentioſa ſane malignitate. Certe enim tuus Photius princeps, & ante ſignanus ſchiſmatis ad Aurelianum hoc referebat; nec adeo ſordidus erat Papæ æſtimator: Alij vero ex iis qui tecum ſentiunt, tribuunt hoc Conſtantino magno; veritatem quidem offuſcantes omnes ſed maxime omnium tu. Qui cum Synodica legiſſes, procul dubio vidiſti etiam Imperatorum epiſtolas tertiæ Synodo præfixas; in quibus mirum in modum elucet Imperatorum reuerentia erga ſedẽ Petri: vt futile omnino ſit, quod ais; Primum ex Imperatoribus Iuſtinianũ ſanxiſſe primatũ Papæ. Dicimus ergo, ſanctos Patres per ſua decreta nequaquã dediſſe, ſed teſtatũ reddidiſſe primatum Papæ: & pios Imperatores, præſertim Iuſtianianum, non fundaſſe, ſed fideliter enarraſſe primatum Papæ.

ΝΕΙΛΟΣ.

Τί οὖν; οὐκ ἔστιν ὁ πάπας τὸ σύνολον τοῦ Πέτρου διάδοχος; ἔστι μὲν, ἀλλ' ὡς ἐπίσκοπος, ὥσπερ καὶ τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος τῶν παρ' ἐκείνου χειροτονηθέντων. Καὶ τῶν ἱεραρχῶν δὲ ἕκαστος διάδοχος κατά γε τοῦτο ἑκάστου τῶν Ἀποστόλων, ὑφ' οὗ κατὰ διαδοχὴν τὴν ἱερωσύνην εἰλήφει. Κατὰ μὲν οὖν τὸν λόγον τοῦτον πολλοὶ καὶ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν Ἀποστόλων διάδοχοι, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα οὐδαμῶς.

Πέτρος μὲν γὰρ καὶ Ἀπόστολος, καὶ Ἀποστόλων ἔξαρχος· ὁ δὲ πάπας οὔτε Ἀπόστολος, οὔτε Ἀποστόλων κορυφαῖος.

Πέτρος διδάσκαλος πάσης τῆς οἰκουμένης, ὁ δὲ πάπας ἐπίσκοπος Ῥώμης.

Πέτρος ἐν Ἀντιοχείᾳ τὸν δεῖνα χειροτονεῖ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ ἕτερον, καὶ ἄλλον ἀλλαχοῦ· τῷ δὲ Ῥώμης οὐκ ἐφεῖται ταῦτα ποιεῖν.

Πέτρος ἐπίσκοπον Ῥώμης χειροτονεῖ, ὁ δὲ Ῥώμης πάπαν ἕτερον οὐ προβάλλεται.

Πέτρος ἁπλῶς ἤκουσεν, ὁ λύσεις ἢ δήσεις,

NILVS CAP. III.

QVid ergo? non est vllo modo Papa successor Petri? est ille quidē, sed vt Episcopus; quod Episcopus etiā quisq; habet eorum, qui ab illo consecrati sunt. Nam, & quilibet Hierarcha, quod attinet ad hoc, illius Apostoli successor est, à quo per successionem habuit Sacerdotium. Qua ratione multos habet Petrus, & reliqui Apostoli successores; qui vero ad alia, nequaquam. Petrus enim & Apostolus est, & Apostolorum princeps; at Papa nec Apostolus est, nec Apostolorum coryphæus.

Petrus magister est orbis terrarum, Papa Episcopus Romæ.

Petrus ordinauit Episcopum Antiochiæ talem, & Alexandriæ talem, &alibi alium: Romano Episcopo non licet hæc facere.

Petrus Episcopū Romanū designat, Papa nō designat aliū papā, petro simpliciter dictū est; quodcūq; solueris,

ἔσαι δεδεμένον ἢ λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· πρὸς ἢ τῆ Ρώμης αὐτὸς διαβιβάζων τὴν χάριν, οὐχ ἁπλῶς εἴρηκεν· ἀλλὰ, δήσεις ὃ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσεις μετὰ τοῦ δέοντος.

Πέτρος ἃ εἶπεν, πολλάκις ἀγίου φωναὶ, ποῦ δὲ τοῦτο καὶ τῷ πάπᾳ κοινόν; οὐκ ἄρα κατὰ πάντα ὁ Ρώμης τοῦ πέτρου διάδοχος, ἀλλὰ κατ' ἐκεῖνα μόνον, καθ' ἃ καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων ἕκαστος.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Πολλὰ συμπλέκεις, πολλὰ συμφύρεις, καὶ πολλὰς ἐπισωρεύων διαφορὰς, καθ' ἓν μόνον λέγεις καὶ τοῦτο μερικὸν, κοινωνεῖν τὴν πέτρον καὶ τοὺς διαδόχους. Εἶτα δὲ κυριώτατον τῆς ὑποθέσεως καὶ κυριώτατον παραλιπὼν, συγχύσεως καὶ ἀταξίας ἐμφαίνῃ διδάσκαλος. Διάδοχον λέγεις τοῦ πέτρου τὸν πάπαν καθὸ ἐπίσκοπος, ὡς καὶ ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων ἐπισκόπων· ἀπόδειξιν δὲ ταύτης σου τῆς θέσεως οὐδεμίαν φέρεις· ἀλλ' ἔοικας τῷ διδασκαλικῶς ἀποφαινομένῳ καὶ νομοθετοῦντι.

aut ligaueris, erit ligatũ aut solutũ in cœlis. Dũ vero ille gratiã transfunderet in Episcopũ Romanũ, nõ absoluto sermone est vsus, sed ligabis, inquit, quod ligari oportet; & solues, quod decet. Petrus quę dixit, sũt voces Spiritus s. quis habere hoc dicat & Papã? Non est igitur in omnibus Papa successor Petri, sed in iis tantũ, in quibus successor etiam est quilibet Episcoporum à Petro ordinatorum.

CONFVTATIO.

Multa connectis, multa cõfundis: & multis differẽtiis positis vnũ tantũ esse ait cõmune Petro, & successoribus; idq; priuatum: & præteris quod maximũ, & præstantissimũ est in hac materia, lisq; cõfusionis & inordinationis magister. successorẽ Petri ais Papã, vt Episcopũ: vt quilibet Episcoporũ à Petro ordinatorum, & huius tuæ positionis nullum affers testimoniũ, quo probetur; sed magistri auctoritate pronuntias, & statuis more legis-

ἀντιτάξομεν οὖν ἡμεῖς οὐχὶ τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ τὰ τῆς ἁγίας τετάρτης συνόδου, ἐξ ὧν ἐπέστελλε πρὸς τὸν πάπαν.

Τί γὰρ πίστεως πρὸς εὐφροσύνην αἰώτερον; ἣν αὐτὸς ὥσπερ χρυσῆν σειρὰν τῷ προστάγματι τοῦ θεσμοῦ καταγομένην εἰς ἡμᾶς διεφύλαξας, πᾶσι τῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου φωνῆς ἑρμηνεὺς καθιστάμενος· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ὡς ἀρχηγῷ σοι τοῦ καλοῦ πρὸς ὠφέλειαν χρησάμενοι, τοῖς τῆς ἐκκλησίας τέκνοις τὸν κλῆρον τῆς ἀληθείας ἐδείξαμεν.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος καλεῖ τὸν πάπαν τῆς χρυσῆς σειρᾶς πίστεως φύλακα, καὶ ἑρμηνέα τῆς φωνῆς τοῦ Πέτρου, καὶ τὴν πίστιν ἐν τῷ πάπᾳ κλῆρον εἶναι τῆς ἀληθείας· Καὶ κατωτέρω περὶ τῆς ὁμηγύρεως τῶν ἐπισκόπων τῆς ἁγίας αὐτῆς συνόδου γράφουσιν οἱ πατέρες.

Ὧν σὺ μὲν ὡς κεφαλὴ μελῶν ἡγεμόνευες, ἐν τοῖς τὴν σὴν τάξιν ἐπέχουσι τὴν εὔνοιαν ἐπιδεικνύμενος.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ὁμολογεῖ τὸν πάπαν κεφαλὴν, τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους μέλη·

latoris. Opponemus ergo nos tibi nō noſtra, ſed voces ſanctæ Synodi quartæ ex epiſtola eius ad Papam.

Quid enim ad ferendam lætitiam fide ſublimius? quam tu velut auream catenam, præcepto legiſlatoris deductam ad nos ſeruaſti, omnibus B. Petri vocis conſtitutus interpres. Quapropter & nos tanti boni te duce, & auctore vſi ad vtilitatem, Eccleſiæ filiis hæreditatem veritatis oſtendimus.

In his ſancta Synodus vocat Papam aureæ fidei catenæ aſſeruatorem, & Petri vocis interpretem; & fidem, ait, eſſe in Papa veritatis hæreditatem. & infra, vbi ſermo eſt de Patribus Synodi.

Quibus tu, inquit, Dux eras, vt caput membris, in iis qui tuas voces gerebant beneuolentiam præferens.

In his S. Synodus fatetur Papam caput, cæteros Epiſcopos membra.

παρῆν δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ καὶ Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Μάξιμος Ἀντιοχείας, καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων. Καὶ κατωτέρω.

Καὶ πρὸς τούτοις ἅπασιν ἔτι καὶ καθ' αὐτοῦ τοῦ τῆς ἀμπέλου τὴν φυλακὴν παρὰ τοῦ σωτῆρος ἐπιτετραμμένου τὴν μανίαν ἐξέτεινε, λέγομεν δὴ τῆς σῆς ὁσιότητος.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ἄμπελον εὐαγγελικῶς τὴν ἐκκλησίαν, ἀμπελουργὸν λέγει τὸν πάπαν, παρὰ τοῦ σωτῆρος χριστοῦ λαβόντα τὴν ἀμπελουργίαν. Καὶ κατωτέρω.

Πεπεισμένοι, ὡς τῆς Ἀποστολικῆς παρ' ὑμῖν κρατούσης ἀκτῖνος, καὶ ἐπὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαν συνήθως κηδόμενοι πολλάκις ταύτην ἡ πλώσατε, διὰ τὸ ἄφθονον ὑπάρχειν ἡμῖν τὴν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν πρὸς τοὺς γνησίους μεταδόσιν. Καὶ κατωτέρω.

Εἰδότες, ὡς πᾶν παρὰ τῶν τέκνων γινόμενον κατόρθωμα εἰς τοὺς οἰκείους πατέρας ἀνατρέχει· παρακαλοῦμεν τοίνυν, τίμησον καὶ ταῖς σαῖς ψήφοις τὴν κρίσιν· καὶ ὥσπερ ἡμεῖς τῇ κεφαλῇ τὴν ἐν τοῖς καλοῖς συμφωνίαν εἰσενηνόχα-

Aderant autẽ in illa Synodo Anatolius Conſtantinopolis maximus Antiochenus,& Iuuenalis Hieroſolymitanus. & infra,

Et ad hæc omnia inſuper & cõtra ipsũ,cui vineæ cuſtodia à Saluatore cõmiſſa eſt,extendit inſaniã; id eſt cõtra tuã (Apoſtolicã) ſanctitatẽ: vt latinus interpres legit: In his ſ. Synodus Eccleſiã Euãgelicè vineã vocat, cuſtodẽ vineæ Papã; & præfecturam hanc eſſe inquit illi datam à Chriſto. & infra.

Plane ſcientes Apoſtolicũ in vobis quidem radiũ ſuã ſedem habere; ſæpe vero ad Conſtantinopolitanã quoq; Eccleſiã more veſtro curam gerentes illum ſparſiſſe, eò quod conſueueritis bonorum veſtrorum participatione vobis cõiũctos abũde ditare. & infra.

Agnoſcentes, omne egregiũ natorũ factum recurrere ad proprios parentes. Rogamus igitur, decreto tuo noſtrum honora iudiciũ, & ſicut nos capiti conſenſum præbuimus in re

μὲν, οὕτω καὶ ἡ κορυφὴ τοῖς παισὶν ἀναπληρώ-
σει τὸ πρέπον.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία σύνοδος ὁμολογεῖ τὴν ἀπο-
στολικὴν ἀκτῖνα ἐν τῷ πάπᾳ καθιδρυμένην
ἁπλωθῆναι πολλάκις καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν·
καὶ ὅτι ὁ πάπας ἐστὶ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας τοι-
αύτη, ἐξ ἧς ἤρτηται τὸ τιμᾶν καὶ μεταδιδόναι τοῖς
ἄλλοις προνόμια ὡς τέκνοις καὶ παισίν.

Εἰ γοῦν ὁ πάπας κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἁ-
γίας συνόδου καὶ κληρονόμος ἐστὶ τῆς πίστεως τοῦ
πέτρου, καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐκκλησίας κεφαλὴ, καὶ
φύλαξ τῆς ἀμπέλου τεταγμένος ὑπὸ τοῦ σω-
τῆρος, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἀκτῖνος δοχεῖον, πατὴρ
τῶν ἐπισκόπων, πρεσβεῖα καὶ τιμὰς διανέμων,
ποῦ σου Νεῖλε τὸ παράδοξον τῆς θέσεως, ὅτι
διάδοχος τοῦ πέτρου ὁ πάπας ὡς τῶν ἱεραρχῶν
ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων; Οὐ
μὲν οὖν διάδοχος τοῦ πέτρου ὁ πάπας, καθὸ
Ῥώμης ἐπίσκοπος, συνομολογεῖς καὶ αὐτὸς· ὃ δὲ
σὺ παρέλιπες κοινὸν τῷ πέτρῳ καὶ τῷ πάπᾳ, κυρι-
ώτατον, ἐκεῖνο ἐστὶν, ὃ διδάσκει ἡ τετάρτη
σύνοδος, καὶ συμμαρτυροῦσιν αἱ λοιπαὶ ἅγιαι

σύνοδοι,

præclara, ita & vertex adimpleat filiis quod decorum eſt.

In his S.Synodus fatetur, Apoſtolicum radium eſſe in Papa collocatum & inde ſæpe Conſtantinopolim ſeſe fudiſſe & Papam eſſe tale caput Eccleſiæ, vt ex eo pendeat honor, & priuilegiorum emanatio in filios. Si ergo Papa per ſanctam Synodum & Petri fidei eſt hæres, & membrorum Eccleſiæ caput, & cuſtos vineæ à Saluatore conſtitutus, & vas Apoſtolici radii, & Epiſcoporum pater honores & priuilegia largiens; Vnde tu, Nile, paradoxam ſumpſiſti aſſertionem; Quod Papa ſit Petri ſucceſſor. Sicut Hierarcha quilibet à Petro ordinatus? eſſe igitur Papam Petri ſucceſſorem, fateris & ipſe, qua Romæ eſt Epiſcopus. Quod vero tu præteriiſti commune Petro & Papæ, ſummum & maxime ad rem noſtram ſpectans, eſt quod quarta Synodus docet, & reliqua

σύνοδοι, αἳ οἱ γραικοὶ δέχονται, ὡς ἐροῦμεν.
Ἔστι δὲ τοῦτο ἡ ποιμαντικὴ αὐθεντία τῶν προβά-
των τοῦ χριστοῦ, ἣν ποικιλοτρόπως διὰ τῶν φω-
νῶν ἐκείνων ἡ σύνοδος ἐξηγήσατο· ἀλλὰ σὺ τὸ
κύριον καὶ οὐσιῶδες τῇ διαδοχῇ παραδραμὼν
ἀπαριθμεῖς τὰ μὴ κύρια, καὶ ἥκιστα οὐσιώδη·
οὐ γὰρ ἀναγκαῖον εἰς τὸν διαδοχῆς λόγον, πάνθ᾽
ὅσα ἐνῆν τῷ προηγησαμένῳ, ἐνθεωρεῖσθαι
κἀν τῷ διαδόχῳ, ἀλλ᾽ ἐκεῖνα ἐν οἷς ὁ λόγος
τῆς διαδοχῆς· οἷον διεδέξατο εἰς τὰ Ῥωμαϊκὰ
σκῆπτρα Κωνστάντιος τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον,
ἀλλ᾽ οὐκ ἀνάγκη τὸν Κωνστάντιον τῷ λόγῳ τῆς
διαδοχῆς καὶ τοῦ σταυροῦ τὸ σύμβολον φωτοει-
δῶς ἐν οὐρανῷ ἑωρακέναι, καὶ τὸ Βυζάντιον εἰς
Κωνσταντινούπολιν ἐγηγερκέναι, καὶ τὴν ἐν συνό-
δοις οἰκουμενικαῖς προεδρίαν συγκεκροτηκέναι·
ὡσαύτως διαδέχεται ὁ πάπας τὸν Πέτρον ὡς
ἐπίσκοπος Ῥώμης, ὡς φύλαξ τῆς ἀμπέλου, ὡς
κεφαλὴ ἡγεμονεύουσα τῶν μελῶν πάντοτε· ἀλλ᾽
οὐκ ἀνάγκη διὰ τοῦτο καὶ τὸν πάπαν εἶναι ἀπό-
στολον, ἢ κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων, ἢ χειροτονεῖν
αὐτοπροσώπως τοὺς πατριάρχας, ἢ πάπαν

& reliqua teſtantur, vt dicemus, generalia Cōcilia, quæcunq; ſuſcipiūt Græci. Illud porro eſt Paſtoralis auctoritas in oues Christi, quā variis nominib⁹ illa Synodus expreſſit. Tu vero prętermiſſo eo, quod vnū ſucceſſionis rationē perficit, numeras quæ minus ad rē faciūt. Nec enim ad vim ſucceſſionis requiritur, vt ea omnia ſucceſſor habeat, quæ fuere in anteceſſore; ſed illa, in quibus ratio ſucceſſionis conſiſtit. Exēpli gratia, ſucceſſit in Imperio Romano Conſtātius magno Conſtātino; nō tamen opus eſt, vt ex ſucceſſione Conſtantius & crucis ſignum in cœlo conſpexerit, & Byzantium in Conſtantini vrbē erexerit, & œcumenicarū Synodorū primam celebrandā curauerit. Et Papa ſimiliter ſuccedit Petro vt Roman⁹ Epiſcopus, vt vineæ cuſtos, vt caput mēbrorū Dux: ſed nō ideo neceſſe eſt, vt Papa ſit Apoſtolus, aut princeps Apoſtolorū; aut ipſe per ſe sēper cōſecret Patriarchas, aut alterū

ἕτερον προβάλλειν, ἢ κανονικὰ βιβλία συγ-
γράφειν, ταῦτα γάρ ἐστιν ἔξω τοῦ λόγου τῆς
διαδοχῆς· ἀλλ' ἀντὶ ἀποστόλου καλεῖται ἀπο-
στολικὸς, καὶ διδάσκαλος τῆς οἰκουμένης ὡς πάν-
των ἡγεμονεύουσα κεφαλή· καὶ παρὰ τοῦ σωτῆ-
ρος ἐν τῷ πέτρῳ ἐξουσίαν ἔχων τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν
ἅπαντα, εἴπερ φύλαξ, τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ
χριστοῦ· ὥστε διὰ συνοδικῶν φωνῶν ἔχομεν, τὸν
πάπαν τοῦ πέτρου διάδοχον, οὐ μόνον ἢ ῥώμης
ἐπίσκοπος ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἁπάσης τῆς χριστοῦ τῆς
ἐκκλησίας προστάτης, καὶ φύλαξ, καὶ κεφαλή.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ὅτι δὲ ἀδύνατον, τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν
ἐκπεσεῖν δογμάτων, τοῦτο δὴ καὶ ὑπὲρ
τὴν πέτρου διαδοχήν· ἐκεῖνος μὲν γὰρ καὶ προ-
σέκρουσεν· ἐρωτῶ δὲ καὶ τοῦτο· δύναται ὁ πάπας
ψεύδους, φιλοχρηματίας, κενῆς δόξης, τῶν ἄλ-
λων ἀτοπημάτων ἥττων ὀφθῆναι, ἢ καὶ τούτων
ἀνώτερος; Εἰ δὲ τοῦτο οὐδὲ λέγειν ἐστὶ, σφάλ-
λεται γὰρ κἀκεῖνος πολλὰ περὶ τὴν συνείδησιν
ἄνθρωπος ὤν, δῆλον ὅς περὶ ταῦτα ἁμαρτάνων

designet Papam, aut canonicos libros conscribat; non enim pertinent hæc ad rationẽ successionis. Cæterũ loco Apostoli vocatur Apostolicus, estq́; magister vniuersalis vt caput omniũ Dux, & fidei interpres omnibus, & potestatem habens à Saluatore in Petro ligandi & soluendi omnia, vt pote custos vineę à Saluatore cõstitutus. Itaq́; per Synodicas voces habemus, Papã esse Petri successorem, non tantũ qua Romæ est Episcopus, sed etiam qua præsul vniuersæ Christi Ecclesiæ, & custos, & caput.

NILVS. CAP. IIII.

QVod autẽ Papa errare non possit in fide, hoc & supra successionẽ est Petri; ille enim certe lapsꝰ est. Quæro; potest ne Papa labi in mẽdacii auaritiæ inanis gloriæ crimẽ, atq́; in cætera perperã facta; an vero his etiã superior est? Quod si hoc ne dicere quidem fas est; multa enim & ille peccat labente conscientia, cum homo sit,

ἐνδέχεται καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυάγιον ὑποστῆναι· τοῦτο γὰρ καὶ Τιμοθέῳ φησὶν ὁ Παῦλος· Ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· αὐτὸ δὲ τὸ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν, οὐκ εἶδος ἀθείας ἐστί; θεὸν γάρ φησιν ὁ Παῦλος τοῖς μὲν λόγοις ὁμολογοῦσι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται· πῶς ἔργοις μὲν τὸν πάππαν ἐνδέχεται ἀρνεῖσθαι τὸν θεόν, λόγοις δὲ οὐδαμῶς;

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ἐκ πεπλανημένης ἀρχῆς ἀρξάμενος, ὁδῷ προβαίνων παρεκτρέπῃ μᾶλλον τῆς ἀληθείας. Ἐν τούτοις σου τοῖς λόγοις τρία σοφίζῃ· πρῶτον· πέπτωκεν ὁ Πέτρος, ἄρα δύναται πεσεῖν καὶ ὁ πάπας.

Δεύτερον, ὁ δυνάμενος περὶ τὴν συνείδησιν σφάλλεσθαι, δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγῆσαι κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον. ἀλλὰ μὴν ὁ πάπας ἄνθρωπος ὢν οὐ πάντῃ περὶ τὴν συνείδησιν ὑγιής, ἄρα δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀσθενῆσαι.

liquet in his peccantem posse etiam in fide naufragium facere. Hoc enim & Paulus Timotheo scribens ait; Habens fidem & bonam conscientiam, quam quidem repellentes, circa fidem naufragauerunt. Ipse etiam consciētiæ lapsus nōne genus est abnegationis Dei? Deum enim, inquit Paulus, confitentur se nosse, factis autem negant. Quomodo igitur Papa factis quidem potest negare Deum, verbis autem minime. 1.Ti.1,19. 1.Tim.16

CONFVTATIO.

E fallaci orsus principio, dum progrederis, plus plusque à veritate recedis, tria hic sophismata proponis.

Primum; lapsus est Petrus, ergo labi potest & Papa.

Secundum; qui potest conscientiæ lapsu peccare, potest etiam naufragiū fidei facere, secundum Pauli dictum, Sed Papa cum homo sit, non est à cōscientiæ labe immunis; ergo poterit etiam facere naufragium fidei.

Τρίτον· τὸ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν, εἶδος ἀθείας ἐστὶ κατὰ Παῦλον. ἀλλὰ μὴν ἐνδέχεται τὸν πάπαν κατὰ τὴν συνείδησιν ἁμαρτεῖν, ἄρα ἔργοις ἀθείαν νοσεῖν. Εἰ δ' ἔργοις δύναται ἀρνεῖσθαι τὸν θεὸν, δύναται καὶ λόγοις· ψεῦδος λοιπὸν, ὡς ἀδύνατον τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων.

Ἀπαντᾷ πρὸς ταῦτα σου τὰ σοφίσματα ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ· πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ἐν οἷς λέγει, ὅτι Λέων τὴν πίστιν ὥσπερ χρυσῆν σειρὰν καταγομένην διεφύλαξε, πᾶσιν ἑρμηνεὺς γενόμενος τῆς φωνῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου. Καὶ ὅτι τοῦτον τῆς πίστεως τὸν κλῆρον ἔδειξεν ἡ σύνοδος τοῖς τέκνοις τῆς ἐκκλησίας ἀρχηγῷ τοῦ καλοῦ χρησαμένη τῷ πάπᾳ· πέπλωκεν ὁ Πέτρος, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ὁ Χριστὸς· Καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου· εἴπερ ἡ ἁγία σύνοδος ἐκ τῆς φωνῆς τοῦ πάπα ἔδειξε τὴν πίστιν τοῖς τέκνοις τῆς ἐκκλησίας, ἔστιν ἄρα ὁ πάπας κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον ἑρμηνεὺς τῆς φωνῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου στηρίζοντος τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰ

Tertium, cõſcientiæ lapſu peccare, genus infidelitatis eſt iuxta Paulũ; at Papa poteſt conſcientiæ lapſu peccare: ergo & laborare hoc infidelitatis genere, nimirum per praua opera. Sed ſi poteſt operibus negare Deum, poterit & verbis. Falſum igitur eſt, fieri non poſſe, vt Papa erret in fide.

Ad hæc reſpondet ſancta Synodus quarta in epiſtola ad Leonem Papam. Ad primum, dum ait. Quod Leo fidem deductam veluti auream catenam ſeruauit, conſtitutus omnibus interpres vocis B. Petri. Quòdque hanc fidei hæreditatem Synodus oſtendit Eccleſiæ filiis, vſa boni duce & auctore Papa) lapſus quidem eſt Petrus: Christus tamen ad ipſum: Et tu, inquit, aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Si S. Synodus ex voce Papæ oſtendit fidem Eccleſiæ filiis, Papa per ſanctam Synodum eſt interpres vocis B. Petri confirmantis fratres & filios

Par.3.c.4.

Luc.22. 32.

τέκνα τῆς ἐκκλησίας. Εἰ δὲ τοῦτο, ὁ πάπας ᾗ πάπας ἑρμηνεύς ἐστι καὶ διάδοχος τοῦ πέτρου, οὐ καθὸ ἐκεῖνος ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ πέπτωκεν, ἀλλὰ καθὸ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίζει τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ὀρθῆς πίστεως· κατὰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον πεσεῖν ποτε τὸν πέτρον, εἴπερ ἀδύνατον ψεύσασθαι τὴν ἀλήθειαν· Ὥστε διττῶς θεωρουμένου τοῦ πέτρου, καὶ ὡς ψιλοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὡς προστάγματι τοῦ χριστοῦ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίζοντος· Καὶ τοῦ πάπα διαδεχομένου τὸν πέτρον κατὰ τὴν ἁγίαν σύνοδον τῷ δευτέρῳ τούτῳ τρόπῳ, ἀπεσκέδασται σου τὸ σόφισμα· πέπτωκε πέτρος, ἄρα καὶ ὁ πάπας· ὥσπερ γὰρ ἀδύνατον, μετὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ χριστοῦ, καὶ τὴν δέησιν τοῦ μήποτε ἐκλεῖψαι τὴν πέτρου πίστιν, πεσεῖν τὸν πέτρον, οὕτως ἀδύνατον πεσεῖν καὶ τὸν πάπαν.

Τὸ δεύτερον σόφισμα πόσης ἀτοπίας γέμει; λέγει Τιμοθέῳ ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι ἀπωσάμενοι τινὲς τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν ἐναυάγησαν περὶ τὴν πίστιν· ἄρα καὶ ὁ πάπας δυνάμενος ἀπώσασθαι τὴν συνείδησιν, δύναται ναυαγῆσαι καὶ περὶ τὴν πίστιν· οὐ συνορᾷς ὦ θαυ-

Ecclesiæ. Ergo Papa vt Papa interpres est & successor Petri, non vt humana ille fragilitate lapsus est, sed ea ratione qua fratres confirmat per confessionem rectæ fidei. Sed hoc sensu non poterat errare Petrus, quoniam impossibile est veritatem mentiri. Itaque cum dupliciter Petrus consideretur; vt purus homo, vtque mandato Christi fratres confirmans, & Papa succedat Petro iuxta sanctã Synodum, hoc secundo modo, tuum sophisma dilutum est: lapsus est Petrus, ergo & Papa. Sicut enim impossibile est, post mandatũ & preces Christi vt non deficiat fides eius, labi Petrum; ita etiam impossibile est labi Papam. Secundum sophisma quanta absurditate scatet? Scribit Paulus Timotheo; multos repulsa bona conscientia, naufragatos esse in fide. Ergo & Papa cum possit repellere bonam conscientiam, potest & in fide naufragium facere. Non ne vides

μάσιε, ὅτι κατὰ τὸ ἑτεροδιδασκαλεῖν ἐλθόντων λέγει ὁ Ἀπόστολος; οὓς πρότερον ἐκπεσόντας τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως, λέγει καὶ περὶ τὴν πίστιν ναυαγῆσαι, οἷα δὴ τῇ φιλοτιμίᾳ παρασυρέντες ἐπὶ αἱρέσεις καὶ βλασφημίας; οὗτοι μὲν γὰρ τῇ οἰκείᾳ φαυλότητι καὶ τὴν συνείδησιν ἀπώσαντο καὶ τὴν πίστιν· περὶ δὲ τοῦ πάπα φασὶν οἱ ἅγιοι τῆς τετάρτης συνόδου πατέρες, ὅτι ἐκ διαδοχῆς φυλάξας τὴν πίστιν κατέστη πᾶσιν ἑρμηνεὺς τῆς τοῦ μακαρίου πέτρου φωνῆς, ἣν ὡς ἀληθείας κλῆρον ὁ πάπας εἶχεν. ποῦ τοίνυν ἔχει χώραν ἡ σὴ ἔνστασις, ἐκ τῆς οἴκοθεν ἀνθρωπίνης ἀσθενείας ἐπιφέρουσα ἀσθένειαν καὶ τῆς θείας δυνάμεως τοῦ χριστοῦ, παρ' οὗ φασιν οἱ ἅγιοι πατέρες τὴν πίστιν κατάγεσθαι ὥσπερ χρυσῆν σειρὰν, ὥστε γίνεσθαι φωνὴν τοῦ πέτρου, καὶ τὸν πάπαν εἶναι τῆς φωνῆς τοῦ πέτρου ἑρμηνέα, καὶ κληρονόμον τῆς ἀληθείας; δύναται περὶ τὰς οἰκείας καὶ ἀνθρωπίνας πράξεις σφαλῆναι ὁ πάπας· τοῦτο ἀνθρώπινον ἐλάττωμα. ἆρα δύναται καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀσθενῆσαι· τοῦτο ὕβρις, εἰς τὸν σωτῆρα χριστὸν ἀναφέρουσα· καὶ χωλαίνει τὸ ἐνθύμημα,

Apoſtolum de iis loqui, qui volunt peregrinam tradere doctrinam: quos repulſa prius bona cõſcientia, naufragari quoq; ait in fide: eo quod ambitio illos & in hæreſes, & in blaſphemias tranſuerſos agat? Hi enim prauitate ſua & conſcientiã & fidẽ repulerũt. At vero de Papa S. Patres quartæ Synodi aiunt: Quod ſeruata per ſucceſſionẽ fide, omnibus extiterit B. Petri vocis interpres, quã vt veritatis hæreditatem habebat Papa: Quomodo ad hæc locũ habere poſſit inſtantia tua, dũ ex propria ex humana fragilitate inferre vult imbecillitatem diuinæ Chriſti virtutis: à quo fidẽ deduci veluti catenã aureã ſancti Patres aiunt, vt fiat vox Petri, & Papã eſſe interpretem vocis Petri, & hæredem veritatis? Poteſt Papa in priuatis ſuis & humanis actionibus peccare: Hoc fragilitatis humanæ eſt: poteſt ergo etiã errare in fide: Hoc eſt inferre iniuriã Saluatori & claudicat enthymema,

ὅτι ἄλλως ἐν τῇ προσλήψει λαμβάνεται ὁ πάπας, ἤγουν ᾗ ἄνθρωπος ἐνεργῶν, καὶ ἄλλως ἐν τῷ συμπεράσματι, ἤγουν ᾗ πάπας καὶ ἑρμηνευτὴς τῆς φωνῆς τοῦ πέτρου. οἷον εἰ φαίην, δύναται Ἱπποκράτης σφαλῆναι περὶ τὴν συνείδησιν, ἄρα καὶ περὶ τὴν ἰατρικὴν τέχνην· ἐκεῖ μὲν γὰρ Ἱπποκράτης ᾗ ἄνθρωπος, ἐν τούτῳ δὲ νοεῖται ᾗ τεχνίτης· χρὴ δὲ τοὺς ὅρους μὴ ὁμωνύμως λαμβάνεσθαι.

Τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἔχεται καὶ τὸ τρίτον σου σόφισμα, πλὴν πολυεργοτέρως ἀσαφεστέρως. εἶδος ἀρνησοθείας κατὰ Παῦλον ἐστὶ τὸ περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν· ἀλλὰ μὴν ὁ πάπας δύναται περὶ τὴν συνείδησιν ἁμαρτάνειν· ἄρα καὶ τῷ εἴδει τούτῳ τῆς ἀρνησοθείας ἔνοχος εἶναι. εἶτα ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον· ἡ ἀρνησοθεία κατὰ τὴν συνείδησιν γίνεται ἔργοις· μεῖζον δὲ τὸ ἁμαρτάνειν ἔργοις ἢ λόγοις· ἄρα ὁ δυνάμενος σφαλῆναι ἔργοις, δύναται σφαλῆναι καὶ λόγοις· ὁ πάπας δύναται σφαλῆναι ἔργοις, ἄρα καὶ λόγοις· καὶ οὐκ ἀδύνατον, τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων.

quoniam Papa aliter in antecedente ſumitur, aliter in conſequente: in illo, qua homo operans; in hoc, qua Papa vocis Petri interpres. Vt ſi dicam; Poteſt Hippocrates labi errore conſcientiæ, poteſt ergo & arte medicinæ. Nam in antecedente ſumitur vt homo, in conſequente vt artifex. Non debent autem voces æquiuocè ſumi.

Huc tendit etiam tertium ſophiſma tuum, licet callidius & obſcurius. Genus abnegationis Dei eſt ſecundum Paulum conſcientiæ lapſu errare, ſed Papa poteſt conſcientiæ lapſu errare, ergo huius generis abnegationis Dei reus eſſe. Deinde à maiori ad minus: Genus abnegationis lapſu cõſcientiæ fit aliquid agendo; ſed maius eſt peccare opere quàm verbo, ergo qui peccare poteſt opere, poteſt & verbo. Papa peccare poteſt opere, ergo & verbo. Non eſt igitur impoſſibile, Papam errare in fide.

Ὁ μὲν οὖν σὺ λέγεις εἶδος ἀρνησοθείας, τοῦτο κοινὸν πᾶσι τοῖς ἔργοις, ἃ μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν γίνεται λόγον· ἡ δὲ διὰ λόγων ἀρνησοθεία ἐνέργεια τῆς ἀπιστίας ἐστὶν, καὶ ἰδικὸν ἁμάρτημα, καὶ μεῖζον ὅσῳ μείζων ἡ πίστις ὡς θεμέλιον τῆς ἀρετῆς. φρεναπατᾷς οὖν ὦ θαυμάσιε διπλῷ τῷ σοφίσματι· πρῶτον μὲν ὡς εἰπόντες ἔφθημεν, ὅτι οὐκ ἔρρωται αὕτη ἡ ἀκολουθία· δύναται παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἔν τινι πράξει ἠθικῇ σφαλῆναι ὁ πάπας. ἄρα καὶ τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐκπεσεῖν; ἐλήλεγκται γὰρ τοῦτο ψευδὲς ἐκ τοῦ διαφόρως ἔχειν τὸν πάπαν πρός τε τὰς ἠθικὰς πράξεις, καὶ τὰ δόγματα· τῶν γὰρ ἑαυτοῦ πράξεων αὐτός ἐστιν ἀρχὴ, τῶν δὲ δογμάτων ἐστὶ φύλαξ παρὰ χριστοῦ, ἅτε δὴ κληρονόμος τοῦ πέτρου. Δεύτερον, ὅτι τὸ μᾶλλον, ἧττον ἐποίησας, καὶ τὸ ἧττον μᾶλλον. λέγεις μεῖζον εἶναι ἀρνεῖσθαι ἔργοις ἢ λόγοις, ὃ προφανὲς ψεῦδος ἐν τῷ παρόντι· ἀρνεῖται ἔργοις ὁ κλέπτης, ἀρνεῖται λόγοις ὁ τὸν χριστὸν ἐξομνύμενος· μείζων ἄρα ἡ κλοπὴ τῆς ἀποστασίας; ἄπαγε· ὥστε οὐχ ὁτὲ ἧττον δυνάμενος, τὸ δι' ἔργων πλημμελῆσαι,

πλημμελήσει

Verum quod tu genus abnegationis Dei vocas, commune eſt cunctis operibus, quæ fiunt præter rationem rectã, at abnegatio Dei per verba eſt infidelitatis actus, & ſpeciale peccatũ: tantóque maius, quanto maior fides, quippe vt fundamentum virtutum. Decipis ergo vir egregie duplici ſophiſmate; primò quidem, vt diximus, quia cõſequentia hæc nõ valet. Poteſt errare Papa cõtra rectã rationẽ in aliqua ſua morali actione, ergo & in fide. Oſtensũ quippe eſt, falsũ id eſſe, eo quod Papa aliter ſe habeat ad morales actiones, & aliter ad dogmata fidei. Nã ſuarũ ipſe actionũ eſt principiũ, dogmatũ vero Chriſti lege eſt cuſtos, nẽpe vt Petri hæres. Secundò, quia quod maius eſt, feciſti minus, & quod minꝰ, maius. Tu maius eſſe ais abnegare opere quã verbo, quod in re propoſita falsũ apertè eſt, abnegat opere fur, abnegat verbo qui Chriſto renũtiat; maius ergo furtũ quã apoſtaſia? abſit. Nõ

πλημμελήσει καὶ τὸ μεῖζον, τὸ διὰ λόγων ἀρνήσασθαι τὸν θεόν. μᾶλλον δὲ εἰ τὸν λόγον ἐφαρμόσαις τῷ πάππᾳ, δύναται τὸ ἧττον ἐκεῖνος ᾗ μετέχει φύσεως ἀνθρωπίνης, οὐ δύναται παντελῶς τὸ μεῖζον, ᾗ κληρονόμος καὶ φύλαξ ἐστὶ τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου· τὸ δὲ δύο περὶ τὸν πάππαν ἕνα ὄντα θεωρεῖσθαι, καὶ αὐτὸς ἂν συνομολογήσαις, δύο καὶ ἀρχὰς ἐν τῷ πάππᾳ θέμενος, τὸ εἶναι παρὰ τοῦ Πέτρου Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ τὸ πρῶτον εἶναι τῶν ἄλλων ἐπισκόπων παρὰ τῶν πατέρων· ὥσπερ οὖν σὺ παρὰ Φωτίου τὴν διδασκαλίαν λαβὼν, δύο καὶ ἀσύμβλητα ἐν τῷ ἑνὶ πάππᾳ ὁμολογεῖς, τὸ μὲν μερικὸν, τὸ δὲ καθόλου· τὸ μὲν κτηθὲν, τὸ δὲ προσκτηθέν· τὸ μὲν διὰ τὸ κλίμα, τὸ δὲ διὰ τὴν τάξιν· οὕτω καὶ ἡμεῖς τοῖς εὐαγγελικοῖς, καὶ ἀποστολικοῖς, καὶ συνοδικοῖς ἑπόμενοι δόγμασι δύο περὶ τὸν ἕνα θεωροῦμεν, τὸ εἶναι τὸν πάππαν καὶ αὐτὸν ἄνθρωπον, τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν περικείμενον, καὶ τὸ εἶναι ἑρμηνέα τῆς φωνῆς τοῦ Πέτρου, καὶ κληρονόμον τῆς ἐκείνου πίστεως· ἐπεὶ δὲ ταῦτα τὰ δύο διάφορα καὶ ἀσύμβλητα, ἐξασθενεῖ τῶν σῶν ἐπιχειρημάτων ἡ

ergo qui poteſt minus abnegando opere; peccabit & maius, verbis Deum negando. Immo ſi Papæ argumentũ accommodaueris: poteſt ille quidem minus vt pote natura cõſtans humana; maius autem nullo modo poteſt, qua hæres eſt & cuſtos fidei Petri. Quod vero in vno Papa conſiderentur duo, tu quoque fateberis qui duo poſuiſti in Papa, quod Romæ ſit Epiſcopus à Petro, quodq́; cæterorũ Epiſcoporum ſit primus à Patribus. Sicut ergo tu à Photio edoctus, duorũ conferẽda fateris in vno Papa, vnũ particulare, alterũ vniuerſale; vnũ hæreditate relictum, alterum additum; vnum propter clima, alterum propter ordinem: ita nos Euãgelica, Apoſtol. & Synod. ſequẽtes dogmata, cõſideramus duo in Papa, quod ſit homo, noſtra & ipſe circũdatus infirmitate; & ſit præterea Petri vocis interpres, & illius fidei hæres. Et quoniã duo hęc differũt, vtq́; res diuerſi generis nõ cõferũtur, cadit tuorum robur argumentorum,

δύναμις, ἐκ θατέρου εἰς θάτερον μεταπίπτουσα, καὶ ἀπονέμουσα τὸ ἁπλωτικὸν τῆς ἀνθρωπότητος τῷ ἁπλῶς τῆς ἀξίας· καὶ ὅλως ἁμαρτάνεις κατ' ἐκείνου τοῦ κανόνος, ὃν ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ ἑρμηνείας διδάσκει· ἔστιν ὁ δεῖνα ἀγαθὸς, καὶ σκυτεὺς, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο καὶ σκυτεὺς ἀγαθός· τὸ γὰρ εἶναι σκυτέα καὶ ἀγαθὸν, κατὰ συμβεβηκὸς συμπλέκεται. Σὺ δὲ Νεῖλε οὕτω συλλογίζῃ. ἔστιν ὁ Ῥώμης ἄνθρωπος ἁμαρτητικὸς, ἔστι καὶ πάπας, ἄρα καὶ ἁμαρτητικὸς πάπας· ἁμαρτάνεις οὖν καὶ κατὰ τοῦ φιλοσοφικοῦ κανόνος, καὶ κατὰ τῶν ἁγίων πατέρων λέγω δὴ οὐ μόνον τῆς τετάρτης συνόδου ἐν οἷς λέγει ἐπιστέλλουσα τῷ πάπᾳ, καὶ ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς Μαρκιανὸν τὸν βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἁγίοις πατράσι τῆς ἕκτης ἀντιλέγων συνόδου· ἐν μὲν γὰρ τῷ προσφωνητικῷ φησὶν ἡ τετάρτη σύνοδος.

Ὅθεν ἄτρωτον ἡμῖν ἐκ πλάνης ὁ θεὸς ἐπινόησε πρόμαχον, καὶ τὸν τῶν Ῥωμαίων πρὸς νίκην εὐτρέπισε πρόεδρον.

Ἄτρωτον ἐκ πλάνης λέγει τὸν πάπαν ἡ

quod ex altero transit in alterum, & labilitatem humanitatis tribuit illabilitati dignitatis: Omnino enim tu contra illam regulam peccas, quam tradit Philosophus in libro de Interpretatione: est aliquis bonus, est & sutor; non tamen ideo sutor bonus: esse enim bonum & sutorem coniuncta sunt per accidens. Tu vero ita arguis; Romanus Episcopus est homo erroris capax, est etiam Papa Episcoporum primus, ergo est Papa erroris capax. Atque ita peccas & contra Philosophi regulam, & contra sanctos Patres, non solum quartæ Synodi in epistola ad Papam, & in Prosphonetico ad Marcianum Imperatorem, sed etiam contra sanctos Patres sextæ Synodi. Quarta Synodus in Prosphonetico sic habet.

Quare Deus insauciabilē errore propugnatorē nobis prouidit, & Rō. Ecclesiæ Papā præparauit ad victoriam.

Vocat S. Synodus Papam errore

ἁγία σύνοδος· καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν ἐξηγεῖται, κατὰ ποίαν σημασίαν ἐχρήσατο τῇ λέξει; ἄβρωτον, ὡς μὴ βρωθέντα, ἢ ὡς μὴ δυνάμενον βρωθῆναι· Ἐν γὰρ τῇ πρὸς τὸν πάπαν ἐπιστολῇ φύλακα τῆς πίστεως ἐκεῖνον προσαγορεύει, καὶ ὅσα ἄλλα εἴρηται. οὐ δυνατὸν δὲ τὴν ἁγίαν σύνοδον Λέοντι τῷ μετὰ τὸν Πέτρον μς´ ἐπισκόπῳ Ῥώμης κατά τινα ἀποκλήρωσιν ἀπονεῖμαι τὴν προσηγορίαν ταύτην, καὶ τὸ εἶναι ἑρμηνέα καὶ κληρονόμον τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου, ἀλλ' ἢ ὡς τηνικάδε πάπᾳ. εἰ δὲ ὡς πάπᾳ, ἕκαστος ἄρα πάπας ἐκ πλάνης ἄβρωτος, καὶ φύλαξ τῆς πίστεως, καὶ τὰ λοιπά. εἰ δὲ ἕκαστος ἄβρωτος ὡς φύλαξ καὶ κληρονόμος, τὸ ἄβρωτος ἐμφαίνει τὸ ἀδύνατον τῆς βρώσεως· ἄλλως γὰρ ἂν ἑνὸς πάπα βρωθέντος ἐπαύετο καὶ ἡ φυλακὴ καὶ ἡ κληρονομία τῆς πίστεως τοῦ Πέτρου. ποιοῦσι δὲ τοῦτο κατάδηλον οἱ τῆς ἕκτης συνόδου πατέρες ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον. ἔνθα καθαρῷ ὄμματι, καὶ μηδενὸς ὑποβολῇ τὰ περὶ τὸν πάπαν σκοποῦντες, καὶ τὴν ἄβρωτος λέξιν οἱονεὶ παραφράζοντες ἔφασαν περὶ Δαμάσου τοῦ πάπα.

insauciabilē, & ipsa sui interpres declarat, quo sensu locuta fuerit, non sauciatū, an non sauciabilē vocando Papā. Nā in epistola ad Papā, fidei custodē appellat illū, & quæcūq; alia diximus, fieri vero nō potest, vt S. Synodus hāc appellationem dederit Leoni Papæ, qui 46. fuit à Petro Romæ Episcopus, priuato quodā iure; sicut etiā esse interpretē & hæredē fidei Petri: sed eo nomine, quia Papa ille tūc erat. Quod si dedit vt Papæ, quisq; ergo Papa insauciabilis errore est, & fidei custos, &c. Si ergo hæc vnicuique Papæ conueniūt, insauciabilē Synodus dixit, nō insauciatū. Alioquin vno Papa sauciato, cessat & custodia & hæreditas fidei Petri. Planū hoc faciunt sextæ Synodi Patres in Prosphonetico ad Constantinū Imp. quando sincero oculo, & nulla cuiusquā suggestione statū Papæ considerantes; & quodammodo vocē insauciabilis, paraphrasticè exponētes, de Damaso Papa aiebāt,

Καὶ Δάμασος ὁ ἀδάμας τῆς πίστεως, ὁ ταῖς ἑτεροδόξοις προσβολαῖς τε καὶ προσαρράξεσι τὴν ἀντίτυπον γνώμην οὐ τιτρωσκόμενος.

Τὸ γὰρ οὐ τιτρωσκόμενος ταὐτόν ἐστι, μὴ δυνάμενος τρωθῆναι· ὥσπερ φαμὲν, τὰ φαινόμενα καὶ μὴ φαινόμενα, ἤγουν μὴ δυνάμενα φανῆναι· καὶ ὁ περὶ τῆς θείας λέγεται κοινωνίας, ὁ ἐσθιόμενος καὶ μὴ δαπανώμενος, ἤγουν δαπανᾶσθαι μὴ δυνάμενος· οὕτω φαμὲν καὶ τὸν ἥλιον μὴ σκοτιζόμενον, καὶ σκότος μὴ φωτιζόμενον· καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀγάθωνα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ οἱ αὐτοὶ πατέρες· ὅθεν, φασὶ, καὶ ἡμεῖς ὡς πρωτοθρόνῳ σοι τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας τὸ πρακτέον ἀνατιθέμεθα, ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν ἑστῶτι τῆς πίστεως· τί γὰρ ἄλλο φασὶ διὰ τούτων οἱ πατέρες, ἢ διὰ τὸ εἶναι τὸν πάπαν πρωτόθρονον, ἑστάναι καὶ ἐπὶ τὴν στερεὰν πέτραν τῆς πίστεως; εἰ δ' ἔχει τοῦτο ὁ πάπας ᾗ πρωτόθρονος, καὶ πᾶς ἄρα πάπας. Συμμαρτυρεῖ τούτοις καὶ ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ πωγωνάτος ἐν τῇ ἀντιγράφῳ Σάκρᾳ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν κατὰ τὴν ιη τῆς ἕκτης συνόδου πρᾶξιν, ἐν οἷς φησιν.

Et Damaſus fidei adamas, cuius ſolida mens aggreſſionibus atque conflictibus alienæ à fide opinionis non erat vulnerabilis.

Quod enim Græcè dicunt, vulnus non excipiens, perinde eſt atque inuulnerabilis; quomodo qui Græcè loquuntur, dicunt, apparentia & non apparentia, id eſt apparere non valẽtia. Et de ſacroſancta Euchariſtia; Qui comeditur, & non abſumitur, id eſt qui abſumi nõ poteſt. Quo pacto dicimus etiam ſolem non tenebreſcentem, & tenebras non luceſcentes, & in epiſtola ad Agathonem Papam ijdem Patres. Quare & nos tibi vt primò vniuerſæ Eccleſiæ Antiſtiti quid ſit agẽdũ cõmittimus, ſtãti ſuper firmã fidei Petrã. Hoc vnũ quippe volunt Patres; Papã, quia sumnę ſedis Epiſcopus eſt, ſtare ſuper firmã fidei Petram. Si ergo Papa hoc habet vt primæ ſedis Epiſcopus, certè omnis Papa hoc habet. His teſtẽ ſe dat Imp. Cõſtant. Pogonatus in ſacro Reſcripto ad Leonẽ Papã.

Καὶ δόξα τῷ ποιοῦντι δεδοξασμένα θεῷ, τῷ περὶ ὑμῶν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασώσαντι· πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν, ἐν ᾗ Πέτρα τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσε, καὶ πύλαις ᾅδου τῶν αἱρετικῶν ἐνεδρεύσεσι μὴ κατισχυθήσεσθαι προηγόρευσεν; ἐξ ἧς ὥσπερ ἐξ οὐρανίων ἀψίδων τῆς ἀληθοῦς ὁμολογίας ὁ λόγος ἀνέλαμψε, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν φιλοχρίστων ἐφώτισε, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν κατεψυγμένην ἀνεζωπύρησεν.

Δύο ἔχεις ἐκ τούτων τῶν λέξεων Νεῖλε, ὅτιτε ὁ Ῥώμης θρόνος διὰ τὸν θεμελιώσαντα χριστὸν αἱρετικαῖς ἐνεδρεύσεσιν οὐ καταδαμάζεται. ὅπερ ταυτὸν ἄντικρυς ἐστὶν τῷ μὴ δύνασθαι καταδαμασθῆναι· ἀναγκαίου γὰρ ὄντος τοῦ προηγουμένου, ἀναγκαίως ἔχει καὶ τὸ ἑπόμενον· ἀλλὰ μὴν ἀναγκαῖον ἀληθεύειν τὴν προαγόρευσιν τοῦ χριστοῦ· ἀναγκαῖον ἄρα ἐξ ὑποθέσεως καὶ τὸ, ἀκατάβλητον εἶναι ταῖς αἱρέσεσι τὸν Πέτρου θρόνον· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν ἀκολούθησιν τῶν προτάσεων ταυτὸν τῷ, ἀδύνατον εἶναι πάμπαν ἐκπεσεῖν τῶν ὀρθῶν δογμάτων· ἔχεις δὲ καὶ ὅτι ὁ Ῥώμης θρόνος ἐστὶν, ἐν ᾧ φησιν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος

Et gloria, inquit, gloriosa facienti Deo, qui fidem apud vos indepravatã conseruauit. Quomodo enim id facturus non erat in ea Petra, super quã ipse fundauit Ecclesiam; & portis inferi, hoc est hæreticorum, insidiis, nũquã succubiturã prædixit? ex qua tanquã è cœlorũ conuexis effulsit sermo veræ confessionis, & Christi amantiũ animas illustrauit, & orthodoxam fidem quæ refrixerat refocillauit.

Quibus ex verbis duo habes. Primũ, Romanã sedẽ propter fũdatorẽ Christũ nõ substerni machinis hæreticorum, quod idem valet, ac si diceret; non posse substerni. Posito enim necessario antecedẽte, necessitatem habet & cõsequens. Atqui necessarium est Christi prædictionẽ esse veracem: ergo necessariũ quoque ex suppositione est, sedẽ Petri nõ esse ab hæresibus domabilem. Quod ratione æquipollentiũ non est aliud, quã impossibile esse Papam errare in fide. Alterum est, Romanam sedem esse, de qua

ἐκεῖνος γράφων τῷ δευτέρῳ Λέοντι μετὰ τὴν ἕκτην σύνοδον, ὑπὸ θεοῦ τὴν πίστιν ἀπαρεγχείρητον διασωθῆναι. ἦν δὲ Λέων ὁ δεύτερος ἑνδέκατος πάπας ἀπὸ Ὀνωρίου, ὃν ὑμεῖς ὡς αἱρετικὸν μονοθελήτην συκοφαντεῖτε. λέγεις γάρ.

ΝΕΙΛΟΣ.

Καὶ Ὀνώριος δὲ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὢν τῶν ὀρθῶν τε ἐξέβη δογμάτων, καὶ παρὰ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς ἕκτης συνόδου ἀποκεκήρυκται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ γὰρ Ὀνώριος ἦν αἱρετικὸς, πῶς οὖν μετὰ ταῦτα ἔγραφεν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, Δόξα τῷ θεῷ, τῷ διασώσαντι τὴν πίστιν ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Πέτρου ἀπαρεγχείρητον.

Οὐ γὰρ ἔστι πρὸς τοῦτο εἰπεῖν, ὅτι περὶ τοῦ ὄντος τότε πάπα Λέοντος τοῦ δευτέρου ἔγραφεν ὁ βασιλεύς· ἐπιφέρει γὰρ αὐτὸς καὶ λέγει.

Πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν, ἐν ᾗ Πέτρα

Imperator ille ſcribens ad Leonem II. poſt ſextam Synodum; Fidem, inquit, in ea conſeruatam eſſe indeprauatam. Erat autem is Leo vndecimus ab Honorio, quem vos hæreticum Monothelitam extitiſſe calumniamini. Dicis enim.

NILVS. CAP. V.

ET Honorius Epiſcopus Romanus à rectis dogmatibus aberrauit, & à ſancta œcumenica ſexta Synodo damnatus eſt.

CONFVTATIO.

Si Honorius fuit hæreticus, quomodo poſt illum ſcribebat Imperator Conſtantinus: Deo gloriam, qui fidem in ſede Petri conſeruauit indeprauatam? Neque enim licet ad hoc dicere; Imperatorem fuiſſe locutum de Leone II. tunc temporis Pontifice. Nam infert ille, & ait:

Quomodo enim id facturus non

τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσεν; Εἰ γοῦν ἡ αἰτία τοῦ ἀπαρεγχείρητον εἶναι τὴν πίστιν Λέοντος τοῦ δευτέρου ἐκείνη ἐστὶν, ὅτι ὁ Ῥώμης θρόνος πέφυκεν ἡ Πέτρα, ἐν ᾗ ὁ θεὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσεν, πῶς μόνου τοῦ Λέοντος τὴν πίστιν ἐπαινεῖ ὁ βασιλεὺς ὡς ἀπαρεγχείρητον; Ἐπιχειρεῖς ἀνωτέρω ἐκ τῆς βασιλικῆς Ἰουστινιανοῦ νεαρᾶς, καί τοι φαύλως ἐκείνην ἐξηγούμενος· διὰ τί μὴ καὶ ἐκ τῶν ὄντως βασιλικῶν τοῦ πωγωνάτου λέξεων ἠρανίσω τὴν ἀληθῆ περὶ Ὀνωρίου δόξαν; λέγεις Ὀνώριον τῶν ὀρθῶν ἐκβῆναι δογμάτων, καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τῆς ἕκτης ἀποκηρυχθῆναι συνόδου· Ὅτι δὲ Ὀνώριος οὐδέ τι οὖν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐξέβη, μάρτυς περὶ τούτου μὲν ὁ μέγας ὁμολογητὴς μάξιμος ἐν τῇ πρὸς Πύῤῥον τὸν αἱρετικὸν διαλέξει, καθὰ δὴ ἐπεσημειωσάμεθα ἐν τῇ ἰγ πράξει τῆς ἕκτης συνόδου· φησὶ δὲ αὐταῖς λέξεσι.

Πύῤῥος. Τί ἔχεις περὶ Ὀνωρίου εἰπεῖν, πρὸς τὸ περὶ ἐμοῦ φανερῶς ἓν δογματίσαντος θέλημα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ;

erat in ea Petra, ſuper quam ipſe fundauit Eccleſiã? Si ergo cauſſa cur Leonis II. fides cõſeruata fuerit indepra-uata, illa eſt; quod Romana ſedes ſit Petra, ſuper quã Deus fundauit Eccleſiã; qua ratione dici poteſt Imperator ſolius Leonis fidem vt indepra-uatam laudare? Arguebas tu ſupra ex Imperatoris Iuſtiniani Nouella, licet male illam exciperes; Cur etiam ex verè Imperatoriis Pogonati verbis non collegiſti verã de Honorio ſententiã? Ais, Honorium à rectis dogmatibus aberraſſe & fuiſſe propterea à ſexta Synodo damnatũ. Atqui Honoriũ à rectis dogmatibus nõ aberraſſe, teſtis eſt primò quidem eximius Confeſſor Maximus in Dial. cũ Pyrrho hæretico; ſicut annotatũ à nobis fuit actione XIII. ſextæ Synodi in editione Rom. Concil. generaliũ. Verba eius hæc sũt.

Pyrrhus. Quid habes de Honorio dicere, qui ad prædeceſſorem meũ ſcribens, vnam Domini noſtri Ieſu Chriſti voluntatem apertè dogmatizauit?

Μάξιμος. Τὶς ἀξιόπιστος ἐξηγητὴς τῆς τοιαύτης καθέστηκεν ἐπιστολῆς, ὁ ταύτην ἐκ προσώπου ὀνωρίου συντάξας, ἔτι περιών, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ καλῶν καὶ τοῖς τῆς εὐσεβείας δόγμασι πᾶσαν τὴν δύσιν καταφαιδρύνας, ἢ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰ ἀπὸ καρδίας λαλοῦντες; Πύρρος. Ὁ ταύτην συντάξας. Μάξιμος. Ὁ αὐτὸς οὖν πρὸς τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον τὸν γενόμενον βασιλέα, ἐκ προσώπου πάλιν Ἰωάννου τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα περὶ τῆς ἐπιστολῆς ἐκείνης γράφων ἔφη· Ὅτι ἓν θέλημα ἔφημεν ἐπὶ τοῦ κυρίου, οὐ τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ μόνης τῆς ἀνθρωπότητος. Σεργίου γὰρ γράψαντος, ὥς τινες δύο θελήματα λέγουσιν ἐπὶ Χριστοῦ ἐναντία, ἀντεγράψαμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς δύο θελήματα ἐναντία οὐκ εἶχε, σαρκός φημι καὶ πνεύματος, ὡς ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ τὴν παράβασιν, ἀλλ' ἓν μόνον τὸ φυσικῶς χαρακτηρίζον τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα. Καὶ τούτου ἀπόδειξις ἐναργής, τὸ καὶ μελῶν καὶ σαρκὸς μνησθῆναι, ἅπερ καὶ ἐπὶ τῆς θεότητος αὐτοῦ ἐκεῖνα ληφθῆναι οὐ συγχωρεῖ.

Ταῦτα

Maximus. Quis fide dignus interpres erit illius epiſtolæ qui eam ex perſona Honorii compoſuit, eſtque adhuc ſuperſtes; inter alia ſua bona hoc etiã conſpicuus, quod pietatis dogmatibus vniuerſum luſtrauit Occidentẽ; an Conſtantinopolitani, quæ ſibi sũt cordi loquentes. Pyrr. Qui eam compoſuit. Max. ille idem igitur ad Diuum Conſtantinum quondam Imperatorem rurſum ex perſona S. Papæ Ioãnis de epiſtola illa ſcribens ait: Vnam diximus voluntatem in Domino, non diuinitatis eius & humanitatis, ſed ſolius humanitatis. Cum enim ſcripſiſſet Sergius, affirmare quoſdã in Chriſto duas contrarias voluntates, reſcripſim⁹; Chriſtũ nõ habuiſſe duas cõtrarias volũtates, carnis inquam & ſpiritus, vt nos habem⁹ poſt trãſgreſſionẽ: ſed vnã tantũ, quæ naturaliter humanitati eius nota eſſentialis eſt. Id ita eſſe euidẽter ex eo demonſtratur, quod membrorum & carnis facta eſt

Ταῦτα γράψας περὶ τῆς ἕκτης συνόδου ὁ μέγας οὗτος πατὴρ, καὶ ἑρμηνεύσας τὸ ἀληθὲς τοῦ Ονωρίου φρόνημα, ἔχει καὶ τὰς αὐτοῦ ἐκείνου ἐπιστολὰς, τὰς ἐμφερομένας τῇ ἕκτῃ συνόδῳ, τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ γράψαντος σαφέστατα μαρτυρούσας. Ἐπειδὴ γὰρ οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὥς φησιν ὁ αὐτὸς ἅγιος μάξιμος ἐν τῇ πρὸς μαρῖνον ἐπιστολῇ, τῶν συνοδικῶν τοῦ πάπα ἐν δυσὶν ἐπελάβοντο, τῷ μὲν περὶ θεολογίας, ὅτι εἶπεν ὁ πάπας ἐκπορεύεσθαι κἀκ τοῦ υἱοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τῷ δὲ περὶ τῆς θείας σαρκώσεως, ὅτι παρεγέγραφεν, τὸν κύριον εἶναι δίχα τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας ὡς ἄνθρωπον· Ονώριος δὲ ταῦτα εἰδὼς, ἵνα τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν ἀποκλείσῃ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, εἰς Κωνσταντινούπολιν γράφων φησὶ πρὸς τὸ ζήτημα.

Ὅθεν καὶ ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐπειδὴ προδήλως ὑπὸ τῆς θεότητος προσελήφθη ἡ ἡμετέρα φύσις, οὐχ ἁμαρτία ἐν ἐκείνῃ. Εἰ γὰρ ἦν Ονώριος μονοθελήτης, ἔφησεν ἄν· ἓν θέλημα ὁμολογοῦμεν, ἐπειδὴ μίαν εἶχε καὶ μόνην τὴν θείαν θέλησιν. νῦν δὲ τὴν ἑνότητα τοῦ θελήματος ἀναφέρει

mentio, quæ diuinitati quoq; eius nō possūt attribui. Hæc ante sextā Synodū scripsit magnus hic Pater, & exposita vera Honorii sentētia, habet etiā ipsius epistolas in sexta Synodo expositas act. XII. & XIII. orthodoxā scriptoris fidē manifestissimè attestantes.

Nā quia Constātinop. vt idē S. Maximus ait in epistola ad Marinū, duo quædam annotauerant in Synodicis Papæ; vnū ad diuina spectās: quod Papa dixisset, etiā à filio procedere Spiritum S. Alterū de Incarnatione, quod scripsisset Papa, Dominum vt hominem esse absq; originali peccato; Honorius hæc sciens, vt culpam originalem excluderet ab Incarnatione diuina, Constantinopolim Sergio scribens ad quæsitum ait.

Vnde & vnam voluntatē fatemur Domini nostri Iesu Christi, quia profectò à diuinitate assumpta est nostra natura, non culpa in illa.

Si Anothelitarū hęresi laborasset Ho-

περὶ τὸ ἀποκλεῖσαι μόνον τῆς ἀνθρωπότητος τὴν προγονικὴν ἁμαρτίαν· ποία γοῦν ἐν ταυτῷ αἵρεσις; Καὶ τοῦτο ἐπεξηγούμενος ἐπισυνάπτει.

Ἐπειδὴ γὰρ χωρὶς ἁμαρτίας συνελήφθη ἐκ πνεύματος ἁγίου, διὰ τοῦτο καὶ χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ὁ τόκος ὁ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου, μὴ μετασχὼν πείρας τῆς ἁμαρτησάσης φύσεως.

Πῶς ἂν φανερώτερον παραστήσαι τὶς τὸν σκοπὸν τοῦ Ὀνωρίου, ὅτι ἓν θέλημα ἐδογμάτισεν ἐπὶ Χριστοῦ οὐ κατὰ τὴν διεστραμμένην τῶν μονοθελητῶν ἔννοιαν, ὥστε λέγειν τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως ἓν θέλημα, ἀλλὰ μόνον τῆς ἀνθρωπίνης πρὸς ἀποδοκιμὴν τῶν θελημάτων ἐν Χριστῷ τὸ προγονικὸν ἁμάρτημα;

Καὶ πάλιν ἐν οἷς κατωτέρω λέγει.

Ἕτερος γὰρ νόμος τοῖς μέλεσιν, ἢ θέλημα διάφορον, ἢ ἐναντίον οὐ γέγονεν ἐν τῷ σωτῆρι, ἐπειδὴ ὑπὲρ νόμον ἀνθρωπίνης φύσεως ἐτέχθη.

Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εὐθὺς ἀρνεῖται ἐν τῷ Χριστῷ διάφορον θέλημα, τουτέστιν ἐναντίον

norius, dixisset: Vnã fatemur volũtatẽ, quia solũ diuinã habebat voluntatem: Nunc autẽ voluntatis singularitatẽ refert tantummodo ad excludendũ ab humanitate peccatũ originale, at quæ in hoc hæresis? & apertius explicando subiungit.

Nam quia sine peccato cõceptus est de Spiritu sancto, etiã partus sine peccato est ex sancta Virgine, nullum expertus contagium vitiatæ naturæ.

At quomodo apertius exprimi posset Honorii mens, vnã in Christo ponentis voluntatẽ non iuxta peruersũ Monothelitarum sensum, vt vnã diuinitatis & humanitatis voluntatem assereret, sed solius humanitatis ad improbandos eos, qui ponebãt in Christo peccatũ originale? & rursus infra.

Nã alia lex in mẽbris, aut voluntas diuersa vel contraria non fuit in Saluatore, quia natus est supra legẽ humanæ naturæ. Et hoc sensu mox negat in Christo diuersam, hoc est contrariã voluntatem; Vt non suã, inquit,

ἵνα μὴ φησι, τὸ ἴδιον ἕκαστος θέλημα, ἀλλὰ τὸ τοῦ κυρίου μᾶλλον ἐν πᾶσι προτιμᾷ. Οὕτω γοῦν κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν δύο θελήματα ἐναντία ἐν τῇ ἀνθρωπότητι τοῦ χριστοῦ ἀρνησάμενος, κατωτέρω περὶ τοῦ χριστοῦ δύο φύσεων καὶ θελήσεων τελείως ἐνεργουσῶν τὰ ἴδια φησίν.

Ὅτι γὰρ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ, εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν ἐνεργῶν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα τελείως, αἱ θεῖαι γραφαὶ φανερῶς ἀποδεικνύουσιν. Ὁρᾷς, ὅτι ἕνα θεολογεῖ τὸν ἐνεργοῦντα, καὶ ἐν δύο φύσεσι τελείως τὰ ἑκατέρας ἴδια φύσεως ἐνεργοῦντα; τοῦτ' αὐτὸ κηρύττει καὶ ὁ τῆς ἕκτης συνόδου ὅρος.

Περὶ δὲ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ἐνεργειῶν οὐ τὴν αὐτὴν ἔχειν ἔννοιαν τοῖς ἀνατολικοῖς Ονώριος· ὥσπερ γὰρ ἄλλως ἐξέλαβε τὰ δύο θελήματα παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς, οὕτω καὶ τὰ περὶ ἐνεργείας· οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικοὶ μονοθελῆται ἀδύνατον ἔλεγον εἶναι, δύο ἐν τῷ χριστῷ ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸ ὑφεστάναι θελήματα, εἴτε ἐναντία, εἴτε ὅμοια. Ὁ δὲ Ονώριος τὰς δύο φύσεις τοῦ χριστοῦ τελείως ἐνεργεῖν τὰ θεῖα καὶ τὰ ἀνθρώπινα καθομολογεῖ· καὶ τὸ ἓν θέλημα

vnusquisq; voluntatẽ, sed poti⁹ Domini præferat in omnibus. Ita iuxta hunc sensum negatis in humanitate Christi duabus cõtrariis volũtatibus, infra disserit de duabus in Christo naturis & voluntatibus, perfectè quæ propria sunt operantibus. Nam quia Dominus noster Iesus Christus filius & Verbum Dei, vnus ideõq; sit operãs diuina & humana perfectè, sacræ litteræ luculenter demonstant. Vides, vnum ab eo poni operantẽ, & in duabus naturis quę sunt vtriusq; propria perfectè operantẽ, & hoc ipsum prædicat sextæ Synodi definitio.

QUOD porro attinet ad enumerationẽ operationũ, nõ eodẽ sensu fuit HONORIUS & oriẽtales. Sicut enim aliter intellexit duas volũtates Honorius, & aliter oriẽtales; ita pariter & operationes. Nã MONOTHELITÆ oriẽtales impossibile aiebãt, existere in Christo duas simul & cõiũctas volũtates siue cõtrarias, siue similes. Hon. autẽ fatebatur, duas Christi naturas perfectè operãtes

ἐδογμάτισεν ἀρνούμενος ἐν τῷ χριστῷ τὸ ἐναντίον θέλημα τῆς σαρκὸς ἐκ τῆς ἁμαρτίας.]

Ὥστε καὶ δύο ἔλεγον ὀρθοδόξως τὰ θελήματα, καὶ ἓν ὀρθοδόξως· δύο ὅμοια, τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀνθρώπινον, τουτέστιν οὐχ' ὑπεναντία· καὶ ἓν τὸ ἀνθρώπινον, διὰ τὸ χωρὶς ἁμαρτίας συλληφθῆναι, καὶ ἄδεκτον εἶναι τῆς προγονικῆς ἁμαρτίας· Ὥσπερ οὖν τὸ περὶ θελημάτων διαφόρως ἐξειλήφασιν οἱ ἀνατολικοὶ καὶ Ονώριος, οὕτω καὶ τὸ περὶ ἐνεργειῶν διαφόρως ἐξειλήφασιν· οἱ μὲν γὰρ ἀνατολικοὶ τῆς θεότητος ἔλεγον τὴν ἐνέργειαν, τῆς σαρκὸς τὰ πάθη· ὥστε τὴν μὲν θεότητα κινεῖν, τὴν δὲ σάρκα κινεῖσθαι· καὶ εἶναι κοινήν τινα τοῦ χριστοῦ θεανδρικὴν ἐνέργειαν· ὅθεν δὴ καὶ μίαν ἐδογμάτιζον, ὡς μὴ ἐχούσης ἰδίαν ὅλως ἐνέργειαν τῆς σαρκός· ὁ δὲ Ονώριος ἐν τῇ προτέρᾳ πρὸς Σέργιον ἐπιστολῇ τῆς ιβ΄ πράξεως τῆς ἕκτης συνόδου·

Πότερον, φησί, διὰ τὰ ἔργα τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος μία ἢ δύο ἐνέργειαι ὀφείλουσι λέγεσθαι ἢ νοεῖσθαι, ταῦτα πρὸς ἡμᾶς ἀνήκειν οὐκ ὀφείλουσιν, ἀλλὰ καταλιμπάνομεν

diuina & humana; & vnã esse docuit voluntatẽ, qua negabat in Christo cõtrariã carni ex peccato voluntatem.

Itaque & vnam & duas ponebat orthodoxè voluntates: duas similes, diuinã & humanã, videlicet non cõtrarias; & humanã vnã, eo quod sine peccato cõceptus sit, & incapax fuerit originalis peccati: Vt igitur diuersus fuit Honorii & orientalium de volũtatibus sensus, & diuersus quoq. de operationibus fuit. oriẽtales enim operationẽ diuinitati tribuebant, passiones carni; vt diuinitas quidẽ moueret, caro autem moueretur, essetq; noua quædam Christi Dei virilis operatio. Quare & vnã statuebãt, carne scilicet nullã propriam habentem operationem. Honorius autẽ in priore ad Sergium epistola act. XII. sextæ Synodi.

Verum, inquit, propter opera diuinitatis & humanitatis vna, an duæ dicendæ vel intelligendæ sint operationes; ad nos ista pertinere non debent,

ταῦτα τοῖς γραμματικοῖς· ἡμεῖς γὰρ οὐ μίαν ἐνέργειαν ἢ δύο τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν, καὶ τὸ αὐτοῦ ἅγιον πνεῦμα διὰ τῶν ἁγίων γραφῶν παρελάβομεν, ἀλλὰ πολυτρόπως ἔγνωμεν αὐτὸν ἐνεργοῦντα. διαιρέσεις γὰρ ἐνεργειῶν εἰσίν· εἰ δὲ διαιρέσεις ἐνεργειῶν πολλαί εἰσι, καὶ ταύτας πάσας ὁ θεὸς ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσι τοῦ πεπληρωμένου σώματος ἐνεργεῖ, πόσῳ μᾶλλον ἐν τῇ κεφαλῇ ἡμῶν χριστῷ τῷ κυρίῳ ταῦτα δύναται πληρέστατα ἁρμοσθῆναι; εἰ γὰρ ἐν ἄλλοις, τουτέστιν ἐν τοῖς μέλεσι τοῖς ἰδίοις τὸ πνεῦμα τοῦ χριστοῦ πολυτρόπως ἐνεργεῖ, πόσῳ μᾶλλον δι' ἑαυτοῦ τοῦ μεσίτου θεοῦ καὶ ἀνθρώπων πληρέστατα καὶ τελειότατα, καὶ πολυτρόπως καὶ ἀφράστως δέον ἡμᾶς ὁμολογεῖν τῇ κοινωνίᾳ ἑκατέρας φύσεως αὐτοῦ ἐνεργεῖν; Καὶ κατωτέρω. Ἁπλότητι καὶ ἀληθείᾳ ὁμολογοῦντες τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν, τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐνεργοῦντα ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἀνθρωπίνῃ φύσει. Ὁρᾷς ὅσον τὸ διάφορον· οἱ μονοθελῆται τὴν ἀνθρωπότητα ἐν τῷ χριστῷ πάσχουσαν μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ἐνεργοῦσαν ἐδογμάτιζον. Ὀνώριος δὲ ἄνω καὶ κάτω ἐν τῷ χριστῷ

ſed grammaticis ea relinquimus. Nos enim nõ vnã operationẽ, vel duas Dominũ noſtrũ Ieſũ Chriſtum & ſanctũ eius ſpiritũ per ſanctas ſcripturas accepimus, ſed multiformiter illũ nouimus operatũ. Diuiſiones enim operationũ ſunt. Quod ſi diuiſiones operationũ multæ ſunt, & has omnes Deus in omnibus mẽbris pleni corporis operatur, quanto magis capiti noſtro Chriſto Domino hæc poſſunt pleniſſimè adeptari? ſi enim in aliis, id eſt in ſuis mẽbris Chriſti ſpiritus multiformiter operatur; quantò magis per ſemetipſũ mediatorem Dei & hominũ pleniſſimè ac perfectiſſimè, multiformiter & ineffabiliter confiteri nos oportet communione vtriuſq; naturæ ſuæ operatũ? & infra. Simpliciter ac veraciter confitentes Dominũ noſtrũ Ieſũ Chriſtũ vnũ & eundẽ operãtẽ in diuina & humana natura. Vides quãtũ differat? Monoth. aſſeuerabãt Chriſti humanitatẽ pati ſolũ nõ agere: Hono. paſſim fatetur operãtẽ humanitatẽ

Monothelitæ vnam ponebant specie operationem, quã theandricã vocabant. Honorius controuersiã esse suspicatus de numero operationũ, relinquenda hæc ait esse grãmaticis, qui de singulari & plurali numero disputãt, & ex diametro contra Monothelitas, Christi humanitatẽ nõ modo operatione nõ vacuã, sed multiformiter & plenissime operãtẽ ait. Si enim in mẽbris operatur multiformiter Spiritus S. quãto magis fatẽdũ est Christũ caput nostrũ cõmunione vtriusq; naturę plenissimè & perfectissimè operatũ.

His consimilia & in fine prioris epistolæ, & per totã secũdã epistolã, quæ habetur act. XIII. Honorius repetit; nõ esse dicendũ afferens vnã, aut duas operationes; sed vnum Christũ in vtraq; natura operatiua & actiua, ex quibus manifestissimè infertur; Vnam & duas operationes fuisse æquiuocè sũptas aliter quidẽ & impiè ab orientalibus, aliter vero & piè ab Honorio.

Ὀνωρίου εὐσεβῶς. Καὶ ταύτην τὴν ὁμωνυμίαν αἰτίαν γενέσθαι τοῖς ἀνατολικοῖς τοῦ συγκαταριθμῆσαι Ὀνώριον τοῖς αἱρετικοῖς μονοθελήταις, ἄνδρα πολλῶν ἄξιον ἐπαίνων, καὶ τῆς μονοθελήτου βλασφημίας ἀλλοτριώτατον. οἱ μὲν γὰρ ἓν ὅλως θέλημα ἐπὶ χριστοῦ τὸ θεϊκὸν, ὁ δὲ ἓν θέλημα τῆς ἀνθρωπότητος ἔλεγε τοῦ χριστοῦ· ἐκεῖνοι ἀνενέργητον τὴν τοῦ χριστοῦ ἔλεγον ἀνθρωπότητα, ὁ δὲ ποικιλοτρόπως ἐνεργητικὴν ἐδογμάτιζεν· ἐκεῖνοι ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν, ὁ δὲ ἕνα τὸν ἐνεργοῦντα τὰ ἴδια τῆς θεότητος, καὶ τὰ ἴδια τῆς ἀνθρωπότητος. ἐκεῖνοι δύο θελήματα καὶ δύο ἐνεργείας ἀκοῦσαι οὐδ' ὅλως ἠνείχοντο, ὁ δὲ οὔτε διὰ τοὺς Νεστοριανοὺς ἐδοκίμαζεν, μίαν διὰ τοὺς εὐτυχιανοὺς, οὔτε δύο ἀλλ' ἕνα τὸν ἐνεργοῦντα τελείως τὰ τῶν φύσεων ἴδια· ἥν τινα ὁμολογίαν ὀρθοδοξίας πλήρη, εἴπερ οἱ τότε ἀνατολικοὶ μὴ ὡς αἱρετικὴν ἀπεβάλοντο, οὐκ ἂν οἱ μεταγενέστεροι τῶν ἐν βυζαντίῳ θεολογούντων ἐκ τῶν καλῶς τῇ ἕκτῃ συνόδῳ ῥηθέντων δόγμα ἀλλόκοτον ἐφαντάσθησαν.

& hanc æquiuocationem extitiſſe orientalibus cauſã annumerandi Honorium inter hæreticos Monothelitas, cùm his fuerit multa dignus laude, & à blaſphemia Monothelitarum alieniſſimus. Illi enim vnam prorſus in Chriſto voluntatẽ, nẽpe diuinã; hic vero vnã humanitatis Chriſti voluntatẽ aiebat. Illi humilitatẽ Chriſti operatione vacuam, hic multiformiter operantẽ aſſerebat. Illi vnã voluntatẽ & operationem vnã; Hic vnũ operantem propria diuinitatis, & propria humanitatis. Illi duas voluntates, & duas operationes audire nullo modo patiebantur; hic vero nec vnam propter Eutichianos, nec duas approbabat propter Neſtorianos, ſed vnum operãtem perfectè quæ ſunt naturarum propria. Quam orthodoxiæ plenam confeſſionem, ſi tunc temporis orientales non reieciſſent tanquam hæreticam, recentiores eorum Theologi Conſtantinopolitani

ἐφαντάσθησαν. Εἰπούσης γὰρ εὐσεβῶς τῆς ἕκτης συνόδου, δύο φυσικὰ θελήματα καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐν τῷ ἑνὶ χριστῷ, ἐκεῖνοι ἐπίσης ἐνόμισαν τὰς ἐνεργείας τῶν ὑποκειμένων αὐταῖς διακρίνεσθαι. Καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἄλλο ἡ φύσις, ἄλλο ἡ ἐνέργεια τῆς φύσεως, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θείων ἄλλο εἶναι τὴν οὐσίαν, καὶ ἄλλο τὴν θείαν ἐνέργειαν· τὰς ἀφορμὰς κακῶς ἐκλαβόντες παρὰ τῆς ἕκτης συνόδου, δογματισάσης ὀρθῶς δύο φυσικὰς ἐνεργείας· ὅθεν καὶ τοὺς μὴ οὕτω φρονοῦντας καλοῦσι βλασφήμους, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τῷ ἀναγινωσκομένῳ αὐτῶν συνοδικῷ τῇ Κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας· Οὕτω μὲν οὖν ψευδὴς ἀπελήλεγκται σου Νεῖλε ἡ ῥῆσις, ὅτι Ὀνώριος τῶν ὀρθῶν ἐξέβη δογμάτων. Εἰ δὲ ζητεῖς, πῶς οὖν παρὰ τῆς συνόδου ἀποκεκήρυκται; ἀποκεκηρύχθαι φαμὲν, ἀλλὰ παρ' ἀκεφάλου τῆς συνόδου, μόνων δηλαδὴ τῶν ἀνατολικῶν, μηδὲν πρὸς τοῦτο συμβαλλομένων τοῦ πάπα τῶν πρέσβεων· καὶ τούτου ἐναργὴς ἀπόδειξις ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πάπα Ἀγάθωνος κατὰ τὴν τετάρτην τῆς ἕκ-

nunquam fuissent commenti monstrosum dogma ex verbis sextæ Synodi bene ab ea prolatis. Cum enim sexta Synodus piè dixerit, duas esse naturales voluntates, & duas naturales operationes in vno Christo; Recẽtiores illi opinati sunt, operationes à subiectis earum pari modo distingui: vt quemadmodum in humanis aliud natura, aliud est operatio naturæ; ita etiam in diuinis aliud sit diuina essentia, aliud operatio diuina; male acceptis sextæ Synodi verbis, quæ rectè statuerat duas naturales operationes. Illi tamen non ita sentientes vocant blasphemos; vt videre est in eorũ Synodico, quod legunt prima Dominica Quadragesimæ. Falso igitur dicis, Nile, Honoriũ in fide errasse. Si vero quæras, cur igitur à Synodo damnatus est? Damnatum dicimus, sed à Synodo Acephala, solis videlicet orientalibus, Papæ legatis nihil ad hoc conferentibus. Quod

της συνόδου πράξιν· ὑφορώμενος γὰρ τὸ μέλλον ὁ πάπας, καὶ εἰδὼς οἷα παρήγγελλεν ἡ φήμη, ὅτι Ονώριον οἱ Κωνσταντινουπολῖται ἐν τοῖς μονοθελήταις ἠρίθμουν· ὡς εἰ πόντες ἔφθημεν ἐκ τῆς διαλέξεως τοῦ ὁσίου μαξίμου· δύο τινὰ λέγει πρὸς τοῦτο ἁρμόδια ἐν τῇ πρὸς τοὺς βασιλέας ἐπιστολῇ.

Διό περ ἄδειαν ἤγουν αὐθεντίαν δεδώκαμεν τοῖς τοποτηρηταῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον γαληναῖον κράτος τοῦ ἁπλῶς ἀπολογήσασθαι εἰς ὅσον αὐτοῖς μόνον ἐπετέθη, ἵνα μηδὲν δηλονότι προπετεύσωνται προσθεῖναι, ἢ ὑφελεῖν, ἢ ἀλλάξαι· καὶ τὰ ἑξῆς.

Καὶ κατωτέρω.

Αὕτη ἡ πνικὴ μήτηρ τοῦ ὑμετέρου γαληναίου κράτους, ἡ Αποστολικὴ τοῦ χριστοῦ ἐκκλησία, ἥτις διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς Αποστολικῆς παραδόσεως οὐδέ ποτε πλανηθῆναι δείκνυται,

euidenter probatur ex epiſtola Agathonis Papæ Act. IV. ſextæ Synodi. Cum enim ſuſpicaretur Papa, quod poſtea euenit; ſciretq́; quod ait S. Maximus, vt dictum eſt; in ſuo Dialogo, & fama vulgatum erat; Conſtantinopolitanos numerare Honorium inter Monothelitas; duo dicit, quæ ad hoc faciunt in epiſtola ad Imperatores.

Proptèrea licentiam, ſiue auctoritatem legatis dedimus apud Sereniſſimum veſtrum Imperium, vt ſimpliciter ſatisfaciant in quantũ eis duntaxat iniunctum eſt; vt nihil profecto præſumant addere, minuere, aut mutare: & infra. Hæc ſpiritalis mater veſtri ſereniſſimi Imperii, Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotẽtis gratiã à tramite Apoſtolicę traditionis nunquã erraſſe probabitur, nec hæreticis nouitatibꝰ deprauata ſuccubuit; ſed vt ab exordio fidei Chriſtianę percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorũ Chriſti principibus

illibata vſque ad finem permanet, ſecundum ipſius Domini Saluatoris diuinam promiſſionem; quam ſuorum diſcipulorum principi in Euangeliis fecit inquiens: Petre, Petre, ecce ſatan expectiuit vt cribraret vos, ſicut qui triticum cribrat: Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. (Hoc ipſum & Synodica Epiſcoporum ſuggeſtio poſt epiſtolam Papæ diſertis verbis continet.) & infra.

Vnde & Apoſtolicæ memoriæ prædeceſſores mediocritatis meæ, dominicis inſtructi doctrinis; ex quo præſules Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ nouitatem hæreticam introducere conati ſunt in immaculatam Chriſti Eccleſiam; nunquam eos hortari neglexerunt, & hortando commouere, vt à praui dogmatis hæreticis errore ſaltem tacendo abſtinerent.

περιβλέψασθαι, καὶ παρακαλοῦντες ὑπομνῆσαι, ἵνα ἀπὸ τοῦ φαύλου δόγματος τῆς αἱρετικῆς πλάνης κἂν σιωπῶντες ἀποστήσωνται. Ἐν τούτοις ὁ μακάριος πάπας Ἀγάθων λέγει δεδωκέναι τοῖς τοποτηρηταῖς ἄδειαν τοῦ ἁπλῶς ἀπολογήσασθαι, καὶ μηδὲν ἕτερον τολμῆσαι· λέγει, μηδένα Ῥώμης ἀρχιερέα περὶ τὴν πίστιν ἐσφάλθαι, εἶτα καὶ διὰ τοῦ περιβλέψασθαι κἂν σιωπᾶν, περιγράφει τὸν Ὀνώριον· ἢ τοίνυν ὅτε οἱ ἀνατολικοὶ ἀπεκήρυσσον τὸν Ὀνώριον, συμψήφους εἶχον καὶ τοὺς τοποτηρητὰς τοῦ πάπα, ἢ οὐκ εἶχον, ἔχομεν ὃ ἐζητοῦμεν· ὅπερ εἶχον, ἀθέσμως εἶχον, τοιαύτην αὐτοῖς ἄδειαν μὴ δεδωκότος τοῦ πάπα· πῶς γὰρ ἂν ἔδωκε τοιαύτην ἄδειαν ὁ πάπας τοῦ ἀναθεματίσαι Ὀνώριον, ὅστις καθάπαξ διαβεβαιοῦται, μηδένα Ῥώμης ἀρχιερέα περὶ τὴν πίστιν ἐσφάλθαι· καὶ περιγράφων ἐπαινεῖ τὸν Ὀνώριον, ὃς δέκατος πρὸ Ἀγάθωνος ἐγεγόνει πάπας.

Οὕτω μὲν οὖν ἐναργῶς ἔχομεν, ὅτι μόνοι τὸν Ὀνώριον οἱ ἀνατολικοὶ ἀπεκήρυξαν·

In his licentiam se dedisse ait B. Papa Agatho suis legatis, vt simpliciter de fide responderent, & nihil aliud auderent.

Dicit, nullum Romanum Pontificem in fide errasse. Deinde cum Romanos Pontifices hortatos ait, vt Cõstantinopolitani saltem tacerent, circumscribit Honorium. Aut ergo quando orientales damnabant Honorium, consentientes habebant etiã legatos Papæ, aut non habebant. Si non habebant, certum est quod dicimus. Si vero habebant, illicite habebant, nulla tali facultate præditos à Pontifice. Quomodo enim Pontifex talem dedisset facultatem anathematizandi Honorium, qui expresse, asserit nullum Romanum Pontificem errasse in fide? & describendo Honoriũ laudat, qui decimus ante Agathonem fuerat Papa?

Ita plane constat, Honorium à solis damnatum orientalibus.

ὥσπερ δὲ ἡ τετάρτη σύνοδος ἐκθεμένη τὸν κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως χωρὶς τοῦ πάπα, οὐδὲν συνεπέρανεν· οὕτω καὶ ἡ ἕκτη σύνοδος χωρὶς τοῦ πάπα τὸν Ονώριον διὰ τὰς κακῶς ἐκληφθείσας ὁμωνυμίας ἀποκηρύξασα, οὐδὲν συνεπέρανε· οὔτε γοῦν Ονώριος αἱρετικὸς, οὔτε κυρίως ὑπὸ τῆς συνόδου ἀπεκηρύχθη· ἀλλὰ καὶ ὀρθοδοξότατός ἐστι, καὶ οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ τὸ ἀνάθεμα· βοῶντος τοῦ μεγάλου πάπα Λέοντος ἐν ταῖς μετὰ τὴν τετάρτην σύνοδον ἐπιστολαῖς, μάλιστα δὲ ἐν τῇ πρὸς πουλχερίαν τὴν αὐγοῦσταν. ζ. Τὰς ξυμφωνίας τῶν ἐπισκόπων, αἳ παρὰ κανόνας γίνονται, ἀκυροῦμεν καὶ τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Πέτρου καθόλου τοῦτο ὁριζόμενοι ἀθετοῦμεν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ Ονώριος Ῥώμης ἐπίσκοπος καὶ αἱρετικὸς, δυνατὸν ἄρα τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων· οὐκ ἄρα ἐκλιπόντος

Sicut autem quarta Synodus, quia ſuum canonem de honore Conſtantinopolitani Epiſcopi abſque Papa, condiderat, nihil peregit, ita & ſexta Synodus, quando propter illas æquiuocationes abſque Papa damnauit Honorium, nihil peregit. Quare nec hæreticus Honorius, nec eſt propriè à Synodo dãnatus: ſed & ipſe orthodoxiſſimus, & anathema illum non attingit. Clamat enim in ſuis epiſtolis, tertia Chalcedonenſis Synodi parte, præſertim vero ad Pulcheriam Auguſtam Leo magnus Papa. Conſẽſiones Epiſcoporum ſanctorũ regulis repugnantes in irritum mittimus & per auctoritatẽ B. Petri Apoſtoli: generali prorſus definitione caſſamus.

NILVS. CAP. VI.

QVod ſi Honorius Romanus eſt Epiſcopus, & hæreticus, poteſt ergo papa in fide errare. Nõ igitur fide

αὐτοῦ τὴν πίστιν, ὁ τοῦ κυρίου διαπέπτωκε λόγος, ὃν περὶ τῆς ἐκκλησίας εἰρήκει, πύλας ἅδου μὴ δυνηθῆναι ταύτης περιγενέσθαι· ἔστι γὰρ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις καὶ μάλα τὴν εὐσέβειαν σώζεσθαι· φανερὸν δὲ ἐκ τούτων, μηδὲ τῇ τῆς Ῥώμης ἐκκλησίᾳ προσήκειν τὸ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ τὴν ἐκκλησίαν ᾠκοδομῆσθαι· τοῦτο γὰρ καὶ φορτικὸν, καὶ οὐ πόρρω τῆς Ἰουδαϊκῆς ταπεινότητος, περιγράφειν τῇ Ῥώμῃ τὴν ἐκκλησίαν· ἀλλ᾽ ᾠκοδόμησε τὴν ἐκκλησίαν ὁ χριστὸς ἐπὶ τῇ θεολογίᾳ τοῦ Πέτρου, καὶ ἐπὶ πᾶσιν οἱ ταύτης τῆς ὁμολογίας φύλακες ἔσονται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ὅσα ἐπιφέρεις, ψευδεῖ ἐπιστηρίξας θεμελίῳ, ψευδῆ τυγχάνει· εἰ γὰρ Ὀνώριος ὀρθοδοξίας λαμπτὴρ, καὶ ἀδίκως ἐπὶ ὁμωνυμίαις κατεκρίθη παρὰ τῶν ἀνατολικῶν βουληθέντων ἄλλως ἐκδέξασθαι τὰς Ὀνωρίου λέξεις, ἢ παρ᾽ ἐκείνου ἐγράφησαν, πῶς ἐστὶ τοῦ πάππου ἢ πάππου τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων; εἰ γὰρ ἐκπέσοι, διαπέπτωκεν ὁ τοῦ κυρίου λόγος καὶ ἡ ἐπαγγελία, ὡς

Papæ deficiente corruit ſermo Domini, quem de Eccleſia protulit; Portas inferi aduerſus eam non præualituras. Poteſt enim plane in cæteris Epiſcopis eſſe fides ſalua. Ex his etiam liquet, Romanæ Eccleſiæ nequaquam conuenire, vt ſuper illam Petram ædificata ſit Eccleſia. Hoc enim graue eſt, & non multum diſtat à tenuitate Iudaica, Eccleſiam Romana vrbe circumſcribere. Sed Eccleſiam ædificauit Chriſtus ſuper confeſſionem Petri, & vniuerſis qui confeſſionis eius cuſtodes erunt.

CONFVTATIO.

Quæcunq; infers, vana ſunt ex falſo poſito fundaméto. Ná ſi Honori⁹ orthodoxiæ radios emittit; & nullo ſuo merito damnatus eſt ob æquiuocationes ab Orientalibus; qui voces eius in alium excepere ſenſum, quam ab eo ſcriptæ erant, nullo modo probaſti, Papam vt Papam errare poſſe in fide, ſi enim errauerit, ſermo Domini

φησιν ὁ μακάριος ἀγάθων, καὶ ὁ βασιλεὺς πωγωνάτος, ὧν σοι τὰ ῥητὰ ἤδη παρενηνόχαμεν· τὸ δὲ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις τὴν εὐσέβειαν σώζεσθαι, εἰ μὲν λέγεις ὡς ὁμολογίαν τῆς πίστεως σύμφωνον τῷ πέτρου θρόνῳ, ἔστω· εἰ δὲ ὡς κληρονομίαν παρὰ τοῦ Πέτρου καταγομένην, βοᾷ ὡς αὐτῷ παρείρηται ἡ τετάρτη σύνοδος, ὅτι ὁ πάπας τὴν χρυσῆν τῆς πίστεως σειρὰν παρὰ τοῦ σωτῆρος καταγομένην φυλάξας, πᾶσι γέγονεν ἑρμηνεὺς τῆς φωνῆς τοῦ μακαρίου Πέτρου· ἣν φασι φωνὴν καὶ αὐτοί, ἀρχηγῷ τῷ πάπᾳ χρησάμενοι ὡς κλῆρον τῆς ἀληθείας ἔδειξαν, καὶ ἐδίδαξαν τὰ τέκνα τῆς ἐκκλησίας· Καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει πρὸς τῷ τέλει ἐβόησαν οἱ ἐπίσκοποι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Λέοντος· Πέτρος διὰ Λέοντος ταῦτα ἐξεφώνησεν. Καὶ ἡ ἕκτη σύνοδος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον· χάρτης φησὶ καὶ μέλαν ἐφαίνετο, καὶ δι᾽ ἀγάθωνος ὁ Πέτρος ἐφθέγγετο· εἰ γοῦν διὰ τοῦ πάπα φθέγγεται ὁ πέτρος, ἡ θεολογία οὐ πέτρου ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις

dilapſus eſt, & defecit promiſſio: quod negat S. Papa Agatho, & Imp. Conſtantinus Pogonatus, vt ſupra expoſuimus. In cæteris autẽ Epiſcopis cõſeruari poſſe rectam fidem, ſicut confeſſionem dicis conſonã Petri cathedræ, eſto: Si vero vt hęreditatem à Petro deductã clamat, vt ſupra diximus, quarta Synodus: Papã conſeruata aurea fidei catena, quæ à Saluatore deducitur, conſtitutũ eſſe omnibus vocis B. Petri interpretem. Quã & ſe, inquiunt, vſos auctore & duce Papa, tãquam veritatis hæreditatem oſtendiſſe & docuiſſe Eccleſiæ filios. Et acti. II. ad finem clamarunt Epiſcopi; Petrus per Leonem hæc locutus eſt; cũ recitata illis fuiſſet epiſtola Papæ. Et ſexta Synodus in Proſphonetico ad Conſtantinũ Imperatorem. Charta, inquit, videbatur & atramentũ, & per Agathonem loquebatur Petrus. Si ergo Petrus loquitur per Papã, theologia Petri in cæteris Epiſcopis cõfeſſio

Ep. act. 4. 6. Syn. 6 Sy. Act. 18

P. 3. c. 2.

ὁμολογία ἐστὶν, ἐν τῷ διαδόχῳ τοῦ Πέτρου κληρονομία τῆς πίστεως· τὴν γὰρ ἐπαγγελίαν ὁ χριστὸς ἐποιήσατο κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας, ὡς δέδεικται, τῷ Πέτρῳ· μόνος ἄρα ὁ Πέτρου διάδοχος ἔχει τὸ ἀπλανὲς τῆς πίστεως ἐκ τῆς ἐπαγγελίας· οἱ λοιποὶ γὰρ ἐπίσκοποι, κἂν τύχωσιν ἔχοντες τὴν ἀληθῆ ὁμολογίαν, ὅμως αὐτόθεν οὐκ ἔχουσι τοῦ ἀπλανοῦς τὴν ἐπαγγελίαν· ὅθεν ἐκ τῆς ἀληθοῦς τῶν ἐπισκόπων ὁμολογίας οὐκ ἔστι λαβεῖν τὸ βέβαιον, καὶ ἀναμφίβολον, καὶ ἀναμάρτητον τῆς πίστεως, εἰ μὴ παρ' ἐκείνου μόνου, ἐν ᾧ φασιν αἱ σύνοδοι φθέγγεσθαι τὸν Πέτρον· οὕτω Κύριλλος τὴν ἀληθῆ ἔχων καὶ διδάσκων ὁμολογίαν, οὐκ ἐτόλμησεν ἀπορρῆξαι ἑαυτὸν τῆς Νεστορίου κοινωνίας; εἰ μὴ πρότερον Κελεστίνῳ τῷ πάπᾳ γράψας. Οὐ πρότερον, φησὶν, τῆς πρὸς Νεστόριον κοινωνίας ἐκβαλλόμεθα ἑαυτοὺς, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα· πόθεν τοῦτο; εἰ μὴ ὅτι μᾶλλον ἐθάρρει Κύριλλος τῷ ἀπλανεῖ τῆς πίστεως τοῦ Ῥώμης θρόνου, ἢ ταῖς ἀποδείξεσιν, αἷς τὸν Νεστόριον ἐστενοχώρει.

in ſucceſſore Petri eſt hæreditas fidei, & quia iuxta ſanctos Patres promiſſum à Christo factum eſt Petro, vt oſtendimus, ſolus Petri ſucceſſor habet promiſſionis vi inerrantem fidem: Cæteri Epiſcopi licet veram habeant confeſſionem, non proinde habent inerrantis fidei promiſſionem.

Quare ex vera confeſſione Epiſcoporum ſumi non poteſt certitudo, firmitas, & infallibilis fidei rectitudo, niſi ex eo vno, in quo Petrum loqui teſtantur Synodi. Ita Cyrillus veram habens docenſque confeſſionem, nō eſt auſus abſtinere à communione Neſtorii, niſi prius Cæleſtino Papæ ſcripſiſſet.

Nec prius à communione Neſtorii ſeiungimur, quam hæc tuæ pietati nota faciamus. Vnde hoc? niſi quia Cyrillus plus fidebat infallibilitati fidei ſedis Petri, quam demonſtrationibus quibus Neſtorium arctabat?

Ουτως ἡ ἁγία τετάρτη σύνοδος ὅρον ἐκθεμένη τῆς πίστεως, ἐπειδὴ ἀτελῶς ἔχειν ἐδόκει, ἐκ τῶν φωνῶν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Λέοντος, τὴν ὀρθοδοξίας κοινὴν στήλην ἡ σύνοδος ἐπωνόμασεν, τὸν ἀληθῆ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐξύφανεν ὅρον. Καὶ οἱ τῆς ἕκτης συνόδου ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν γραμμάτων τοῦ πάπα ὁμολογοῦσι τὴν αἵρεσιν ἐκδιῶξαι, καὶ τὴν πίστιν στηρίξαντες πρὸς ἀγάθωνα φασὶ τὸν πάπαν.

Τὴν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως φωταυγίαν, ἥν τῇ λαμπρῶς σὺν ὑμῖν ἐκηρύξαμεν, αὖθις διὰ τιμίων ὑμῶν ἀντιγράφων ἐπισφραγίσαι τὴν ὑμῶν ἐκλιπαροῦμεν πατρικὴν ἁγιότητα.

Διατί γὰρ τὰ δόξαντα τῇ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ζητοῦσι βεβαιωθῆναι; οὐ γὰρ σύμψηφον σφίσιν αὐτοῖς γενέσθαι τὸν πάπαν δέονται, ἀλλ' ἐπισφραγιστὴν καὶ κῦρος παρέχοντα τῇ ὀρθοδοξίᾳ· ὡς καὶ περὶ ξύστου τοῦ πάπα φησὶ Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς ἀκάκιον τὸν μελιτηνῆς ἐπιστολῇ, ὅτι ἐβεβαίωσε τὰ τῆς τρίτης συνόδου. Ἐκ τούτων αἱ ἀρχαὶ τῶν σῶν λόγων διαλύονται·

Ita sancta Synodus quarta cum definitionem fidei conscripsisset, quia minus integra videbatur, ex verbis epistolæ Leonis Papæ, quã orthodoxiæ columnam appellauit, veram rectæ fidei contexuit definitionem. Et sextæ Synodi Patres fatentur se ex lectione epistolæ Papæ hæresim confutasse, & vbi fidem firmarunt, his ad Agathonem Papã vtuntur vocibus.

In sua defi. act. 5. incep. ad Pap. act. 18.

Orthodoxæ vero fidei splendorẽ, quam vobiscum dilucidè prædicauimus, vt iterum per honorabilia vestra rescripta obsignetis, paternam vestrã sanctitatem rogamus.

Cur enim confirmari petunt, quæ probauit œcumenica Synodus? Neq; enim rogant vt Papã assentientẽ habeant, sed obsignantem, & ratam volentem fidei expositionem. Quemadmodũ & à Xysto Papa fuisse confirmatam tertiam Synodum asserit Cyrillus epistola ad Acaciũ Melitenensẽ.

Concil. Eph. P. 3. c. 35.

Hinc argumentorum tuorũ laquei

λύονται. Εἰ γὰρ ἐσφάλη ὁ πάπας περὶ τὴν πίστιν, ψευδὴς ἄρα ἡ ἐπαγγελία τοῦ χριστοῦ· καὶ ἄδηλον ζητήματος ὄντος περὶ τὴν πίστιν, τίς τίνος ἐπισκόπου ἀληθὴς καὶ ὀρθόδοξός ἐστιν ἡ ὁμολογία. Δῆλον δὲ καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ χριστοῦ τῇ Ῥώμης ἐκκλησίᾳ προσήκειν, διὰ τὸ κληρονόμον εἶναι τῆς Πέτρου πίστεως τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης· καὶ τοῦτο οὐκ Ιουδαϊκῆς εἶναι ταπεινότητος, ἀλλὰ θείας τοῦ χριστοῦ νομοθεσίας εὐεργέτημα, ὥστε τὴν οἰκουμενικὴν ἐκκλησίαν κινουμένου ζητήματος περὶ πίστεως, ἔχειν διὰ τοῦ πάπα τὸν Πέτρον φθεγγόμενον, ἐν ᾧ ἀδύνατον πλανηθῆναι· ἄλλως γὰρ ἂν ἕκαστος ἀντεποιεῖτο τῆς ἀπλανείας, ἀπονέμων ἑαυτῷ τὴν Πέτρου θεολογίαν· καὶ ἦν ἀταξία καὶ ἀκοσμία ὁ κόσμος τῆς ἐκκλησίας· ὃ ποῖόν τι συνέβη Κυρίλλου πρὸς Νεστόριον, τοῦ Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως περὶ πίστεως διαμαχομένου· εἰ μὴ γὰρ ἀμφότεροι πρὸς τὸν Ῥώμης Κελεστῖνον ἀνέδραμον, ἦν ἂν ταραχῆς ἅπαντα καὶ συγχύσεως πλήρη. Καὶ ὅτε εὐτυχὴς πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις

euanescunt. Si enim Papa errauit in fide falsa est Christi promissio: incertumque cum de fide aliquid controuersum est, quæ cuius Episcopi vera sit & orthodoxa confessio. Hinc etiam liquet, Christi promissum conuenire Rom. Ecclesiæ, quoniã Rom. Episcopus est hæres fidei Petri: & hoc non esse tenuitates Iudaicæ, sed diuinæ Christi institutionis beneficium: vt vniuersalis Ecclesia, quoties de fide controuersia oritur, habeat in Papa loquentem Petrum, quem errare impossibile sit. Alioquin quisque se non errantem assereret, & Petri sibi theologiam adaptaret: essetque confusio & inordinatio Ecclesiasticus ordo. Quemadmodum Cyrillus Alexãdrinus & Nestorius Constãtinopolitanus cũ de fide altercarẽtur, ad Cælestinũ Rom. Episcopũ confugerunt. Alioquin plena omnia turbarũ & cõfusionis essent. Fecit hoc idẽ & Eutyches appellãdo sedẽ Apostolicã,

Φλαβιανὸν Κωνσταντινουπόλεως ἠγωνίζετο περὶ τῆς ὀρθοδοξίας.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὁ μακάριος Ἀγάθων τὴν ἑαυτοῦ λέγει ἐκκλησίαν οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας παρασυρῆναι, θαυμαστὸν οὐδέν· ἀξιώσομεν γάρ, μὴ τὰ πράγματα ἕλκειν ἐπὶ τοὺς λόγους ἐφαρμόζειν τοῖς πράγμασιν· ἐνθυμεῖσθαι χρὴ καὶ τρόπους οἰκονομίας, οἷς χρῶνται οἱ ἅγιοι, ὅταν περί τινος τῶν ἀναγκαίων ἡ ζήτησις ᾖ· καὶ ὅτι σπανίως ἡ ἐκκλησία Ῥώμης ἐκπίπτει τῆς ἀληθείας κατὰ τὴν πίστιν· ἢ πῶς ἑρμηνεύσεις τό, πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν ἀγαθόν, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός; ἄλλως τε Ἀγάθων τὸ προφητικὸς εἴρηκεν, τὸ δὲ μέλλον οὐκ ἀπέκλεισεν, καὶ τὸ μέγιστον πρὸ τῆς ϛ΄ συνόδου ταῦτα εἴρηκεν· θαυμάζειν δὲ οὐ χρή. σύνοδος πολλῶν ἁγίων συνῆκεν, ὅπερ οὐδεὶς ἠγνόησεν· ὅτι δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἀνάγνωθι τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ μετὰ τὸν

quando illi cum S. Flauiano conten-
tio de fide erat.

NILVS. CAP. VII.

QVod si B. Agatho suam dicat Ecclesiam à veritatis tramite nunquam deuiasse, non est mirandũ. Illud enim nos æquo iure postulabimus: non esse trahendas ad verba res; sed accommodanda rebus verba. Cõsiderandum quoq; S. Patres vti dicẽdi modis spectantibus ad præsentem rerum statũ, cum de re aliqua necessaria quæstio est. quodq; Rom. Ecclesia raro aberrat à veritate fidei. Alioquin quomodo explicabis illud: Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt. Non est qui faciat bonũ, non est vsq; ad vnũ? Deinde Agatho præteritũ dixit, futurũ non negauit, & quod maximi refert, ante sextam Synodum hæc dixit. Non est autem mirum à Synodo multorum sanctorum perspectum, quod vnus ignorauit. Porro hæc esse vera planum erit,

Ps. 13. 3.

6. Syn. Act. 18.

ἀγάθωνα πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων· Ὡσαύτως ἀναθεματίζομεν καὶ Ονώριον, ὅστις ταύτην τὴν ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν οὐκ ἐπεχείρησε διδασκαλίᾳ ἀποστολικῆς παραδόσεως ἁγνίσαι, ἀλλὰ τῇ βεβήλῳ προδοσίᾳ μιανθῆναι τὴν ἄσπιλον παρεχώρησεν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Γενναίαν ἡμῖν προβάλλεις ἀπολογίαν πρὸς τὴν σὴν ἀνθυποφορὰν, ὅτι ἀγάθων οἰκονομικῶς ἔγραψεν· ὅτι δέσοι τὸ, οἰκονομικῶς, εἰς τὸ ψευδῶς διαλύεται, τὰ πρῶτα δηλεῖ ἃ λέγεις ὅτι δεῖ τὰ ῥήματα ἐφαρμόζειν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ᾽ οὐχὶ τὸ ἀνάπαλιν· τί δὴ ἄλλο ἐστὶ τὸ μὴ ἐφαρμόζειν τοὺς λόγους τοῖς πράγμασιν, ἢ τὸ προφανῶς ψεύδεσθαι; οὕτω δύο τἀναντία κατὰ σὲ ὁ ἀγάθων ἔχει, καὶ μακάριός ἐστι καὶ ψευδηγραφεῖ· Τοιούτους ἡμῖν ἁγίους ὦ Νεῖλε πλάττεις· εἶτα σπανίως μὲν, ἀλλ᾽ ὅμως ἐκπίπτειν φὴς τῆς ἀληθείας τὴν ἐκκλησίαν

ſi legatur epiſtola Leonis poſt Agathonem Papæ ad Imperatorem Romanorũ: Anathematizamus, inquit, pariter Honorium, qui hanc Apoſtolicam Eccleſiam non eſt aggreſſus Apoſtolicæ traditionis doctrina luſtrare, ſed profana proditione maculari immaculatam permiſit.

CONFVTATIO.

Quod ipſe tibi ex Agathone obijcis, egregia diluis reſponſione: Quod Agatho ſe ad tempus accommodauerit. Hoc porro idẽ eſſe, atque illũ mẽdaciter ſcripſiſſe, declarant illa quæ primo ponis. Quod accommodanda ſunt ad res verba, non contra: nam verba non accommodare rebus quid eſt aliud, quàm apertè mentiri? Ita duo contraria per te Agatho habet: & beatus eſt, & mentitur. Huiuſmodi tu nobis ſanctos Nile confingis. Deinde raro quidem, aberrare tamen à veritate Romana ais

τῆς Ῥώμης· καὶ φέρεις τὸ τοῦ ψαλμοῦ εἰς ἀπόδειξιν· πάντες ἐξέκλιναν· καὶ τὸ κατὰ Ἰουδαίων, ἢ καὶ τῶν ἐθνῶν ἁμαρτηθέν, ἢ καὶ πάντων τῶν ὑπὸ τὸν ὑφήλιον διὰ τὸ προσπταῖον τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, τῇ συνήθει ματαιολογίᾳ καθέλκεις ἐπὶ τὴν πίστιν, καὶ τὸν δοθέντα παρὰ τοῦ σωτῆρος ἀστραβῆ κανόνα τῆς πίστεως ἐν τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς διαδόχοις· οὕτω δὴ σὺ ὑπὸ τῆς ἄγαν σπουδῆς τοῦ διασύρειν τὸν Πέτρου θρόνον, εἰς τὰ κυριώτατα βλασφημεῖς· εἰ γὰρ κατὰ τὸν σὸν νοῦν ἐκληπτέον τό, πάντες ἐξέκλιναν· ἄρα καὶ αἱ ἅγιαι σύνοδοι, καὶ αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι ἄνθρωποι ὄντες ἐν τῷ παραδοῦναι τὰ τῆς πίστεως ἐξέκλιναν· εἰ δὲ τοῦτο ἐσχάτης βλασφημίας, καὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ τὰς ἱερὰς συνόδους ἀσπάζῃ ὡς ὑπηγουμένας τῷ ἁγίῳ πνεύματι, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς τῆς πίστεως διδασκάλους, πῶς ὑβρίζεις τὸν Πέτρου θρόνον ἔχοντα περὶ τὴν πίστιν τὸ ἀναμάρτητον; ὥσπερ ἂν εἰ τοῦτο ἐξ οἰκείας εἶχε δυνάμεως, καὶ μὴ ἐκ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπαγγελίας, ὡς μαρτυροῦσι τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων. Ὁ δὲ λέγεις, τὸν ἀγάθωνα εἰρη-

Ecclesiam;atque ad probandum hoc, Psalmi dictum vsurpas: Omnes declinauerunt; & quod in Iudæos, vel simul etiam contra Gentiles dictum est: aut omnino in vniuersos homines propter humanæ imbecillitatis offensas, tu vetere tua futilitate detorques in fidẽ, & certissimã fidei regulã à Saluatore datã in Petro & successoribus, & tãto studio teneris insectandi Petri cathedrã, vt labaris in grauissimas blaphemias. Si enim ita excipiendum est, vt tu intelligis illud: Omnes declinauerunt: Ergo & sanctæ Synodi, & ipsi Apostoli, cum homines fuerint, in tradenda fide declinauerunt. Quod si hoc intolerabilis est blasphemia; & Apostolos, & sacras Synodos suscipis vt pote S. Spiritu dictante locutas, & indubitatos fidei magistros: cur Petri sedem contumeliis laceras? quasi vero illa suapte ui habeat, non posse errare in fide, non ex promissione Saluatoris, vt acta Synodorum

κέναι τὸ προεωχηκὸς, τὸ μέλλον δὲ μὴ ἀποκλεῖσαι, πόῤῥω τῆς ἀληθείας ἀπῴκισαι, δέκατος γὰρ ἀγαθῶν μετὰ Ονώειον· εἶτα ἐπιφέρει τὴν περὶ τῷ τέλει τῆς ϛ´ συνόδου, Λέοντος τοῦ πάπα ἐπιστολὴν ἀναθεματίζουσαν τὸν Ονώειον. Καὶ οὐ συνεῖδες, ὅτι προδήλως ἑαυτῷ μάχεται ὁ Λέων, εἴπερ ἦν ταῦτα ἀληθῆ περὶ τοῦ τοιούτου· μὲν γὰρ λέγει.

Τοιγαροῦν τῶν συνοδικῶν τὸ ὕφος ἀναδραμόντες, καὶ ἐπιμελῶς περιεργασάμενοι, καὶ ἕκαστα τῶν ὑπομνημάτων ἀπαιτήσαντες, τὰ αὐτὰ ἅπερ καὶ οἱ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ληγατάριοι ἐξηγήσαντο, τοῖς συμφωνοῦσιν ἐγγράφοις ηὕρομεν συμβαίνειν.

Ουτως ἔχει ἡ ἑρμηνευθεῖσα εἰς τὸ ἑλληνικὸν τοῦ πάπα ἐπιστολὴ ἣν εἴπερ νῦν εἰχομένως γέγραπται παρὰ τοῦ πάπα λατινικῶς ἀκεραίαι καὶ ἀδιάφθορον, πολλῶν αἱ ῥαδιουργημάτων ἡ φίλη τόλμα ἢ λέγχεται· πλὴν καὶ μετὰ τοσαύτας πανουργίας ἡ μὴ καταπολεμουμένη ἀλήθεια φαίνεται. λέγει ὁ πάπας Λέων, τῶν συνοδικῶν τὸ ὕφος διεξελθεῖν καὶ περιεργάσασθαι, καὶ

teſtantur? Quod vero ais, Agathonem de præterito locutum, non negaſſe futurum; tota erras via: Decimus enim ab Honorio fuit Agatho ſubdis ex epiſtola Leonis Papæ in calce ſextæ Synodi anathema in Honoriũ; nec animaduertiſti, Leonẽ pugnare ſecũ, ſi verum id eſſet. Primo enim dicit.

Igitur geſtorum Synodalium ſeriẽ recenſentes, & curioſa diligentia perſcrutati ſingula quæ geſta ſunt, eadẽ quæ Apoſtolicæ ſedis legati narrauerant, ſcriptis conſonantibus conuenire comperimus.

Ita habet epiſtola Papæ in græcum conuerſa, quæ ſi nunc extaret vt ſcripta fuit à Papa latine, integra & incorrupta, profecto multæ detegerentur fallaciæ, quas conſueta immiſcuit audacia. Cæterum poſt tot fraudes etiam, quę nunquam expugnatur, apparet veritas.

Dicit Leo Papa, Synodalium geſtorum ſe commentarios percurriſſe, &

συμφωνοῦντα ἐφευρηκέναι τὰ ὑπομνήματα τοῖς λόγοις τῶν λιγαταρείων. εἶτα κατωτέρω ἐπαινεῖ ὀνόμασι τὴν ἐπιστολὴν ἀγάθωνος, ἥτις ἔγκειται τοῖς ὑπομνήμασι τῆς ς΄ συνόδου· πῶς οὖν τῆς τοῦ ἀγάθωνος ἐπιστολῆς φανερῶς περιεχούσης, ὅτι πάπας οὐδεὶς ἐσφάλη τὰ περὶ τὴν πίστιν, Λέων ὁ διάδοχος ἀγάθωνος καὶ ἐπαινεῖ τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἐναντία τῇ ἐπιστολῇ ἀποφαίνεται; πῶς τὸν Ονώριον τῆς αἱρετικῆς συκοφαντίας ἐλευθεροῦντες τοῦ ἀγάθωνος, Λέων ὁ τούτου διάδοχος ἀναθεματίζει κατ' ὄνομα; οὐκ ἔστι ταῦτα οὐκ ἔστι· ἀρχαία δέ τισι τῶν ἀνατολικῶν συνήθεια παραφθείρειν τὰ τῶν συνόδων, μάρτυς ὁ ἀοίδιμος Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς ἀκάκιον τὸν ἐπίσκοπον μελιτηνῆς ἐπιστολῇ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς τρίτης συνόδου.

Ἀφίκετο γὰρ φησι, πρός με ὁ θεοσεβέστατος ἐπίσκοπος παῦλος τῆς ἐμισηνῶν· εἶτα διεπυνθάνετό μου καὶ μάλα ἐσπουδασμένως, εἰ συναινῶ τοῖς γραφεῖσι παρὰ τοῦ τρισμακαρίου πατρὸς Ἀθανασίου πρὸς ἐπίκτητον

conuenientia reperisse quæ legit cum narratione legatorum. Deinde infra nominatim laudat epistolam Agathonis, quæ inserta est Actis 6. Synodi. Quomodo igitur Agathonis epistola liberè prædicante, nullũ Papam errasse in fide, Leo successor Agathonis & epistolam laudat, & contraria epistolæ dicit? Quomodo Honorium, quem Agatho vindicat à calumniis hæreticorum, Leo successor nominatim anathemati tradit? Quis tandem hoc credit? sed vetus est mos quorundam Orientalium corrumpendi Acta Synodorum.

Testis huius rei est celeberrimus Cyrillus in epistola ad Acaciũ Melitenensẽ. Venit ad me, inquit, religiosissimus Episcop. Paulus Emisenus & rogabat ex me enixè, nũ susciperẽ quæ scripsit beatissimus Pater Athanasius ad Epictetũ Corinthi Episcopũ. Ego vero respondi; me prorsus suscipere

Κορίνθου· ἐγὼ δὲ ἔφην, ὅτι εἰ σώζεται παρ' ὑμῖν ὑνενοθευμένον τὸ γράμμα, συναινέσαιμ' ἂν πάντη καὶ πάντως. παραπεποίηται γὰρ πολλὰ τῶν ἐν αὐτῷ παρὰ τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν. Εἶτα. Καὶ δὴ λαβὼν ὁ Παῦλος ἀντίγραφα παλαιὰ, καὶ συμβαλὼν οἷς ἐπεφέρετο, ηὕρισκε ταῦτα νενοθευμένα· Τοῦτ' αὐτὸ λέγει καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀντιοχείας ἐπιστολῇ. Καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ συνόδῳ Λέων ὁ πάπας γράφων Πουλχερίᾳ τῇ αὐγούστῃ ἐμέμφετο τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀνατόλιον, ὅτι νόθον κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως, τρίτον ἐπιγραφόμενον, προέφερεν τῆς δευτέρας συνόδου· Καὶ ἐν τῇ ἑβδόμῃ πολλὰς πέπονθεν ἀποκοπὰς παρὰ τῶν ἀνατολικῶν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ πρὸς βασιλεῖς Κωνσταντῖνον καὶ εἰρήνην. Δεύτερον, εἰ καὶ δοίημεν εἶναι τὸ μὴ ὂν, ἀναθεματισθῆναι Ὠνώριον παρὰ Λέοντος ἐκείναις ταῖς λέξεσιν, ἃς προφέρεις. Εὔδηλον ὅτι ἀνεθεματίσθη Ὠνώριος οὐχ ὡς αἱρετικὸς, ἀλλ' ὡς τὴν αἵρεσιν φυῆναι παραχωρήσας. Τοῦτο δ' ἂν εἰ

dummodo ſcriptum apud vos incorruptum extet; multa enim in illo deprauata ſunt ab inimicis veritatis. Et mox. Itaque Paulus accepta vetuſta exemplaria cum iis contulit, quæ ipſe attulerat; & comperit hæc adulterata.

Hoc idem Cyrillus aſſerit in fine epiſtolæ ad Ioannem Antiochenum. c. 34. Et in quarta Synodo Leo Papa I. Anatoliũ Conſtantinop. arguebat, quod ſuppoſititium Canonem proferret, qui ſecundæ Synodo tribuitur, tertiũ de honore Epiſcopi Conſtantinopolitani, tertia parte Chalcedonenſis. Epiſt. ad Anat. c. 5. & ad Pulcher. c. 7. Et in ſeptima Synodo Actio. II. multas paſſa eſt mutilationes ab Orientalibus epiſtola Hadriani Papæ ad Imperatores.

Secundo, Dato quod nullo modo verũ eſt: Honoriũ à Leone per illas voces, quas tu profers, fuiſſe anathemate perculſum; conſtat id paſſum Honorium non vt hæreticum, ſed eo

ῥᾳθυμίας καὶ ἀμελείας ἔγκλημα, οὐχὶ αἱρέσεως· ὥστε πᾶσα σου πίπτει ἡ οἰκοδομή· οὐ γὰρ ἔδειξας ὃ προέθου, ὅτι οὐκ ἀδύνατον τὸν πάπαν τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΟ δὲ λέγειν, τοῦτον τὸν λόγον ἔχειν τὸν πάπαν πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὃν αὐτὸς πρὸς τὸν καισαρείας, ἢ πρός τινα τῶν ὑπ' αὐτὸν Ιερέων, πῶς οὐκ ὁμοιοῦ κομιδῇ πάνδεινον; ὁ μὲν γὰρ Ρώμης πρῶτος πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως λέγεται, ὡς αὐτοῦ γε δευτέραν τάξιν ἐπέχοντος· οὐκέτι δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως πρῶτος οὕτω πρὸς τὸν καισαρείας, ὡς ἐκείνου γε τὰ δευτερεῖα σώζοντος· ἀλλ' ὁ μὲν τῆς Κωνσταντίνου οὕτω πρῶτος, ὡς μονὰς, καὶ ὡς μὴ τοῖς ἄλλοις συντεταγμένος· ὁ δὲ Καισαρείας οὐ δεύτερος ὀνομάζεται, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς πρῶτος, πλὴν ὡς τοῖς ἄλλοις συντεταγμένος, καὶ δεύτερον ἔχων καὶ τρίτον, ὅτι δὲ τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα συντεταγμένων καὶ οὐκ ἄφετον, δῆλον·

ἀνάγνωθι

nomine, quod hæresim oriri permisisset; quod negligentiæ crimen est, non autem hæresis. Itaque totum tuũ ruit ædificium; non enim probasti quod volebas; scilicet, non esse impossibile, Papam errare in fide.

NILVS. CAP. VIII.

DIci autem, ita se habere Papã ad Episcopũ Cõstantinopolitanũ, sicut se habet ipse ad Cæsareensem, aut quęuis aliũ ex Episcopis sibi subiectis, quis hoc æquo animo ferat? Nã Romanus dicitur primus ad Constãtinop. obtinente isto secundũ locũ; at vero Cõstantinopolitanus non est ita primus, vt Cæsareensis sit secundus; sed est primus Cõstantinopolitanus vt vnitas, & non cũ aliis coordinatus. Cæsareensis vero non dicitur secundus, sed primus & ipse; cum aliis tamẽ coordinatus, habensq; secundum & tertium. Quod autem primatus Papæ coordinatus sit, & non absolutus, li-

ἀνάγνωθι τὰ λς' κανόνα τῆς ς' συνόδου.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Αλογία παντάπως ἡ τοιαύτη ἀναλογία. Καὶ σὺ μὲν ἀγανακτεῖς ἐπὶ τῇ πεπλασμένῃ παρ' ὑμῶν ἀνισότητι δυσχεραίνων· ἡ δὲ ἀλήθεια ἀγανακτεῖ τῇ περιεργίᾳ τῶν σοφισμάτων ἀδικουμένη· πολλῷ πλέον ὅλως ὑπέρκειται ὁ Ῥώμης τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἢ ἐκεῖνος τοῦ Καισαρείας καὶ τῶν ὑπ' αὐτόν· Ο μὲν γὰρ πάπας ὑπέρκειται τοῦ Κωνσταντινουπόλεως κατὰ μὲν τὴν τρίτην σύνοδον ὡς κριτὴς κρινομένου, ὡς καθαιρέτης καθαιρουμένου, ὡς αὐθεντικῶς ἀφορίζων ἀφοριζομένου, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Κελεστίνου πρὸς Κύριλλον, καὶ Νεστόριον, καὶ ἑτέροις ἐν τῇ περὶ τῶν πρακτικῶν συλλογῇ τῆς τρίτης συνόδου· κατὰ δὲ τὴν τετάρτην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ὡς κεφαλὴ ἡγεμονεύουσα μέλους, ὡς ἀκτὶς φωτίζουσα σώματος φωτιζομένου, ὡς φύλαξ τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος κατασταθεὶς ἐπισκόπου λαθραίως δι'

quet. Legito sextæ Synodi canonem XXXVI.

CONFVTATIO.

Hæc proportio nullo rationis nititur fundamento, & tu quidem ægrè fers propter confictam à vobis imparilitatem; veritas autem ægrè fert, quia sophismatum versutia circũuenitur. Multò magis præcellit Papa Cõstãtinopolitano, quam ipse Cæsareensi, & cæteris sibi subditis. Papa enim est Cõstãtinop. superior vt iudex eo qui iudicatur, vt deponens eo qui deponitur, vt potestate excõmunicãs excommunicato, vt constat ex epistolis Cælestini ad Cyrillum, & Nestorium, & alios prima parte III. Synodi. Per quartam Synodum Papa est superior Constantinop. vt caput membro, vt radius illustrans corpore illustrato, vt vineæ custos à Saluatore constitutus eo qui nimia industria

ἀνθρωπίνης μηχανουργίας τιμᾶσθαι καὶ περιτιμᾶσθαι προθυμουμένου, ὡς πάτηρ τέκνου καὶ παιδὸς δῶρα λαβεῖν αἰτουμένου· ὡς ἔστιν ἐκ τῆς ἤδη προενεχθείσης ἰδεῖν ἐπιστολῆς τῆς τετάρτης συνόδου πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν. Κατὰ δὲ τὴν ἕκτην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας ὡς ἰατρὸς νοσοῦντος, τὴν ὑγείαν χαριζόμενος τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἀρχιερατικώτατος τῆς ἀποστολικῆς ἀκροπόλεως πρόεδρος τῶν ἐλαχίστων, ὥς φησιν ἡ σύνοδος ἐκείνη ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον, ἐπισκόπων, ἐν οἷς ἦν καὶ Γεώργιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Θεοφάνης Ἀντιοχείας· ὡς τοῦ κορυφαιοτάτου ἀποστόλου τῆς καθέδρας διάδοχος, ὑπερκείμενος τοῦ ἐκεῖθεν ὀρθοδόξου νομισθέντος, ὅτι συνέθετο τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἁγία σύνοδος ἐκείνη ἐν τῇ πρὸς Ἀγάθωνα ἐπιστολῇ. Κατὰ δὲ τὴν ἑβδόμην σύνοδον ὑπέρκειται ὁ πάπας, ὡς ὀφθαλμὸς τοῦ ὅλου σώματος, ὑποδεικνύων τῷ ὅλῳ σώματι ταὺ εὐθεῖαν τρίβον τῆς ἀληθείας, ὥς φησι Ταράσιος ὁ Κωνσταν-

peruenit ad honores & præeminentiam, vt parens nato donari ſibi aliquid petente; vt patet ex memorata epiſtola quartę Synodi ad Leoné Papam. Per ſextam Synodum Papa eſt ſuperior Conſtantinopolitano, vt medicus ægroto ſanitatem Eccleſiæ largiens, vt pontificaliſſimus Apoſtolicæ ſummitatis antiſtes Epiſcopis minimis, vt in Proſphonetico ad Cõſtantinum Imperatorem fatetur illa Synodus; inter quos erat Georgius Conſtantinopolitanus & Theophanes Antiochenus: vt ſucceſſor cathedræ Coriphæi principis Apoſtolorũ eo, qui propterea orthodoxus habitus eſt, quia epiſtolam Papæ ſuſcepit, vt Synodus illa teſtatur in epiſtola ad Agathonem:

Per ſeptimam Synodum Papa eſt ſuperior Conſtantinopolitano, tanquam oculus totius corporis, oſtendens toti corpori rectam veritatis ſemitam, vt fatetur Taraſius Conſtan-

τινουπόλεως ἐν τῇ πρὸς Ἀδριανὸν τὸν πάπαν ἐπιστολῇ πρὸς τῷ τέλει τῆς ζ΄ συνόδου. Τοσαύταις καὶ τηλικαύταις ὑπεροχαῖς, ὅσαις τῶν ἀστέρων ὑπερτερεῖ ὁ ἥλιος, τοῦ πάπα ὑπερακοντίζοντος τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως νομοθεσίᾳ τοῦ χριστοῦ, μαρτυρίαις τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἔργοις βεβαιοῦσι τὴν ἀλήθειαν· ἐκείνου δὲ τῆς Καισαρείας καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς ὑπερβάλλειν ἀρξαμένου δυνάμει κανόνων οὐχὶ γνησίων, τοῦ τρίτου τῆς δευτέρας συνόδου, ὃν καὶ ἄγνωστον καὶ μὴ φυλαχθέντα, ἀλλ' εἴπερ ὅλως παρὰ τῶν πατέρων γέγονεν, ἄκυρον τότε μείναντα, φησὶν ὁ ἅγιος πάπας Λέων ἐν τῇ πρὸς πουλχερίαν τὴν αὐγοῦσταν ἐπιστολῇ, καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀνατόλιον· τοῦ κη΄ τῆς τετάρτης συνόδου, ὃν μὴ καμφθεὶς ταῖς δεήσεσι τῶν ἀνατολικῶν ἀπέρριψεν ὁ αὐτὸς πάπας Λέων· καὶ τοῦ λϛ΄ τῆς πενθέκτης, ὃς παρὰ συνόδου τυπωθεὶς μὴ γνησίας ὡς διηγήσεται, οὐδεμίαν ἔχει τὸ παράπαν ἰσχὺν ἄλλως τε μηδὲ συμφώνων τούτων ὄντων τῶν κανόνων, ἀλλὰ τοῦ τῆς δευτέρας

tinopolitanus in epiſtola ad Hadrianum Papam, ad finem illius Synodi. Cum tot tantiſque prærogatiuis, quot ipſe præ ſtellis effulget ſol, Patriarchæ Conſtantinopolitano antecellat Papa ex ſanctione Chriſti Domini, generalium Conciliorum teſtimoniis, factis veritatem comprobantibus: ille vero Cæſareenſi cæteriſque ſuffraganeis præire cæperit virtute canonum non legitimorum, tertii ſecundæ Synodi: Quem & non perueniſſe ad notitiam ſedis Apoſtolicæ: & ſi omnino à Patribus ſubſcriptus eſt, nullius roboris manſiſſe teſtatur S. Leo Papa epiſtola ad Anatolium, & ad Pulcheriam Auguſtã. Viceſimi octaui quartæ Synodi, quã nõ exoratus precibus orientalium idem Leo Papa reiecit, & 36. quini ſextę; qui à Synodo confectus nequaquã legitima nullas habet vires. Præſertim quod inter hos canones non eſt conuenientia. Nã canon ſecundæ Synodi

συνόδου θεσπίσαντος τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν τὰ πρεσβεῖα μετὰ τὸν Ῥώμης, τῶν λοιπῶν θεσπίζειν μὲν τὰ αὐτὰ λεγόντων, οὐ τὰ αὐτὰ δὲ ὁρισάντων, ἀλλὰ τὰ ἴσα πρεσβεῖα τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἀπονειμάντων· πρὸς τούτοις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καθ' ὀλίγον αὐξηθέντος, καὶ μεμεμβημμένων διὰ τῶν ὑποβολιμαίων ἐκείνων κανόνων ἐξουσίαν λαβόντος, ἐπὶ τὸ χειροτονεῖν μόνους τοὺς τῆς ποντικῆς καὶ τῆς ἀσιανῆς, καὶ τῆς θρακικῆς διοικήσεως μητροπολίτας· πῶς ὦ Νεῖλε δεινοπαθεῖς κατὰ τῶν εἰπόντων, τοῦτον τὸν λόγον ἔχειν τὸν πάπαν πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὃν ἐκεῖνος πρὸς τὸν Καισαρείας, καίτοι οὐκ ὀρθῶς εἰπόντων; δέον ὀρθῶς εἰπεῖν, οὐ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχειν, ἀλλὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως εἶναι πολλῷ κατώτερον τοῦ πάπα, εἴπερ ὁ Καισαρείας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως· Ὅπου τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχει θεόθεν ὁ πάπας, ὡς ποιμὴν θεοπρόβλητος, καὶ φύλαξ τῆς ἀμπέλου.

ſtatuit, honorandum eſſe Conſtantinopolitanum poſt Romanum; cæteri vero canones idẽ ſe ſtatuere dicunt, ſed non idem ſtatuunt; verum Romano & Conſtantinopolitano æquales honores decernunt, & cum præterea Conſtantinopolitanus paulatim creuerit, & limitatam auctoritatem per ſuppoſititios illos canones vſurpauerit, ſcilicet ad conſecrandos tantum Pontice, Aſianæ, & Thraciæ Diœceſis metropolites. Quomodo tu ægrè fers, & ſuccenſes illis, à quibus dictum eſt; Ita ſe habere Papam ad Conſtantinopolitanum, ſicut ſe ille habet ad Cæſareenſem; cum illi non iuſta proportione vſi fuerint? Debeãt enim dicere, non ita ſe habere: ſed Conſtantinopolitanum eſſe inferiorem Papæ multo magis, quam ſit Cõſtantinopolitano Cæſareenſis; quandoquidem Papa habet in Conſtantinopolitanum poteſtatem diuinitus traditam, quippe vt Paſtor à Deo

ὁ δὲ τοῦ Κωνσταντίνου μηχανουργίαις ἐπεσπάσατο τὰ ἀλλότρια, ὡς βοᾷ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ Λέων ὁ πάπας, καὶ ταῦτα ἐπὶ τὸ μόνον χειροτονεῖν; Σὺ δὲ ἄλλον τρόπον τὸν σοὶ δοκοῦντα τὴν ἀνισότητα τῆς ἀναλογίας ἐκλαμβάνων γράφεις ἃ μήτε παρὰ συνόδων, μήτε παρὰ ὀρθοδόξων εἴληφας διδασκάλων, τοῦ σχισματικῆς ὄντα ματαιοφροσύνης εὑρήματα· ἔμαθες γὰρ φαύλων διδασκάλων ἀναγνοὺς συγγράμματα, ὅτι.

Τάξις πρωτοκαθεδρίας πατριαρχῶν.

Ὁ Ῥώμης, ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Ἀλεξανδρέων, ὁ Ἀντιοχέων, ὁ Ἱεροσολύμων. Εἶτα αἱ μητροπόλεις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως.

α. Καισάρεια. β. Ἔφεσος. γ. Ἡράκλεια. καὶ ἐφεξῆς.

Ταῦτα σὺ λαβὼν ὥσπερ ἀναντίρρητον διδασκαλίαν, ὡς μόνῃ τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ διαφερόντων τῶν πατριαρχῶν, λέγεις εἶναι μὲν πρῶτον τὸν πάπαν, ἀλλ᾽ ὡς τοῖς πατριάρχαις

constitutus, & vineæ custos: Constátinopolitanus autẽ, vt Leo Papa clamat in suis epistolis ius alienum præripere voluit, idque solum ad conseruandum. Tu vero imparilitatem proportionis tuo sensu interpretans, ponis quæ nec à Conciliis, nec à Catholicis Doctoribus accepisti, sed inuenta sunt schismaticorum vani loquentiæ.

ORDO PRÆCEDENTIÆ *Patriarcharum.*

Romanus, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolimitanus, Metropoles Constantinopolitani. 1. Cæsareens. 2. Ephes. 3. Heracleen. Et deinceps.

Hæc tu tanquã irrefragabilem doctrinã supponens, quasi vero omnis Patriarcharũ differentia in eo tantum sita sit, vt vnus alteri præcedat: dicis Papã esse primum, sed vt Patriarchis coordinatũ, non absolutũ, cũ habeat

ſecundum & tertium Patriarcham. Conſtantinopolitanum vero habere ſub ſe non Patriarchas, ſed Metropolitas, in quibus eſt primus & ſecundus Metropolita: ita vt primatus Papæ reſpectu Conſtantinopolitani, quippe vt ſecundi, coordinatus ſit; primatus Cōſtantinopolitani reſpectu Cæſareēſis primi Metropolitæ ſit veluti vnitas. Et ridiculo hoc ſenſu ſimplicioribus terricula obiicis, dum audiunt, Papam eſſe coordinatum, non eſſe extra ordinem; Conſtantinopolitanum vero eſſe vnitatem exemptá, & egregio titulo non intra ordinem. Ita enim vulgus Conſtantinopolitani magnitudinem admiratur.

Quod vero tu peccas? Primo tanquam certum accipis, quinque vocari æqualiter Patriarchas, quod falſum eſt. Vſque ad quartam Synodum hæc appellatio non erat in vſu: tertio vero illius Synodi actione habentur libelli ſupplices hac inſcriptione.

Τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ οἰκουμενικῷ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ πατριάρχῃ τῆς μεγάλης Ῥώμης Λέοντι, καὶ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ· πανταχοῦ δὲ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἐπίσκοποι ἢ ἀρχιεπίσκοποι καλοῦνται πάντες. Εἰ γὰρ οὖν κατ' ἐκείνους ἔγραφες ὦ Νεῖλε τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὁ τῦφος καὶ ἡ ἀλαζονεία οὔπω πέντε πατριάρχας κοινῇ ταύτῃ προσηγορίᾳ κατωνομάκει, πῶς ἂν ἐφιλοσόφησας περὶ τοῦ συντεταγμένου πρωτείου, καὶ τῆς μονάδος; Καλουμένου γὰρ μόνου τοῦ πάπα πατριάρχου, ξυμπάντων δὲ τῶν λοιπῶν ἢ ἀρχιεπισκόπων, ποῦ δὴ συντεταγμένον τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου πατριάρχου; Εἰ μὴ φαίης, ὅτι οὖν καὶ τότε δὴ συντεταγμένον, πρώτου ὄντος ἐπισκόπου τοῦ πάπα, εἶτα δευτέρου, καὶ τρίτου. ἀλλὰ τοῦτο πάντως ποιεῖ συντεταγμένους τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τὸν πάπαν, καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς λοιπούς· καὶ χώραν οὐδεμίαν καταλιμπάνει τῇ μονάδι, ἣν ἀπονέμεις τῷ Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ ἐγένετο ἂν ἡ τῶν συντεταγμένων

Sanctiſſimo & Beatiſſimo vniuerſali Archiepiſcopo & Patriarchæ magnæ Romæ Leoni, & ſanctæ ac œcumenicæ Synodo.

Paſſim vero in Actis Epiſcopi vel Archiepiſcopi vocantur omnes. Si ergo tu per illa tẽpora, Nile, ſcripſiſſes, quibus arrogãtia & ambitio nondũ quinq́; Patriarchas cõmuni appellatione cõiunxerũt, quomodo philoſophatus eſſes de primatu coordinato, déq; vnitate? Solo enim Papa tũc habẽte titulũ Patriarchæ, cęteris Epiſcopi vel Archiep. appellatione cõtentis, vbi eſſet coordinatio primi & ſecũdi Patriarchę? Niſi dicas, tunc etiã futurã fuiſſe coordinationem: nam Papa eſſet primus Epiſcopus, deinde ſecũdus & tertius. Ad hoc omnes Epiſcopos facit coordinatos cum Papa, & Conſtantinopolitanũ, & reliquos: & nullum locum vnitati relinquit, quam tu Conſtantinopolitano tribuis: eſſetq́; tunc coordinatorũ enumeratio talis.

ἀπαρίθμησις οὕτω. α̅ ὁ πάπας· β̅ ὁ Κωνσταντινουπόλεως, θῶμεν γὰρ οὕτω· γ̅ ὁ Ἀλεξανδρείας· δ̅ ὁ Ἀντιοχείας· ε̅ ὁ Ἱεροσολύμων. Εἶτα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κωνσταντινουπόλεως πρῶτος ὁ Βυζαντίου ἐπίσκοπος, β' ὁ Καισαρείας. Καὶ οὕτω καθεξῆς ἕκαστος τῶν πέντε ἐπισκόπων ἣν ἂν πρῶτος τῶν ὑπ' αὐτὸν, καὶ οὐ μονὰς ἀσύντακτος. καὶ εἶχε δὲ πρωτεῖον οὐ κατὰ μόνην τὴν πρωτοκαθεδρίαν ὁ πάπας, ὡς ὑμεῖς φατὲ, ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν, ἣν ὁμολογοῦσι καὶ διδάσκουσιν αἱ σύνοδοι.

Δεύτερον ἁμαρτάνεις, ὅτι εἰ καὶ δοίημεν καλεῖσθαι καὶ τοὺς πέντε πατριάρχας, ἡ κοινότης τῆς προσηγορίας οὐ φέρει κοινότητα ἰσοτιμίας, ὅπερ σὺ λαμβάνεις ὡς ὁμολογούμενον· Ὥσπερ γὰρ ἡ κοινότης τοῦ ὀνόματος ἐπίσκοπος, ἢ ἀρχιεπίσκοπος, οὐ φέρει ἰσότητα τοῦ πάπα, καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, οὕτως οὐδὲ ἡ προσηγορία τοῦ πατριάρχου· σὺ δὲ ἐκ τῆς κοινῆς προσηγορίας ἐπιφέρων ἰσότητα ἀξίας, τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα λέγεις συντεταγμένον. δέον

ἐπιφέρειν,

1. Romanus 2. Constantinopolitanus (supponamus enim ita esse). Alexand. 4. Antiochenus, 5. Hierosolymit. Deinde in Prouincia Constantinopolitana, primus Byzantius, secũdus Cæsareensis; Atque ita deinceps singuli episcoporũ, quinque haberẽt primatum respectum subditorum, & nullus esset vnitas non coordinata, essetque Papa primus non nudo præcedenti ordine, vt vos dicitis; sed auctoritate illa Apostolica, quam synodi fatentur & docent.

Secundò peccas; quia etiã si demus, Patriarchæ nomen fuisse quinque illis cõmune; at communio appellationis non infert communionẽ æqualis potestatis; quod tu accipis, quasi rem in confesso. Nam sicut cõmunio nominis, Episcopi & Archiepiscopi, non infert ęqualitatem Papæ & Constantinopolitani, ita etiam nec Patriarchæ appellatio. Tu verò ex communitate appellationis dum infers

ἐπιφέρειν, συντεταγμένον εἶναι τῇ προσηγορίᾳ, ἀσύντακτον τῇ ἐξουσίᾳ. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον συντεταγμένος ὢν ὁ πάπας τῇ προσηγορίᾳ, μονάς ἐστι πρὸς ἅπαντας τῇ ἐξουσίᾳ. ὁ δὲ Κωνσταντινουπόλεως ὡς δεύτερος πατριάρχης συντεταγμένος ὢν τῷ πάπᾳ τῇ προσηγορίᾳ, οὐκ ἔστι πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν μονὰς τῇ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ τοιαύτη μονάς ἐστιν, οἵα καὶ οἱ λοιποὶ πατριάρχαι, καὶ οἱ μητροπολῖται πρὸς τοὺς συνεπαρχιώτας ἐπισκόπους, μονάδες ὄντες πρὸς αὐτοὺς τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ. καὶ διωρισμένοις τισὶ προνομίοις, οὐ καθ' ὃν ὁ πάπας τρόπον ἐστὶ μονὰς ὡς διάδοχος κατὰ τὴν ποιμαντικὴν αὐθεντίαν τοῦ Πέτρου.

Τρίτον ἁμαρτάνεις, ὅτι τὸ μὲν ἐξαίρετον τοῦ πάπα καθιστᾷς κοινὸν, τὸ δὲ κοινὸν τοῦ πατριάρχου καθιστᾷς ἐξαίρετον· ἐξαίρετον γὰρ ἐν τῷ πάπᾳ τὸ πατριάρχην ὄντα πατριάρχας ἔχειν ὑπεξουσίους· κοινὸν δὲ πᾶσι τοῖς πατριάρχαις καὶ μητροπολίταις καὶ ἐπισκόποις τὸ, μο-

æqualitatem dignitatis, primatum Papæ dicis coordinatum; cum inferre deberes, coordinatum esse appellatione, sed non coordinatum potestate, & hæc ratione cum sit appellatione coordinatus Papa, potestate tamẽ est vnitas respectu vniuersorum. Cõstantinopolitanus autem cum sit vti secundus Patriarcha coordinatus appellatione cum Papa, non est respectu sibi subditorum vt vnitas potestate; sed talis vnitas, qualis & ceteri Patriarchæ & Metropolitæ ad suffraganeos Episcopos; vnitates videlicet; quia priores sedent, & certis quibusdam priuilegijs gaudent; non sicut Papa est vnitas, vt pote successor Petri in authoritate pastorali.

Tertiò peccas, quia quod Papa singulare habet, tu commune facis; & quod commune habet Patriarcha, tu singulare constituis. Singulare est in Papa, quod Patriarch sit; & Patriarchas habeat sibi subiectos;

νάδας εἶναι πρὸς τοὺς ὁ ποσοῦν ὑποκειμένους· οὐ γὰρ πᾶσι τοῖς πατριάρχαις ὑπόκεινται πατριάρχαι, καὶ μητροπολῖται μητροπολίταις, καὶ ἐπίσκοποι ἐπισκόποις· Αναλαβόντες οὖν τὸν συλλογισμόν· τοῦτον τὸν λόγον ἔχει ὁ τῆς Κωνσταντίνου πρὸς τὸν πάπαν, ὃν ὁ Καισαρείας πρὸς ἐκεῖνον· ἀλλὰ μὴν ὁ Καισαρείας τῷ τῆς Κωνσταντίνου ὑπεξούσιος, ἄρα καὶ ἐκεῖνος τῷ πάπᾳ· φαμὲν, ὅτι σὺ τὴν μείζονα μὴ ὀρθῶς ἔχουσαν χείρονι διανοίᾳ διαστρέφεις· τὴν ἐλάττω νοῶν κατὰ τοὺς σχισματικοὺς κανόνας, ἐκ ψευδῶν προθέσεων ἄτοπον ἐπιφέρεις συμπέρασμα· χρὴ δὲ τὸν συλλογισμὸν οὕτω τυπῶσαι· Πολλῷ πλέον ἤρτηται ὁ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ πάπα, ἢ ὁ Καισαρείας ἐκείνου· ἀλλὰ μὴν ὁ Καισαρείας κατὰ τοὺς Γερικοὺς ἐστὶν ὑπεξούσιος τῷ τῆς Κωνσταντίνου, ἄρα πολλῷ πλέον οὗτος τῷ πάπᾳ.

Εἰ μὴ ἄρα καὶ σοὶ Νεῖλε ταῖς τινῶν μανιώδεσιν ἀλογίαις ἐκτραπέντι τοῦτο βούλε-

Commune vero Patriarchis omnibus & Metropolitis,& Epiſcopis, vt ſint vnitates reſpectu eorũ, qui illis quomodo libet ſubditi ſunt, neque enim Patriarchis omnibus ſub diti ſunt Patriarchæ,& Metropolitis Metropolitæ,& Epiſcopis Epiſcopi. Cum igitur in hunc modum proponis argumentum. Ita ſe habet Conſtantinop. ad Papam, ſicut Cæſareenſis ad illum, ſed Cæſareenſis ſub eſt poteſtati Cõſtantinopolitani, ergo & ille poteſtati Papæ. Tu maiorẽ non veram falſa tua intelligentia magis deprauas, minorẽ iuxta nouas ſchiſmaticorũ regulas intelligis; ac proinde è falſis Principiis perperã concludis. Vt rectè concludat, ita formanda eſt ratio. Multo magis ſub eſt Conſtantinop. Papæ, quã Cæſareenſis illi, ſed Cæſareenſis iuxta Græcos ſub eſt poteſtati Conſtantinopolitani; ergo multo magis ille Papæ. Niſi forte hoc tibi velit coordinatio Papæ,& vnitas Conſtanti-

ται τὸ συντεταγμένον τοῦ πάπα, καὶ ἡ μονὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὅτι κατὰ τὸν ψευδοκανόνα, ὃν προφέρεις, ὁ τῆς Κωνσταντίνου ἔχων τὰ ἴσα τῷ πάπᾳ, ἔσχηκε καὶ τοῦτο πλέον, τὸ εἶναι αὐτὸν μονάδα καὶ ἐξαίρετον, ἐκείνου ὄντος συντεταγμένου. Εἰ γοῦν τοῦτο βούλει, ὥρα σοι τὸν Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὑπὲρ τὸν Πέτρον ἀνυψῶσαι· πρῶτος γὰρ ὢν τοῦ χοροῦ τῶν ἀποστόλων καὶ δεύτερον ἔχει καὶ τρίτον· ὥστε συντεταγμένος κατὰ σέ, καὶ οὐκ ἐφικνεῖται τῆς μονάδος, ἣν οὐκ οἶδ᾽ ὅθεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐκληρώσατο· ἀλλὰ ταῦτα μανία σαφής.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὅτι πρῶτος ἐν τῇ ἀριθμήσει ὁ πάπας, διὰ τοῦτο καὶ τὴν δεσποτείαν ἁρπάζεις, δὸς τοῦτο καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ γὰρ καὶ οὗτος προτάττεται τοῦ τῆς Ἀλεξάνδρου· ὁ δὲ Ἀλεξάνδρου ὁμοίως ὑφ᾽ αὐτὸν ἐχέτω τὸν τῆς Ἀντιόχου· Καὶ οὗτος δὲ ὁριστὴς ἔστω τοῦ θείου Ἱεροσολύμων· Καὶ πῶς οὐ ταῦτα θορυ-

nopolitani, quod insanientes quidam dixerunt. Quod cum iuxta pseudocanomen, quē profers, Patriarcha Constantinopolitan9 æquales habeat honores cum Papa, plus habuerit etiam hoc, quod sit vnitas exempta, Papa autem coordinatus manserit, si hoc intelligis, iam tuus Constantinopolitanus, erit etiā Petro sublimior. Petrus enim cum sit Apostolorum primus, habet & secundum & tertium; vt sit per te coordinatus & non vnitas; qualem fingitis Constantinop. sed hæc asserere manifesta insania est.

NILVS. CAP. IX.

SI vero, quia primus numerando est Papa, id circo & dominatum arripis; hoc idem dato & Constantinopolitano; recensetur enim & iste prior Alexandrino, similiter Alexandrinus sub se Antiochenum habet. Rursus & iste arbiter sit sedis Hierosolymorum. At hæc quomodo

ῥυβος ἀπεγνῶς.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ διὰ τὴν προσαρίθμησιν εἶχε τὴν δεσποτείαν ὁ πάπας, ἦν ἂν ὃ λέγεις· εἰ δὲ τῆς προσαριθμήσεως αἴτιον ἡ δεσποτεία, τί μάτην σοφίζῃ; μίαν οἶδεν ἡ τετάρτη σύνοδος κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας, καὶ φύλακα τῆς ἀμπέλου ἕνα παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστάντα, κυροῦντα καὶ ἀποκυροῦντα τὰ δεόντως καὶ ἑτέρως ἔχοντα· ἐντεῦθεν ἡ προσαρίθμησις τοῦ πάπα· οἱ δὲ λοιποὶ πατριάρχαι γνησίαν ἔχουσι τὴν προσαρίθμησιν καὶ ἐπαρίθμησιν· οἷον εἰ φαίημεν· προσαριθμεῖται ἡ κεφαλὴ τοῦ στήθους, καὶ τὸ στῆθος τῆς γαστρὸς, καὶ ἡ γαστὴρ τῶν μηρῶν, ἀλλ' οὐκ ἴσῳ λόγῳ· ἡ μὲν γὰρ κεφαλὴ προσαριθμεῖσθαι ὡς πρῶτον μέλος, οὐ τάξει μόνον καὶ θέσει, ἀλλὰ καὶ δυνάμει καὶ ἀξίᾳ· τὰ δὲ λοιπὰ μέλη προσαριθμεῖται καὶ ὑπαριθμεῖται τάξει καὶ θέσει διαφέροντα, οὐχὶ δὲ δυνάμει καὶ ἀξίᾳ τῆς κεφαλῆς. ποῖος

non fuerint operta rerũ perturbatio?

CONFVTATIO.

Aliquid diceres, ſi prænumeratio eſſet origo dominatus; at quia dominatus eſt prænumerationis cauſa, quid valet ſophiſma tuum? Vnum agnoſcit quarta Synodus Eccleſiæ caput, & cuſtodem vineæ vnum à ſaluatore conſtitutum, probantem & improbantem quæ recte ſe habent, & quæ ſecus. Hæc eſt cauſa prænumerationis Papæ. Ceteri vero Patriarchæ nudam habent prænumerationem & ſubnumerationem. Vt ſi dicamus; Caput prænumeratur pectori, & pectus ventri, & venter femoribus; ſed non pari ratione. Nam caput prænumeratur vt principale membrum, non ſolum ordine & ſitu, ſed virtute etiam & dignitate: cetera membra prænumerantur & ſubnumerantur ordinis & ſitus differentia,

τοίνυν ἐκ τούτου θόρυβος, ὁπότε φύσεως αὕτη ἡ τάξις, καὶ ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύσεως ταύτην εἴληφεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία;

ΝΕΙΛΟΣ.

Οὐ μὴν ἀλλ' εἰ μὲν ὁ Κωνσταντινουπόλεως χειροτονεῖ τὸν Καισαρείας καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν, ὁ δὲ Ῥώμης οὔτε τὸν Κωνσταντινουπόλεως, οὔτε ἄλλον οὐδένα τῶν καθολικῶν ἱερέων, πῶς ἐστὶν ἀληθεύειν λέγοντα· οὕτως ἐστὶ πατὴρ ὁ Ῥώμης πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὥσπερ αὐτὸς οὗτος πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχας.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ποίαν λέγεις χειροτονίαν; τὴν αὐτοχειρὶ τελουμένην ὑπὸ τοῦ ἱεράρχου, οἵαν Ἀγαπητὸς ὁ πάπας ἐποιήσατο ἐνδημῶν τῇ Κωνσταντίνου, ἀπελάσας μὲν τὸν αἱρετικὸν Ἄνθιμον, ὥς φησιν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς

non capitis virtute & dignitate. Quæ ergo hinc perturbatio, quando naturæ hic eſt ordo: & ab auctore naturæ hunc eundem habet Hierarchia Eccleſiaſtica?

NILVS. CAP. X.

PRæterea ſi Conſtantinopolitanus cõſecrat Cæſareenſem, & qui poſt illum ſunt; Romanus autem nec Cõſtantinopolitanũ, nec vllũ ex principalibus Epiſcopis conſecrat; quomodo verum ſit, ita eſſe primum Romanum reſpectu Conſtantinopolitani, ſicut hic ipſe eſt reſpectu ſibi ſubditorum?

CONFVTATIO.

Quam dicis conſecrationem? illamne quæ fit per ipſam Hierarchæ manum; ſicut Agapetus Papa Menam Patriarcham conſecrauit expulſo Anthimo hæretico, vt Iuſti- Et Zonar & Iuſtin.

ἐν τῇ μβ´ νεαρᾷ, χειροτονήσας δὲ Μηνᾶν τὸν πατριάρχην; ἢ χειροτονίαν λέγεις, οἵαν ὁρίζεται ἡ πρώτη σύνοδος ἐν τῷ ς´ κανόνι· Εἴ τις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου γένοιτο ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον; Εἰ τὴν πρώτην χειροτονίαν λέγεις ἀναγκαίαν, ὥστε σώζεσθαι τὸ πρωτεῖον, γελοῖον λέγεις· ταυτὸν γάρ ἐστι τοῦτο καὶ τὸ ἀποφαίνεσθαι, μηδένα βασιλεύειν δύνασθαι, ἢ ὧν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς γεννήτωρ. Καὶ οἱ τῆς τετάρτης συνόδου πατέρες τὴν χειροθεσίαν παρὰ τοῦ πάπα οὐδαμῶς εἰλήφεσαν, οἱ δὲ ὅμως ἐκεῖνον κεφαλὴν ἑαυτῶν, καὶ κυβερνήτην τῶν κανόνων ἐπεγίνωσκον, ὅτε περὶ τοῦ προτιμηθῆναι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦν ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς τῆς ἀνατολικῆς θρόνους· διαφέρει γὰρ πλεῖστον ὅσον χειροθεσία δικαιοδοσίας· ἡ χειροθεσία τὴν γεννητικὴν μιμεῖται δύναμιν· ἡ ἐξουσία συγκροτεῖ τὸ ἱερατικὸν πολίτευμα· οὕτω γοῦν ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος πάντας τοὺς ἀνατολικοὺς πατριάρχας καὶ ἀρχιερεῖς, ὡς δέδεικται κατὰ μέρος, καὶ δειχθήσεται, ἔκρι-

nianus Imperator ait Nouella XXXXII? an conſecrationem ſiue ordinationē intelligis, de qua ſtatuit I. Synodus Can. 6. ſi quis præter ſententiam Metropolitani factus fuerit Epiſcopus, hunc magna ſynodus ſtatuit non debere eſſe Epiſcopum. Si primo modo neceſſariam dicis, vt ſeruetur primatus, rē ais ridiculā. Ac ſi diceres, neminē regnare poſſe, niſi ſuper eos quos ipſe Rex genuit. Et quartæ ſynodi Patres non erant conſecrati per Papam, quem tamen ſuum caput, & moderatorem Canonum agnoſcebant, quando de honorando Conſtantinopolitano præ ceteris Orientalium ſedibus erat illis ſtudium. Differt enim plurimum conſecratio à iuriſdictione. Conſecratio generandi facultatem imitatur; Iuriſdictio ſacerdotalem inſtruit vniuerſitatem. Ita Romanus Epiſcopus Orientales omnes Patriarchas & Prę́ſules; vt particulatim oſtenſum eſt, & oſtendetur,

νεν, ἤγουν, μετεκίνει ἀποστολικῇ αὐθεντίᾳ, καίτοι παρ' αὐτοῦ τὴν χειροθεσίαν μὴ λαβόντας. Εἰ δὲ κατὰ τὸν δεύτερον τρόπον νοεῖς τὴν χειροτονίαν, τὸ μὴ χωρὶς γνώμης τοῦ μείζονος γίνεσθαι τῶν ἐπισκόπων τὰς καταστάσεις, ἐχρῆν σε πάλιν μὴ ἀποφαίνεσθαι χρώμενον ἀρχαῖς πορρωτάτω τῆς ἀληθείας· πόθεν γὰρ ἔχεις, ὅτι χωρὶς γνώμης τοῦ πάπα ἐχειροτονοῦντο οἱ πατριάρχαι; βοᾷ Λέων ὁ πάπας ἐν τῇ πρὸς Μαρκιανὸν καὶ Πουλχερίαν ἐπιστολαῖς ταῖς μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς δ' συνόδου, Ἀνατόλιον συναινέσει τοῦ Ῥώμης γεγονέναι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον· βοᾷ ὁ πάπας Ἀδριανὸς· μάλιστα ἐν τοῖς αὐθεντικοῖς γράμμασιν τοῖς λατινικοῖς, πράξει τῆς ζ' συνόδου δευτέρᾳ, ἅπερ ὁλόκληρα ἐντέθεικεν ὁ βιβλιοθηκάριος Ἀναστάσιος· ὡς οὐκ ἄν ποτε συνήνεσε τῇ καταστάσει Ταρασίου τοῦ πατριάρχου, ἐπειδὴ ἐκ λαϊκοῦ ἀθρόον ἔλαβε τὴν ἐπισκοπὴν Κωνσταντινουπόλεως, εἰ μὴ αὐτὸν ἔγνω σύνδρομον τῇ ὀρθοδοξίᾳ κατὰ τῶν εἰκονομάχων· τί δεῖ πολλὰ λέγειν· πόθεν ἡ καταβολὴ τοῦ μεγάλου σχίσματος, ὃ, φεῦ. τὴν ἀ-

iudicabat, absoluebat, repellebat auctoritate Apostolica, licet ab ipso nō consecratos. Si vero ordinationem secundo modo intelligis; vt scilicet præter maioris sententiam Episcopi non fiant, rursus pronuntias falso innixus fundamento. Vnde enim habes, Patriarchas fieri solitos præter sententiam Papæ? Clamat Leo Papa in Epistolis ad Marcianum & Pulcheriam parte 3. Syn. Chalcedonensis; sui fauoris assensu Anotalium obtinuisse Constantinopolitanum Episcopatum. Clamat Hadrianus Papa, Act. 2. septimæ Synodi, præsertim in Latinis authenticis litteris, quas ponit integras Anastasius Bibliothecarius: Quòd nisi per fidelem Tarasij concursum pro sanctarum imaginū erectione, assensum nequiuisset omnimodo tribuere in eius consecratione. Quid multa? Vnde ortum est ingens schisma quod Orientalem, heu, depascitur Ecclesiam; nisi quia Pho-

νατολικὴν κατανέμεται ἐκκλησίαν, εἰμὴ ὅτι Φώτιος μὴ φέρων τὰς ἐπιτιμήσεις τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐκείνου φιλαρχίας ἀνακωλυόντων, καὶ ὡς ἔννομον πατριάρχην μηδαμῶς καταδεχομένων, αὐτὸς τὰ χαλινὰ τῆς ὑπεξουσίου ἱερωσύνης διαῤῥήξας αὐταρχίαν ἐμελέτησε καὶ αὐταρχίαν, καὶ κατεφύτευσε τὴν πολυώδυνον τοῦ σχίσματος πλάνην. μάτην ἄρα ἐπιφέρεις Νεῖλε τὴν παράδοξόν σου θέσιν· μᾶλλον εἶναι πρῶτον τὸν τῆς Κωνσταντίνου πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν, ἢ τὸν Ῥώμης πρὸς ἐκεῖνον· δειχθέντος γὰρ τοῦ πάπα κυρίου τῶν χειροτονιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὃς εἴπερ ποτε νόμιμον ἔσχε πρωτεῖον πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν, τοῦτο λαβὼν ἔσχε παρὰ τοῦ πάπα· ὥσπερ καὶ τὸ δευτέραν τάξιν ἐπέχειν μετὰ τοὺς Λέοντος χρόνους ὕστερον ἔλαβε παρὰ τοῦ πάπα, ὡς μαρτυρεῖ Ἀδριανὸς ὁ Ῥώμης ἐν τῷ αὐθεντικῷ αὐτοῦ γράμματι κατὰ τὴν β΄ τῆς ζ΄ συνόδου πρᾶξιν· ἐν ᾗ δεύτερον ἀριθμεῖσθαι φησὶ, χαρισαμένου τοῦτο τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου· οὐ μὴν συγχωρεῖ καὶ οἰκουμενικὸν ὀνομάζεσθαι, αἱρετικῆς

γὰρ

tius Romanorum Pontificum increpationes non ferens, ambitionis eius nimios impetus reprimentium, nec ſuſcipientium illum vt legitimũ Patriarcham; ipſe habenis obedientiæ fractis iecit ſemina defectionis, nouique in Eccleſia principatus, & calamitoſi ſchiſmatis plantauit errorem? fruſtra igitur infers tuum paradoxũ; Magis ſubeſſe Conſtantinopolitano ſuos, quàm ipſum Romano. Cum enim fuerit probatum, Papã eſſe dominum conſecrationis Conſtantinopolitani. Qui ſi legitimum vnquã habuit inter ſuos primatum, à Papa hoc impetrauit, ſicut poſt Leonis tempora, vt eſſet in ſecundo ordine, à Papa habuit, quemadmodum teſtatur Hadrianus Pontifex in ſuis authenticis litteris, Act. 2. ſeptimæ Synodi: factũ enim hoc ait per ſedis Apoſtolicę auctoritatem; non tamen permittit, vt vocetur œcumenicus: nam prauitatis hæreticæ hoc eſſe decernit. Proba-

γὰρ τοῦτο φρενοβλαβείας εἶναι φησίν· δειχθέντος οὖν τοῦ πάπα κυρίου τῶν χειροτονιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀναγκαίως ἕπεται ἐξ ὧν ἀρχοῦντος εἰρήκαμεν, τοὐναντίον· πολλῷ μᾶλλον ὑποκείμενον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι τὸν πάπαν, ἢ ἐκεῖνον τὸν ὑπ' αὐτόν.

ΝΕΙΛΟΣ.

ἈΝάγνωθι κανόνα ϛ' τῆς ἁγίας πρώτης συνόδου, ἵν' εἰδῇς, ὡς μέρους μὲν ὁ Ἀλεξανδρείας, μέρους δὲ τῆς οἰκουμένης ἄρχειν ὁ Ῥώμης ἐκρίθη, μέρους δὲ ὁ Ἀντιοχείας. Καὶ ὡς οὐκ ἔξεστιν ἑτέρῳ τοῖς ἀλλοτρίοις ἐπιπηδᾶν. Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀκούεις, ὅπως τοὺς ἀρχαίους τῶν πατέρων θεσμοὺς ὁ κανὼν στέργειν οἴεται δεῖν. Καὶ ὅτι τῷ Ῥώμης τοῦτο δέδοται; δηλαδὴ τῶν ἑσπερίων κρατεῖν· ἀπὸ δὲ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ὁ κη' τῆς τετάρτης συνόδου φησὶ ταῖς τε τῆς ἀσίας διοικήσεις, καὶ ὅσαι τοῦ πόντου καὶ τῆς θράκης. Εἰ μὲν οὖν ἕκαστος ἀρκεῖται τοῖς ἑαυτοῦ, τὴν ἡγο-

tum ergo cum ſit, Papam eſſe dominum conſecrationis Præſulum Conſtantinopolitanorum, ex hac tota diſputatione neceſſario ſequitur contrarium, nimirum Papam multo magis præeſſe Conſtantinopolitano, quàm illi ſuos.

NILVS. CAP. XI.

LEgito ſextum Canonem primæ Synodi, vt ſcias, partem Alexandrino, partem vniuerſi adiudicatam fuiſſe Romano, & partem Antiocheno: nec licere vni in partem alterius inſilire. Antiqui mores ſeruentur &c. Audis Canonem præcipere, vt veteres Patrum leges obſeruẽtur; quodq́; hoc datum ſit Romano, nimirum occiduis præeſſe partibus, ſubſede autem Cõſtantinopolitana eſſe ait Diœceſes Aſianas & Ponticas, & Thracias Conon. 28. Quartæ Synodi. Si igitur ſua quiſq́; parte contẽtus eſt, po-

μόνην σώζει τάξιν. Εἰδέ τις κατέχων τὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἑτέρων παροικίας ἀδίκοις ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ, τοῦτον οὐκ ἔστι μὴ καταλύειν τὰ ἀρχαῖα τῶν πατέρων ἔθη.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Εὖγε τῆς ἀγχινοίας· ὁ κανὼν τῆς α' συνόδου τεσσάρων μέμνηται θρόνων, ἐν οἷς μάλιστα βούλεται κρατεῖν τὰ παλαιὰ ἔθη, σὺ δὲ καὶ πέμπτον εἰσάγεις θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου πηδᾷς ἐπὶ τὴν τετάρτην· Καὶ τοῖς ἀρχαίοις τῶν ἀποστολικῶν θρόνων ἔθεσιν συναριθμεῖς καὶ τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παράγων κανόνα νόθον, ἀδόκιμον, ἄκυρον.

Εἶτα καὶ τοῦ γνησίου κανόνος τὴν ἀρχὴν ἀπεκόψατε, ὡς ἐκ τῆς ις' πράξεως τῆς δ' συνόδου δῆλον· Αναγνωσθεὶς γὰρ ἐκεῖ παρὰ τῶν Ρωμαίων ὁ κανὼν, οὕτως ἔχει. Η ἐκκλησία Ρώμης πάντοτε ἔσχε τὰ πρωτεῖα.

tum ordinem ſeruat. Si quis vero ſua quidem retineat, iniquis autem oculis alienas quoq; affectet prouincias, hic omnino mores patrum antiquos perfringit.

CONFVTATIO.

Egregium ſane hominis ingenium. Canon primæ Synodi quatuor ſedes memorat, in quibus potiſſimum vult antiquos durare mores; tu vero quintam addis ſedem, Conſtantinopolitanam; & è prima Synodo ſaltas in quartam, & antiquis Apoſtolicarum ſediũ moribus annumeras quæ ſunt Cõſtantinopolitani; profersque Canonem illegitimum, improbatum, nullas vires habentem.

Deinde & germani Canonis principium recidiſtis, vt conſtat ex XVI. Act. quartæ Synodi. Si quidem recitatus ibi Canon à Romanis ſic habet: Eccleſia Romana ſemper habuit pri-

ἔχει τοιγαροῦν καὶ ἡ αἴγυπτος, ὥστε τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας πάντων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ Ῥώμης ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθες ἐστί. Καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀναγνωσθεὶς δὲ καὶ παρὰ τῶν ἀνατολικῶν οὕτως ἔχει. Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ λιβύῃ καὶ πενταπόλει, ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθες ἐστίν. Οὕτω μὲν οὖν κολοβωθέντος τοῦ ἀληθοῦς κανόνος ἐκεῖνο θαυμαστόν, ὅτι ἀποκοπὴ γέγονε τῶν πρωτείων τῆς Ῥώμης, καὶ προσθήκη τοῦ Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ τοιούτοις πανουργεύμασι χρώμενοι πολεμεῖτε τὸν πάπα, καὶ τὴν θαυμαζομένην ὑμῶν ὀρθοδοξίαν στηρίζετε.

Λέγεις ἐκείνας τοῦ κανόνος τὰς φωνάς· ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθες ἐστί· Τοῦτο σημαίνειν· ἐπειδὴ τῷ πάπᾳ δέδοται τῶν ἑσπερίων κρατεῖν· ὅπερ οὐχ ἑρμηνεύειν ἐστὶν, ἀλλὰ βιάζεσθαι τὰς λέξεις· ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅτι ἐκ τῶν

matum: Habet igitur & Aegyptus, vt Episcopus Alexandrinus Aegyptiorum omnium habeat potestatem, quandoquidem & Romano Episcopo hoc in more positum est, iuxta Orientales autem ita se habet.

Antiquæ consuetudines seruentur, quæ in Aegypto, Libya & Pentapoli, vt Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem: Quandoquidem hoc & Romano Episcopo in more positum est.

Ita vero Canone detruncato illud admirari licet, primatus Romani factam esse mutilationem, & additamentum de Constantinopolitano, & huiusmodi fraudibus oppugnantis Papam, & eximiam vestram stabilitis orthodoxiam.

Dicis, voces illas (Quandoquidem hoc & Romano Episcopo in more positum est) hoc sibi velle; Quandoquidem Romano Episcopo datum est, vt Occidentalibus præsit. Sed hoc

τοῦ κανόνος ῥημάτων οὐχὶ νῦν πρῶτον ὁ πάπας ἔλαβε τὸ κρατεῖν τῶν ἑσπερίων, ἀλλ' ὡς κεκτημένος εἰσάγεται· οὐ γὰρ λέγει, καθὼς ἐν τοῖς ἑσπερίοις ἐστὶ συνήθες, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἐστὶ σύνηθες· δεικτικὴ οὖσα ἀντωνυμία ἡ λέξις, τοῦτο, εἰ μὲν πρᾶγμα δείκνυσι, τὴν ἐκείνου παρουσίαν ἐμφαίνει, ὡς ἡνίκα λέγεται, τοῦτο μού ἐστι τὸ σῶμα. τοῦ πράγματος δὲ μὴ παρόντος, ἀνάγκη τὴν δύναμιν τῆς δείξεως φέρεσθαι ἢ πρὸς τὸ ἔγγιστα προηγούμενον, ἢ τὸ προσεχῶς μεθεπόμενον· οἷον ἐν τῷ πρώτῳ κανόνι τῆς αὐτῆς πρώτης συνόδου φασὶν οἱ πατέρες. Ὥσπερ δὲ τοῦτο πρόδηλον, ὅτι περὶ τῶν ἐπιτηδευόντων τὸ πρᾶγμα, καὶ τολμώντων ἑαυτοὺς ἐκτέμνειν εἴρηται· ὁρᾷς τὴν ἀντωνυμίαν, τοῦτο, δεικτικὴν οὖσαν τοῦ προσεχῶς ἐπιφερομένου.

Καὶ ἐν τῷ ε' κανόνι. ἐξεταζέσθω, φασὶ, μὴ μικροψυχίᾳ, ἢ φιλονεικίᾳ, ἢ τινι τοιαύτῃ ἀηδίᾳ τοῦ ἐπισκόπου ἀποσυνάγωγοι γεγένηνται.

(præter quàm quòd verba Synodi nō significant, dari eo tempore Papæ potestatem in Occidentales, sed vt antiqua supponunt) non interpretari est, verum inferre vim vocibus, non enim dicit, sicuti mos est in Occidentalibus; sed, Quandoquidem hoc est in more. Hoc, pronomen cum demonstratiuum sit, si rem ostendat, præsentem significant; vt cum dicimus; Hoc est corpus meum. Si res non præsens sit, necesse est, vt vis demonstrationis feratur vel in proximè antecedens, vel in proximè subsequens, Vt cum in primo Canone primæ Synodi aiunt Patres (sicut autem manifestum est dictum hoc esse de ijs qui rem hanc de industria faciunt, & virilitatem sibi abscindunt) certè pronomen, hanc, demonstrat quòd proximè sequitur. Et Canone V. exquiratur, inquiunt, ne indignatione, aut contentione, aut quauis alia Episcopi offensione excōmunicati sint.

ἵνα οὖν τοῦτο τὴν πρέπουσαν ἐξέτασιν λαμβάνῃ, καλῶς ἔχειν ἔδοξεν· καὶ τὰ ἑξῆς. ἐν ταῦθα ἡ ἀντωνυμία, τοῦτο, σημαίνει τὸ ἔγγιστα προηγούμενον· καὶ ἐν τῷ η̄ κανόνι περὶ τῶν καθαρῶν. Πρὸ πάντων δέφασι, τοῦτο ὁμολογῆσαι αὐτοὺς ἐγγράφως προσήκει, ὅτι συνθήσονται καὶ ἀκολουθήσουσι τοῖς δόγμασι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· ἐν ταῦθα ἡ λέξις, τοῦτο, ἀναφέρεται πρὸς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον. Πῶς οὖν ὅτε ὁ ϛ΄ κανὼν λέγει· ὥστε τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθές ἐστιν· ἡ λέξις, τοῦτο, οὐ πρὸς τὸ προηγούμενον οὐ πρός τι ἐφεπόμενον ἀναφέρεται κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, ἀλλ᾽ ἕτερόν τι δείκνυσιν οὔτε πρότερον οὔτε ὕστερον μνημονευθέν; τοῦτο γὰρ παρερμηνεύειν ἐστὶ, καὶ βιάζεσθαι τὴν λέξεων τὰς σημασίας. Εἰ δὲ ἀφέμενος τῆς τῶν λέξεων διαστροφῆς, ἀκολουθήσαις ἁπλῇ τῇ ἐννοίᾳ τῶν πατέρων, εὑρήσεις τὸν ἀληθῆ νοῦν. φυλαττέσθω τὰ ἀρχαῖα ἔθη, φυλαττέσθω τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἐπειδὴ τοῦτο καὶ τῷ

vt igitur hoc digna examinatione quæratur, visum est in rem esse.

Pronomen, hoc, significat, quod proximè antecedit. Et Canone VIII. de Catharis, (ante omnia, inquiunt, hoc eos fateri oportet scripto, se suscipere & sequi Catholicæ Ecclesiæ dogmata) Pronomen, hoc, refertur ad immediatè subsequens. Quomodo igitur, quando sextus Canon ait: Vt Alexandrinus Episcopus horum, omnium habeat potestatem; quandoquidem & Rom. Episcopo hoc in more positum est: pronomen, hoc, non refertur ad præcedens, non ad aliquid consequens, vt suapte natura postulat; sed per te demonstrat quod nec antea, nec postea relatum est? Ita enim peruersè interpretari est, & vocum significantias detorquere.

Quod si omissis distortionibus nudum Patrum sequaris sensum, inuenies mentem illorum esse, vt consuetudines antiquæ seruentur: seruētur

Ῥώμης ἔθος ἐστίν. ἀρχαιότερον δὲ ἔθος ἐπισκόπου Ῥώμης οὐκ ἔστιν, ἢ ὅπερ εἰσήνεγκεν ὁ πρωταπόστολος Πέτρος· εἰσήνεγκε δὲ Πέτρος τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔθος, καταστήσας ἐκεῖ τὸν εὐαγγελιστὴν Μάρκον· εἰσήνεγκε τὸ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔθος, ἐκεῖ πρῶτον αὐτὸς ἐπισκοπεύσας, εἶτα καταστήσας τὸν Εὐόδιον. Ταῦτα οὖν φασι τὰ ἔθη κρατείτω, καὶ αἱ διοικήσεις μὴ συγχείσθωσαν οὖσαι διωρισμέναι· ὁ γὰρ Ῥώμης θρόνος πάντοτε εἶχε τὰ πρωτεῖα ἀδιασείστως, καὶ τοῦτό ἐστιν αὐτοῦ τὸ ἔθος.

Ὁ νοῦς οὗτος καὶ ἀβίαστος ἐστὶ, καὶ ἀκόλουθος τῇ οἰκονομίᾳ τῶν πραγμάτων· θῶμεν δὲ ὅμως σὴν χάριν, ἔχειν τὴν λέξιν οὕτως ὡς σὺ λέγεις· ἐχέτω ἡ Ἀλεξάνδρεια τὰ ἑαυτῆς, ἐπειδὴ ὁ Ῥώμης ἔχει τὰ ἑσπέρια· δύο γοῦν ἐν τούτῳ ἐστὶ καὶ διάφορα· τὸ εἶναι διανενεμημένας τὰς διοικήσεις καὶ τὰ κλίματα τῆς γῆς, καὶ τὸ ἐν ταύταις ταῖς διοικήσεσι μηδεμίαν εἶναι ὑπαλληλίαν· ὃ πρῶτον λέγει ὁ κανών,

Alexandriæ, quoniam hic Romani etiam mos eſt. At mos antiquior Romani Epiſcopi nullus eſt, quàm is quem princeps Apoſtolorum Petrus induxit: induxit autem Antiochiæ, vbi primum ille ſedem tenuit, deinde euodium conſtituit: induxit morem Alexandriæ, conſtituto eius Epiſcopo Euangeliſta Marco. Præcipit igitur, vt hi mores ſeruentur; & Diœceſes iam diuiſæ non confundantur, cum ſedes Romana ſemper habuerit primatum indefinitè, ita vt mores particulares pendeant ex more Rom. Eccleſiæ.

Hic ſenſus & planus eſt & rerum ueritati conſentit. Sed ponamus ſenſum verborum eſſe, qui tibi placet, ſua habeat Alexandria, quoniã Occidentales partes habet Romanus. Duo hic ſunt, quæ inter ſe differunt; Diœceſes & terræ climata eſſe diſpertita, & in his Diœceſibus nullam eſſe ſub ordinationem. Primum aſſerit

τὸ δεύτερον σὺ προσάπτεις. ἔχομεν ἀπὸ τοῦ κανόνος, διῃρημένας εἶναι τὰς ἐπαρχίας· τὸ δὲ οὕτως εἶναι ἀντιδιῃρημένας, ὡς μηδένα ἔχειν ὑποβιβασμὸν ὑπακοῆς, οὐ λέγει ὁ κανών, ἀλλ' ὑμεῖς προστίθετε. Εἴ τις λέγοι, διάφορα εἶναι τὰ μέλη τοῦ σώματος, καὶ τὰς ἐνεργείας διαφόρους, ἀληθεύει· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἀφαιρεῖται τὴν καρδίαν, ἥτις ἓν μέλος ἐστὶ, τὸ εἶναι μέλος ζωογονοῦν ἅπαν τὸ σῶμα. Εἴ τις λέγοι, τὴν Ῥωμαϊκὴν βασιλείαν διαιρεῖσθαι εἰς πολλὰς ἐπαρχίας, ἀληθεύει· ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο ἀπαρνεῖσθαι τὸ μίαν εἶναι τὴν βασιλίδα πόλιν, ἐν ᾗ προκάθηται ὁ βασιλεὺς, ἥτις καὶ μέρος τῆς βασιλείας ἐστὶ καὶ μητρόπολις τῆς βασιλείας· διῃρημένα γοῦν ἐστὶ καὶ τὰ ἔθνη καταρχὰς ὑπὸ τοῦ Πέτρου, ἵν' εὐχερέστερον διοικοῖτο διαφόροις ὑποκείμενα πατριάρχαις· πλὴν ἐστὶ κἀν τούτοις ἡ κοινὴ τῆς εὐσεβείας καὶ ὀρθοδοξίας μητρόπολις, ὁ θρόνος τῆς Ῥώμης, ᾧ πάντες ὑπόκεινται. Εἴπερ ὁ κανὼν τῆς πρώτης συνόδου τοιοῦτον εἶχε νοῦν, οἷον σὺ λέγεις, πάντως αἱ μετ' αὐτὴν οἰκουμενικαὶ σύνοδοι οὐκ ἂν ἐδίδα-

Canon. Secundum tu addis. Habemus à Canone, prouincias esse dispertitas, sed esse ita diuisas, vt nulla sit illarum subiectio, non dicit Canon, at vos additis. Si quis dicat, diuersa esse membra corporis, & officia diuersa, verum dicit: at non ideo negat cor, quod vnum membrum est, esse illud, vnde in totum corpus vita emanat. Si quis Romanum dicat imperium in multas diuidi prouincias, verum dicit: at non ideo negat, vnam esse Regiam vrbem, in qua sedet Imperator, quæ simul est & Imperij pars, & caput Imperij. Diuisæ sunt & gentes ab initio per Petrum ad commodam administrationem varijs subditæ Patriarchis; ceterum in his etiam est communis Religionis & orthodoxiæ Metropolis, cui sub sunt omnes, Romona sedes. Si Canon primæ Synodi illum sensum haberet, quem tu ais, profecto Synodi posteriores œcumenicæ cõtrarium non docuis-

ἐδίδαξαι τἀναντία· οὐκ ἂν ἔργοις ἔδειξαι καὶ
λόγοις, τὴν πατριαρχῶν τὴν ἐξουσίαν εἶναι ὡρι-
σμένην, τοῦ πάπα ἀόριστον κατὰ τὴν ὑφήλιον ἅπα-
σαν. Καὶ ἵνα κατάδηλον τοῦτο γένηται, δι' ἐπα-
γωγῆς ἀποδείκνυται. Οἱ πατέρες τῆς ἁγίας οἰ-
κουμενικῆς β' συνόδου, ὥς φησι Θεοδώρητος ἐν
τῷ ε' τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, τὴν οἰκουμενι-
κὴν συγκροτήσαντες σύνοδον ἐν Κωνσταντινου-
πόλει, τοῦ ἐπιγενομένου θέρους εἰς ἐκείνην αὖ-
θις τὴν πόλιν οἱ πλεῖστοι ἐκείνων παρεγένοντο, καὶ
συνοδικὴν ἐπιστολὴν δεξάμενοι παρὰ τῶν τῆς
ἑσπέρας, εἰς Ῥώμην αὐτοὺς ἀφικέσθαι προ-
τρέπουσαν, ἀπεκρίναντο, τοῦτο μὲν μὴ δύνα-
σθαι τότε αὐτούς, εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲ συν-
δραμεῖν ἐκ τῶν πέρυσι γραμμάτων τῶν παρὰ τῆς
ἑσπέρας ἐπισταλέντων πρὸς τὸν βασιλέα Θεο-
δόσιον· ἄλλως τε μὴ φέροντας μερικὴν συγ-
κατάθεσιν παρὰ τῶν μεινάντων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις
ἐπισκόπων, καὶ διὰ ξενότητα τῆς τεθείσης προ-
θεσμίας. Ἐκ τούτων οὕτω φημί· Οἱ ἀνατολικοὶ
πατέρες δυνάμει τῶν γραμμάτων τοῦ πάπα συ-
νῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ μὴν τοῦτο

ἐξουσίας

ſerit; non oſtendiſſent verbis & factis, Patriarcharum auctoritatem eſſe limitatem, Papæ auctoritatem toto orbe illimitatam. Quod vt perſpectum fiat, inductione probabitur.

Patres œcumenicæ Synodi ſecundę, vt narrat Theodoretus. V. Hiſt. Eccleſiaſticæ, celebrato Conſtantinopoli generali Concilio, ſequenti æſtate plurimi eorum rurſus conuenere Conſtantinopolim, & accepta Synodica epiſtola ab Occidentalibus conuocante illos Romam, reſponderunt; Hoc quidem ſe tunc non poſſe; Conſtantinopolim vero conueniſſe vi litterarũ, anno ſuperiore miſſarũ ab Occidente ad Imperatorẽ Theodoſium: præſertim cũ non haberent peculiarẽ aſſenſum ab Epiſcopis, qui remanſerãt in Prouincijs; & quia præfinitum tẽpus anguſtum erat. Ex his ita dico: Orientales vi litterarum Papæ conuenerunt Conſtantinopolim. At hoc eſt auctoritatis extendentis ſe vltra

ἐξουσίας ἐστὶν ἔξω τῶν ἑσπερείων, ἔχει τοίνυν ὁ πάπας τὴν ἐξουσίαν καὶ ἔξω τῶν ἑσπερείων. Περὶ τῆς ἁγίας τρίτης συνόδου ἔγραφε Κύριλλος Κελεστίνῳ τῷ πάπᾳ περὶ τοῦ ματαιόφρονος Νεστορίου ἐν τῷ περὶ τῶν πρακτικῶν κέφ. ιδ'.

Ὅτι ἐπειδὴ τὰ μακρὰ τῶν ἐκκλησιῶν ἔθη πείθουσιν ἀνακοινοῦσθαι τῇ σῇ ὁσιότητι ἐν ἀναγκαίοις οὕτω πράγμασιν, ἐν οἷς καὶ ἡ τῆς πίστεως ὀρθότης παρασαλεύεται, γράφω πάλιν ἀναγκαίως.

Ἐν τούτοις φησὶ Κύριλλος, ἀναγκαίως γράφειν τῷ πάπᾳ κατὰ τὰ μακρὰ ἔθη τῶν ἐκκλησιῶν, ὅπου ἡ τῆς πίστεως ὀρθότης παρασαλεύεται. Ἐκ τούτου λέγω· Ἔθος ἐστὶ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς σαλευομένης τῆς πίστεως γράφειν τῷ πάπᾳ· ἔστιν ἄρα ὁ πάπας φύλαξ τῆς πίστεως, καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἐπεγίνωσκον αὐτὸν διορθωτὴν τῶν ἁπανταχοῦ αἱρέσεων, ἄρα καὶ ἐπιστασίαν ἔχοντα ἔξω τῶν ἑσπερείων. Καὶ πρὸς τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς γράφει ὁ Κύριλ-

λος.

regiones Occidentales:ergo Papa habet auctoritatem etiam extra Occidentem. Ante sanctam tertiam Synodum scribebat Cyrillus ad Cælestinum Papam de insipiente Nestorio, prima part. Concilij Ephes. cap. XIIII.

Quoniam antiquis Ecclesiarũ mos suadet, de rebus adeo necessarijs admonendam esse tuam sanctitatem, in quibus & fidei rectitudo labefactatur, scribo iterum necessariò.

In his Cyrillus ait, se necessariò scribere Papæ pro antiqua Ecclesiarum consuetudine, quando fidei rectitudo periclitatur, ex hoc dico. Mos erat Ecclesiarum periclitante fide scribere ad Papam; est ergo papa custos fidei, & Ecclesiæ illum agnoscebant hæresum vbique terrarum exorientium castigatorem; ergo & potestate fungentem extra Occidentem. & ad finem Epistolæ scribit Cirillus.

Οὐ πρότερον δὲ τῆς πρὸς Νεστόριον κοινωνίας ἐκβαλλόμεθα ἑαυτοὺς μετὰ παῤῥησίας, πρὶν ἂν ταῦτα τῇ σῇ θεοσεβείᾳ ἀνακοινωσώμεθα. διὸ δὴ καταξίωσον τυπῶσαι τὸ δοκοῦν· Καὶ πότερόν ποτε χρὴ κοινωνεῖν αὐτῷ, ἢ λοιπὸν ἀπειπεῖν μετὰ παῤῥησίας, ὅτι τοιαῦτα φρονοῦντι καὶ διδάσκοντι οὐδεὶς κοινωνεῖ· τὸν δ' ἐπὶ τούτοις σκοπὸν τῆς σῆς θεοσεβείας χρὴ γενέσθαι διὰ γραμμάτων καταφανῆ καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις τοῖς κατὰ μακεδονίαν ἐπισκόποις, καὶ ἅπασι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολικήν.

Εἴπερ ὁ Κύριλλος πατριάρχης ὢν Ἀλεξανδρείας οὐ τολμᾷ ἑαυτὸν ἀποῤῥῆξαι τῆς πρὸς τὸν αἱρετικὸν κοινωνίας δίχα τῆς ἐπιταγῆς τοῦ πάπα, παρ' οὗ αἰτεῖται τοῦ τυπωθῆναι τὸ δοκοῦν, καὶ γνωρισθῆναι τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολήν· ἄρα ἐξουσίαν ἔχει ὁ πάπας ἐπὶ τοὺς πατριάρχας, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀνατολήν. Ἀποκρινόμενος δὲ Κελεστῖνος φησὶ πρὸς τὰ τοῦ Κυρίλλου. Συναφθείσης σοι τοίνυν τῆς αὐθεντίας τοῦ ἡμετέρου θρόνου, καὶ τῇ ἡμῶν τοποτηρησίᾳ ἐξουσιαστικῶς χρησάμενος, ταύτην ἐκβιβάσεις ἀκριβῶς

„ Non prius autem ab illius commu-
„ nione palã apertèque abſtinemus,
„ quàm hæc pietati tuæ nota facere-
„ mus. Ne igitur dedigneris ſtatuere
„ quod placuerit; & an cõmunican-
„ dũ cũ illo ſit, an vero liberè ei denũ-
„ tiandũ, Neminẽ cõmunicare cũ eo,
„ qui ita ſentiat & doceat. Tuæ porro
„ pietatis ſententia per litteras noti-
„ ficanda eſt Reuerendiſſimis Mace-
„ doniæ Epiſcopis, & cunctis Orien-
„ talibus.

Si Cyrillus Patriarcha Alexandrinꝰ non audet ſe ab hæretici cõmunione ſegregare citra Papæ mandatũ; à quo petit ſtatui quod placuerit; & notam fieri eius ſententiam cunctis Orientalibus; ergo poteſtatẽ habet Papa in Patriarchas & in vniuerſum Orientem. Reſpõdens autẽ Cæleſtinꝰ Cyrillo ait.

Quamobrem noſtrę ſedis auctoritate adſcita, noſtraq́; vice ac loco cum poteſtate vſus, eiuſmodi non abſque exquiſita ſeueritate ſententiam exe-

στερρότητι τὴν ἀπόφασιν· ἵνα ἢ ἐντὸς δέκα ἡμε-
ρῶν τὰ κακὰ ἑαυτοῦ κηρύγματα ἐγγράφῳ ὁμο-
λογίᾳ ἀθετήσῃ· ἢ ἐὰν τοῦτο μὴ ποιήσῃ, εὐθὺς
ἡ σὴ ἁγιότης ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας προϊστάτω.

Πῶς ἐστι φανερώτερον ἀποδεῖξαι ἢ διὰ
τούτων τῶν φωνῶν, ὅτι ὁ πάπας κριτής ἐστι καὶ μό-
νος διαιτητὴς τῶν πατριαρχῶν ἁπάντων; τί δὲ, ὅτι
ἐκ τῆς τοποτηρησίας τοῦ Κυρίλλου ταύτης εἰλή-
φασιν οἱ πατριάρχαι τῆς Ἀλεξανδρείας τὰς κομ-
πώδεις ἐπιγραφὰς καὶ περιέργους ἐπωνυμίας,
τοῦ καλεῖν ἑαυτοὺς πάπας καὶ πατριάρχας, καὶ
κριτὰς τῆς οἰκουμένης; τοσαύτη πάλαι ἦν πα-
ρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς ἡ ὑπόληψις καὶ τὸ μεγα-
λεῖον τοῦ πάπα, ὃ νῦν ὑμεῖς τοσοῦτον ἐξευτε-
λίζετε· τὰ αὐτὰ Κελεστῖνος καὶ πρὸς Νεστόριον
γέγραφεν, ἐξουσιαστικῶς τὴν ἀπόφασιν προβι-
βάζων, καὶ ἀφορισμὸν ἐπαπειλούμενος· πῶς
οὖν ὁ πάπας ταῦτα ἠπείλει καὶ ὥριζε μηδεμί-
αν ἔχων ἐπὶ τοὺς πατριάρχας ἐξουσίαν; ἢ πῶς ἐ-
τόλμα τοποτηρητὴν ἑαυτοῦ καθιστάναι τὸν Κύριλ-
λον, καὶ προθεσμίαν ἡμερῶν διορίζειν, καὶ πράτ-
τειν ὅσα κρείττονος καὶ ἐπιστάτου ἴδια τυγχάνει κατὰ

queris; nempe, vt nisi decem dierum interuallo nefariam doctrinam suam conceptis verbis anathematizet, illico sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat.

At quomodo posset clarioribus verbis exprimi, Papam esse iudicem & solum arbitrum omnium Patriarcharum? Quid? quod ex hac Cyrillo delegara potestate successores Alexandrini Patriarchæ sumpsere fastosos titulos & ambitiosas inscriptiones, vt se Papas & Patriarchas, & orbis terrarũ iudices vocent? Tanta olim erat apud Orientales opinio & maiestas Papæ, quam modo vos adeo extenuatis. Eadem Cælestinus & Nestorio scribit, sententiam cum potestate proferens, & excommunicationem interminãs.

Quomodo ergo Papa hæc minabatur, & decernebat, si nullam habebat in Patriarchas potestatem? Quomodo etiam actione secundo tertiæ Synodi Cælestinus Papa scribens ad Synodum.

τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου; πῶς δὲ ἐν τῇ β' πράξει τῆς τρίτης ταύτης συνόδου Κελεστῖνος ὁ πάπας τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ γράφων.

Ἀπεστείλαμεν, φησί, τὴν ἡμετέραν ἀναδεχομένους φροντίδα, Ἀρκάδιον καὶ προϊέκτον ἐπισκόπους, καὶ Φίλιππον τὸν ἡμέτερον πρεσβύτερον, οἳ τοῖς πραττομένοις παρέσονται, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν πάλαι ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν.

Τὰ παρ' ἡμῶν φησὶν, ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν. Παρούσης οἰκουμενικῆς συνόδου λέγει ὁ πάπας, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν οἱ τοποτηρηταί, καίτοι τῆς συνόδου ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸ συναχθείσης. Καὶ πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἅμα ἀνεβόησαν· αὕτη δικαία κρίσις. Κελεστίνῳ εὐχαριστεῖ πᾶσα ἡ σύνοδος. Καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας καππαδοκίας διαλαλήσας ἔφη· ὅτι τῆς προθεσμίας τῆς δοθείσης Νεστορίῳ παρελθούσης, ἐξεβίβασαν τὸν τύπον, ὃν ὁ ἀποστολικὸς θρόνος Κελεστίνου ἐπεπόμφει. Εἶτα καὶ Φίλιππος ὁ πρεσβευτὴς τοῦ πάπα πῶς ἂν ἐτόλμησε πρὸς τὴν σύνοδον εἰπεῖν.

Χάριτας ὁμολογοῦμεν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὅτι

Direximus,inquit,pro noſtra ſolli-
citudine Arcadium & Proiectum
Epiſcopos, & Philippum Preſbyte-
rum noſtrum,qui ijs quæ aguntur in-
terſint; & quæ à nobis antea ſtatuta
ſunt, exequantur.

Statuta, inquit, à nobis exequan-
tur. Præſentæ Synodo œcumenica
dicit Papa ; executuros eſſe legatos
ſtatuta ab eo, cum Synodus ad hoc
vnum congregata eſſet & omnes Re-
uerẽdiſſimi Epiſcopi ſimul acclama-
rũt:Hoc iuſtũ iudiciũ: C[illegible]
uerſa Synodus gratias ag[illegible]
Cæſareæ Capadociæ E[illegible]
terlocutus dixit: Poſte[illegible]
eſſet tempus præſti[illegible],
mandatam fuiſſe ex[illegible]
tiam,quam miſera[illegible]
Cæleſtini. Dein[illegible]
ter, Papæ lega[illegible]
ſet Synodum [illegible]

Gratias a[illegible]
litteris B[illegible]

ἀναγινωσκομένων ὑμῖν τῶν γραμμάτων τοῦ μα-
καρίου ἡμῶν πάπα, τὰ ἅγια μέλη ταῖς ἁγίαις
ὑμῶν φωναῖς τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ, καὶ τῶν ἁγίαις ὑ-
μῶν ἐκβοήσεσιν ἐννοήκατε· οὐ γὰρ ἀγνοεῖ ὑμῶν ἡ
μακαριότης, ὅτι ἡ κεφαλὴ ὅλης τῆς πίστεως,
ἡ καὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ μακάριος Πέτρος. Καὶ
αὐτὸς οὗτος ὁ Φίλιππος ἐν τῇ τρίτῃ πράξει.

Οὐδενί, φησιν, ἀμφίβολόν ἐστι, μᾶλλον δὲ
πᾶσι τοῖς αἰῶσιν ἐγνώσθη, ὅτι ὁ μακαριώτατος
Πέτρος, ὁ ἔξαρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ
κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς ἐκ-
κλησίας, ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τὰς
κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο· καὶ αὐτῷ δέδοται
ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας· ὅστις ἕως
τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις καὶ ζῇ καὶ
δικάζει.

Καὶ τοιαῦτα φάσκοντα ἡ ἁγία σύνοδος ἀποδέ-
ξατο, καὶ τῇ ἑαυτῆς ὁμολογίᾳ τὰς ἐκείνου ῥήσεις
ἐπεσφραγίσατο ἐν τῇ πρὸς τὸν πάπαν ἀνα-
φορᾷ, περὶ Ἰωάννου γράφουσα τοῦ ἀντιοχείας, ὃς
τὸν ἀοίδιμον Κύριλλον, παρανόμως καθαιρέσει
ὑποβεβλήκει.

citatis, ſancta membra ſanctis veſtris vocibus, ſancto capiti, ſanctis veſtris acclamationibus obtuleritis. Non enim ignorat veſtra beatitudo, totius fidei & Apoſtolorum, caput eſſe B. Petrum & hic idem Philippus actione III.

Nulli dubium, inquit, imò ſeculis omnib⁹ notũ eſt, quòd beatiſſimus Petrus Princeps & caput Apoſtolorũ columna fidei, Eccleſiæ Catholicæ fundamentum Regni claues accepit à Domino noſtro Ieſu Chriſto; & ipſi data eſt poteſtas ligandi, ſoluendique peccata. Qui vſque adhuc & in perpetuum in ſuis ſucceſſoribus viuit & iudicat.

Et hæc dicentem ſuſcepit ſancta Synodus, & ſua confeſſione dicta illius obſignauit, in Relatione ad Papam ſcribens de Ioanne Antiocheno, qui celeberrimum Cyrillum iniqua depoſitione damnauerat.

Ὑπὲρ γὰρ τοῦ Ἰωάννου προπέτειαν μακροθυμίᾳ νικῆσαι, τετηρήκαμεν, τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, τῇ κρίσει τῆς σῆς θεοσεβείας.

καὶ κατωτέρω.

Ἀγανακτησάτω τοίνυν προσφόρως ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἡ σὴ ὁσιότης· εἰ γὰρ δοθείη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους· καὶ καθ' ὧν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν, παρανόμους οὕτω καὶ ἀκανονίστους ἐκφέρειν ψήφους, οἰχήσεται πρὸς ἐσχάτην ἀταξίαν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Προκαλεῖται ἡ σύνοδος τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ πάπα, ἐπείπερ ὁ Ἀντιοχείας καθῃρήκει αὐτονόμως τὸν Κύριλλον μείζονος ὄντα θρόνου· πῶς οὖν ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη οὐκ ἐπεγίνωσκεν οἰκουμενικὴν ἐν τῷ πάπᾳ ἐξουσίαν, ἢ καὶ τὴν κρίσιν ἐκείνῳ τετήρηκεν, καὶ μὴ φέρουσα τὸν Ἀντιοχείας γενέσθαι κριτὴν τοῦ Ἀλεξανδρείας, δέεται τοῦ πάπα ἵνα κρίνῃ τοὺς πατριάρχας, καὶ μὴ ἐάσῃ τὰ τῆς ἐκκλησίας κατελθεῖν εἰς ἐσχάτην ἀταξίαν;

Verum vt Ioannis temeritatem longanimitate vinceremus (depositionem eius) reseruauimus iudicio pietatis tuæ.

Et infra. Proinde sanctitas tua cōuenienti indignatione concitetur. Nam si volentibus licebit etiam maiores sedes afficere contumelijs; & sententias adeo iniquas contra præscripta Canonum ferre in eos, in quos nihil iuris habent, in extremam confusionem dilabentur res Ecclesiasticæ.

Prouocat Synodus indignationem Papæ, quoniam Antiochenus iniquè deposuerat Cyrillum maioris sedis Episcopum. Quo igitur modo dici queat, Synodū illā nō agnouisse in Papa potestatē vniuersalē, si iudiciū illi relinquebat; & ægre ferēs Antiochenum vsurpasse iudiciū in Alexandrinum, rogat Papam, vt iudicet Patriarchas, & ne permittat Ecclesiæ res deuenire in summam confusionē?

Η δὲ ἁγία τετάρτη σύνοδος πολλὰς ἔχει καὶ μεγάλας μαρτυρείας τῆς ἁπανταχοῦ ἐξουσίας τοῦ πάπα· Εὐθὺς γοῦν ἐν προοιμίοις Πασχασῖνος ἐπίσκοπος τοποτηρητὴς τοῦ πάπα στὰς ἐν μέσῳ τῆς συνόδου μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἔφη.

Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων πόλεως, κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προστάξεις ἔχομεν, ἐν αἷς κατηξίωσε διαλαλῆσαι, ὅπως Διόσκορος μὴ συγκαθεσθῇ τῇ συνόδῳ· εἰ δὲ ἐπιχειρήσῃ τοῦτο ποιῆσαι, ἐκβληθείη.

Ποίας ταῦτα ἐξουσίας; καὶ ὁποία κεφαλὴ ἐν τούτοις δηλοῦται ὁ πάπας· μόνῃ τῇ τάξει καὶ τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ κεφαλή, ἢ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ· καὶ πότερον φιλοτίμου θεραπείας αὗται φωναί, ἢ ἀκεράτου αὐθεντίας· Εἶτα ζητησάντων τὴν αἰτίαν τῶν παρακαθημένων ἀρχόντων, ἀπεκρίθη ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα.

Πρόσωπον ἥρπασε Διόσκορος τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο· Καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ

Sancta Synodus quarta multis magnisque testimonijs fatetur vniuersalem Papæ auctoritatem. In ipso enim exordio Paschasinus Episcopus papæ Vicarius cum in medio stetisset vna cum suis collegis, dixit.

Beatissimi atque Apostolici Romæ Episcopi, qui omnium Ecclesiarum est caput, mandata habemus, quibus præcipere dignatus est, vt Dioscorus non sedeat in Concilio. Quod si tentauerit, eijciatur.

Quam auctoritatem hæc verba designant? & quale caput Papa in ijs describitur solo ne ordine & prærogatiua sedendi ante alios; an etiam potestate? Rursus hæ voces spectant ne ad honorarium dicendi genus, an ad meram potestatem? Quærentibus autem senatoribus, qui præsentes aderant, causam; respondit legatus papæ.

Personam iudicis arripuit Dioscorus, quam non habebat; & Synodum

στεῤῥότητι τὴν ἀπόφασιν· ἵνα ἢ ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὰ κακὰ ἑαυτοῦ κηρύγματα ἐγγράφῳ ὁμολογίᾳ ἀθετήσῃ· ἢ ἐὰν τοῦτο μὴ ποιήσῃ, εὐθὺς ἡ σὴ ἁγιότης ἐκείνης τῆς ἐκκλησίας προϊστάτω.

Πῶς ἐστὶ φανερώτερον ἀποδεῖξαι ἢ διὰ τούτων τῶν φωνῶν, ὅτι ὁ πάπας κριτής ἐστι καὶ μόνος διαιτητὴς τῶν πατριαρχῶν ἁπάντων; τί δὲ, ὅτι ἐκ τῆς τοποτηρησίας τοῦ Κυρίλλου ταύτης εἰλήφασιν οἱ πατριάρχαι τῆς Ἀλεξανδρείας τὰς κομπώδεις ἐπιγραφὰς καὶ περιέργους ἐπωνυμίας, τὸ καλεῖν ἑαυτοὺς πάπας καὶ πατριάρχας, καὶ κριτὰς τῆς οἰκουμένης; τοσαύτη πάλαι ἦν παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς ἡ ὑπόληψις καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ πάπα, ὃ νῦν ὑμεῖς τοσοῦτον ἐξευτελίζετε· τὰ αὐτὰ Κελεστῖνος καὶ πρὸς Νεστόριον γέγραφεν, ἐξουσιαστικῶς τὴν ἀπόφασιν προβιβάζων, καὶ ἀφορισμὸν ἐπανατεινόμενος· πῶς οὖν ὁ πάπας ταῦτα ἠπείλει καὶ ὥριζε μηδεμίαν ἔχων ἐπὶ τοὺς πατριάρχας ἐξουσίαν; ἢ πῶς ἐτόλμα τοποτηρητὴν ἑαυτοῦ καθιστᾶν τὸν Κύριλλον, καὶ προθεσμίαν ἡμερῶν διορίζειν, καὶ πράττειν ὅσα κελεύει καὶ ἐπιστάτου ἴδια τυγχάνει κατὰ

queris; nempe, vt niſi decem dierum interuallo nefariam doctrinam ſuam conceptis verbis anathematizet, illico ſanctitas tua illi Eccleſiæ proſpiciat.

At quomodo poſſet clarioribus verbis exprimi, Papam eſſe iudicem & ſolum arbitrum omnium Patriarcharum? Quid? quod ex hac Cyrillo delegara poteſtate ſucceſſores Alexandrini Patriarchæ ſumpſere faſtoſos titulos & ambitioſas inſcriptiones, vt ſe Papas & Patriarchas, & orbis terrarũ iudices vocent? Tanta olim erat apud Orientales opinio & maieſtas Papæ, quam modo vos adeo extenuatis. Eadem Cæleſtinus & Neſtorio ſcribit, ſententiam cum poteſtate proferens, & excommunicationem interminās.

Quomodo ergo Papa hæc minabatur, & decernebat, ſi nullam habebat in Patriarchas poteſtatem? Quomodo etiam actione ſecundo tertiæ Synodi Cæleſtinus Papa ſcribens ad Synodum.

τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου; πῶς δὲ ἐν τῇ β' πράξει τῆς τρίτης ταύτης συνόδου Κελεστῖνος ὁ πάπας τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ γράφων.

Ἀπεστείλαμεν, φησί, τὴν ἡμετέραν ἀναδεχομένους φροντίδα, Ἀρκάδιον καὶ Προϊέκτον ἐπισκόπους, καὶ Φίλιππον τὸν ἡμέτερον πρεσβύτερον, οἳ τοῖς πραττομένοις παρέσονται, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν πάλαι ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν.

Τὰ παρ' ἡμῶν φησὶν, ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν. Παρούσης οἰκουμενικῆς συνόδου λέγει ὁ πάπας, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντα ἐκβιβάσουσιν οἱ τοποτηρηταὶ, καίτοι τῆς συνόδου ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸ συναχθείσης. Καὶ πάντες οἱ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἅμα ἀνεβόησαν· αὕτη δικαία κρίσις. Κελεστίνῳ εὐχαριστεῖ πᾶσα ἡ σύνοδος. Καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας διαλαλήσας ἔφη· ὅτι τῆς προθεσμίας τῆς δοθείσης Νεστορίῳ παρελθούσης, ἐξεβίβασαν τὸν τύπον, ὃν ὁ ἀποστολικὸς θρόνος Κελεστίνου ἐπεπόμφει. Εἶτα καὶ Φίλιππος ὁ πρεσβευτὴς τοῦ πάπα πῶς ἂν ἐτόλμησε πρὸς τὴν σύνοδον εἰπεῖν.

Χάριτας ὁμολογοῦμεν τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὅτι

Direximus, inquit, pro nostra sollicitudine Arcadium & Proiectum Episcopos, & Philippum Presbyterum nostrum, qui ijs quæ aguntur intersint, & quæ à nobis antea statuta sunt, exequantur.

Statuta, inquit, à nobis exequantur. Præsentæ Synodo œcumenica dicit Papa; executuros esse legatos statuta ab eo, cum Synodus ad hoc vnum congregata esset & omnes Reuerēdissimi Episcopi simul acclamarūt: Hoc iustū iudiciū: Cælestino vniuersa Synodus gratias agit. Et Firmus Cæsareæ Capadociæ Episcopus interlocutus dixit: Postea quā elapsum esset tempus præstitutum Nestorio, mandatam fuisse executioni sententiam, quam miserat, sedes Apostolica Cælestini. Deinde Philippus presbyter, Papæ legatus quomodo ausus esset Synodum ita alloqui.

Gratias agimus sāctæ Synodo, quòd litteris Beati Papæ nostri vobis re-

ἀναγινωσκομένων ὑμῖν τῶν γραμμάτων τοῦ μακαρίου ἡμῶν πάπα, τὰ ἅγια μέλη ταῖς ἁγίαις ὑμῶν φωναῖς τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ, καὶ ταῖς ἁγίαις ὑμῶν ἐκβοήσεσιν ἐνηνόχατε· οὐ γὰρ ἀγνοεῖ ὑμῶν ἡ μακαριότης, ὅτι ἡ κεφαλὴ ὅλης τῆς πίστεως, ἢ καὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ μακάριος Πέτρος. Καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Φίλιππος ἐν τῇ τρίτῃ πράξει.

Οὐδενί, φησιν, ἀμφίβολόν ἐστι, μᾶλλον δὲ πᾶσι τοῖς αἰῶσιν ἐγνώσθη, ὅτι ὁ μακαριώτατος Πέτρος, ὁ ἔξαρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο· καὶ αὐτῷ δέδοται ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας· ὅστις ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις καὶ ζῇ καὶ δικάζει.

Καὶ τοιαῦτα φάσκοντα ἡ ἁγία σύνοδος ἀπεδέξατο, καὶ τῇ ἑαυτῆς ὁμολογίᾳ τὰς ἐκείνου ῥήσεις ἐπεσφραγίσατο ἐν τῇ πρὸς τὸν πάπαν ἀναφορᾷ, περὶ Ἰωάννου γράφουσα τοῦ ἀντιοχείας, ὃς τὸν ἀοίδιμον Κύριλλον, παρανόμως καθαιρέσει ὑποβεβλήκει.

citatis, sancta membra sanctis vestris vocibus, sancto capiti, sanctis vestris acclamationibus obtuleritis. Non enim ignorat vestra beatitudo, totius fidei & Apostolorum, caput esse B. Petrum & hic idem Philippus actione III.

Nulli dubium, inquit; imò seculis omnib⁹ notũ est, quòd beatissimus Petrus Princeps & caput Apostolorũ columna fidei, Ecclesiæ Catholicæ fundamentum Regni claues accepit à Domino nostro Iesu Christo; & ipsi data est potestas ligandi, soluendique peccata. Qui vsque adhuc & in perpetuum in suis successoribus viuit & iudicat.

Et hæc dicentem suscepit sancta Synodus, & sua confessione dicta illius obsignauit, in Relatione ad Papam scribens de Ioanne Antiocheno, qui celeberrimum Cyrillum iniqua depositione damnauerat.

Ὑπὲρ γὰρ τοῦ τὴν Ἰωάννου περιπέτειαν μακροθυμίᾳ νικῆσαι, τετηρήκαμεν, τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, τῇ κρίσει τῆς σῆς θεοσεβείας.

καὶ κατωτέρω.

Ἀγανακτησάτω τοίνυν προσφόρως ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἡ σὴ ὁσιότης· εἰ γὰρ δοθείη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους· καὶ καθ' ὧν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν, παρανόμους οὕτω καὶ ἀκανονίστους ἐκφέρειν ψήφους, οἰχήσεται πρὸς ἐσχάτην ἀταξίαν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Προκαλεῖται ἡ σύνοδος τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ πάπα, ἐπείπερ ὁ Ἀντιοχείας καθῃρήκει αὐτονόμως τὸν Κύριλλον μείζονος ὄντα θρόνου· πῶς οὖν ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη οὐκ ἐπεγίνωσκεν οἰκουμενικὴν ἐν τῷ πάπᾳ ἐξουσίαν, ἢ καὶ τὴν κρίσιν ἐκείνῳ τετήρηκεν, καὶ μὴ φέρουσα τὸν Ἀντιοχείας γενέσθαι κριτὴν τοῦ Ἀλεξανδρείας, δέεται τοῦ πάπα ἵνα κρίνῃ τοὺς πατριάρχας, καὶ μὴ ἐάσῃ τὰ τῆς ἐκκλησίας κατελθεῖν εἰς ἐσχάτην ἀταξίαν;

Verum vt Ioannis temeritatem longanimitate vinceremus (depositionem eius) reseruauimus iudicio pietatis tuæ.

Et infra. Proinde sanctitas tua cõuenienti indignatione concitetur. Nam si volentibus licebit etiam maiores sedes afficere contumelijs; & sententias adeo iniquas contra præscripta Canonum ferre in eos, in quos nihil iuris habent, in extremam confusionem dilabentur res Ecclesiasticæ.

Prouocat Synodus indignationem papæ, quoniam Antiochenus iniquè deposuerat Cyrillum maioris sedis Episcopum. Quo igitur modo dici queat, Synodũ illã nõ agnouisse in Papa potestatẽ vniuersalẽ, si iudiciũ illi relinquebat; & ægre ferẽs Antiochenum vsurpasse iudiciũ in Alexandrinum, rogat Papam, vt iudicet Patriarchas, & ne permittat Ecclesiæ res deuenire in summam confusionẽ?

Ἡ δὲ ἁγία τετάρτη σύνοδος πολλὰς ἔχει καὶ μεγάλας μαρτυρίας τῆς ἁπανταχοῦ ἐξουσίας τοῦ πάπα· Εὐθὺς γοῦν ἐν προοιμίοις Πασχασῖνος ἐπίσκοπος τοποτηρητὴς τοῦ πάπα στὰς ἐν μέσῳ τῆς συνόδου μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἔφη.

Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥωμαίων πόλεως, κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προστάξεις ἔχομεν, ἐν αἷς κατηξίωσε διαλαλῆσαι, ὅπως Διόσκορος μὴ συγκαθεσθῇ τῇ συνόδῳ· εἰ δὲ ἐπιχειρήσῃ τοῦτο ποιῆσαι, ἐκβληθείη.

Ποίας ταῦτα ἐξουσίας; καὶ ὁποία κεφαλὴ ἐν τούτοις δηλοῦται ὁ πάπας· μόνῃ τῇ τάξει καὶ τῇ πρωτοκαθεδρίᾳ κεφαλή, ἢ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ· καὶ πότερον φιλοτίμου θεραπείας αὗται φωναί, ἢ ἀκράτου αὐθεντίας· Εἶτα ζητησάντων τὴν αἰτίαν τῶν παρακαθημένων ἀρχόντων, ἀπεκρίθη ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα.

Πρόσωπον ἥρπασε Διόσκορος τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο· Καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ

Sancta Synodus quarta multis magnisque testimonijs fatetur vniuersalem Papæ auctoritatem. In ipso enim exordio Paschasinus Episcopus papæ Vicarius cum in medio stetisset vna cum suis collegis, dixit.

Beatissimi atque Apostolici Romæ Episcopi, qui omnium Ecclesiarum est caput, mandata habemus, quibus præcipere dignatus est, vt Dioscorus non sedeat in Concilio. Quod si tentauerit, eijciatur.

Quam auctoritatem hæc verba designant? & quale caput Papa in ijs describitur solo ne ordine & prærogatiua sedendi ante alios; an etiam potestate? Rursus hæ voces spectant ne ad honorarium dicendi genus, an ad meram potestatem? Quærentibus autem senatoribus, qui præsentes aderant, causam; respondit legatus papæ.

Personam iudicis arripuit Dioscorus, quam non habebat; & Synodum

θρόνου, ὅπερ οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γενέσθαι·

Εἰ γὰρ ᾔδει τὸν κανόνα τῆς πρώτης συνόδου Διόσκορος διανέμοντα τῆς γῆς τὰ κλίματα τοῖς πατριάρχαις, ὥστε ἕκαστον ἀρκεῖσθαι τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἀδίκοις ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν τὰς ἑτέρων παροικίας, διατί οὐκ ἀπεῖπεν, ἀνὴρ ὢν ἀλαζονικώτατος, ἔχων καὶ τοὺς ἄρχοντας ὑπεραπολογουμένους; ἀλλ᾽ ἠναγκάσθη καθίσαι ἐν μέσῳ ὡς ὑπεύθυνος διὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ πάπα· ὁ γὰρ τολμήσας πρότερον τὸ μέγιστον καὶ ἀφόρητον ἔγκλημα, δι᾽ ὃ καὶ μόνον καθῃρέθη ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου, ὥς φησιν Ἀνατόλιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ ε' πράξει, δηλονότι ἀκοινωνησίαν ὑπαγορεύσας κατὰ τοῦ πάπα· πῶς οὐκ ἂν ἐτόλμησε μὴ ὢν ὑπεξούσιος τοῦ πάπα ἐκβοῆσαι, καὶ τῶν ἐκείνου ληγάτων τὴν παρρησίαν ἀπείπασθαι· οὐ γὰρ δὴ θεραπείας ἦν τότε καιρὸς, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ἐγκλημάτων, ὑπὲρ τοῦ θρόνου, ὑπὲρ πίστεως ἦν ὁ ἀγών.

Καὶ Θεοδώρητος ἐν τῇ α' πράξει ταύ-

της

celebrare est ausus sine impetrata facultate à sede Apostolica, quod nunquam factum est, nec fieri licet.

Sin erat Dioscorus, per Primæ Synodi Canoné distributa esse Patriarchis terræ climata, vt suis quisq; contentus esset, & iniquos oculos non conijceret in alienas parœcias; cur homo arrogantissimus non cōtradixit, cui senatores etiam fauebant; sed coactus est sedere in reorū loco propter mandatū Papæ? Nā qui antea scelus nefariū & intolerabile ausus erat, propter quod vnum à sancta Synodo dānatus est, vt fatetur Anatolius Constantinopolitanus; nimirū excommunicationi subiicere Papam; qua ratione nō fuisset ausus exclamare, si potestatem Papæ non agnoscebat, & loquendi libertatem qua legati vtebantur recundere? Neq; enim tunc honorarij Sermonis tempus erat, sed agebatur de illatis criminibus, de sede, de fide.

Et Theodoretus Act. I. huius Synodi,

της τῆς συνόδου, ἐκπεσὼν πάλαι τῆς ἐπισκοπῆς εἶχε τοὺς αἰγυπτίους ἀντιλέγοντας, καὶ μὴ καταδεχομένους ἐκεῖνον συνεδρεῦσαι τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ· οἱ δὲ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες καὶ ἡ σύγκλητος ἔφασαν.

Εἰσίτω καὶ ὁ εὐλαβέστατος θεοδώρειτος κοινωνήσων τῇ συνόδῳ, ἐπεὶ καὶ ἀποκατέστησεν αὐτῷ τὴν ἐπισκοπὴν ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Λέων. καὶ αὖθις.

Θεοδώρειτος ὁ εὐλαβέστατος ἐπίσκοπος τὸν οἰκεῖον ἀπολαβὼν τόπον παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς μεγαλωνύμου Ῥώμης εἰσῆλθε.

Τὰ αὐτὰ καὶ ἡ ὀγδόη πρᾶξις περιέχει· πῶς οὖν μηδεμίαν ἔχων ὁ πάπας ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐξουσίαν ἀποκατέστησε θεοδώρειτον, καὶ ἐν τάξει ἐπισκόπων ἐκαθίσθη ἐκεῖνος διὰ μόνην τὴν πάπα τὴν αὐθεντίαν, πρὶν ἢ τὴν σύνοδον ὅλην περὶ τούτου ψῆφον ἐξενεγκεῖν; πῶς οἱ καταβοῶντες αἰγύπτιοι καὶ κράζοντες· ἐπὶ πάσης τῆς συνόδου καθῄρηται· οὐκ εἶπον· ποίαν γὰρ ἔχει ὁ πάπας ἐξουσίαν εἰς ἀνατολικὸν ἐπίσκοπον καθαιρεθέντα ὑπὸ

cum iam ereptus erat Episcopatus, habebat contradicentes Episcopos Aegyptios, & non ferētes vt ille consideret in Synodo. At senatores dixerunt.

Ingrediatur & R. Theodoretus, vt sit particeps Synodi; quando quidem Episcopatum illi restituit Leo S. Archiepiscopus. Et rursus.

Theodoretus R. Episcopus cum suo loco restitutus fuerit à Sanctissimo Archiepiscopo inclytæ vrbis Romæ, ingressus est.

Eadem & Actione VIII. repetuntur. Quomodo igitur, si nulla erat in Oriente Papæ auctoritas, restitutus est Theodoretus auctoritate Papę, & sedit in Episcoporū ordine antequā vniuersa Synodus de eo sententiā ferret? Quomodo inclamantes Aegyptij dicentesq; ab vniuersa Synodo damnatus est: non etiam responderunt; & quā habet Papa potestatem in Orientalem Episcopū damnatū à Synodo,

συνόδου νομιζομένης παρ' αὐτοῦ οἰκουμενικῆς.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ κατὰ τὴν ε' πρᾶξιν φερόμενον· Οἱ ἀντιλέγοντες Νεστοριανοί εἰσιν, οἱ ἀντιλέγοντες εἰς Ῥώμην ἀπέλθωσιν· πῶς οὐ μέγα μαρτύριον τῆς οἰκουμενικῆς ἐξουσίας, τοῦ πάπα.

Ἔλεγε Κύριλλος, ὅτι πίστεως σαλευομένης ἔγραφεν ἀναγκαίως τῷ πάπα· Οἱ ἐπίσκοποι τῆς δ' συνόδου φασίν, τοὺς αἱρετικοὺς εἰς Ῥώμην παραπέμπεσθαι, καθ' ὃ καὶ ἡ τρίτη σύνοδος τετήρηκε τῷ πάπα τὴν καθαίρεσιν Ἰωάννου τοῦ Ἀντιοχείας· καὶ ἡ ς' σύνοδος Μακάριον τὸν Ἀντιοχείας καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ αἱρετικοὺς πρὸς τὸν πάπαν παρέπεμψεν, ὥς φησιν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ πωγωνάτος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν ἐπιστολῇ· διὰ τί δὴ ταῦτα· ἢ ὅτι καθά φησιν ἡ τετάρτη σύνοδος, φύλαξ τῆς ἀμπέλου ὁ πάπας, καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔχει τοῦ κρίνειν περί τε πίστεως καὶ ἱερέων, ὥς φησιν Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεὺς γράφων Θεοδοσίῳ ἐν τοῖς πρὸ τῶν πρακτικῶν τῆς δ' συνόδου.

quam illi œcumenicam habebant?

Illud præterea Actionis V. Qui contradicunt, Nestoriani sunt. Qui contradicunt, eant Romam: an non insigne testimonium est vniuersalis potestatis Papæ?

Aiebat Cyrillus; se necessario scribere Papæ, dum fides esset in periculo. Episcopi quartæ Synodi, Hæreticos aiunt Romam esse mittẽdos: qua ratione etiam tertia Synodus depositionem Ioannis Antiocheni reliquit Papæ: & sexta Synodus Macarium Antiochenum & socios hæreticos transmisit ad Papam, vt scribit Constantinus Pogonatus Imperator in Epistola ad Leonem Papam. Quid ita? nisi propter eam causam, quam affert quarta Synodus; quia custos vineæ est Papa, & potestatem habet iudicandi de fide & sacerdotibus; vt inquit Valentinianus Imperator in Epistola ad Theodosium Imperatorem. Alioquin.

Quomodo auſi eſſent legati Papæ, 1.Part.
coram hac frequentiſſima Synodo Syn.4.
Cap.25.
cunctarum Eccleſiarum Archiepi- Act.4.
ſcoporum vocare Papã? & Act. ſexta cum Definitionem ſubſcriberent, his titulis vti; Apoſtolici vniuerſalis Eccleſiæ, & Epiſcopi omniũ Eccleſiarũ? eo præſertim tempore, quo vigebat ſtudium extollendi ſedem Conſtantinopolitanam. Sextæ quoque Synodi nõ leue eſt teſtimoniũ, etſi enim Conſtantinopolitani titulum œcumenici per id tempus ſibi arrogabãt, prodigioſam hanc appellationẽ vſurpantes; tamen huius Synodi Patres, inter quos erat Georgius Conſtantinopolitanus, dum faciunt mentionẽ Papæ & cœtus Epiſcoporum, his vſi ſunt vocibus in Proſphonetico ad
Imperatorem. Senioris Romæ, & Act.18.
Apoſtolicæ ſummitatis Pontificaliſſim⁹ Antiſtes, noſque minimi. Quod explanantes legati Papæ, ita proſphonetico ſubſcripſerunt.

Θεόδωρος, Γεώργιος, Ἰωάννης, τὸν τόπον ἐπέχων Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πάπα· καὶ τὰ ἑξῆς.

Τὸ γὰρ πάντας τοὺς ἐπισκόπους εἰπεῖν ἑαυτοὺς ἐλαχίστους, τὸν πάπαν δὲ ἀρχιερατικώτατον πρόεδρον· εἶτα καὶ οἰκουμενικὸν ἐπιγράφεσθαι, μεγίστην ἐστὶ διαφορὰν ὁμολογεῖν τοῦ πάπα πρὸς τοὺς πατριάρχας· τί δὲ ὅτι ἐν τοῖς πρὸς Ἀγάθωνα τὸν πάπαν γράμμασιν αὕτη ἡ σύνοδος.

Τὰ μέγιστα, φησί, τῶν νοσημάτων, μειζόνων δεῖται βοηθημάτων· διά τοι τοῦτο Χριστὸς, ἡ ὄντως τῶν ὄντων δημιουργική τε καὶ προνοητικὴ δύναμις σοφὸν ἀνέδειξεν ἰατρὸν τὴν ὑμετέραν θεοτίμητον ἁγιότητα, τότε νοσῶδες τῆς αἱρετικῆς λύμης ὀρθοδοξίας φαρμάκοις ῥωστικῶς ἀπελαύνουσαν, καὶ πληθυνθεῖν τὴν ὑγίειαν τῆς ἐκκλησίας χαριζομένην τοῖς μέλεσιν.

Τῆς νόσου μεγίστης γεγονυίας ἰατρὸν λέγει τὸν πάπαν, χαριζόμενον τὴν ὑγίειαν τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας· πῶς γὰρ ἀναγνωσθέντων ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ καὶ τῶν Σωφρονίου τοῦ

Theodorus, Georgius, Ioannes locũ tenens B. & vniuersalis papæ &c. Quòd anim omnes Episcopi minimos se appellarint, papam vero Antistitem pontificalissimum: Deinde hunc & œcumenicum inscribi, maximam est differentiam fateri inter Papam & Patriarchas.

Quid, quod in litteris ad Agathonem Papam hæc Synodus.

Maximi morbi, inquit, maioribus indignet auxilijs. Idcirco Christus, virtus reuera cõditrix & gubernatrix rerum sapientem dedit medicũ, vestram à Deo honoratam sanctitatem, quæ & contagia prauitatis hæreticæ depelleret salubribus orthodoxiæ medicamentis, & valetudinis robur membris Ecclesiæ largiretur.

Morbi, qui maximus euaserat, medicum esse inquit Papam, largientem Ecclesiæ membris sanitatem. Cur enim recitatis in illa Synodo sophronij Hierosolymitani Episcopi,

ἱεροσολύμων ἐπισκόπου ὀρθοδόξων συνοδικῶν, οὐ πολλὰ κατὰ τῶν μονοθελητῶν ἀγωνισαμένου, μόνοις τοῦ πάπα τοῖς γράμμασιν ἀπονέμουσιν οἱ πατέρες τὴν ἰατρικὴν δύναμιν εἰς τὰ μέλη τῆς ἐκκλησίας; ὁμοφωνοῦντες γὰρ οἱ ἅγιοι πατέρες ἐν τοῖς οἰκείοις γράμμασιν, ὅπερ οἱ τῆς δ' συνόδου ἔλεγον, φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος καταστάντα· τοῦτο φασὶν οἱ τῆς ἕκτης, σοφὸν παρὰ χριστοῦ ἰατρὸν δοθέντα πρὸς τὸ ἀπελαύνειν τὸ νοσῶδες τῆς αἱρετικῆς λύμης, καὶ χαρίζεσθαι τὴν ὑγιείαν τοῖς μέλεσι τοῖς ἐκκλησίας· πῶς δ' ἂν μὴ εἴη ταῦτα τῆς οἰκουμενικῆς ἐν τῷ πάπα ἐπιστασίας μαρτυρία.

Καὶ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς Λέοντι τῷ πάπᾳ ἐπιστέλλων γράφει. Τῷ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς ἀρχαίας καὶ περιδόξου πόλεως Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῷ πάπᾳ.

Καὶ συμπλέκει τὰ δύο, τὸ εἶναι Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ οἰκουμενικὸν πάπαν· πῶς δ' ἂν εἴη ὁ πάπας οἰκουμενικός, οὐ τάξει μόνῃ καὶ προεδρίᾳ καθ' ὑμᾶς, ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ,

qui plurimum contra Monothelitas decertauerat, orthodoxis Synodicis, Patres medicinalem vim in membra Ecclesiæ solis tribuunt litteris Papæ? Consona quippe docentes Patres in suis scriptis, quod quarta Synodus aiebat, Papá vocans custodem vineæ à Saluatore cõstitutum; hoc idẽ sexta exprimit, sapientem medicum appellans, à Christo datum ad expellendum prauitatis hæreticæ morborum, & largiendam Ecclesiæ membris sanitatem. Quis neget, hæc esse vniuersalis in Papa potestatis testimonia? Et Constantinus Imperator Leoni Papæ scribens, hoc titulo vtitur. Beatissimo Archiepiscopo veteris & inclytæ vrbis Romæ, & œcumenico Papæ. Et coniungit duo, esse Romæ Episcopum, & esse œcumenicum Papam.

Esse porro Papam œcumenicum, nõ ordine tantum & sedendi loco, vt vos dicitis; sed potestate & auctori-

κατωτέρω ἐξηγεῖται ὁ βασιλεὺς ἐν οἷς λέγει.

Εἰς μίαν ποίμνην τὰ τοῦ χριστοῦ πρόβατα συνηλάσαμεν, ἑνὶ καὶ μόνῳ ποιμένι τῷ καλῷ ποιμαινόμενα, ᾧ καὶ ὑμεῖς συμποιμαίνειν ἐτάχθητε, καὶ ὑπὲρ τῶν προβάτων τιθέναι τὴν ψυχὴν διετάχθητε· οὐκοῦν ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, καὶ τὴν τοῦ λόγου ῥομφαίαν περιζώσαι, καὶ στῆθι ἑδραῖος τῆς εὐσεβείας ὑπέρμαχος, καὶ πᾶσαν αἱρετικὴν ἀρχὴν καὶ εἰσήγησιν ἐκτεμεῖν προθυμήθητι, καθὰ καὶ Πέτρος τὸ πρότερον τὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀκροάσεως αἰσθητήριον τῇ μαχαίρᾳ πατάξας ἀφείλετο· ἀνάτεινον τὴν ἀξίνην τοῦ πνεύματος, καὶ πᾶν δένδρον ἐκφύον καρπὸν αἱρέσεως ἢ κατηχήσεσι μεταφύτευσον, ἢ κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν ἔκκοψον, καὶ εἰς τὸ πῦρ τῆς μελλούσης γεέννης παράπεμψον.

Κατὰ παντός φησι δένδρου αἱρέσεως καρπὸν ἐκφύοντος ἀνατεινέτω τὴν ἀξίνην ὁ πάπας, καὶ ἢ κατηχήσεσι μεταφυτευέτω διδασκαλικῶς, ἢ κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν ἐκκοπτέτω ἐξουσιαστικῶς. Εἶχεν ἄρα ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τὸν πάπαν

tate, declarat infra Imperator.
„ Christi, inquiens, oues in vnũ gre-
„ gem redegimus, quæ ab vno & solo
„ pastore bono pascantur; quo cum
„ & vos pascere iussi estis, & animam
„ pro omnibus ponere. Ergo
„ viriliter age, & confortare, & accin-
„ gere verbi gladio, & firmus pietatis
„ sta propugnator, omnẽq; hæreticũ
„ auditum atq; doctrinam præcidere
„ stude, sicut & Petrus olim iudaice
„ auditus sensorium gladio percu-
„ tiens abstulit. Attolle securim spi-
„ ritus, & omnẽ arborẽ forentẽ fru-
„ ctum hæreseos vel institutionibus
„ trãsplanta, vel Canonicis pœnis ex-
„ cinde, & igni futuræ gehennæ trãs-
mitte. Attollat, inquit Papa securim
in omnem arborẽ ferentem hæreseos
fructum; & vel institutionibus ma-
gisterij transplantet, vel Canonicis
censuris excindat cum potestate. Ha-
bebat ergo tunc temporis Imperator
& Constantinopolis Papam non

οὐχὶ μόνων κρατοῦντα τῶν ἑσπερίων, ὡς οἱ μεταγενέστεροι φασίν, ἀλλὰ μηδένα κατὰ τὴν ὑφήλιον ὅρον ἔχοντα τῆς ποιμαντικῆς ἐξουσίας, καὶ οἰκουμενικὸν ἀρχιποίμενα, φθεγγόμενον τὰ τοῦ Πέτρου, ὥς φησιν αὐτὸς πρὸς ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὴν σύνοδον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου. Εἶτα ἐπισφραγίζει τὴν ἐπιστολὴν ὁ βασιλεὺς φάσκων.

Προτρέπομεν δὲ τὴν ὑμετέραν πανίερον κορυφήν, ἀνυπερθέτως ἐκπέμψαι τὸν παρ' αὐτῆς ὁριζόμενον ἀποκρισιάριον, ἐφ' ᾧ τοῦτον κατὰ τὴν βασιλίδα καὶ θεοφύλακτον ἡμῶν διάγειν πόλιν· Καὶ ἐν τοῖς ἀνακύπτουσιν εἴτε δογματικοῖς, εἴτε κανονικοῖς, καὶ ἁπλῶς ἐκκλησιαστικοῖς ἅπασι πράγμασι τὸ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης ἐξεικονίζειν πρόσωπον.

Εἰ γοῦν τῷ ποιμένι χριστῷ συμποιμαίνει ὁ πάπας, καὶ ἔθος ἦν ἀποκρισιάριον τοῦ πάπα διάγειν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἐξεικονίζοντα ἐν ἅπασι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν· τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διευθύνειν ἐστίν, ὡς δῆλον

ſolius præſulem Occidentis, vt recentiores aiunt, ſed nullis arctatum auctoritatis terminis per vniuerſum. Habebat pro paſtorum œcumenico principe, per quem Petrus loqueretur; vt idem ipſe Imperator ait in Epiſtola ad Synodum ſedis Apoſtolicæ. Denique obſignat. Imperator Reſcriptum ad Papam his verbis. Act.18.

Hortamur porro veſtram ſanctiſſimam ſummitatem, vt quam primum mittat quem deſignare ſolet Apocriſiarium, vt is in Regia & à Deo conſeruata noſtra vrbe degat; & in emergentibus ſiue dogmaticis, ſiue Canonicis, ac prorſus in Eccleſiaſticis omnibus negotijs veſtræ ſanctitatis perſonam referat.

Si ergo cum paſtore Chriſto paſſit Papa; & mos erat, Apocriſiarium Papæ Conſtantinopoli degere, qui illius gereret perſonam in omnibus Eccleſiaſticis negotijs: hoc autem nihil eſt aliud, quàm res Eccleſiaſticas mode-

ἐκ τοῦ βίου καὶ πολλῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐν ἁγίοις Γρηγορίου τοῦ διαλόγου· πῶς ἄρα λέγεις ὦ Νεῖλε, τὰ ἔθνη ἀποκεκληρῶσθαι τοῖς πατριάρχαις, ὡς ἕκαστον ἀρκεῖσθαι τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ μηδεμίαν εἶναι ἐπαλληλίαν· Παραπλησίως τοῦτ' αὐτὸ καταφανὲς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου· Εγραφε Λέων ὁ ἴσαυρος εἰκονομάχος ὢν πρὸς Γρηγόριον τὸν πάπαν περὶ συνόδου οἰκουμενικῆς, ὡς εἴρηται, καὶ ἔστιν ἰδεῖν ἐν ταῖς πρὸς Λέοντα ἐπιστολαῖς ἐκείνου τοῦ πάπα, πρὸ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου. Αποκρινόμενος γάρ φησιν ὁ πάπας.

Εγραψας, ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται· καὶ ἡμῖν ἀπρόσφορον ἐφαίνη περὶ τούτου σύνθου, ὅτι ἐπηκούσαμέν σου, καὶ συνηθροίσθησαν ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης οἱ ἀρχιερεῖς· καὶ τὰ ἑξῆς.

Εἰ μὴ ἐπεγίνωσκεν ὁ εἰκονομάχος οἰκουμενικὴν ἐν τῷ πάπα ἐξουσίαν, πῶς ᾐτεῖτο τὸν πάπαν οἰκουμενικὴν γενέσθαι σύνοδον· πῶς γὰρ ἂν διὰ τοῦ πάπα γένοιτο οἰκουμενικὴ σύνοδος, εἰ μὴ ἔχοι ὁ πάπας οἰκουμενικὴν ἐξουσίαν·

πῶς

rari; vt constat ex vita multisq; Epistolis S. Gregorij magni; quomodo tu dicis Nile, distributas esse gentes Patriarchis, vt suis quisq; contentus sit, & nulla sit subordinatio? Hoc idem pariter liquidò constat ex Act. septimæ Synodi.

Scribebat Leo Isaurus Imp. Iconomachus Gregorio papæ II. de conuocanda Synodo œcumenica, vt diximus & videre est in litteris illius Papæ ad Leonem ante primam Actionem. Et Papa respondit.

Scripsisti, vt Concilium vniuersale cogatur: & nobis inutilis ea res visa est, fac nos te audisse, & congregatos esse Episcopos ex vniuerso orbe. &c.

Si nõ agnosset in Papa Iconomacu⁹ generalẽ auctoritatẽ, quomodo petijsset à Papa cõuocationẽ Synodi generalis? Qui possit enim fieri per Papam œcumenica Synodus, si œcumenica auctoritas non sit in papa?

πῶς ἐστὶ καὶ Ταράσιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔγραφεν Ἀδριανῷ τῷ πάπᾳ.

Καὶ προκριθέντων ἀναγνωσθῆναι τῶν τῆς ὑμετέρας ἁγιότητος γραμμάτων, ἦμεν ἐν κοινῇ χορείᾳ ἅπαντες τοῖς πνευματικοῖς ἐδέσμασιν ὡς ἐν βασιλικοῖς δείπνοις ἐντρυφῶντες, ἅπερ ὁ χριστὸς διὰ τῶν σῶν γραμμάτων εὐωχουμένοις ηὐτρέπιζεν. Καὶ ὡς ὀφθαλμὸς τοῦ ὅλου σώματος πρὸς τὴν εὐθεῖαν τῆς ἀληθείας τρίβον ἐδείκνυες.

Τί γὰρ ἄλλο ἐστὶν, ὀφθαλμὸν εἶναι τοῦ ὅλου σώματος, ἢ ὑποδεικνύοντα τὴν τρίβον τῆς ἀληθείας, ἢ τὸν πάπαν εἶναι φύλακα τῆς πίστεως, καὶ πρόμαχον ἐκ πλάνης ἄτρωτον, καὶ Πέτρον ἐν ἐκείνῳ φθέγγεσθαι; Εἰ δὲ ὁ ὁδηγός ἐστι τῆς πίστεως τοῦ ὅλου σώματος, ἄρα καὶ τῆς πίστεως τῶν πατριαρχῶν. Καὶ ἔχουσιν οἱ πατριάρχαι πρὸς αὐτὸν ἀναλογίαν ὁδηγουμένων πρὸς ὁδηγοῦντα, καὶ κυβερνωμένων πρὸς κυβερνῶντα. Καὶ πρόδηλον ἐκ τούτων ἁπάντων, ἢ τὰς ἁγίας συνόδους φενακισθῆναι καὶ ἔργοις καὶ λόγοις ἀποδεξαμένας καὶ ὁμολογησάσας ἐν τῷ πάπᾳ τὴν οἰκου-

Et Patriarcha Constantinopolitanus Tarasius quomodo scribebat Hadriano Papæ; Et cum ante omnia lectæ essent litteræ vestræ sanctitatis, communi omnes considebamus corona, spiritalibus epulis tanquam in regia cæna fruentes; quas per litteras tuas Christus præparabat conuiuis & sicut oculus toti corpori rectam veritatis semitam ostendebas.

Nam esse oculum, qui veritatis semitam toti corpori ostendat, quid est aliud, quam Papam esse custodem fidei, & propugnatorem errore inuulnerabilem, & Petrum in illo loqui? si ergo est fidei totius corporis dux, ergo & fidei Patriarcharum, & se habent patriarchę ad Papam vt duce indigentes ad ducem, & gubernāti ad gubernatorem. Et liquet ex his omnibus, vel sanctas Synodos fuisse deceptas, quæ factis & dictis approbarunt & agnouerunt in Papa generalem Petri auctoritatē; vel te errare,

μενικὴν τὴν τοῦ Πέτρου ἐξουσίαν, ἢ σε φενακισθῆναι κακῶς καὶ διεστραμμένως ἐκλαβόντα τὸν τοῦ ϛ´ κανόνα τῆς α´ συνόδου· ἀδύνατον δὲ τὸ πρῶτον, ἀναγκαῖον ἄρα τὸ δεύτερον.

Ὅτε γοῦν ἐπιφέρεις· ὅτι τὰ κλίματα τῆς γῆς εἴπερ ἦσαν ἑκάστῳ τῶν καθολικῶν ἐπισκόπων διανενεμημένα, καὶ οὐδὲν ὡρισμένως ὑπὸ τὸν τῆς Ῥώμης κατέστη θρόνον, ἀλλὰ μόνον αὐτὸν τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι τῶν ἄλλων ἔλεγεν ὁ κανών, εἰκὸς ἦν δήπου λογίζεσθαι, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὑπ' αὐτὸν εἶναι, καὶ τοὺς καθολικοὺς ἐπισκόπους τὰ ἐκείνου διοικεῖν, ὥσπερ τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχαι· Εἰ δὲ ἐκεῖνο μὲν ἀπεκληρώθη τῷ Ῥώμης, ἐκεῖνο δὲ τῷ Ἀλεξανδρείας, τοῦτο δὲ τῷ τῆς Κωνσταντίνου, οὐ μᾶλλον γε ὁ Ῥώμης ὑπ' ἐκείνοις, ἢ ἐκεῖνοι ὑπὸ τὸν Ῥώμης ὅσα γε εἰς τοῦτο τελέσουσιν.

Ταῦτα ὦ Νεῖλε οὐδὲν προσίσταται τῇ ἀληθείᾳ· τὸ γὰρ καὶ ἑαυτῷ τὸν πάπαν ἀποκληρῶσαι ὡς ἴδιόν τι οὐκ ἀφαιρεῖται

qui male & peruerse interpreteris sextum primæ Synodi Canonem. Atqui impossibile est primum, ergo secundum necessariò verum est.

Cum vero infers; Quod si terræ climata singulis principalium Episcoporum essent attributa, & Romanæ sedi nihil esset peculiariter assignatum, sed soli ipsi principatum in alios datum diceret Canon; iure affirmari posset, totum terrarum orbem illi sub esse, & principales Episcopos administrare quę illius sunt; quemadmodum subditi Constantinopolitano administrant quæ illius sunt; At si Romano quidem illud attributum est, illud vero Alexandrino, hoc autem Constantinopolitano; non magis sub illis Romanus, quàm illi sub Romano sunt, quod ad hoc attinet.

Hæc veritati nihil obstant. Quod enim partem sibi Papa reseruauerit, non tollitur per hoc indefinita sub

τὸ ἀόριστον τῆς ὑπαλληλίας· ὥσπερ τὸ εἶναι τὴν καρδίαν ἓν μέλος ὡρισμένον, οὐκ ἀφαιρεῖται τὸ εἶναι αὐτὴν ἀόριστον ἀρχὴν τῆς τῶν ἄλλων μελῶν ζωογονίας· καθ᾽ ὃν δὴ τρόπον ὁ πάπας ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος, καὶ οἰκουμενικὸς προσαγορεύεται· σὺ δὲ πανούργως σοφίζῃ, τὸ ὡρισμένον καὶ τὸ ἀόριστον οὐ πρὸς διαφορὰν, ἀλλὰ πρὸς ἓν καὶ ταυτὸν λαμβάνων· ὥσπερ ἂν εἴ τις ἔλεγεν, ἡ καρδία ὡρισμένον μέλος ἐστὶν, ἄρα οὐκ ἀόριστον· ὅπερ ἑαυτοῦ ὂν ὡρισμένον, τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ἀόριστον· ὥστε ψευδὲς ὃ λαμβάνεις, ὅτι ἐχρῆν μηδὲν εἶναι ὡρισμένον ὑπὸ τὸν πάπαν, ἵνα φῶμεν ὑπ᾽ αὐτὸν εἶναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον τοῦτο μᾶλλον δὲ τοὐναντίου ἀναγκαῖον· ἵνα γὰρ χώραν ἔχῃ κεφαλῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅ φασιν αἱ ἅγιαι σύνοδοι, ἀνάγκη καὶ ὡρισμένως εἶναι τὸ μέλος τοῦτο κεφαλὴν ἐκ μορίων ὡρισμένων συνεστηκὸς, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα μέλη τὴν ἀρχὴν ἀορίστως ἔχειν· ὅθεν ἀναγκαίως ἕπεται, πάντας εἶναι ὑπὸ τῆς Ῥώμης, οὐχ ὥσπερ ὑπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἱ ὑπὸ

ordinationis ratio, ſicut ex eo quod ſit cor vnum certum membrum, non tollitur, quia ſit generale principium vitæ omnium membrorum. Qua ratione Papa in Actis Synodorũ & Romæ Epiſcopus & œcumenicus vocatur. Sed tu callido ſophiſmate vteris, definitum & indefinitum non ſũmẽs reſpectu diuerſorũ, ſed reſpectu eiuſdem; ac ſi quis diceret: Cor certum & determinatum eſt membrũ, ergo non indeterminatum: cum tamen ſibi determinatum, ceteris indeterminatum ſit. Itaque falſum accipis, cum dicis; Debuiſſe nihil aſſignari Papæ determinatè, vt diceremus, totum illi orbem ſub eſſe: non enim hoc, ſed oppoſitum neceſſariò requiritur. Nam vt Papa locum capitis obtineat in Eccleſia, quod Sanctæ Synodi affirmant, neceſſe eſt vt & certum hoc membrum, caput, ex determinatis conſtet particulis, & rationẽ principij reſpectu aliorum membro-

αὐτὸν ἱεράρχαι, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὅτι τὴν ἔφεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἔχει, διὰ τοῦτο καὶ δεσπότην αὐτὸν ἀξιοῖς, ταύτην καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔχοντες, ἔστωσαν ὑπ' ἐκεῖνον ὁμοίως οἱ λοιποὶ θρόνοι· ἀλλ' οὔτε ὁ τῆς Κωνσταντίνου ὁριστὴς ἐκείνων διὰ τοῦτο κατέστη, οὔτε ὁ πάπας διὰ τοῦτο δίκαιος ἂν εἴη ταῖς περιοικίαις τῶν ἄλλων πατριαρχῶν ἐνοχλεῖν· Ἀνάγνωθι κανόνα θ' τῆς δ' συνόδου, ἵν' εἰδῇς τὴν ἔκκλητον προσοῦσαν καὶ τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Αὕτη ἡ παράθεσις, ἔχει τῶν ἐκκλησιαστικῶν τὴν ἔφεσιν ὁ πάπας, ἔχει καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως· πλήρης σοφισμάτων ἐστί,

rum indeterminatè habeat, ex quo ſequitur neceſſariò, omnes ſubeſſe Romano, non ſicut Conſtantinopolitano ſubſunt qui ſub illo ſunt, ſed multò magis, vt diximus.

NILVS. CAP. XII.

SI vero quia rerum Eccleſiaſticarũ appellationes hebet, idcirco illum conſtitui vis Dominum; cum eas habeat & Conſtantinop. ſubſint illi etiá ceteræ ſedes. Sed neq; Conſtantinop. propter hoc conſtitutus eſt illarũ iudex, nec Papa debet propter hoc prouincijs aliorum Patriarcharum moleſtus eſſe. Lege quaræ Synodi nonum Canonem, vt ſcias ad Conſtantinopolitanum etiam perrinere appellationes.

CONFVTATIO.

Iſta comparatio: Habet Papa Eccleſiaſticorum appellationes, habet & Cõſtantinop. plena ſophiſmatum eſt;

καὶ διὰ τοῦτο ἀρχὴ πολλῶν ἀτοπημάτων· πρῶτον μὲν ὦ γύναι, ὁ ἔννατός σου κανὼν τῆς δ' συνόδου τὸ αὐύποπτον οὐκ ἔχει· βοῶσι γὰρ αἱ Λέοντος τοῦ πάπα ἐπισολαὶ αἱ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς τετάρτης συνόδου, συναγηγέρθαι τὴν οἰκουμενικὴν ἐκείνην πανήγυριν ἐπὶ μόνῃ τῇ αἱρέσεων ἀναιρέσει, οὐχὶ δὲ καὶ κανόνων ἐκφωνήσει· Δεύτερον, ὡς ἀδιαφόρους οὔσας τάς τε τοῦ πάπα καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑποτίθη ταῖς ἐκκλήτους, καὶ ἀδικεῖς πλεῖστα τὴν ἀλήθειαν· ἔχει ταῖς ἐκκλήτοις ὁ πάπας ἄνωθεν, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κηρύγματος· μάρτυς ἡ ἐν Αντιοχίᾳ σύνοδος κατὰ Παύλου σαμοσατέως, ὃν καθαιρεθέντα καὶ μὴ βουλόμενον ἀποστῆναι, ὥς φησιν Ευσέβιος ἐν τῷ ζ' τῆς ἱστορίας, Αυρηλιανὸς ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν ταῦτα ἀνήνεγκεν ἡ τότε σύνοδος, ἔχειν ἔκρινε τὴν ἐπισκοπὴν, ὃν ἂν ἐπικρίνοι ὁ Ρώμης ἐπίσκοπος. Καὶ τὴν κρίσιν τοῦ βασιλέως αἰσιωτάτην καλεῖ ὁ Ευσέβιος.

Ουκ ἂν δὲ ἦν αἰσιωτάτη, εἰ μὴ ἦν ὁ πάπας αἴσιος κριτὴς τῆς συνοδικῆς κρίσεως.

ideoq; multorũ absurdorũ origo. Primò enim Nonus, quem citas, Quartæ Synodi Canon suspicione non caret. Nam Leo Papa in suis epistolis, quæ tertia parte Quartæ Synodi habentur, apertissimè asserit, œcumenicam illam congregationem sacerdotum esse factam ad extinguendam solum hæresim, non etiam ad Canones condendos. Secundo, appellationes ad Papam atq; ad Constantinopolitanũ quasi nulla ratione differentes supponis, & veritatem intimè lædis. Habet appellationes Papa ab initio, ab ortu Euãgelicæ prædicationis. Testis Antiochena Synodus contra Paulum Samosatenum; qui cum depositus esset, parere noluit, vt tradit Eusebius VII. Historiæ. Quare ab Aureliano Imperatore, ad quem Synodus confugit, responsum fuit, illi dandum Episcopatum, cui Romanus Episcopus adiudicasset, & iudicium hoc Imperatoris æquissimum vocat Eusebius. At

Μάρτυς Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, ὡς ἱστορεῖ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν οἷς ὑπὲρ ἐκείνου συνέγραψεν, καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἀριμίνῳ καὶ σελευκίᾳ συνόδων. Κατηγορηθεὶς γὰρ πρός τινων ὁ Διονύσιος προσέφυγε τῷ πάπᾳ ἀπολογούμενος· Καὶ τοῦτο πρὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου.

Μάρτυς ὁ μέγας Ἀθανάσιος πρὸ τῆς ἐν σαρδικῇ συνόδου· καθ' ἣν οἱ μεταγενέστεροι τῶν ἀνατολικῶν φασιν δεδόσθαι τὰς ἐκκλήτους τῷ πάπᾳ· φυγὼν τοὺς διωγμοὺς τῶν ἀρειανῶν, καὶ ἀνελθὼν εἰς Ῥώμην, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τὰ κατ' αὐτὸν παραθεὶς, ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος γράφει ἐν τῇ πρὸς Κωνστάντιον ἀπολογίᾳ· Καὶ ἐν τῷ β' ἀπολογητικῷ φέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐπιστολὴν Ἰουλίου τοῦ πάπα, τοιαῦτα περὶ τῶν ἐκκλήτων ἔχουσαν.

Οὐ γὰρ μόνον οἱ περὶ Ἀθανάσιον καὶ Μάρκελλον οἱ ἐπίσκοποι ἐληλύθασιν εἰς Ῥώμην, αἰτιώμενοι κατ' αὐτῶν ἀδικίαν γεγενέναι, ἀλλὰ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐπίσκοποι ἀπὸ Θράκης, ἀπὸ κοί-

certè non esset æquissimum, nisi papa esset iudicij Synodici cógruens iudex. Testis Dionysius Alexandrinus, vt narrat S. Athanasius in ijs quæ pro illo scripsit, & epistola de Synodis Arimini & seleuciæ. Accusatus enim iste Dionysius Apologiam suam scripsit ad papam, idq; ante Nicænam Synodum.

Testis ipse magnus Athanasius qui ante Sardicensem Synodum, à qua ius appellationum Papæ concessum asserunt Neoterici Orientales; elapsus ex Arianorum insidijs peruenit Romã, & res suas permisit Ecclesiæ, vt ipsemet scribit in Apologia ad Constantium. In secundo quoque Apologetico affert pro se Athanasius Epistolam Iulij Papæ, in qua de Appellationibus hæc habentur.

Non enim soli, Athanasius & Marcellus Episcopi Romam venerunt, iniusta se passos querentes, sed plurimi alij Episcopi è Thracia, Cœlesyria,

Phænice, & Paleſtina. Preſbyteri quoque non pauci, alij quidẽ Alexandria, alij vero ex alijs partibus venerunt ad hanc Synodum.

Teſtis Eutyches Archimandrita, vt ex prima actione Quartæ Synodi conſtat; & epiſtolis S. Leonis Papæ ad S. Flauianum, & Theodoſium Auguſtum. Depoſitus enim Eutyches, & excommunicatus à S. Flauiano & eius Synodo ante Quartum generale Concilium appellationis libellum obtulit Papæ. 1. parte c.2 & c.10.

Teſtis idem S. Flauianus, quãdo depoſitus à Dioſcoro prouocauit & ipſe ante Concilium Quartum; vt conſtat Actione eius prima, & ex epiſtola Valentiniani ad Theodoſiũ. In hunc modũ habet appellationes Papa: Cõſtantinopolitanus verò per ſe habet ex nono Quartæ Synodi Canone: differunt igitur vt quid recens ab antiquiſſimo. Differunt præterea, vt limitatum ab illimitato. Nam Con- Par. 2 c.25.

πάτο· ἔτι διαφέρουσιν ὥσπερ ὡρισμένον ἀορί-
στου· Ὁ μὲν γὰρ Κωνσταντινουπόλεως ἐκείνας
ἔλαβε τὰς ἐκκλήτους παρὰ τῆς συνόδου, ὧν
ἔλαβε καὶ τὰς παροικίας, ἀσίας, πόντου, καὶ θρά-
κης· ὁμολόγηται γὰρ παρὰ γραικοῖς, ὅτι οὐκ
ἐκκαλοῦνται ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως οἱ
ὑπὸ τοὺς λοιποὺς πατριάρχας· πρὸς δὲ τὸν
Ῥώμης ἀναφέρονται αἱ ἔκκλητοι, ὡς δέδεικται
καὶ παρὰ πατριαρχῶν, καὶ ἁπάσης τῆς ἐκ-
κλησίας· ὥστε τοὺς λοιποὺς πατριάρχας εἶναι
μετὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως; ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ
τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἅπαντας δὲ εἶναι καὶ
μετὰ τὸν Ῥώμης καὶ ὑπὸ τὸν Ῥώμης· Ὁ-
ρᾷς οὖν; οἷα ἐν τῷ ἐπιχειρήματι ἁμαρτάνεις;
ἔχει τὴν ἔφεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁ πά-
πας, ἔχει καὶ ὁ τῆς Κωνσταντίνου· εἰ δὲ οὐκ
ἔστι διὰ τοῦτο ὁ τῆς Κωνσταντίνου ὁριστὴς τῶν
ἄλλων, οὔτε ὁ πάπας· οὐκ ἔρρωται ἡ ἔνστα-
σις· τῶν γὰρ ὑπ' αὐτὸν, οὐχὶ τῶν μετ' αὐ-
τὸν ὁριστὴς ὁ Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ὧν ἐστὶν
ὁριστὴς, ἐκείνων ἔχει τὰς ἐκκλήτους, καὶ ἀ-
νάπαλιν, ἀντιστρέφει γάρ· ὁ δὲ πάπας ἔχων
τὰς

ſtantinopolitano datæ ſunt à Synodo illa appellationes, quæ ferri poſſent à Diœceſibus illi conceſſis, Aſia, Ponto, & Thracia eſt enim in conceſſo apud Græcos, non prouocare ad Conſtantinopolitanum eos, qui ſubiecti ſunt alijs Patriarchis: at vero ad Romanum referuntur appellationes, vt probatum eſt, & à Patriarchis, & ab vniuerſa Eccleſia, ita vt ceteri Patriarchæ ſint quidem poſt Conſtantinopolitanum, ſed non ſub Conſtantinopolitano; omnes vero ſint poſt Romanum, & ſub Romano. Vides, quãtum in argumento pecces? Habet, ais, appellationes Eccleſiaſticorum Papa, habet etiam Conſtantinopolitanus; ergo ſi Conſtantinopolitanus nõ eſt propter hoc aliorum iudex, nec Papa erit, non ſequitur; quia ſibi ſubditorum, non poſt ſe numeratorum eſt iudex Conſtantinopolitanus: & quorum iudex eſt, eorum etiam appellationes habet, & contra: nam conuer-

τὰς ἐκκλήτους, καὶ ἀνάπαλιν ἀντιστρέφει γάρ. ὁ δὲ πάπας ἔχων τὰς ἀπολύτων ἐκκλήτους, καὶ ἁπαξαπολύτων ἐστὶν ὁριστής· διαφόρως οὖν ἐχουσῶν τῶν ἐκκλήτων, ἡ πλεκτάνη τοῦ σοφίσματος διαλύεται. Πρὸς δὲ τὸν κη΄ τῆς δ΄ συνόδου κανόνα, καὶ τὸν λϛ΄ τῆς πενθέκτης, οὐδὲν ἐροῦμεν· ὁ μὲν γὰρ τῆς δ΄ συνόδου ἤδη ψευδὴς ἀπελήλεγκται, ὁ τὰ αὐτὰ πρεσβεῖα νομοθετῶν τῷ πάπᾳ καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως. παραπλησίως ἐλεγχθήσεται καὶ ὁ τῆς πενθέκτης, ἔνθα περὶ τῆς συνόδου ἐκείνης ἔσται ὁ λόγος.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΟΤι δὲ πάντας ἀνακρίνων, αὐτὸς ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται, τοῦτο καὶ ψεῦδος, καὶ τοῖς τῶν ἀποστόλων ἔθεσιν οὐ συμβαίνει. Εἰ γὰρ Παῦλος τοῖς ἄλλοις κοινοῦται τὸ εὐαγγέλιον, μήπως εἰς κενὸν τρέχῃ ἢ ἔδραμε. Καὶ πάλιν Πέτρος ἐπιτιμῶντος ἀνέχεται Παύλου, πῶς οὗτος καθάπερ τύραννος ἀνεύθυνον ἕξει τὸν βίον; Ὅτι δὲ καὶ ψεῦδος τὸ τοιοῦτον,

tur. Papa verò cum omnium appellationes habeat, omnium quoque est iudex, & ex hac differentia tollitur sophismatis impostura. De vicesimo autem octauo, Quartæ Synodi Canone, déque XLVI. Quinisextæ, quos citas, nihil dicemus. Nã Quartę Synodi Canon ille iam reprobatus est, qui eosdem honores statuit Papæ & Constantinopolitano : eodem modo reprobabitur & Canon Quinisextæ, quando de illa Synodo erit sermo.

NILVS. CAP. XIII.

QVod verò omnes ipse iudicans à nemine iudicetur, hoc & falsum & moribus Apostolorum contrariũ est. Nam si Paulus confert cum alijs Euangelium, ne forte in vacuũ curreret, aut cucurrisset. Et rursus Petrus à Paulo increpari se patitur. Quomodo iste quasi tyrannus vitam nul-

σαφές· περὶ μὲν τῶν δογμάτων Ονώριος τοῖς παρ' ἡμῖν μαρτυρεῖ, ὃς κειθεὶς παρὰ τῆς ϛ' συνόδου τῷ ἀναθέματι παρεδόθη· περὶ δὲ τῆς ἄλλης πολιτείας καὶ πᾶσι μὲν νόμοι, οἷς ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων ὑπόκειται, ἐνέχεται καὶ αὐτὸς εἰς ἐπισκόπους τελῶν· πολλοὶ δὲ οἱ τοιοῦτοι τῶν νόμων, οἱ μὲν παρὰ τῶν ἀποστόλων, οἱ δὲ παρὰ τῶν οἰκουμενικῶν ἐκτεθειμένοι συνόδων· Καὶ ἰδίᾳ δὲ φαίνεται παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων ἐπιτιμώμενος· Ανάγνωθι κανόνα τῆς ϛ' συνόδου ιγ' περὶ τοῦ γάμου τῶν Ιερωμένων, καὶ τὸν νέ· περὶ τοῦ σαββάτου.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Σύμφωνα ταῦτα ἐπιπλέκεις ταῖς σαῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' ἀσύμφωνα τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς ἤδη προσκομισθεῖσιν ἐλέγχοις. Εἰ γὰρ κατὰ σὲ τὸ πρεσβεῖον ὁ πάπας ἔχει παρὰ τῶν πατέρων, καὶ ἔστι διάδοχος τοῦ πέτρου ὡς τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων,

li iudici obnoxiam traducet? Quòd autem falſum quoque ſit, inde patet. Nam de Dogmatibus Honorius eſt teſtis, qui iudicatus à ſexta Synodo, & anathemate condamnatus eſt. De moribus autem certum eſt, illum & cunctis quidem teneri legibus, quibus & quilibet Epiſcopus, cum inter Epiſcopos numeretur: ſunt porro leges huiuſmodi multæ, partim ab Apoſtolis, partim à Concilijs generalibus editæ; ſpeciatim vero videtur à ſanctis Patribus reprehendi. Lege Canonem Quiniſextæ XIII. de coniugio ſacerdotũ, & LV. de Sabbato.

CONFVTATIO.

Tu quidem fundamentis tuis conuenienti loqueris, ſed à veritate aliena, & iam reiecta, ſi enim Papa per te primatum habet Patrum beneficio; & ſucceſſor eſt Petri, nõ ſecus ac quiuis alius Epiſcopus ex ijs, quos Petrus

καὶ δύναται τῶν ὀρθῶν ἐκπεσεῖν δογμάτων, καὶ πρῶτος ἐστὶ τάξει μόνῃ, καὶ ὡρισμένην ἔχει προοικίαν, εὔλογον πάντως καὶ αὐτὸν ἀνακρίνεσθαι κατὰ τοὺς ἄλλους, μηδὲν ἐξαίρετον ἔχοντα.

Εἰ δὲ ὅσα εἴρηται, λῆρος καὶ ψευδολογία, καὶ νεωτερισμὸς, εὔδηλον καὶ ἃ νῦν ἐπιφέρεις, εἰσὶ κομπώδη τερετίσματα· Παῦλος κοινοῦται τὸ εὐαγγέλιον, Πέτρος ἀνέχεται παρὰ Παύλου ἐπιτιμώμενος, ἄρα δεῖ κρίνεσθαι καὶ τὸν παπᾶν· οὐ συνορᾷς τοῦ συλλογισμοῦ τὸ ἀπρόσφορον; ἄλλο τὸ κοινοῦσθαι καὶ τὸ ἐπιτιμᾶσθαι, καὶ ἄλλο τὸ κρίνεσθαι· ἐκεῖνα ἀγάπης καὶ φιλίας, τοῦτο ἐξουσίας· Εἰ δέ σοι τὸ ἐπιτιμᾶσθαι τὸν Πέτρον δοκεῖ ὑποβιβασμὸν δηλοῦν, ἄκουε τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου τοῦ τὴν κλῆσιν διαλόγου ἐν τῇ ιη εἰς τὸν Ιεζεκιὴλ ὁμιλίᾳ.

Ο Πέτρος, φησὶν, γέγονε καὶ τῷ ἐλάττονι ἀδελφῷ συναινέτης, καὶ τῷ ὑποδεεστέρῳ κατηκολούθησεν ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει, ἵνα κἀν τούτῳ μείζων γένηται, ὥσπερ Κορυφαῖος ὢν

consecrauit;& potest errare in fide;& primus est ordine tantum, & definitam habet Diœcesim: certe rationi consonum est, vt iudicetur & ipse sicut alij, & nullo sit priuilegio exemptus.

At si ea omnia nugatoria sunt, ac falsitatis & nouitatis plena; certe & quæ infers, inanes cantilenæ sunt. Confert Euangelium Paulus; Petrus increpari se patitur; ergo etiam Papa iudicio subdendus est. An non animaduertis insulsitatem syllogismi? aliud est cõferre & increpari, & aliud iudicari. Illa charitatis & amicitiæ sunt, hoc potestatis. Quòd si increpari Petrum, videtur tibi principatus imminutio, audi eximium Doctorem Gregorium magnum homilia in Ezechielem XVIII.

Petrus, inquit, se etiam minori fratri ad cõsensum dedit, atq; in eadem re, factus est sequens minoris sui, etiã vt in hoc præiret. Quatenus qui pri-

τῇ ἀποστολικῇ ἀξίᾳ, οὕτω καὶ τῇ ταπεινοφροσύνῃ γινόμενος.

Εἰ δὲ ὅλως μὴ κρίνεσθαι μὲν, ἀλλ' ἐπιτιμᾶσθαι βούλει τὸν πάπαν ὑπὸ τῶν συμπατριαρχῶν, ὥσπερ ὑπὸ τοῦ συναποστόλου ὁ ἀπόστολος· ἐχρῆν σε ἐνθυμεῖσθαι τὰ ῥητὰ καὶ τὰς ὁμολογίας τῶν ἐν ταῖς συνόδοις πατέρων, ὅτι ὀφθαλμὸς καὶ κορυφὴ, καὶ πατὴρ τῶν ἐπισκόπων ἁπάντων ὁ πάπας, ἐκεῖνοι δὲ συναπόστολοι· Καὶ χωλαίνει ἡ ἀναλογία· Ἐπετίμα Κελεστῖνος ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ τῷ Νεστορίῳ, οὐκ ἐπετιμᾶτο· Ἐπετίμα Λέων ἐν τῇ δ' Διοσκόρῳ, καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις ἐπεκύρου ἡ σύνοδος, τὴν δὲ Διοσκόρου τόλμαν κατὰ τοῦ πάπα μετὰ φρίκης ἀπεσκοράκισεν· Ἀγάθων ὁ πάπας ἐν τῇ ἕκτῃ ἔλεγε, τοὺς περὶ αὐτοῦ ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης ὑπομνῆσαι, ἐρωτῆσαι, ἐπιτιμῆσαι τοῖς ἀνατολικοῖς ὥστε θεραπευθῆναι· Καὶ Ἀδριανὸς ὁ πάπας ἐν τῇ ζ' ἐπετίμα Ταρασίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἐκ λαϊκῆς τάξεως ἐκεχειροτόνητο πατριάρχης, καὶ οἰκουμενικὸς ἐπεφημίζετο ἀδίκως· οὐ γὰρ

mus erat in Apoſtolatus culmine, eſſet primus in humilitate.

Sed ſi omnino vis non quidem iudicari Papam, ſed increpari à compatriarchis, ſicut Apoſtolus à coapoſtolo; meminiſſe debes dicta & confeſſiones Patrum in Synodis; quòd oculus & vertex; & pater Epiſcoporum omniũ Papa: illi vero coapoſtoli, & proportio non quadrat. Increpabat Cœleſtinus in tertia Synodo Neſtorium, non increpabatur. increpabat Leo in Quarta Dioſcorum, & increpationes Synodus approbabat; procacitatem vero Dioſcori aduerſus Papam cum horrore deteſtata eſt. Agatho Papa in VI. Synodo ſcribebat; Apoſtolicos ſuos prædeceſſores commonuiſſe, rogaſſe, increpaſſe Orientales vt curarentur. Et Hadrianus Papa in VII. Taraſium Conſtantinop. increpabat, quòd ex laïco ordine patriarchatus culmen eſſet adeptus, & inſcriberetur œcumenicus. Tu vero Euangelicum

εὐαγγελικὴν ἀναβλέπεις τάξιν, καὶ βούλει τὸν πάπαν οὐκ ἐπιτιμᾶσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ κρίνεσθαι· Καὶ ἀνακυκλεῖς τὸν Ονώριον, ὡς κριθέντα καὶ κατακριθέντα καὶ μετὰ θάνατον παρὰ τῆς ϛ' συνόδου.

Καὶ ὃ μόνοι ἔπραξαν ἀκεφάλως οἱ ἀνατολικοί, καλεῖς ἔργον τῆς ϛ' συνόδου· Καὶ οὐχ ὁρᾷς, μὴ παρ' αὐτοῖς τοῦτο τοῖς κατὰ τὴν ϛ' σύνοδον τετολμῆσθαι· οὕτω περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως κρύφιον κανόνα ἐξέθεντο οἱ τῆς β' συνόδου δίχα τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα· Οὕτως οἱ τῆς δ' ὡς εἴρηται· οὕτως μόνοι τὴν πενθέκτην μετὰ ταῦτα οἱ ἀνατολικοὶ συγκροτήσαντες τὸ σχίσμα ἐρρίζωσαν· Καὶ ὅλως ὅσα οἱ ἀνατολικοὶ ἐν ταῖς συνόδοις κρύφα τοῦ πάπα πεπράχασιν, οὐχ ἁπλῶς ἀπονεμητέα ταῖς ἁγίαις συνόδοις, ἀλλὰ ταῖς τινῶν ἐντέχνοις μηχανουργίαις· περὶ οὗ πλεῖστα μέμφεται ἐν τῇ δ' συνόδῳ Λέων ὁ πάπας· Εκρινεν ὦ βέλτιστε καὶ κατέκρινε τὸν Ονώριον ἡ βασκανία τῶν παρερμηνευσάντων τὰς ἐκείνου λέξεις, καὶ λο-

peruertis ordinem; & Papam non increpari modo vis, sed etiam iudicari: & Honorium inculcas, quem iudicauerit & condemnauerit sexta Synodus etiam post mortem. Et vocas sextæ Synodi opus, quod Acephali egerunt Orientales. Nec vides, haud primos hoc ausos esse patres sextæ Synodi. Ita enim Patres secundæ Synodi clandestinum scripserant Canonẽ de honore Constantinopolitani sine Papa. Ita Quartæ Synodi Patres, vt enarratum est. Ita soli postmodum Orientales celebrata Synodo Quinisexta schismati radicem posuêre. In summa quicquid Orientales in Concilijs egerunt clam Papa, non sacris Concilijs tribuenda sunt, sed artificiosis quorumdam machinamentis.

Quare multum conqueritur Leo Papa in Quarta Synodo. Iudicauit & condamnauit Honorium liuor corũ, qui dicta illius mala interpretatione exceperunt, & loquebantur quæ sibi

cordi erant, vt ait S. Maximus in Dialogo, quem ſupra citauimus. Non ferebant enim, quatuor Conſtantinopolitanos Patriarchas anathematizari vt hæreticos Monothelitas, & non inſeri Honorium Romanum.

Quòd verò de moribus ais; Papam, cùm ſit Epiſcopus, ſubeſſe cunctis legibus, quibus ſubiacet omnis Epiſcopus: hoc plane eſt doctrina tua non indignum. Certe nunquam dixeris, Patriarcham Conſtantinopolitanum ſubdi legibus Hierarcharũ, ſibi ſubiectorum inter quos illi primus eſt vt vnitas, & non ſicut coordinatus, vt tu dicis.

Quomodo enim ſit non coordinatus, & ſubordinatus? At vero Papam cũctis ſubeſſe legibus, quibus & quilibet Epiſcopus, egregiè admodum pronuntias, & ſi ſubeſt cunctis legibus, quibus & omnis Epiſcopus; erit per te Papa eius ordinis, cuius & Epiſcopi, ſuffraganei Cæſareenſis. At

τοῦτο, ἢ μανία σαφής; Εἰ τοίνυν ἀληθὲς, πολλῷ μᾶλλον ὑποκεῖσθαι τὸν Κωνσταντινουπόλεως τῷ πάπᾳ, ἢ ἐκείνῳ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχας· οὐκ ἐνέχεται δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως τοῖς τῶν οἰκείων ἐπισκόπων νόμοις, οὐδ' ὁ πάπας ἄρα ἐνέχεται τοῖς τῶν ἁπανταχοῦ ἐπισκόπων νόμοις· ὅθεν οὐδ' ἐνέχεται, οἷς καὶ ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων, ἐπεὶ τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος καὶ τοῖς τῶν ἀποστόλων καὶ τοῖς τῶν πατέρων ὑπόκειται νόμοις· ὁ δὲ πάπας ὡς ποιμενάρχης οὐδέσιν ὑπόκειται ποιμένων νόμοις, εἴπερ ἀληθεῖς αἱ τῶν συνόδων ἀποφάσεις περὶ τοῦ πάπα, ἃς παρηνέγκαμεν.

Εἶτα καὶ ἰδίᾳ ἐπιτιμώμενον φαίνεσθαι λέγεις τὸν πάπαν ὑπὸ τῆς πενθέκτης συνόδου. Καὶ παράγεις τὸν ιγ' ἐκείνης κανόνα περὶ τοῦ γάμου τῶν ἱερωμένων, καὶ τὸν νε' περὶ τοῦ σαββάτου· Καὶ ἔοικας ὦ Νεῖλε τῷ κριτὰς ἐν δικαστηρίῳ καὶ μάρτυρας καθιστῶντι τοὺς ἀντιδίκους· χρὴ δὲ ἐν τοιούτοις προφέρειν τὰ κοινῇ ὁμολογούμενα, οὐ τὰ κατὰ μονομέρειαν

hoc dicere, quid est aliud, quàm insanire? Sed si verum est multo magis Constantinopolitanum subesse Papæ quàm illi subditos Hierarchas; & Constantinopolitanus non subiicitur legibus suorum Episcoporum; profectò nec Papa subiicitur legibus omnium Episcoporum; quare nec legibus subiectus est, quibus subest quilibet Episcoporum quandoquidē quilibet Episcoporum subest Apostolorum & Patrum legibus; Papa vero cum pastorum, caput sit nullis pastorum legibus subest alioquin quomodo dicta & sententiæ Synodorum de Papa consistent?

Asseris deinde, Papam videri speciatim reprehensum à Quinisexta Synodo; proferśq; XIII. eius Canonem de coniugio sacerdotum, & LV. de Sabbato, & videris perinde facere ac illi, qui iudices & testes constituunt aduersarios. At in huiusmodi rebus afferēda sunt, quæ apud vtrāq;

παρανόμως γεγονότας· Η πενθέκτη σύνοδος χωρὶς τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τοὺς κανόνας ἐκθεμένη ἀρχὴ καὶ ῥίζα τοῦ σχίσματος γέγονε, συναθροῦντος Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου ἀπαυθαδιάσασα γὰρ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα πολλῆς καινοτομίας ἐδείχθη διδάσκαλος· πῶς οὖν ὅλως συμφωνήσει ὁ ιϛ´ αὐτῆς κανὼν τῷ γ´ τῆς ἁγίας α´ συνόδου.

Απηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου, μήτε ἐπισκόπῳ, μήτε πρεσβυτέρῳ, μήτε διακόνῳ, μήτε ὅλως τινὶ τῶν ἐν κλήρῳ ἐξεῖναι συνείσακτον ἔχειν· πλὴν εἰ μὴ ἄρα μητέρα, ἢ ἀδελφὴν, ἢ θείαν, ἢ ἃ μόνα πρόσωπα πᾶσαν ὑποψίαν διαπέφευγε.

Τοῦτον τὸν κανόνα ἐξηγοῦνται οἱ γραικοὶ περὶ τῶν ἐν ἱερωσύνῃ ἀζύγων, καὶ προφασίζονται προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις· ὁ δὲ μέγας Βασίλειος τὸν ἀληθῆ νοῦν παραδίδωσι, Γρηγορίῳ πρεσβυτέρῳ γράφων.

Οὔτε πρῶτοι, οὔτε μόνοι ὦ Γρηγόριε, ἐνομοθετήσαμεν γυναῖκα ἀνδράσι μὴ συνοικεῖν, ἀλλ᾽ ἀνάγνωθι τὸν κανόνα τὸν ἐξενε-

χθέντα

partem ſint in confeſſo, non quæ ab altera parte cōtra ius fasq́; geſta ſunt. Quiniſexta Synodus, quam ſine Papa Græci celebrarunt impellente Iuſtiniano Rhinotmeto, ſchiſmatis fuit origo & radix: nam depoſita reuerentia aduerſus antiquitatem multæ nouitatis magiſtram ſe præbuit. Quomodo enim Canon eius XIII. concordabit cum tertio ſanctæ primæ Synodi.

Nicænæ 1. Synodi Canon III. Prohibet magna Synodus, ne omnino liceat Epiſcopo, aut Preſbytero, aut Diacono, ſiue cuicumque clerico introductam habere mulierem; niſi forte matrem, aut ſororem, aut amitam; vel eas tantum perſonas, quæ omnem fugiunt ſuſpicianem.

Hunc Canonem Græci exponunt de ijs clericis, qui viuunt in cælibatu, excuſando excuſationes in peccatis. At magnus Baſilius verum tradit ſenſum ſcribens Gregorio Preſbytero.

ταχθέντα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῇ συνόδῳ Νικαίας, ὃς φανερῶς ἀπαγορεύει συνεισάκτους μὴ εἶναι. Ἀγαμία δὲ ἐν τούτῳ ἔχει τὸ σεμνὸν, ἐν τῷ κεχωρίσθαι τῆς γυναικῶν διαγωγῆς· ὡς ἐὰν ἐπαγγελλόμενός τις τῷ ὀνόματι, ἔργῳ τὰ τῶν ταῖς γυναιξὶ συνοικούντων ποιῇ, δῆλός ἐστι τὸ μὲν τῆς παρθενίας σεμνὸν ἐν τῇ προσηγορείᾳ διώκων, τοῦ δὲ καθ' ἡδονὴν ἀπρεποῦς μὴ ἀφιστάμενος.

Ἐν τούτοις ὁ μέγας πατὴρ τὸ, συνεισάκτους μὴ εἶναι, ταυτὸν εἶναι βούλεται τῇ ἀγαμίᾳ· Καὶ ὅ φησιν ἡ ἁγία σύνοδος, ἐπισκόπῳ, πρεσβυτέρῳ, διακόνῳ· παραφράζει ὁ μέγας βασίλειος εἰς τὸ, ἀνδράσι μὴ συνοικεῖν· Καὶ τὸ, μήτε ὅλως τινὶ τῶν ἐν κλήρῳ, αὐτὸς ἑρμηνεύει φάσκων· ὡς ἐὰν ἐπαγγελλόμενός τις τῷ ὀνόματι, ἔργῳ ποιῇ τὰ τῶν συνοικούντων ταῖς γυναιξίν· Ὥστε τὸν νοῦν τοῦ κανόνος κατὰ τὸν μέγαν βασίλειον εἶναι τοῦτον.

Nec primi, nec ſoli nos ò Gregori, legem tulimus vetantem cohabitare fœminam viris; ſed legito Canonem editum à ſancti patribus noſtris in Nicæna Synodo; qui manifeſtè prohibet, ne mulieres introductæ ſint. Cælibatus autem hoc habet eximiũ, ſi quis abſtineat à mulierum contubernio. Quòd ſi quis profiteatur quidem nomine tenus cælibatum, ſed re ipſa peragat quod ij qui degunt cum fœminis; certè virginitatem ille quidem ſpecioſo titulo perſequitur, ſed à fœditate voluptatis ſe ſe nõ cõtinet.

In his magnus pater pro eodem accipit, non habere introductam, & ſeruari cælibatum. Et quod ait ſancta Synodus, Epiſcopo, Preſbytero, Diacono; paraphraſi vtens magnus Baſilius, viris, ait, non cohabitare, & verba illa; ſiue cuicumq; clerico; ipſe ſic interpretatur, ſi quis profiteatur quidem nomine tenus cælibatum, ſed re peragat quod ij, qui degunt cum fœ-

Ἀπηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου τοῖς ἱερωσύνην ἐπαγγελλομένοις συνοικεῖν γυναιξὶν, οἵτινες ἀγαμίαν τηρεῖν ὀφείλουσιν· Κατὰ δὲ τοὺς ἐξηγητὰς τῶν γραικῶν τὸν νοῦν εἶναι τοιοῦτον· Ἀπηγόρευσεν ἡ μεγάλη σύνοδος καθόλου τοῖς ἀγάμοις τῶν ἱερέων γυναιξὶ συνοικεῖν, ὀφείλουσι γὰρ φεύγειν τὴν λαθρογαμίαν.

Οὕτω διαφόρως ἐχουσῶν τῶν ἐξηγήσεων, ἀξιοπιστότερος δήπου ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ἁγιότητι καὶ ἀρχαιότητι καὶ σοφίᾳ διαπρέπων· Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μαρτυροῦντας αὐτῷ ἔχων τὸν παμφίλου Εὐσέβιον, καὶ τὸν ἅγιον ἐπιφάνιον· ὧν ὁ παμφίλου καὶ τῇ πρώτῃ παρῆν, καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκτεθέντος κανόνος ἐξηγεῖται ἐν τῷ πρώτῳ τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως, οὑτωσὶ λέγων.

Χρὴ, φησιν· ὁ λόγος, τὸν ἐπίσκοπον γεγονέναι μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα· πλέον ἀλλὰ τοῖς ἱερωμένοις, καὶ περὶ τὴν τοῦ θεοῦ θεραπείαν ἀσχολουμένοις ἀνέχειν λοιπὸν σφᾶς· αὐτοὺς προσήκει

minis. Ita vt sensus Canonis demente Basilij sit hic.

Prohibet magna Synodus omnibus omnino sacerdotij gradibus cohabitare fœminis, cum cælibatum seruare teneantur. At iuxta Græcorũ interpretes sẽsus hic est: prohibet omnino sãcta Synodus ne sacerdotes cælibes cahabitẽt fœminis; debẽt enim euitare furtiua cũ mulierib⁹ cõmercia.

Cum ergo diuersæ interpretationes sint, certè fide dignior est Basilius magnus, sanctitate, antiquitate, & scientia pollens. Præsertim cum attestantes habeat & Eusebium Pamphili, & S. Epiphanium. Porro Eusebius & primæ Synodo interfuit, & sensum expositi Canonis declarat libro 1. Demonstrationis Euangelicę, his verbis. Oportet, inquit scriptura, Episcopũ vnius fuisse vxoris virum. Ceterum & sacerdotio fungentibus, & circa Dei cultum occupatis conuenit, deinceps se à consuetudine con-

τῆς γαμικῆς ὁμιλίας.

Καὶ ὁ θεῖος δὲ Ἐπιφάνιος ἐν τῷ τέλει τοῦ γʹ βιβλίου κατὰ αἱρέσεων.

Στεφάνη δέ, φησι, τούτων ἁπάντων ἡ μήτηρ καὶ συντέλεια, ἡ ἁγία Ἱερωσύνη, ἐκ μὲν παρθένων τὸ πλεῖστον ὁρμωμένη· εἰ δὲ οὐκ ἐκ παρθένων, ἐκ μοναζόντων· Εἰ δὲ μὴ εἶεν ἱκανοὶ εἰς ὑπηρεσίαν ἀπὸ μοναζόντων, ἐξ ἐγκρατευομένων τῶν ἰδίων γυναικῶν, ἢ χηρευσάντων ἀπὸ μονογαμίας. Καὶ ἐν τῷ κατὰ αἱρέσεων βʹ βιβλίῳ, ἐν τῷ κατὰ καθαρῶν.

Τῷ ὄντι, φησὶν, οὐ δέχεται τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ κήρυγμα μετὰ τὴν τοῦ χριστοῦ ἐνδημίαν τοὺς ἀπὸ πρώτου γάμου τελευτησάσης τῆς αὐτῶν γυναικὸς δευτέρῳ γάμῳ συναφθέντας, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς τιμῆς τῆς ἱερωσύνης· Καὶ ταῦτα ἀσφαλῶς ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἐκκλησία μετὰ ἀκριβείας παραφυλάττεται· ἀλλὰ καὶ τὸν ἔτι βιοῦντα καὶ τεκνογονοῦντα, μιᾶς γυναικὸς ὄντα ἄνδρα οὐ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ μιᾶς ἐγκρατευσάμενον, ἢ χηρεύσαντα

iugij abſtinere.

Et S. Epiphanius ad finem libri tertij contra hæreſes.

Corona, inquit, horum omnium & mater parenſq́; , ſacrum ſacerdotium; quod in virginibus quidem vt plurimum collocatur; quòd ſi non in virginibus, collocatur in monachis. Quod ſi ex monachis idonei non ſint ad miniſterium, aſſumuntur continentes à proprijs vxoribus, aut vidui poſt monogamiam.

Et lib. 2. contra hæreſes, hæreſi Catharorum.

Reuera, inquit, ſacra Dei prædicatio non admittit poſt Chriſti aduentum eos qui à primo matrimonio defuncta vxore tranſeunt ad ſecunda vota, propter excellentiam ſacerdotalis honoris. Et hoc ſancta Dei Eccleſia cautiſſimè ſeruat & exactiſſimè. Quin & dantem adhuc operam liberis, vnius vxoris virum non admittit; ſed eum, qui ſe ab vna continuit, aut

διάκονόν τε καὶ πρεσβύτερον, καὶ ἐπίσκοπον καὶ ὑποδιάκονον, μάλιστα ὅπου ἀκριβεῖς οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες· ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς μοι, ἔν τισι τόποις ἔτι τεκνογονεῖν πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους· τοῦτο οὐ παρὰ τὸν κανόνα, ἀλλὰ παρὰ τὴν αὐτῶν κατὰ καιρὸν ῥαθυμήσασαν διάνοιαν, καὶ τοῦ πλήθους ἕνεκεν μὴ εὑρισκομένης ὑπηρεσίας· ὃ πρεπωδέστερον γὰρ ἀεὶ ἡ ἐκκλησία ὁρῶσα, ἁγίῳ πνεύματι εὖ διαταχθεῖσα, ἔγνω ἀπερισπάστους τῷ θεῷ τὰς λατρείας ἐπιτελεῖσθαι σπουδάζειν, καὶ τὰ πνευματικὰ τῶν χρειῶν μετὰ πάσης ἀγνοτάτης συνειδήσεως τελεῖσθαι.

Οὕτως ἐξηγουμένων τῶν ἁγίων πατέρων Βασιλείου καὶ Ἐπιφανίου, καὶ προσμαρτυροῦντος Εὐσεβίου, ὃς καὶ τῇ πρώτῃ συνόδῳ παρῆν, πῶς ἡ πενθέκτη σύνοδος ἐν τῷ ιγ´ ἑαυτῆς κανόνι τοὺς γάμους τῶν Ιερέων λέγουσα ἀποστολικὴν

viduus mansit, Diaconum suscipit & Presbyterum, & Episcopum, & subdiaconum, præsertim vbi Ecclesiastici Canones in suo robore vigent. At profectò dices, in quibusdam locis adhuc liberis operam dare Presbyteros, & diaconos, & subdiaconos. Verum hoc non à Canone, sed ex inertia mentis humanæ, quæ subrepit aliquando, prouenit; & multitudinis causa, cum facile ministri non suppetant: semper enim, quod decentius est Ecclesia spectans, sancto spiritu bene disposita, statuit offerendum esse Deo studiosum cultum sepositis distrahentibus curis, & spiritales functiones cum castissima conscientia obeundas.

Ita interpretantibus, Sanctis Patribus, Basilio & Epiphanio, & attestante Eusebio, qui primæ Synodo interfuit: Quomodo Quinisexta in suo XIII. Canone, dum vocat sacerdotum matrimonia exactum

ἀκρίβειαν καὶ τάξιν, οὐκ ἀντιλέγει τοῖς ἱεροῖς διδασκάλοις; Αντιλέγουσα δὲ πῶς ἐπιτιμᾷ τῷ πάπᾳ, τὴν ὄντως ἀποστολικὴν τηροῦντι ἀκρίβειαν.

Ποίας ὡσαύτως περιπετείας γέμει ὁ νέ περὶ τοῦ σαββάτου κανών; Ερωτηθεὶς ποτε ὁ θεῖος Αμβρόσιος ὑπὸ τοῦ μακαρίου Αυγουστίνου ἔτι ἐν κατηχουμένοις τελοῦντος, εἰ χρὴ νηστεύειν τῷ σαββάτῳ, ἀπεκρίνατο· Εν μεδιολάνῳ διάγων οὐ νηστεύω· ὅτε καταλαμβάνω τὴν Ρώμην, νηστεύω· Ταῦτα φησὶν ὁ μακάριος Αυγουστῖνος ἐν τῇ πς' αὐτοῦ ἐπιστολῇ, κάλλιστα περὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου φιλοσοφῶν· Τὴν γὰρ ἐν τῷ τάφῳ, φησὶ, τοῦ χριστοῦ ἀνάπαυσιν τῷ σαββάτῳ οἱ μὲν τῆς ἑῴας δεῖν ᾠήθησαν τῇ ἐπισιτήσει σημαίνεσθαι, οἱ δὲ τῆς Ρώμης τῇ νηστείᾳ· Καὶ οὐδαμοῦ φησιν ἀποστολικῆς τοῦτο γραφῆς διάταγμα, ὅπερ οἱ τῆς πενθέκτης συνόδου ὀνειροπολοῦσιν· Αλλ' οὐδὲ Αμβρόσιος εἴπερ ᾔδει κανόνα περὶ τούτου εἶναι ἀποστολικὸν, εἶπεν ἂν τῷ Αυγουστίνῳ, τοῖς τόποις

Apoſtolicæ ordinationis ritum, ſacris Doctoribus non contradicit? contradicendo autem quomodo reprehendit Papam, qui verè Apoſtolicum obſeruat morem?

LV. etiam de Sabbato Canon quãta temeritate ſcatet? Interrogatus olim S. Ambroſius à B. Auguſtino adhucca thecumeno, an eſſet Sabbato ieiunandum, reſpondit: Quando Mediolani ſum, non ieiuno Sabbato: quãdo Romæ ſum, ieiuno Sabbato. Hæc S. Auguſtinus Epiſtola LXXXVIII. vbi de hac re pulcherrimè philoſophatur. Nam ad ſignificandam, inquit, Chriſti in ſepulchro requiem, putarunt Orientales relaxandum eſſe ieiunium, Romani vero ieiunandum. Porro in Apoſtolicis, inquit, litteris de hoc nullum præceptum reperiri: at Quiniſexta Synodus hoc ſomniauit. Ambroſius etiam ſi extare hac de re Canonem ſciſſet Apoſtolicum, non dixiſſet Auguſti-

συμμεταβάλλειν καὶ τὴν συνήθειαν· οἱ γὰρ ὄντως ἀποστολικοὶ κανόνες πανταχοῦ κρατοῦσιν.

Καὶ ἐν τῇ ρις' ἐπιστολῇ τρία φησὶν εἶναι ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν χριστιανῶν. Πρῶτα μὲν, ὅσα ἐγγράφως ἔχομεν ἐν ταῖς κανονικαῖς βίβλοις. Δεύτερα, ὅσα οὐ διὰ γραφῆς, ἀλλὰ διὰ παραδόσεως ἔχομεν, καὶ παρὰ πᾶσι κοινῇ φυλάττονται· οἷον τὸ ἑορτάζεσθαι τὴν χριστοῦ ἀνάστασιν, τὸ πάθος, καὶ τὰ ὅμοια. Τρίτα δὲ τὰ κατὰ τόπους διάφορα, οἷον, φησὶν, ἡ τοῦ σαββάτου νηστεία· οἱ μὲν γὰρ νηστεύουσιν, οἱ δὲ οὐ νηστεύουσιν, καὶ τὰ παραπλήσια· ταῦτα τὰ τρίτα φησὶν ἐλευθέρας εἶναι παραφυλακῆς, ἵν' ἐκεῖνος ἄριστα πολιτεύηται, ὃς ἂν φησιν ἐν τούτοις φυλάσσῃ τὸ ἔθος τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἂν γένηται· Εἶτα πάλιν φέρει τὸ ῥητὸν τοῦ Αμβροσίου, καὶ τοιοῦτον ἐκείνου παράγγελμα.

Εἰς ἣν ἂν ἀφίκοιο ἐκκλησίαν, ἐκείνης

no,pro locorum varietate varios mores esse seruandos;nam Canones Apostolorum vbiq; ligant.

Et Epistola CXVIII. Tria esse, inquit, in noui popoli societate. Prima, quæ in scripturis habentur Canonicis. Secunda, quæ non scripta, sed tradita cūstodimus, & toto terrarū orbe obseruantur; sicuti Passio est & Resurrectio Christi, & similia, quæ solemniter celebrantur. Tertij generis, quæ per loca terrarum regionesq; variantur sicuti est, quòd alij ieiunent Sabbato, alij vero non; & alia huiusmodi. Totum hoc, inquit, genus rerum liberas habet obseruationes, nec disciplina est vlla in his melior, quàm vt eo modo vir prudens agat, quo agere viderit Ecclesiam, ad quācumcumq; forte deuenerit. Deinde rursus affert Ambrosij dictum, eiusq; præceptum.

Ad quamcumq; forte Ecclesiam

veneris, eius morem ferua, si cuiquã non vis esse scandalo, nec quemquam tibi, ego, vero, inquit Augustinus, de hac sententia etiam atq; etiam cogitans ita habeo, tanquam eam cœlesti oraculo susceperim.

Et Epist. XIX. Vtrum, inquit, si quisquam sanctus Orientalis Romã venerit, & Sabbato ieiunauerit, excepto, illo die Paschalis Vigiliæ, culpandus sit? si affirmes, non solum Rom. Ecclesiam, sed etiam multas ei vicinas & remotiores damnabis.

Petrus quoque Alexandrinus Episcopus & Martyr ieiunium Quartæ & sextæ feriæ, non legem Apostolici Canonis, sed traditionis esse inquit rationi congruentis. Cum tamẽ apud Græcos de hoc extet Canon Apostocus LXIX. Quale illud etiã est apud Basilium magnum in libro de spiritu sancto capite, de Dogmatis non scriptis: Trina inquam in baptismate immersio; licet Orientales hac de re

κανόνα ἠγνόει ὁ μέγας Βασίλειος, ὅπερ ἀπι-
θανώτατον· ἢ δῆλον ὅτι οὐ πάντες ἀποστολικοὶ
κανόνες οἱ περιφερόμενοι ἐπ' ὀνόματι τῶν ἀπο-
στόλων, ἀλλὰ νόθοι ὄντες οὐκ ὀλίγοι τοῖς γνησίοις
λάθρα συνηριθμήθησαν. Ὁ δὲ ἅγιος Ἱερώ-
νυμος ἐν τῇ πρὸς Λουκίνιον ἐπιστολῇ· ζη-
τεῖς, φησι, περὶ τοῦ σαββάτου εἰ νηστευτέον·
περὶ τούτου καὶ Ἱππόλυτος γέγραφεν· ἐγὼ δέ
σοι λέγω, τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις, μά-
λιστα δὲ τὰς μὴ λυμαινομένας τῇ πίστει, οὕτω
δεῖν παρατηρεῖσθαι, ὡς παραδέδονται ὑπὸ
τῶν ἀρχαιοτέρων· μηδὲ τὴν ἑτέρων συνή-
θειαν ἀνατρέπεσθαι τῇ ἑτέρων ἐναντίᾳ συνη-
θείᾳ. Μαρτυρεῖ καὶ Κασσιανὸς ἐν τῷ συγγραμ-
ματίῳ περὶ τῆς κανονικῆς διατάξεως τῶν
μεθ' ἡμέραν εὐχῶν καὶ ψαλμῳδιῶν, περὶ τοῦ
σαββάτου, ὡς διὰ τὴν τῶν ἀποστόλων ἀγ-
ρυπνίαν τῇ ἑσπέρᾳ τῆς παρασκευῆς ἐν τῷ και-
ρῷ τοῦ σωτηρίου πάθους, ἐπιφώσκοντος τοῦ
σαββάτου, ἐκράτησε παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς
συνήθεια διανυκτερεύειν τότε, καὶ μετὰ τοὺς
καμάτους τῆς παννυχίδος ἀνιέναι τὴν νηστείαν

σαββάτῳ

Quinquagesimũ habeant Cononem Apostol. Aut ergo Basilius magnus ignorabat Canonẽ, quod nullo modo credibile est; vel cõstat, non omnes qui Apostol. nomine circumferũtur, esse Canones Apostolicos, sed irrepsisse multos, & germanis furtim esse annumeratos. Et S. Hieronymus in epistola ad Lucinium: De Sabbato, inquit, quæris vtrũ ieiunendũ sit. Scripsit quidem & Hippolytus, & diuersi scriptores; sed ego illud admoneo, Traditiones Ecclesiasticas, præsertim quæ fidei non officiunt, ita obseruandas, vt à maioribus traditæ sunt; nec aliorũ consuetudinẽ aliorũ cõtrario more subuerti. Testatur etiã Cassianus, qui de institutis monachorũ scripsit, libro tertio de Canonico diurnarũ orationũ & psalmorũ modo, Apostolos tota nocte mansisse peruigiles illucescente Sabbato, passionis tempore; ac proinde per totũ Orientem fuisse in more positũ, vt illi nocti, in-

σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ· οὐ γὰρ δή φησιν λύεται ἡ νηστεία κατὰ Ἰουδαϊσμόν· πῶς γάρ; ἀλλὰ πρὸς ἄνεσιν καὶ κουφισμὸν πεπονηκότος τοῦ σώματος, πέντε καθ᾽ ἑκάστην ἑβδομάδα δι᾽ ὅλου τοῦ ἔτους ἡμέραις νηστείᾳ κατατρυχομένου, καὶ δυεῖν ἡμέραιν ἀναψυχὴν ἀναγκαίως ἐπιζητοῦντος. Καὶ οὐδαμοῦ μέμνηται κανόνος ἀποστολικοῦ διαγορεύοντος περὶ τοῦ σαββάτου· Ὥστε δυοῖν θάτερον εἰπεῖν ἀναγκαῖον, ἢ τοσούτους καὶ τηλικούτους ἄνδρας πεπλανῆσθαι ὑπ᾽ ἀμαθίας, καὶ ταῦτα ἀρχαιοτέρους ὄντας, καὶ διὰ τοῦτο τὰ τῆς ἀρχαιότητος μᾶλλον εἰδότας· ἢ τοὺς τῆς πενθέκτης συνόδου ἐκδεδωκότας τὸν κανόνα περὶ τοῦ σαββάτου, καὶ τοὺς λοιποὺς κανόνας, ἐν οἷς τετολμήκασι τὴν ῥωμαϊκὴν κανονίσαι ἐκκλησίαν, οὐδὲν ἄλλο πεπραχέναι ἢ νεωτερισμοὺς καὶ σχισμάτων προοίμια· τοιούτοις δὲ κανόσι λέγειν ἐπιτιμᾶσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι τὸν πάπαν, τί ἄλλο, ἢ τὰ δοκοῦντα λέγειν, καὶ τὸ κατὰ τοῦ πάπα μῖσος ἐρεύγεσθαι, ὥστε εἴπερ τὸ ἐστὶ θείῳ δικαίῳ φύλακα τὸν πάπαν, καὶ ἰατρὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὀφθαλμὸν

quit, deputaretur vigiliarũ solẽnitas, & post vigiliarũ laborẽ absolutio ieiunij fieret Sabbato & Dominica. Nõ enim inquit, absolutio ista ieiunij reputãda est ad cõmunionem festiuitatis iudaïcæ, sed ad refectionẽ & leuamentũ corporis; quòd per totas anni septimanas iugiter quinis dieb⁹ ieiunãs, nisi duobus saltẽ interpositis refocillatum fuerit, facile deficit. Neq; vsquã Canonis Apostolici meminit de Sabbato. Quare duorũ alterũ dicamus necesse est; Vel tales tãtosq; viros laborasse ignorãtia, cũ tamẽ antiquiores fuerint, & proinde antiquitatis magis periti; vel Quinisextã Synodũ, quæ de Sabbato Canonẽ edidit, & ceteros Canones, per quos ausa est Ecclesiæ Romanę ponere leges nil aliud egisse, quã nouis rebus studuisse, & exordio schismatis. Per tales vero Canones reprehensũ velle Papã, & huiusmodi Canonibus esse illũ subiectũ; est sibi assentari, & virus odij cõtra Papã,

τοῦ ὅλου σώματος, μεταφορικῶς λεγόμενον ταυτόν ἐστι τὸ εἶναι κυβερνήτην καὶ ποιμένα, καὶ ὁ ποιμὴν οὐ ποιμένεται, ἄρα καὶ ὁ κριτὴς οὐ κρίνεται· καὶ εἴπερ οὐ τύραννος ὁ κριτὴς διὰ τὸ μὴ κρίνεσθαι, παραλόγως τυράννῳ εἰκάζεις τὸν πάπαν, ὃς θεόθεν ἔχων τὸ κρίνειν, ἐκεῖθεν ἔχει καὶ τὸ μὴ κρίνεσθαι.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ὅτι δὲ καὶ μείζονος τάξεως ἢ κατ' ἐπίσκοπον οὐκ ἔστι τὸ κατ' αὐτόν, δῆλον μὲν καὶ ἐξ ὧν εἴρηται· πῶς γὰρ παρὰ τῶν ἔλαττον ἐχόντων εὐθύνετο ἄν; καὶ ἐπίσκοπον δὲ Ῥώμης αὐτὸν οἱ πατέρες καλοῦσιν, καὶ παρ' ἐπισκόπων χειροτονεῖται· ὁ δὲ μακάριος Διονύσιος ἐπὶ τῶν ἀποστόλων γεγονώς, εἰς λειτουργοὺς καὶ ἱερέας καὶ ἐπισκόπους τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν διαιρῶν φαίνεται, καὶ μείζονα τὸ τοῦ ἐπισκόπου ἀξίας οὐδ' ἔστιν ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων ἐπινοεῖν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Τοῦτο σκιαμαχεῖν ἐστιν ὦ βέλτιστε· τίς γὰρ εἶπέποτε τῶν ἀπάντων, τὸν πάπαν

euomere. Itaq; si Papā iure diuino esse custodē, & medicū Ecclesiæ, totiusq; corporis oculū, idē est metaphoricè, quod esse gubernatorē & pastorē; & pastor non pascitur; ergo neq; iudex iudicatur. Et si iudex non ideo tyrannus, quia non iudicatur, temere Papam tyranno assimilas, qui iudex à Deo constitutus, à Deo quoque habet vt non iudicetur.

NILVS. CAP. XIV.

QVod verò Papa maioris nō sit ordinis, quā Episcopalis, cōstat ex dictis; quomodo enim corrigeretur ab inferioribus? & patres illū Romæ Episcopū vocant, & ab Episcopis cōsecratur. B. quoq; Dionysius, qui fuit tempore Apostolorum diuisit Hierarchiam Ecclesiasticam in ministros sacerdotes, & Episcopos; nec licet ex verbis eius dignitatē Episcopali majorem excogitare. CONFVTATIO.

Hoc ad vmbrā pugnare est. Quis enim dixit vnquam, Papam maioris

μείζονος ἐστὶ τάξεως ἱερατικῆς ἢ κατ' ἐπίσκοπον; κατὰ σὲ δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως μείζονός ἐστιν ἢ κατ' ἐπίσκοπον τάξεως; εἰ γοῦν ἐπίσκοπος ὢν ἔχει τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱεράρχας, τίνι λόγῳ τὸν πάπαν ὄντα ἐπίσκοπον ἀφαιρῇ τὸ πρεσβεῖον ἐκεῖνο, ὅπερ αὐτῷ προσμαρτυροῦσιν αἱ σύνοδοι; Ἐπὶ τῆς τρίτης συνόδου Κελεστῖνος ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης ἀντιοχείας· Καθεῖλε Κύριλλον ὁ Ἰωάννης· Ἠγανάκτει Κύριλλος, ὅτι μείζονος ὢν θρόνου καθῃρέθη· γράφει ἡ σύνοδος παρακαλοῦσα τὸν πάπαν ἀγανακτῆσαι κατὰ Ἰωάννου, ἵνα μὴ φασιν οἴχοιτο τὰ τῆς ἐκκλησίας εἰς παντελῆ σύγχυσιν· περὶ ὧν ἁπάντων ἀνωτέρω εἰρήκαμεν· τίνα γοῦν τρόπον ἐπίσκοπος ἐπισκόπῳ παρ' ἐπισκόπῳ ἐδικάζετο; ἢ τάχα Κύριλλος ἠγνόει τὴν τάξιν τῶν ἐπισκόπων, ἢ πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος; οὐκ ἄρα πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ἀνάγκη τὸν πρωτοκάθεδρον εἶναι μείζονος ἱερατικῆς τάξεως, ἀλλὰ μείζονος θρόνου καὶ

esse ordinis quã Episcopalis? An vero per te Constantinop. maioris est ordinis, quã Episcopalis? si ergo ille, cum sit Episcopus, habet tamẽ sub se Hierarchas; qua ratione Papæ, cũ sit Episcopus, primatũ illũ negas, cui⁹ illi testes sunt sacræ Synodi? Cũ tertia Synodus ageretur, Romanus Episcopus erat Cælestinus; Cyrillus Alexandrinus, Ioannes Antiochenus. Deposuit Ioannes Cyrillũ, ægre ferebat Cyrillus, quod cũ dignioris esset sedis, fuisset à Ioãne depositus. Scribit Synodus regans Papã, vt in Ioannẽ animaduerteret, ne Ecclesię res abirẽt in extremã cõfusionẽ. De quibus omnibus supra dictũ est. Quomodo igitur Episcopus cũ Episcopo apud Episcopũ iudicio certabat? An forte Cyrillus, & vniuersa sancta Synodus ignorabat ordinẽ Episcop. Nõ ergo requiritur ad plenitudinẽ Ecclesiasticæ Hierarchiæ, vt prima sedes sit maioris ordinis sacerdotalis, sed dignitatis & auctoritatis

ἐξουσίας· τοῦτο βούλεται τοῖς πατράσι τῆς ϛ´ συνόδου τὸ, ἀρχιερατικώτατος πρόεδρος. Καὶ τὸ τοῦ βασιλέως πωγωνάτου, οἰκουμενικῷ ἀρχιποίμενι, καὶ ἄλλα μυρία· Διὰ τοῦτο καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὑπὸ τῶν ἁγίων καλεῖται πατέρων, καὶ χειροτονεῖται παρὰ ἐπισκόπων. Καὶ ὁ μακάριος Διονύσιος περὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας ποιεῖσθαι τὸν λόγον ἐπαγγειλάμενος, οὐδὲν παραλέλοιπεν· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ὁ πάπας ἢ εὐθύνεται, ὅπερ σὺ ὡς ἀποδειχθὲν λαμβάνεις· ἢ τῆς ἐξουσίας ἐστέρηται, ἣν πᾶσαι αἱ σύνοδοι ἐν αὐτῷ καθομολογοῦσι, κεφαλὴν λέγουσαι καὶ ὀφθαλμὸν, καὶ οἰκουμενικὸν πάσης ἐκκλησίας ἐπίσκοπον.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΠΩς δέ φασι κανόνων ϛ´ συνόδου μεμνῆσθαι δίκαιον, τῆς ϛ´ μηδαμῶς κανόνας ἐκδούσης, ὅτι ἡ σύνοδος ἡ ἐκδοῦσα τοὺς κανόνας παρὰ πόδας τῆς ϛ´

maioris. Hoc ſibi vult apud Patres ſextæ Synodi titulus ille, Pontificaliſſimus Antiſtes; & voces illæ Cōſtantini Imp. Pogonati, œcumenico paſtorum Principi, & ſexcenta alia. Propter hoc etiā à ſanctis Patribus vocatur Epiſcopus Romæ & conſecratur ab Epiſcopis, & B. Dionyſius de cunctis Hierarchiæ Eccleſiaſticę partibus ſermonem pollicitus, nihil prætermiſit: nō ideo tamen Papa, aut correctioni Epiſcop. ſubiacet, quod tu quaſi demonſtratum accipis; aut illi neganda auctoritas, quam omnes Synodi affirmant, caput illum vocantes, & oculum. & œcumenicum omnium Eccleſiarum Epiſcopum.

Act. 16. in proſph. in litter. ad Syn.

NILVS. CAP. XV.

AT quomodo, inquiunt, fas ſit, ſextæ Synodi Canonum meminiſſe, cum ſexta nequaquam ediderit Canones? Quoniam Synodus, quæ ędidit Canones, quæ poſt ſextam

συγκροτηθεῖσα, οἰκουμενική ἐστι καὶ αὕτη, τὸ ὑστέρημα τῆς ε΄ καὶ ϛ΄ ἀναπληροῦσα· Ὅτι δὲ οἰκουμενική, δῆλον καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας, Βασίλειον ἔχουσα Γορτύνης ἐπίσκοπον πάσης τῆς κατὰ τὴν Ῥώμην ἐκκλησίας συνόδου τὸν τόπον ἐπέχοντα· δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτὴ περὶ ἑαυτῆς συνεχῶς φθέγγεται, οἰκουμενικὴν ἑαυτὴν ὀνομάζουσα.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Ἵνα κατασκευάσῃς τὸν πάπαν ὀρθῶς ἐπιτιμώμενον, ὡς ὁμοταγῆ καὶ ἰσότιμον τοῖς ἄλλοις ἐπισκόποις, καὶ πᾶσι νόμοις ὑποκείμενον, οἷς καὶ τὸ τῶν ἐπισκόπων γένος, λέγεις τὴν καλουμένην πενθέκτην εἶναι καὶ γνησίαν καὶ οἰκουμενικήν· καὶ ὅτι μὲν γνησία σύνοδος, ὑποτίθου ὡς βέβαιον· ὅτι δὲ οἰκουμενική, κατασκευάζεις ἐκ τοῦ τὴν σύνοδον ἐκείνην ἐσχηκέναι Βασίλειον τὸν Κρήτης τοποτηρητὴν πάσης τῆς κατὰ Ῥώμην συνόδου· καὶ ὅτι αὐτὴ ἑαυτὴν καλεῖ οἰκουμενικήν. Τοιαύτης

è vestigio celebrata est, œcumenica & ipsa est, supplens Quintæ & sextæ defectum. Quod vero sit œcumenica, patet & ex ipsa historia; fuit enim in ea Basilius Gortynæ Episcopus vniuersæ Romanæ Synodi locum tenens, patet præterea ex eo quod se ipsam assiduò, dum de se loquitur, œcumenicam appellat.

CONFVTATIO.

Vt probares, Papā rectè reprehendi, quippe qui vnus è numero Episcoporū sit; & cunctis legibus subiaceat, quibus & ceteri Episcopi: asseris illam quæ Synodus Quinisexta vocatur, esse legitimā & œcumenicam, & quod illa quidem sit legitima Synodus, vt certū supposuisti; quòd vero sit œcumenica, probas, eo quòd fuerit in ea Basilius Cretēsis vniuersæ Romanæ Synodi locum tenens; & quia ipsa se ipsā vocat œcumenicam. Talis ergo

δὲ ὅσης ἔῤῥωνται καὶ οἱ παρ' αὐτῆς ἐκτεθέντες κανόνες κατὰ τοῦ πάπα· ἀλλ' οὐδυσχερὲς ἀποδεῖξαι, ὅτι μήτε γνησία, μήτε οἰκουμενική.

Ενεκλήθη Διόσκορος αὐτοὺς συνεδρευσάσης τῆς τετάρτης συνόδου προςτάξει τοῦ πάπα Λέοντος ὑπὸ τῶν αὐτοῦ τοποτηρητῶν, ὅτι πρόσωπον ἥρπασε τοῦ κρίνειν, ὅπερ οὐκ ἐκέκτητο. Καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὅπερ οὐδέ ποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γενέσθαι· Καὶ πρὸς τοῦτο οὐδὲν ἐτόλμησεν ἀντειπεῖν Διόσκορος, ἀλλ' ἠναγκάσθη παρὰ τῆς συγκλήτου καθεσθῆναι ὡς ὑπεύθυνος ἐν μέσῳ.

Κατὰ τὴν ϛ' τῆς ἑβδόμης συνόδου πρᾶξιν. πῶς, φησι, μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ ἡ τῶν εἰκονομάχων σύνοδος, ἥτις οὐκ ἔσχε συνεργὸν τὸν τηνικαῦτα τῶν Ῥωμαίων πάπαν, ἢ τοὺς περὶ αὐτὸν ἱερεῖς, οὔτε διὰ τοποτηρητῶν αὐτοῦ, οὔτε δι' ἐγκυκλίου ἐπιστολῆς, καθὼς νόμος ἐστὶ ταῖς συνόδοις. Κατωτέρω δὲ καὶ αὐτὸς ἀποδέχῃ τὸν πολυθρύλλητον ἐκεῖνον κανόνα, οὗ μέμνηνται αἱ ἱστορίαι.

cum ſit, eius quoq; Canones contra Papam editi validi ſunt. At qui difficile non eſt demonſtrare, illam nec legitimam, nec œcumenicam eſſe.

Accuſatus fuit Dioſcorus initio cõgregationis quartæ Synodi, mandato Leonis Papæ ab eius legatis, quòd perſonã iudicis arripuiſſet, quã non habebat; & Synodũ celebrare auſus eſſet abſque auctoritate ſedis Apoſtolicæ; quod nunquam factum eſt nec fieri licet. Ad hoc Dioſcorus non eſt auſus reſpondere, ſed coactus fuit per ſenatores ſedere in loco reorum.

Act. 6. ſeptimæ Synodi hæc habentur. Quomodo magna & generalis Iconomachorum Synodus, quæ non habuit cooperantem illius temporis Papam, vel ſacerdotes eius, neque per legatos, nec per encyclicam epiſt. vt poſtulat lex Cõciliorum? Tu quoque infra recipis celebrem illum Canonem, cuius & hiſtoriæ meminerunt.

Non licet abſq; Papa de rebus Eccle-

Οὐκ ἔστι κανονίζεσθαι τὰ ἐκκλησιαστικὰ χωρὶς τοῦ πάπα· Εἰ γοῦν ταῦτα ἀληθῆ καὶ ἀναντίρρητα, καὶ ὁ Γορτύνης Βασίλειος ἐν τῇ πενθέκτῃ οὐδεμίαν προσήνεγκεν ἐπιστολὴν μαρτυροῦσαν αὐτῷ τὴν τοποτηρησίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς συνόδου· πῶς ἡ δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν ἐπισκόπων γινομένη συνάθροισις, καὶ κανονίσαι τολμήσασα τὸν κανόνα τῶν ἐκκλησιαστικῶν, σύνοδος ἂν εἴη, καὶ ταῦτα οἰκουμενική; πῶς δ' ἂν εἴη πιθανὸν τὸ, παρόντος τοποτηρητοῦ τῆς Ῥώμης ἐκδοθῆναι κανόνας κατὰ τῆς Ῥώμης, Καὶ εἰ τοσαύτην ἐπεδείξατο ἀγανάκτησιν οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα κινουμένης τῆς τάξεως τῶν ἀνατολικῶν πατριαρχῶν ἐν τῇ τετάρτῃ συνόδῳ, πῶς ἤνεγκαν οὕτω λαμπρῶς ὑβρίζεσθαι τὸν Πέτρου θρόνον ἐν τῇ πενθέκτῃ, καὶ πῶς, εἴγε παρῆν ἐν τῇ πενθέκτῃ ὁ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ πάπα, οὐκ ἐδίδαξε τοὺς ἀνατολικοὺς ἐπισκόπους, ἔνθα τὸν, ιγ' αὐτῶν κανόνα γράφοντες ἔλεγον· τοὺς ἐν Καρθαγένῃ συνελθόντας πρόνοιαν θεμένους τῆς ἐν βίῳ σεμνότητος τῶν

ſiaſticis ferre regulas. Hæc ſi vera ſunt & explorata; & Baſilius Cretenſis in quiniſexta nullã protulit epiſt. legationis ſuæ teſtẽ; quo pacto facta Epiſcoporũ congregatio citra ſedis Apoſtolicæ auctoritatẽ, & auſa regulis ſuis ſubijcere Eccleſiaſticarũ rerũ Regulã, Synodus fuerit idque œcumenica? Quis verò credat, editos fuiſſe Canones cõtra Papã præſente legato Papæ? Et ſi in quarta Synodo, cũ ordo Patriarcharũ Oriẽtalium mutaretur, adeo moleſtè tulerunt hoc legati Papæ, vt conſtantiſſimè reclamarẽt; quomodo paſſi eſſent in quiniſexta, manifeſtiſſimis onerari cõtumelijs Petri ſedem?

Cur etiã, ſi quis Papæ legatus aderat in quiniſexta, non docuit Orientales, quãdo ſuũ XIII. ſcribebãt Canonẽ, de Patribus Carthaginẽſibus; Quod ij de cõtinentia & caſtitate clericorum tractãtes cũ dixiſſent, Subdiaconos, Diaconos, & Presbyteros continere ſe ab vxoribus ſecundum propria ſtatuta, & Orientales per illud (ſecundũ pro-

λειτουργῶν φάναι, ὥστε τοὺς ὑποδιακόνους καὶ διακόνους καὶ πρεσβυτέρους ἐκ τῶν συμβίων ἐγκρατεύεσθαι κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους. Καὶ τό, κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους, ἐξηγοῦντο οἱ ἀνατολικοί, κατὰ καιροὺς ἰδίους· ὡς ἂν εἰ ἔλεγον οἱ ἐν Καρθαγένῃ, χρῆναι τοὺς τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντας ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἁγίων μεταχειρήσεως ἐγκρατεῖς εἶναι, ἔξω δὲ τοῦ τοιούτου καιροῦ μὴ ἀποστερεῖσθαι τῆς πρὸς νόμιμον γυναῖκα συναφείας· πῶς οὐκ ἐδίδαξε φημὶ, τὰ δίκαια τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας φάσκων, ὅτι οὐ συμφωνεῖ ἡ ἐξήγησις αὐτῶν τοῖς ἐν Καρθαγένῃ παρ᾽ ἄσιν· οἵ τινες ἐγκρατεύεσθαι τοὺς ἱερωμένους κελεύουσι κατὰ τοὺς οἰκείους ὅρους ἢ θεσμούς· ἄλλοι δὲ γράφουσιν, κατὰ τοὺς ἀρχαίους θεσμούς, δηλαδὴ ἀειδήποτε· Καὶ δῆλον τοῦτο ἐξ ὧν φασιν οἱ τῆς δευτέρας ἐν Καρθαγένῃ συνόδου πατέρες ἐν τῷ β´ κεφαλαίῳ· Αυρήλιος ἐπίσκοπος εἶπεν· Εν τῇ προλαβούσῃ συνόδῳ περὶ τῆς ἐν ἐγκρατείᾳ σωφροσύνῃ σεμνοπρεπείας λέλεκται, ὅτι οἱ τρεῖς οὗτοι ἀπογραφῇ τινι δι᾽ ἀφιερώσεως συνδέδενται

τῇ

pria ſtatuta) intelligerent, ſecundum ſtata tempora; quaſi Carthaginenſes Patres dixerint, oportere inſeruientes altari continere ſe ab vxoribus, quando ſacra tractaturi ſunt; extra vero id tempus nequaquam illis denegandum commercium cum vxoribus. Cur, inquam, legatus Papæ non docuit, quæ dicenda erant pro Eccleſia Romana; Quòd iſta verborum interpretatio non congruit cum ſenſu Carthaginenſium; qui abſtinere iubent clericos ſacri ordinis ſecundum propria ſtatuta, vel priora ſtatuta, hoc eſt perpetuo? Hoc enim manifeſtè patet ex verbis II. Carthag. Syn. c. II.

Aurelius Epiſcopus dixit: Cum in præterito Concilio de continentiæ & caſtitatis moderamine tractaretus, gradus iſti tres conſcriptione quadam caſtitati per conſecrationes annexi ſunt; Epiſcopos inquam, Preſbyteros, & Diaconos, ita

τῇ σωφροσύνῃ, ἐπισκόπων φημὶ, πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων· οὕτως ἤρεσεν, καθὼς χρὴ τοὺς ἁγιωτάτους προέδρους, καὶ μὴν καὶ Λευΐτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπηρετοῦντας τοῖς θείοις μυστηρίοις ἐγκρατεῖς εἶναι ἐν ἅπασιν· ἵν' ἔχωσιν ἁπλῶς ὅπερ αἰτοῦνται τὸν θεὸν λαμβάνειν· ὅπως φυλάττωμεν καὶ ἡμεῖς ὅπερ ἐδίδαξαν οἱ ἀπόστολοι, καὶ ἐκράτησεν ἡ ἀρχαιότης· πάντες οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· πᾶσιν ἀρέσκει, ἵνα οἱ ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, ἢ καὶ οἱ τὰ μυστήρια ψηλαφῶντες, τὴν σωφροσύνην τηροῦντες καὶ αὐτῶν τῶν γαμετῶν ἀπέχωνται· πάντες εἰρήκασιν· Ἀρέσκει, ἵνα ἐν πᾶσι καὶ παρὰ πάντων τῶν ὑπηρετούντων τῇ τραπέζῃ φυλάσσηται ἡ ἐγκράτεια· Οἱ δὲ τῆς ε' ἐν Καρθαγένῃ συνόδου πατέρες ἐν κεφαλαίῳ τρίτῳ φασίν· Πρὸς τούτοις ἀνήνεκται περὶ τῆς κληρικῶν τινων ἀκρασίας, εἰ καὶ ταῖς ἰδίαις ἐχρήσαντο γαμεταῖς· Ἤρεσεν οὖν, ἵνα ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι κατὰ τοὺς οἰκείους ὅρους, καὶ αὐτῶν ἀπέχωνται τῶν γαμετῶν· εἰ τοῦτο μὴ πράξωσιν, τῆς ἐκκλησιαστικῆς

placuit, vt condecet sacrosanctos Antistites, & Dei sacerdotes; nec non & leuitas, vel qui sacramentis diuinis inseruiunt, cōtinentes esse in omnibus; quo possint simpliciter, quod à Deo postulant impetrare, vt quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruauit antiquitas, nos quoq; custodiamus. Ab vniuersis Episcopis dictum est: omnibus placet, vt Episcopi, Presbyteri, & Diaconi, vel qui sacramenta contrectant, pudicitiæ custodes etiam ab vxoribus se contineant. Ab omnibus dictum est, placet, vt in omnibus & ab omnibus pudicitia custodiatur, qui altari deseruiunt. Patres autem Concilij Carthaginensis V. cap. tertio.

Præterea, inquiunt, cum de quorumdā clericorū, quamuis erga vxores proprias, incontinentia referretur; placuit, Episcopos & Presbyteros, & Diaconos secundum priora statuta, etiam ab vxoribus continere. Quod nisi fecerint, ab Ecclesiastico

ἀποκινείσθωσαν ἐργασίας.

Πῶς οὖν ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πάπα οὐκ ἀντεῖπεν ἐν τούτοις, καὶ οὐκ ἤλεγξε τὸ ἀσύμφωνον; πῶς οὐκ ἀντεῖπε πρὸς τὸ τοῦ λϛʹ κανόνος περὶ τῶν ἴσων πρεσβείων τοῦ πάπα καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, πῶς τὸ ἐν τῷ νεʹ κανόνι περὶ τοῦ σαββάτου ἀνεξέταστον εἴασεν· Καὶ τὸ ἐν τῷ ξζʹ περὶ ἀποχῆς αἵματος καὶ πνικτοῦ; τὶς δὲ τῶν κανόνων ἐκείνων τὰς ὑπογραφὰς οὕτω διατεθείσας ὁρῶν, ὥστε πρώτην εἶναι τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου, εἶτα τόπον ὑπολειφθέντα τῷ πάπᾳ εἰς ὑπογραφὴν, οἰκουμενικῆς ταῦτα συνόδου φάνη γνωρίσματα· πάμπολυ ἀπέχει ὦ γενναῖε ἡ τοποτηρησία τῆς πρὸς ἑκάστην οἰκουμενικὴν σύνοδον μετ' ἰδικῶν ἐνταλμάτων παρὰ τοῦ πάπα στελλομένων, τῆς τοποτηρησίας τῶν ληγαταρίων, ἣν μετεχείριζοντο οἱ παρὰ γε καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ πάπα κοινῷ τινι λόγῳ ἐξει κοινίζοντες, οἷος ἦν ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὁ Ἐφέσου, ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ Κορίνθου, ὁ Γορτύνης· ἐκ τῶν ὑπογραφῶν τοῦ ὅρου τῆς ϛʹ συνόδου·

remoueantur officio.

Quomodo igitur legatus Papa in his non contradixit, & non aperuit dissonantiam sensuũ? Quomodo non cõtradixit aduersus XXXVI. Canonem de æqualitate honoris Papæ & Constantinopolitani? & indiscussum reliquit LV. de Sabbato Canoně & LXVII. de abstinendo à sanguine & suffocato? subscriptiones porro illorum Canonum quis ita positas inspiciat, vt prima sit Iustiniani Imperatoris Rhinotmeti, deinde relictus sit locus Papæ ad suscribendum; & œcumenicæ Synodi notas agnoscat? Plurimum differt inter legatos, qui mittebantur à Papa ad vnamquamq; Synodum œcumenicam cum peculiaribus mandatis; & legatos illos, qui apud Græcos communi quadam ratione personam Papæ referebant, vt Cæsareensis, Ephesius, Thessalonicensis, Corinthius, Gortynius. Nam isti executorum, vt ita dicam, locum

Ex subscript. Definit. 6. Syn.

οὗτοι γὰρ ἐκβιβαστῶν ὡς εἰπεῖν χώραν ἐπλήρουν, καὶ ἔξαρχοι ἐκαλοῦντο ἐν ταῖς ἰδίαις ἕκαστος ἐπαρχίαις, καὶ μερικὴν ἔχοντες δικαιοδοσίαν περὶ μερικὰ κεφάλαια ἐκκλησιαστικά, οἷον κληρονόμοι κατὰ διαδοχὴν τῆς τοιαύτης διακονίας. Οἱ δὲ πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς παρὰ τοῦ πάπα συνόδους στελλόμενοι, ἢ παρὰ τῆς ἐκεῖ συνόδου, τὸν τόπον ἀνεπλήρουν τῆς παρουσίας τοῦ πάπα, ἢ καὶ τῆς συνόδου· καὶ τῶν πατριαρχῶν προεκαθέζοντο, καὶ περὶ δογμάτων ὡς περὶ τὸ πλεῖστον ἀνέκρινον· καὶ τοῦτο ἐφάπαξ, μέχρι τῆς συνοδικῆς περὶ τοῦ κινουμένου πράγματος ἀποφάσεως· τοιούτους δὲ ὁ πάπας προεβίβαζεν ἀπὸ Ῥώμης ἐκ τοῦ ἰδίου πλευροῦ. Καὶ γὰρ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ, ὅτε Κελεστῖνος ὁ πάπας τοποτηρητὴν κατέστησε Κύριλλον, κατὰ πόδα καὶ ἰδίους τοὺς ἐκ Ῥώμης ἀπέστειλε πρεσβευτάς· ποῦ τοίνυν ἐν τῇ πενθέκτῃ τὰ νομίμης συνόδου γνωρίσματα· πόθεν δὲ ἐπῆλθεν ὑμῖν σκῆψιν τοιαύτην ἐφευρεῖν, ὅτι ἡ πενθέκτη ἀνεπλήρωσε τὸ ὑστέρημα τῆς ε´ καὶ ς´· ὡς μὴ ἐξὸν οἰκουμενικὴν γενέσθαι σύνοδον ἄνευ κανόνων συν-

obtinebant,& exarchi vocabantur in ſuis quiſque prouincijs, particularem habentes iuriſdictionem ad particularia Eccleſiaſtica negocia, tanquam huius miniſterij per ſucceſſionem hæredes. Qui vero ad œcumenicas Synodos mittebantur à Papa, vel ab eius Synodo, præſentiam papæ ſupplebãt, & ſedebant ante Patriarchas, déque Dogmatibus vt plurimum iudicabãt, ídque vſque ad ferendam de re controuerſa ſententiam. Tales vero mittebat Papa ab vrbe, ſuo ex latere. Nã & in tertia Synodo, quando Cæleſtinus Papa legationis munus Cyrillo mandauerat, mox ſuos etiam ab vrbe legatos miſit. Quænam ergo notæ ſunt œcumenicæ Synodi in quiniſexta? Vnde vero vobis in mentem venit ille prætextus, quòd quiniſexta ſuppleuerit defectum quintæ & ſextæ? quaſi non liceat generalem celebrare Synodum abſq; Canonum editione? Cum tamen S. Gregorius Papa Epi-

γραφῆς; Καὶ τὸ τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Γρηγορίου τοῦ διαλόγου ἐν τῇ πρὸς Εὐλόγιον Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀναστάσιον Ἀντιοχείας ρξε΄ ἐπιστολῇ τοὺς κανόνας τῆς β΄ συνόδου φάσκοντος μήτε ποτὲ ὀφθῆναι, μήτε παραδεχθῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ Ῥώμης· Καὶ τὸ ἐν ἁγίοις πάπα Λέοντος ἐν ταῖς φερομέναις αὐτοῦ ἐπιστολαῖς μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς δ΄ συνόδου λαμπρῶς ἀποφαινομένου, ἐπὶ μόνῃ τῆς αἱρέσεως ἀνατροπῇ, καὶ ἐπιστηρίξει τῆς ὀρθοδοξίας συναγηγέρθαι τὴν τετάρτην σύνοδον· πόθεν οὖν ἡ τῆς ἀναπληρώσεως ἀνάγκη, ἣν οἱ προστάται τοῦ σχίσματος ἡγεμόνες ἐμηχανήσαντο.

Εἰ δὲ οἰκουμενικὴν εἶναι λέγεις τὴν πενθέκτην, ὅτι αὐτὴ ἑαυτὴν οὕτως ὀνομάζει, ἀκουέτω δὲ, σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· πῶς γὰρ οἰκουμενικὴ, ἥτις ἐν τῷ β΄ αὐτῆς κανόνι ἀπαριθμησαμένη τῶν οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων τοὺς κανόνας, ναὶ μὴν καὶ τῶν ἀνατολικῶν ἁγίων πατέρων καὶ διδασκάλων, οὐδενὸς μέμνηται ἢ Ῥώμης ἀρχιερέως, ἢ διδασκάλου δυτικοῦ, περὶ ὧν ἡ πέμπτη οἰκουμενικὴ σύνοδος πρὸς

ſtola 195. ad Eulogium Alexandrinum, & Anaſtaſium Antiochenum eſſerat, Canones ſecundæ Synodi nec fuiſſe viſos, nec receptos ab Eccleſia Romana, & S. Leo Papa in ſuis Epiſtolis, tertia parte quartæ Synodi, clariſſimis verbis affirmet, ad extinguendam ſolum hæreſim, & confirmandam fidem Catholicam fuiſſe illam congregatam. Vnde igitur ſupplementi neceſſitas, excogitata à primis auctoribus ſchiſmatis?

Si vero œcumenicam dicis quiniſextam, quia ſe ipſam hoc titulo ipſa inſigniat, merito audiat; Tu de te ipſa teſtimonium perhibes. Quomodo enim œcumenica, quæ in ſecũdo ſuo Canone enumeratis Generalium & Prouincialium Synodorum Canonibus, nec non Patrum Doctorumque Orientalium, nullos recenſet Romanorum Pontificum, aut Occidentalium Doctorum? cum ſancta generalis quinta Synodus in fine Colla-

tionis tertiæ dicat.

Super hæc ſequimur per omnia & ſanctos Patres & Doctores Eccleſiæ, Athanaſium, Hilarium, Baſilium, Gregorium Theologum, & Gregorium Nyſſenum, Ambroſium, Auguſtinum, Theophilum, Ioannem Cõſtantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, Proclum: & ſuſcipimus omnia, quæ de recta fide & condamnatione hæreticorum expoſuerunt; ſuſcipimus autem & alios ſanctos & orthodoxos Patres, qui in ſancta Dei Eccleſia rectam fidem irreprehenſibiliter vſque ad finem ſuæ vitæ prædicauerunt.

Ita ſentiente & ſcribente Synodo œcumenica, quomodo generalis fuerit quiniſexta, quæ ſolos Orientales agnoſcit Doctores: & prohibet, ne quiſquã alios recipiat Canones? Nullo igitur iure vocari poteſt œcumenica, ſeu legitima prorſus Synodus, iuxta Canones Synodorum.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΟΥμὴν ἀλλὰ καὶ ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ζ´ σύνοδος ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῆς κανόνι ταυτάδε φησίν· Ἀσπασίως τοὺς θείους κανόνας ἐνστερνιζόμεθα, καὶ ὁλόκληρον τὴν αὐτῶν διαταγὴν καὶ ἀσάλευτον κρατύνομεν, τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν σαλπίγγων τοῦ πνεύματος ἀποστόλων, τῶν τε ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν τοπικῶς συναθροισθεισῶν· Εἰ δὲ κανόνων μέμνηται τῶν ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων, τῇ δὲ κυρίως ϛ´ περὶ κανόνων ἐμέλησεν οὐδαμῶς, πῶς οὐ πρόδηλον, ὡς περὶ τῶν κανόνων τῆς συνόδου ταύτης φησίν, ἣ τὸ τῆς ἕκτης ἐνδεὲς ἀναπληρώσασα φαίνεται.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Τρίτον ἐπιχειρεῖς, ἀποδεῖξαι βουλόμενος οἰκουμενικὴν τὴν πενθέκτην· ἐνστερνίζεται ἡ ζ´ σύνοδος τοὺς κανόνας τῶν ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων· ἡ δὲ κυρίως ϛ´ κανό-

NILVS. CAP. XVI.

SAncta quoq; & œcumenica septima Synodus in primo suo Canone; Diuinos, inquit Canones libenter suspicimus, integramq; illorum & immotam seruamus præceptionem, siue per spiritus tubas Apostolos editorum; siue per sex œcumenicas Synodos, atq; etiam prouinciales. Cum ergo Canonum meminerit sex generalium Conciliorum; Quæ vero sexta propriè fuit, nullos ediderit Canones; manifestum est, eã loqui de Canonibus huius Synodi, quæ defectũ sextæ videtur suppleuisse.

CONFVTATIO.

Atquis tertio ad probandum, quinisextam esse œcumenicam, septima Synodus amplectitur Canones sex generalium Conciliorum. Atqui sexta

νας οὐκ ἐξέθετο, ἄρα περὶ τῶν κανόνων τῆς πενθέκτης νοεῖ·

Ἀλλ' εἴπερ ἔχαιρες τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἐμίσεις τὸ ψεῦδος, κατεῖδες ἂν ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου, πράξει δ', ὅτι ἐσκανδαλίζοντο τινὲς ἀκούοντες κανόνας τῆς ϛ' συνόδου· πρὸς οὓς ἔλεγεν Ταράσιος ὁ πατριάρχης· ὅτι ἡ ἁγία μεγάλη ἕκτη σύνοδος ἐπὶ Κωνσταντίνου συνεκροτήθη· καὶ μετὰ τέσσαρα ἔτη ἢ πέντε συναθροισθέντες οἱ αὐτοὶ πατέρες ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου τοὺς κανόνας ἐκτεθείκασιν· οἱ γὰρ φησιν, ὑπογράψαντες ἐπὶ Κωνσταντίνου, οἱ αὐτοὶ καὶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὑπέγραψαν·

Ἔλεγε δὲ ταῦτα Ταράσιος κυρῶσαι βουλόμενος τοὺς κανόνας, ἐν οἷς ἦν ὁ πβ' διαλαμβάνων περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ σωτῆρος, ἵν' ἔχοι δεῖξαι κατὰ τῶν εἰκονομαχούντων τὴν χρῆσιν τῶν σεπτῶν εἰκόνων· τούτῳ γοῦν τῷ σκοπῷ Ταράσιος ἐπαινέτης ἦν τῶν τῆς πενθέκτης κανόνων· Καὶ συγγράφων τοὺς τῆς ζ', ἐν τῷ πρώτῳ ἐνστερνίζεσθαι ἔλεγεν τοὺς κανόνας,

propriè Synodus nullos edidit Canones; intelligit ergo de Canonibus quinisextæ: sed si placeret veritas, & auersareris mendacium, legisses in septimæ Synodi Act. 4. Quosdam turbari audientes, esse sextæ Synodi Canones. Quibus Tarasius Patriarcha respōdebat: Quòd sancta & magna sexta Synodus sub Constantino celebrata fuit, & post quatuor aut quinq; annos ijdem ipsi Patres cōuenientes sub Iustiniano filio Constantini ediderũt canones, illi enim, inquit, qui subscripserant sub Constantino, ipsi & sub Iustiniano subscripserunt.

Hæc Tarasius dicebat ad confirmandos Canones quinisextæ, inter quos LXXXII. agit de imagine Saluatoris; vt probare posset cōtra Iconomachos vsum sacrarum imaginũ. Hic erat scopus Tarasio, dum laudabat quinisextæ Canones, & cum septimæ Canones componebat, in primo aiebat, se suscipere Canones sex gene-

τῶν ἓξ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἵνα συμπεριλάβοι καὶ τοὺς τῆς πενθέκτης ἐπὶ τῷ προῤῥηθέντι σκοπῷ· δύο δὲ ὅμως λέγει ἀσύμφωνα· ἓν μὲν, ὅτι τέσσαρα ἢ πέντε μετὰ τὴν ἁγίαν ϛ΄ σύνοδον ἔτη γέγονεν ἡ πενθέκτη, ὅπερ ἀδύνατον· εἰ γὰρ ἡ ἐσχάτη τῆς ϛ΄ συνόδου πρᾶξις γέγονεν ἰνδικτιῶνος ι΄, οἱ δὲ τῆς πενθέκτης ἐν τῷ τρίτῳ κανόνι φασὶν ἐκτίθεσθαι τοὺς κανόνας μετὰ τὴν τετάρτην ἰνδικτιῶνα, δέκα πάντως ἔτη θετέον μεθόριον, οὐχὶ πέντε. Δεύτερον ἐστὶν, ὅτι τοὺς αὐτοὺς λέγει ὑπογεγραφέναι τῇ ϛ΄ συνόδῳ καὶ τῇ πενθέκτῃ· ὅπερ οὐκ ἀληθὲς ἐκ τῶν ὑπογραφῶν ἐλέγχεται· δῆλον γὰρ τῷ βουλομένῳ συμβάλλειν, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ὑπογραψάντων διαφέρει, ἐξ ὧν ἀληθῆ πάντως εὑρίσκεται, ἃ γράφει ὁ βιβλιοθηκάριος Ἀναστάσιος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς Ἰωάννην ὄγδοον τὸν πάπαν, καταβαλλόμενος προοίμιον τῇ ἑαυτοῦ ἑρμηνείᾳ τῆς ζ΄ συνόδου· λέγει δὲ ταῦτα.

Ἰστέον,

ralium Synodorum, vt etiam quinisextæ Canones cõprehenderet ea mẽte, qua diximus. Duo tamen dicit non congruentia; Vnum, quòd quatuor, aut quinque post sextam Synodũ annis celebrata sit quinisexta; quod impossibile est. Nam si postrema sextæ Synodi actio celebrata fuit indict. X. Quinisexta vero in suo tertio Canone ait, edere suos Canones post quartam indictionem; decem omnino interlapsi sunt anni, non quinq;. Alterum est, quòd eosdem fuisse inquit, qui subscripsere in sexta Synodo, & in quinisexta; quòd ex subscriptionibus patet verum nõ esse, si quis enim conferre voluerit; comperiet maiorem partem qui subscripserunt, non esse eosdem, scribebat sane & Leo Isaurus ad Gregoriũ II. cur, inquiẽs, in sex Concilijs de imaginibus nihil est dictum? & Papa respondit, nihil dictum esse. Quod Papa non fateretur, nec Imperator obijceret, si qui- Epist. 2. ante VII. Syn.

Ἰστέον, ἐν ταύτῃ τῇ ζ΄ συνόδῳ, προσεῖναί τινα ἔκ τε τῶν ἀποστολικῶν, καὶ τῶν τῆς ϛ΄ οἰκουμενικῆς συνόδου κανόνων καὶ ῥήσεων, ἃ παρ' ἡμῖν, δηλαδὴ τοῖς ῥωμαίοις, οὔτε διερμηνευθέντα φέρεται, οὔτε ἀπόδεκτά ἐστι· περὶ μὲν γὰρ τῶν ἀποστολικῶν κανόνων ἴσμεν σαφῶς, ἐνίους τὴν τῶν τοιούτων κανόνων παραδοχὴν μὴ ῥαδίως ποιεῖσθαι· Καὶ γὰρ καὶ ὁ προκάτοχός σου πάπας ὁ μακαριώτατος Στέφανος τούτων οὐ πλείους ἢ πεντήκοντα δεκτέους εἶναι συνοδικῶς ἀποφήνατο, εἰ καὶ ἀρχιερέων Ῥώμης θεσμοί τινες ἐκ τῶν κανόνων ἐκείνων παρειλῆφθαι δοκοῦσιν· ὅθεν δὴ θεσπίσματι τῆς ἀποστολικῆς σου ἀξίας οὐ μόνον ἐκείνους τοὺς ν΄ δέχεται ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν ἀρχιερέων Ῥώμης ἅπαντας, οἷα δὴ σαλπίγγων τοῦ πνεύματος· καὶ μὴν καὶ τοὺς ἁπάντων καθόλου τῶν ἐκκρίτων πατέρων, καὶ τοὺς τῶν ἱερῶν συνόδων κανόνας καὶ διδάγματα, ἐκεῖνα δηλαδὴ μόνα, ἐν οἷς οὐδὲν

nisexta legitima haberetur, ex quibus vera esse comperiuntur, quæ scribit Bibliothecarius Anastasius in prefatione suæ in septimam Synodum interpretationis ad Ioannem VIII.

Sanè notandum est, quædam in hac Synodo ex Apostolorum & sextæ vniuersalis Synodi Canonibus & sententijs inueniri, quæ penes nos interpretata nec habentur, nec admittuntur, & certè de Apostolorum Canonibus liquidò nouimus, quoniam his quidam facile non præbuere consensum, sed & prædecessor vester B. Papa Stephanus non ex his plusquã quinquaginta recipiendos Synodicè promulgauit; licet quædam constituta Pontificũ ex ipsis Canonibus assumpta esse videantur. Vnde Apostolatu vestro decernente non solum illos solos quinquaginta Canones Ecclesia recipit, sed & omnes Pontificum Romanorum, vt pote spiritus sancti tubarũ; quia & omnium omnino pro-

ἔνεστι τῇ ὀρθοδοξίᾳ μὴ σύμφωνον, καὶ τῇ ὀρθότητι τῶν ἠθῶν ὑπεναντίον, ἢ τοῖς δόγμασι τῆς Ῥωμαϊκῆς κἂν ὁπουοῦν ἀντιφερόμενον· μᾶλλον δὲ τὰ σφοδρῶς μαχόμενα τοῖς ἐξ ἐναντίας, τουτέστι τοῖς αἱρετικοῖς· Τοὺς τοίνυν κανόνας, οὓς φασὶν οἱ γραικοὶ ὑπὸ τῆς ἕκτης ἐκδοθῆναι συνόδου, ἐπὶ τοσοῦτον ὁ κορυφαῖος δέχεται θρόνος ἐν τῇ παρούσῃ ἑβδόμῃ συνόδῳ, ὥστε μηδαμῶς τὸ παράπαν ἐκείνοις στέργειν, οἳ τοῖς προτέροις κανόσι καὶ διαταγαῖς τῶν ἁγίων τοῦ θρόνου τούτου ἀρχιερέων, ἢ γοῦν τῇ σεμνότητι τῶν ἠθῶν εἰσὶν ἀντικείμενοι, εἰ καὶ παρὰ λατίνοις μέχρι τοῦδε ξύμπαντες ἄγνωστοι παντελῶς διατελοῦσιν ὄντες, οὐδὲ γὰρ ἡρμηνεύθησαν· ἀλλ' οὐδὲ εὕρηνται ἐν τοῖς λοιποῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις, καίπερ ἑλλάδι χρωμένοις φωνῇ, τοῖς ἐκείνων ἀρχείοις ἐγκείμενοι· ὅτι μηδεὶς αὐτῶν ὅτε ἐξεδίδοντο, ἢ συνεκδιδοὺς, ἢ συμφωνῶν, ἢ παρὼν ὅλως ἐτύγχανε· Καί τοι διαβεβαιοῦνται οἱ γραικοὶ, τοὺς κανόνας τούτους ἐκτεθεῖσθαι ὑπ' αὐ-

babilium Patrũ,& ſanctorum Conciliorũ regulas inſtitutiones admittit; illas dumtaxat, quæ nec rectæ fidei, nec probis moribus obuiant; ſed nec ſedis Rom. decretis ad modicum quid reſultant; quin potius aduerſarios, ideſt hæreticos potenter impugnant. Ergo regulas, quas Græci à ſexta Synodo perhibent editas, ita in hac Synodo principalis ſedes admittit, vt nullatenus ex ijs illæ recipientur quæ prioribus Canonibus vel decretis ſanctorum ſedis huius Pontificum, aut certè bonis moribus inueniuntur aduerſæ. Quàmuis omnes hactenus ex toto maneant apud latinos incognitæ, quia nec interpretatæ; ſed nec in ceterarum Patriarchalium ſedium, licet Græca vtantur lingua, reperiantur Archiuis. Nimirum quia nulla earum; cum ederentur, aut promulgans, aut conſentiens, aut ſaltem præſens inuenta eſt. Quamquam eoſdem patres illas Græ-

τῶν ἐκείνων τῶν πατέρων, εἰ τὴν ἕκτην σύνοδον συνεκρότουν· ἀλλὰ τοῦτο δεῖξαι σαφέσι τεκμηρίοις οὐκ ἂν ἔχοιεν.

Ορᾷς, ὅτι σύμφωνα τῇ ἀληθείᾳ γράφει ὁ ἑρμηνεὺς Αναστάσιος; ὅτε γοῦν ἐπιχειρεῖς, ὅτι ἡ ζ' σύνοδος μέμνηται κανόνων τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἄρα καὶ τῶν τῆς πενθέκτης, ἡ γὰρ Κυρίως ς' κανόνας οὐ συνέγραψεν· ἀληθῆ λέγεις; ἀλλ' οὐκ ἀναγκαῖα καὶ ἔνθεσμα· τοῦτο γὰρ ἐσκόπει Ταράσιος ὁ τοὺς κανόνας τῆς ζ' συνόδου ὑπαγορεύσας, τὸ τοὺς κανόνας τῆς πενθέκτης νομισθῆναι γνησίους πρὸς τὸ ἀπελέγξαι τοὺς εἰκονομάχους· ὥστε τῶν ἀνατολικῶν ἦν ἡ τοιαύτη οἰκονομία· ὁ δὲ ἀποστολικὸς θρόνος τούτους οὔτε ἐπεγίνωσκεν, οὔτε εἶχεν κανόνας, ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐδέξατο ἐν τῇ ζ' συνόδῳ, ὅσον ἐπιδοκιμάσαι τὴν ἐμφερομένην τῷ πβ' κανόνι ἔννοιαν, δι' ἧς στηλιτεύεται ἡ εἰκονομαχία·

Τοιαῦτα γοῦν προβάλλειν ἐπιχειρήματα πρὸς τὸ τὴν πενθέκτην ἀποδεῖξαι οἰκουμενικήν, ταυτόν ἐστιν ὦ Νεῖλε καὶ τὸ δίκης

ci promulgasse perhibeāt, qui in sexta Synodo sunt inuenti: sed hoc nullis probare certis possunt indicijs.

Vides interpretem Anastasiū consona scribere veritati? Quando igitur arguis: septima Synodus meminit Canonum sex generalium Consiliorum, ergo etiam quinisextæ, quandoquidē quæ verè sexta fuit, nullos Canones edidit: vera dicis, sed non necessariò & iure concludentia. Nā Tarasius, qui septimæ Synodi canones conscripsit, hoc volebat; nimirum Canones quinisextæ haberi pro legitimis, vt posset redarguere Iconomachos. Itaque Orientalium fuit excogitatio hæc; At vero sedes Apostolica nec agnoscebat, nec pro Canonibus habebat, sed eatenus in septima Synodo suscepit, vt solum probaret argumentum Canonis LXXXII. per quem Iconomachiæ perfidia reprobatur. Itaque huiusmodi argumentis vti ad probandum, quinisextam esse

Ανισαμένης περιφέρειν τοὺς γραικοὺς καταλατίνων κατηγορίας, μάρτυρας, καὶ δικαστάς.

ΝΕΙΛΟΣ.

Οὕτω δὲ τοὺς κανόνας ἐκείνους κυρίους ἡγεῖτο καὶ ὁ τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπος, ἕως ἐν εἰρήνῃ τὰ ἐκκλησιαστικὰ διετέλουν ὄντα, ὡς καὶ τὸν πάπαν Ἀδριανὸν Ταρασίῳ γράφοντα διὰ θαύματος ἄγειν τὰ κατ᾽ αὐτὸν, ἐμμένοντα τοῖς ὑπὸ τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου κανονικῶς ὁρισθεῖσιν· Ἀνάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ΄ συνόδου, ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ πρὸς Ταράσιον Κωνσταντινουπόλεως ταῦτα· Εὑρομὲν δὲ ἐν τῇ προειρημένῃ ἐπιστολῇ τῇ συνοδικῇ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης μετὰ τὸ πλήρωμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἱεροῦ συμβόλου, καὶ πασῶν τῶν ἁγίων ἓξ συνόδων, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν καὶ σεπτῶν χαρακτήρων θαῦμα αἰνέσεως καὶ περιπολύξεως ἄξιον, περιέχον· Ὅτι καὶ τὰ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἑκτῆς συνόδου δέχομαι μετὰ πάντων τῶν ἐνθέσμως καὶ θειωδῶς ἐκφωνηθέντων

œcumenicam, idem Nile est, quod, dum causa agitur, Græcos proferre accusatores, testes, iudices contra Latinos.

NILVS. CAP. XVII.

ADeo vero ratos illos Canones Romanus Episcopus habebat, dum pax Ecclesiarum vigebat, vt Hadrianus Papa scribens ad Tarasium admiraretur, quòd is sanctæ huius Synodi Canones & decreta teneret, legito in Actis septimæ Synodi ex Epistola Hadriani Papæ ad Tarasium Constátinopolitanum hæc. Inuenimus autem in prædicta Synodica epistola sanctitatis vestræ post plenitudinem fidei, & confessionem sacri Symboli, & omniũ sanctarũ sex Synodorũ, & de sacris ac venerabilibus characterib⁹ miraculũ laude ac veneratione dignissimũ contineri: Quia & easdẽ sanctas sex Synodos suscipio cũ omnibus regulis, quæ iure ac diuinitus ab ipsis

περὶ αὐτῆς κανόνων· ἐν οἷς ἐμφέρεται κανὼν τβ΄ περὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων· Ὅτι μὲν οὖν ὁ κανὼν ἐστὶ καὶ παρὰ τοῦ μακαρίου Ἀδριανοῦ τὸ κύριον ἔχει, τὰ βιβλία φανέντα μαρτυρήσει τῷ λόγῳ· πλὴν δὲ ἄτοπον, μὴ μόνον πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς τῶν συνόδων λατίνους ἀπεχθῶς ἔχειν, ὧν ἡγεμόνες αὐτοὶ κατέστησαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτοὺς στασιάζειν· Καὶ νῦν μὲν τὸν πάπαν Ἀδριανὸν τοὺς κανόνας τούτους θαῦμα αἰνέσεως καλεῖν· νῦν δὲ τὸν ἰννοκέντιον, ἢ ἕτερον εἰ τύχοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδοκιμάζειν.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Τέταρτον ἐπιχειρεῖς εἰς σύστασιν τῆς πενθέκτης· Ἀδριανὸς ὁ πάπας Ταρασίῳ γράφων κύριον ἔχει τὸν τβ΄ κανόνα τῆς πενθέκτης, ἄρα γνησία ἡ πενθέκτη, καὶ ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς ἀριθμητέα· ἀλλ' ἐπλανήθης ὦ θαυμάσιε ἐκ τῆς παρερμηνείας τοῦ χωρίου· αἱ γὰρ τοῦ Ταρασίου φωναὶ, ἃς ἐπαινεῖ ὁ πάπας, οὐ περὶ τῆς ἕκτης συνόδου ῥητῶς διαλαμβά-

promulgatæ ſunt; inter quas cõtinctur Canon LXXXII. de venerandis imaginibus. Quod igitur iſte Canon per ipſum quoq; B. Hadrianum ratus ſit, codices oſtenſi teſtabuntur. At nimis abſurdum eſt, Latinos non ſolum hoſtes eſſe œcumenicarum Synodorum, quorum ipſi duces fuêre; ſed inter ſe etiam digladiari; & modo quidem Hadrianum papam vocare hos Canones miraculum laude dignum; modo vero Innocentium, vel alium quemcumq; reprobare eoſdé.

CONFVTATIO.

Arguis quartò pro quiniſexta. Hadrianus papa ſcribens Taraſio ratum, habet LXXXII. Canonem quiniſextæ; ergo Synodus illa legitima, eſt & in œcumenicis numeranda. Sed plane erras, & erroris tui cauſa eſt, praua interpretatio. Nam Taraſij voces, quas papa laudat, non ita habent, vt Græca interpretatio continet, Græce enim ita legitur; Quia

νουσι, καθὼς ἔχει ἡ ἑλληνικὴ ἑρμηνεία· τὸ γὰρ λατινικὸν ὕφος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα, ὃς ἔγραψε Ρωμαϊστὶ, ἔχει οὕτως· Οτι καὶ τὰς αὐτὰς ἁγίας ἓξ συνόδους δέχομεν μετὰ πάντων τῶν κανόνων, οὓς ἐνθέσμως καὶ θειωδῶς αὐταὶ ἐξεφώνησαν· Ωστε Αδριανὸς ὁ πάπας οὐκ ἐπαινεῖ τὸν Ταράσιον ὡς ἐμμένοντα τοῖς ὁρισθεῖσιν ὑπὸ τῆς πενθέκτης, ὡς σὺ λέγεις, ἀλλ᾽ ὡς ἐμμένοντα τῇ ὀρθοδοξίᾳ πασῶν τῶν συνόδων καὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων·

Αὕτη δὲ ἡ περὶ τῶν εἰκόνων ὀρθοδοξία περιείχετο τῷ πβ΄ τῆς πενθέκτης κανόνι· Καὶ ἐπαινεῖ ὁ πάπας τὴν ὀρθοδοξίαν, τὸν δὲ κανόνα λεγόμενον οὐκ ἐπικυροῖ ὡς κανόνα· Καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐπιφέρει μετὰ τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ κανόνος.

Ταύτῃ γάρ φησι, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· τῇ μαρτυρίᾳ τὴν περιεργίαν τῶν πονηρευομένων, καὶ τὴν φλυαρείαν τῶν αἱρετικῶν ἀπώσατο

& eandem ſanctam ſextam Synodum ſuſcipio cum omnibus eius Canonibus. At textus Latinus habet. Quia & eaſdẽ ſanctas ſex Synodos ſuſcipio cũ earũ Canonibus. Ita nec Taraſius ſextã Synodum expreſſè poſuit, nec Papa referendo illius voces; ſed corrigendo voces Taraſij, quod ita is dixerat: ſuſſcipio ſanctas ſex Synodos cũ earum Canonibus; Papa ſic refert: Poſt confeſſionẽ ſacri Symboli, & ſex Synodorum: inuenimus & de ſacris imaginibus. Nõ ergo laudat Papa Taraſiũ, vt decreta quiniſextæ tenentẽ quemadmodũ dicis; ſed vt omniũ ſanctarũ Synodorũ, & rectæ de ſacris imaginibus fidei cultorẽ. Hæc autem recta de imaginibus fides cõtinebatur in octogeſimo ſecundo Canone quiniſextæ & rectã fidem Papa laudat: illum verò qui dicitur Canon, non vt Canonem probat. Quod ex ijs liquet, quæ infert Papa poſt expoſitũ canonẽ. Hoc enim, inquit, teſtimonio orthodoxæ fidei

ἡ ὑμετέρα ἀδελφικὴ Ἱερωσύνη· Οὐ λέγει ὁ πάπας τούτῳ τῷ κανόνι τῆς ϛ' συνόδου. ἀλλὰ, ταύτῃ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τῇ μαρτυρίᾳ· ἐπαινεῖ γὰρ τὸ ἐμπεριεχόμενον, ἀλλ' οὐχὶ ὡς κανόνα· Καὶ τοῦτ' αὐτό ἐστιν, ὅπερ ἔλεγεν ὁ βιβλιοθηκάριος Ἀναστάσιος· ὅτι τοὺς τοιούτους κανόνας ὁ ἀποστολικὸς θρόνος ἐπὶ τοσοῦτον δέχεται ἐν τῇ ζ' συνόδῳ, ὥστε μὴ στέργειν ἐκείνους, οἵτινες ἀντίκεινται τοῖς κανόσι τῶν ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης. Καὶ ὅτι ἁπαξάπαντας οὐκ εἶχον οἱ λατῖνοι, ἀλλ' ἦσαν αὐτοῖς ἄγνωστοι, εἷς δέ τις κανὼν ὁ περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων γέγονε γνώριμος διὰ τὸ ἐντεθῆναι τῇ ζ' συνόδῳ κατὰ τῶν εἰκονομάχων· Καὶ τοῦτον ἐπαινεῖ ὁ πάπας ἐν τῇ Ταρασίου ἐπιστολῇ, ἔπειτα ὀνομάζει κανόνα μὲν οὐχὶ, μαρτυρίαν δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· Ὅθεν μάταια ἐπιχειρεῖς· πρῶτον μὲν, ὅτι τὰς φωνὰς τοῦ Ταρασίου ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα προσκομίζεις οὐ γνησίως ἑρμηνευθείσας. διαφέρει γὰρ εἰπεῖν, τὰ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου, ὡς

malignorũ curiositatẽ,& hæreticorũ garrulitatẽ vestrũ repulit fraternum sacerdotiũ. Non dicit Papa; Hoc sexte Synodi Canone; sed, hoc testimonio orthodoxæ fidei: laudat enim quod cõtinetur, non vt Canonẽ, & hoc est, quod Bibliothecarius aiebat; Huiusmodi Canones à sede Apostolica ita admitti, vt nullaten⁹ illos recipiat, qui decretis Pontificũ Romanorũ aduersantur, & vniuersos fuisse Latinis incognitos, quia nec interpretes. Erant igitur vniuersi quidẽ incogniti; Vnus vero quidã ex ijs octogesimus secũdus de sacris imaginib⁹ innotuit, quia insertus fuit septimę Synodo cõtra Iconomachos; & hunc laudat Papa in epistola ad Tarasiũ; non quidẽ Canonem illum vocans, sed orthodoxæ fidei testimoniũ. Itaq; vano vteris argumẽto; primò quidẽ, quia voces Tarasij epist. Papæ insertas profers nõ rectè cõuersas. Differt enim dicere; Quæ ab eadem sancta sexta Synodo, vt legitur Gręce;

ἔχει τὸ κείμενον τὸ ἑλληνικόν· Καὶ εἰπεῖν, τὰς αὐτὰς ἁγίας ἓξ συνόδους κατὰ τὸ Ρωμαϊκόν. Καὶ πάλιν τὸ εἰπεῖν, ἐκφωνηθέντων παρ᾽ αὐτῶν, ὡς ἔχει τὸ λατινικόν· Δεύτερον, ὅτι ὁ ἔπαινος τοῦ Ἀδριανοῦ οὐδίδωσι τῷ κανόνι κῦρος, ἀλλ᾽ ἢ μόνον ὅτι ὀρθοδοξίαν περιεῖχεν· ἐκ τούτου δὲ οὐκ ἔστι συνάγειν, τοὺς κανόνας εἶναι γνησίους, καὶ τὴν πενθέκτην οἰκουμενικήν· ἀλλ᾽ ὅτι ἐν ἐκείνοις οὐκ ὀλίγοις κανόνες, ἐν οἷς ὀρθὰ ἄττα καὶ οὐκ ἀπόβλητα περιέχεται. οὐκοῦν ἀπεχθῶς ἔχουσιν οἱ λατῖνοι πρὸς τὰς οἰκουμενικὰς τῶν συνόδων, τὰς μὴ οὔσας οἰκουμενικὰς μὴ ὡς τοιαύτας δεχόμενοι, μᾶλλον δὲ τὰς μήτε ὅλως συνόδους καλεῖσθαι ἀξίας. Οὔτε πρὸς ἑαυτοὺς στασιάζουσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῆς Ρώμης· ὃ γὰρ Ἀδριανὸς ἔσχε θαῦμα αἰνέσεως καὶ περιπτύξεως ἄξιον, τοῦτο καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχιερεῖς ὑπερεπαινοῦσιν· Ηγάσθη δὲ ὁ πάπας τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ Ταρασίου περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων, Εγραφε καὶ Λέων Ισαυρος πρὸς Γρηγόριον τὸν πάπαν. Διατι ἐν ταῖς ἓξ συνόδοις οὐδὲν ἐρρέθη περὶ τῶν εἰκόνων·

Καὶ

& dicere, easdem sanctas sex Synodos, vt hebet textus Latinus, & rursus differt, promulgatæ ab ipsa; & promulgatæ ab ipsis; vt habetur in textu Latino. Secundò, quia ex ea cōmendatione Papæ non fit Canon legitimus, sed probatur tantum, rectam in eo fidem contineri, ex quo non licet colligere, Canones esse legitimos, & quinisextam œcumenicam, sed tā-tum, non paucos eius Canones recta & non reijciēda continere. Quare nec verum est, Latinos esse generaliū Synodorum inimicos, si non suscipiūt pro œcumenicis quæ non sunt œcumenicæ, imò quæ nec Synodi quidē sunt: nec secum pugnant Romani Pontifices. Nam quod Hadrianus habuit pro miraculo laude ac veneratione digno, hoc & ceteri Pontifices extollunt laudibus. Admiratus verò fuit papa rectā fidem Tarasij de sacris imaginibus nō Canonem vt Canonē, in quo Romani Pontifices conuenêre

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁμολογεῖ ὁ πάπας, ὅτι οὐδὲν ἐῤῥέθη· ἀλλ' οὔτε ὁ βασιλεύς· οὕτως ἂν προὔτεινεν οὔτε ὁ πάπας ἀπεκρίνε δὲ τοιούτῳ τρόπῳ, εἴπερ ἐνομίζετο καὶ παρὰ γραικοῖς καὶ παρὰ λατίνοις ἡ πενθέκτη οἰκουμενικὴ, καὶ οἱ περὶ αὐτῆς κανόνες κύριοι· ζήτει τὰς περὶ τῆς ζ. συνόδου ἐπιστολάς· οὐχὶ τὸν κανόνα ὡς κανόνα, καθ' ὃ οἱ τῆς Ῥώμης συνεφώνησαν, καὶ συμφωνοῦσι πάντες· Διὸ δὴ καὶ δεῖ λέγειν, τοὺς κανόνας τῆς πενθέκτης νομισθῆναι κυρίους ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ῥώμης ἕως διετέλει ὄντα ἐν εἰρήνῃ τὰ ἐκκλησιαστικά, μετὰ δὲ τὴν διχόνοιαν ἀποδοκιμασθῆναι· συγκλώθειν ἐστὶ τὰ ἀσύγκλωστα· ποῦ γὰρ εὑρήσεις περὶ τῆς διχονοίας τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐξισούμενον τῷ πάπᾳ, ὥς φησιν ὁ λϛ' τῆς πενθέκτης κατὰ τοὺς ψευδοκανόνας τοῦ τρίτου, τῆς β' καὶ τῆς δ' τὸν κη'· Εἰ τούτους δὴ τοὺς λεγομένους κανόνας ἀεὶ δήποτε ἡ ἐκκλησία τῆς Ῥώμης ἀπεδοκίμαζεν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Λέοντος τοῦ πάπα τῶν μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς δ' συνόδου, πῶς εἶχεν ἔπειτα κυρίους τῆς πενθέκτης τοὺς κανόνας ταὐτοφόνους ὄντας τοῖς ἀποδο-

omnes & cõueniunt. Proinde asserere, Canones quinisextæ habitos fuisse ratos à Romanis pontificib. dũ Ecclesiarũ pax vigebat postea vero fuisse reprobatos, est cõnectere quæ nõ coherẽt. Vbi enim reperias ante schisma Constantinop. exæquatum Papæ, vt XXXVI. quinisextæ statuit iuxta pseudocanones tertium secundæ Synodi, & XXVIII. Quartæ? si hos titulo tenus Canones Romana semper Ecclesia reprobauit, vt videre est in epist. Leonis Papæ parte III. Quartæ Synodi, quomodo ratos postmodum habuit Canones quinisextæ, qui iisdẽ constant vocibus, quibus & reprobati? & quæ pax erat inter Papã & Patriarcham, qui se æqualẽ Papæ iactitaret, si Cælestinus condemnabat & remouebat Nestorium Patriarcham Constantinopolitanum; Leo Dioscorum Alexandrinum, Agapetus Anthimũ Constantinop. Leo II. Macariũ Antiochenum, Hadrianus Tarsiũ

Ep. v. vij.

Act. 2. sept. Syn.

Constantinopolitanum dum illi scriberet, se eius Synodica minime recepturum fuisse, quòd statim ex laïco ordine sublimatus esset ad gradũ Sacerdotalẽ, nisi orthodoxũ cognouisset? Quomoddo hæc fiebant, & pax erat Ecclesijs, & quinisextæ Canones pro legitimis habebãtur? Nullo modo hæc cõsistunt. Nam si rati erãt Canones, nullã potestatẽ põtifices habebãt in Patriarchas: si vero habebant, non rati erant Canones: sed cum pax erat, nullius auctoritatis erãt; post schisma vero sunt apud Latinos quod semper erant, solis vero probati Orientalibus quibus etiam fuerunt origo præcipua schismatis.

NILVS. CAP. XVIIJ.

SI quis vero dicat, Papam nõ subdi Patrum legibus, quis hoc ferat? Cũ à Patribus ipse primatum acceperit? Certè intollerabile est illos ab eo ne-

ἀνεκτὰ πάντως ἐρεῖ. διατί; ὅτι παρὰ τῶν πα-
τέρων αὐτὸς τὸ πρεσβεῖον εἰλήφει. Καὶ ἥκιστα
φορητὸν, δι' ὧν ἐκεῖνος ἤρθη τε καὶ μέγας εἶναι,
τούτοις ἐν οὐδενὶ τίθεσθαι. Ἄλλως τε τὸν οὕτω
διακείμενον καὶ ἑαυτὸν ἐστὶν ἀθετεῖν, εἴπερ αὐ-
τός ἐστιν ὁ τοὺς νόμους θεὶς· ὁ δὲ μακάριος Παῦ-
λος παραβάτην ἑαυτὸν φησιν, εἴγε ἃ κατέλυ-
σε, ταῦτα πάλιν οἰκοδομεῖν προθυμεῖται· Εἰ δὲ
δέδεικται ὥσπερ ἐν τοῖς δόγμασιν, οὕτω δὴ κἀν
τοῖς ἄλλοις παρὰ τῶν πατέρων εὐθύνεσθαι, πῶς
οὐχ ὑπάγεται τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμέ-
νοις νόμοις; ἢ πῶς δίκαιον, τοὺς ἄλλους ὡς παρὰ
τούτῳ προσέχειν, πατέρας τοσούτους αὐτῷ
διαγράφοντι.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Πολὺν περὶ τούτου λόγον καταθέμενος,
αὖθις τὴν ὑπόθεσιν ἐπαναλαμβάνεις, ἐκεῖνο
μάλιστα φροντίζων, ὅπως τὸν πάπαν καταβι-
βάσῃς· λέγεις οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι φάσκειν, μὴ ὑ-
πάγεσθαι τὸν πάπαν τοῖς κειμένοις παρὰ τῶν πα-
τέρων νόμοις· ὅτι παρὰ τῶν πατέρων εἰληφὼς τὸ
πρεσβεῖον, πῶς ἐξουθενεῖν δύναται τοὺς αὐτὸν με-
γαλύναντας; λέγεις, ὅτι διακείμενος οὕτως ἑαυτὸν

gligi,per quos ipſe euectus eſt,& magnus eſſe videtur. Præterea qui hoc animo eſt,ſe quoq; ipsũ damnat; quãdoquidẽ qui leges poſuit, ipſe eſt. At B.Paulus præuaricatorem ſe inquit, ſi quæ deſtruxit, hæc iterum ædificare vellet. Quod ſi oſtẽſum eſt,illum iudicio Patrum eſſe ſubditum ſicut in dogmatibus,ita & in ceteris; quomodo Patrum legibus non ſit ſubiectus? Quis vero æquum eſſe dicat, ceteros illum obſeruare vt Patrem,qui tantorum Patrum auctoritatem antiquat?

CONFVTATIO.

Multa iam de hoc argumento dixeras,& reſumis;illud vnum tibi habens propoſitum,vt deprimas Papam. Dicis intolerendum eſſe , ſi quis dicat ; Papam non ſubdi legibus Patrum ; Quòd ipſe à Patribus accepto primatu,cur eos poſſit parui pendere, per quos magnus effectus eſt? Dicis

ὁ πάπας ἀθετεῖ, εἴπερ αὐτὸς ἐστὶν ὁ θεὶς τοὺς νό-
μους· λέγεις, ὅτι δέδεικται, καὶ ἐν δόγμασι, καὶ ἐν
ἄλλοις τὸν πάπαν εὐθύνεσθαι· Καὶ, ὅτι οὐ δί-
καιον τιμᾶσθαι ὡς πατέρα τὸν διαγράφοντα
τοὺς πατέρας· Εἰ μὲν οὖν ὑγιές ἐστι τὸ σὸν ἐπι-
χείρημα, πάντως καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὑγιὲς
ἔσται· τὸ σὸν οὕτως ἔχει· Ὁ πάπας ἔχει τὸ πρε-
σβεῖον παρὰ τῶν πατέρων, ἄρα ὑπόκειται
τοῖς νόμοις τῶν πατέρων· Ἡμεῖς δὲ φαμὲν·
Οἱ πατέρες ἔχουσι τὰ προνόμια καὶ τὰς τιμὰς
παρὰ τοῦ πάπα, ἄρα ὁ πάπας οὐχ ὑπόκειται
τοῖς νόμοις τῶν πατέρων, μᾶλλον δὲ ἐκεῖνοι ὑ-
πόκεινται τοῖς νόμοις τοῦ πάπα· τοῦ δὲ σοῦ ἐν-
θυμήματος ἡ πρόσληψις ἤδη μὲν ἐξελήλεγ-
κται ψευδὴς οὖσα ταῖς συνοδικαῖς ἀποφάσεσι, καὶ
νῦν δὲ ὅμως ἐλεγχθήσεται εἰς παράστασιν τῆς
ἀληθείας.

Οἱ τῆς β´ συνόδου πατέρες κανόνα ἐγγρά-
φεισαν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν τὰ
πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης ἐπίσκο-
πον· ἀλλ' ὅμως Θεόφιλος ὁ Ἀλεξανδρείας ἀν-
τεποιεῖτο τῆς χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταν-

Papã ita affectũ, se ipso damnari; quãdo quidẽ ipse est, qui posuit leges, dicis ostensum esse, Papam & ratione dogmatum & aliarũ rerũ iudicio subdi, & non esse æquum honorari vt Patrem, qui aspernatur Patres. At certè si tuum argumentũ valet, valebit etiã quod ex contrario est. Tu sic arguis: Papa habet primatũ à Patribus, ergo subditus est legibus Patrũ. Nos vero dicimus: Patres habent priuilegia & honores à Papa, ergo Papa non subiacet legibus Patrum, sed potius illi subiacent legibus Papæ. Tui vero enthymematis antecedens falsum esse iam probatum est per Synodorũ testimonia; & nunc etiã ad roborandã veritatem probabitur eius falsitas. Patres secundæ Synodi ediderant Canonẽ, vt Constantinop. haberet honoris prærogatiuam post Romanum. Attamen Theophilus Alexandrinus vindicabat sibi cõsecrationem Episcopi Constantinop. & Dioscorus Alexan- Can. 3. Ex vita Chrysost. Leo PP. 3. par. Chalced. epist. 5. 6.

τινουπόλεως, καὶ Διόσκορος Ἀλεξανδρείας ἐχειροτόνησεν ἀνατόλιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως· ὅθεν πλὴν τί που δῆλον, ὅτι ὁ κανὼν ἐκεῖνος, εἰ καὶ ὅλως γέγονεν, ἄκυρος ἔμεινεν· διὸ δὴ ἐν τῇ τετάρτῃ συνόδῳ οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα τὸν κανόνα τοῦτον οὐκ ὀρθῶς προφέρεσθαι ἔλεγον· καὶ Λέων ὁ τηνικαῦτα πάπας, καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς οὐδέποτε ὡς γνήσιον ἐδέξαντο· ὥσπερ καὶ τὸν τῆς τετάρτης συνόδου, ὃν ἐπιβεβαιώσει τοῦ προτέρου τινὲς ὑπεξέθεντο· μέχρις οὗ τῆς μακρᾶς κατισχυσάσης ἐπιμονῆς, ὡς μαρτυρεῖ Ἀδριανὸς ὁ πάπας ἐν τῇ β' τῆς ἑβδόμης συνόδου πράξει πρὸς τοὺς βασιλέας γράφων, ὁ Κωνσταντινουπόλεως θρόνος τὴν δευτέραν ἐκληρώσατο τάξιν, ὑποβιβάσας δηλαδὴ ἑαυτῷ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνατολικῶν θρόνους, καὶ μετακινήσας τὰ ὅρια, ἃ ἔθεντο οἱ ἀπόστολοι καὶ ἡ πρώτη σύνοδος. Κατέπραξε δὲ τοῦτο φησὶν Ἀδριανὸς, τῇ αὐθεντίᾳ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας τὸ δεύτερος εἶναι λαβών.

Εἰ δὲ Μάρκος μὲν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ

drinus consecrauit Anatoliũ Constã-tinop. ex quo manifestum est, Canonẽ illũ, si factus est, nullum robur habuisse. Qua propter legati Papæ Act. XVI. Quartę Synodi immerito illum proferri aiebãt, & Leo tunc temporis Papa, & successores eius nunquam vt legitimum susceperunt; quemadmodũ & XXVIII. Quartæ Synodi, suppositum à quibusdam ad confirmandum priorem illum: donec longa pręualente instantia, vt Hadrianus Papa testatur Act. 2. septimæ Synodi scribens ad Imperatores, Constantinop. sedes locũ obtinuit secundũ; nimirũ inferiores se cõstituens ceteras Oriẽtis Patriarchales sedes; & transferens terminos, quos statuerunt Apostoli, & prima Synodus. Hec autem, vt Hadrianus Papa inquit, sedis Apostolicæ auctoritate habuit, vt iam illius beneficio esset secunda.

Si ergo Marcus quidem Alexãdriæ,

Εὐόδιος ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὥς φησιν Εὐσέβιος ἐν τῷ β' καὶ γ' τῆς ἱστορίας, καὶ Ἰγνάτιος ὁ θεοφόρος ἐν τῇ πρὸς Ἀντιοχεῖς ἐπιστολῇ, τοὺς πατριαρχικοὺς ἐκόσμησαν θρόνους τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Πέτρου ὥστε λέγειν τὸν ἐν ἁγίοις Γρηγόριον τὸν Διάλογον ἐν τῇ ρα' ἐπιστολῇ πρὸς εὐλόγιον Ἀλεξανδρείας. Ὅτι τρεῖς ὕψωσεν ὁ Πέτρος θρόνους, καὶ εἰς τοὺς τρεῖς εἶχεν· εἶτα ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐδράξατο τῆς δευτέρας χώρας, παραγκωνισάμενος τοὺς δύο, καὶ τοῦτο βεβιασμένῃ ἐνστάσει κατεκτήσατο δι' αὐθεντίας τοῦ πάπα, πῶς οὐκ εὔδηλον, τὸ ἀνατολικῶν θρόνων τὰ πρεσβεῖα ἠρτῆσθαι τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα; καὶ πῶς οὐκ εὔδηλον, ὅτι Πέτρου τὸν Ἀλεξανδρείας δεύτερον, καὶ τρίτον καταστήσαντος τὸν Ἀντιοχείας, ἔπειτα τοῦ πάπα νομοθετήσαντος δεύτερον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἴσην ἔχει ὁ Πέτρος καὶ οἱ διάδοχοι τὴν ἐξουσίαν κατάγε τὸ ποιμαίνειν, καὶ κυβερνᾶν, καὶ διατίθεσθαι τὰ τῆς ἐκκλησίας; Εἰ γοῦν πρεσβεῖον ἐστὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως τὸ εἶναι δεύτερον, τοῦ Ἀλεξανδρείας τὸ τρίτον εἶναι, τοῦ Ἀντιοχείας τὸ εἶναι τέταρτον, καὶ ταῦτα ἔχουσι παρὰ τοῦ

& Euodius Antiochiæ; vt inquit Eusebius lib. 2. & 3. Historiæ, & S. Ignatius Martyr in epist. ad Antiochenos; Patriarchalibus prǽsedere sedibus auctoritate Petri; vt plane S. Gregorius magnus epist. C I. ad Eulogium Alexandrinũ dicat: tres à Petro sedes fuisse sublimatas & vnum tres habuisse: Deinde Constantinop. extrursis illis secundus est habitus; & hoc assidua instantia consecutus per auctoritatẽ Papæ; an non manifestum est priuilegia Orientalium sedium pendere ab auctoritate Papæ? An non manifestũ est, quòd Petro constituente secundũ Alexandrinũ, Antiochenum tertiũ; Papa vero post modum concedente, vt secundus esset Constantinop. parẽ habet Petrus & successores potestatẽ in pascendo, gubernando, & instituẽdo Ecclesiastico ordine? Itaque si prerogatiua Constantinop. est, esse secũdum, & Alexandrini esse tertium, & Antiocheni esse quartum: & hæc ha-

πάπα, οὐκ ἀληθῆ λέγεις Νεῖλε, ὅτι παρὰ τῶν πατέρων εἴληφεν ὁ πάπας τὸ πρωτεῖον. ἀληθὲς δὲ, ὅτι παρὰ τοῦ πάπα εἰλήφασιν οἱ πατέρες τὰ προνόμια. Καὶ εἴπερ κατὰ σὲ παρ' ἐκείνων ἔχει τὸ πρεσβεῖον, ἐκείνων τοῖς νόμοις ὑπάγεται· οἱ δὲ ἀνατολικοὶ πατριάρχαι παρὰ τοῦ πάπα ἔχουσι τὸ πρεσβεῖον τοῦ εἶναι δεύτεροι, καὶ τρίτον, καὶ τέταρτον· ἄρα κατὰ σὲ ἐπάναγκες ὑπάγονται τοῖς νόμοις τοῦ πάπα· Εἰ δὲ φαίης, οὐ παρὰ τῶν πατριαρχῶν, οὓς ἐτίμησεν ὁ πάπας, ἀλλὰ παρὰ συνόδων οἰκουμενικῶν εἶναι τὸ πρεσβεῖον τοῦ πάπα, ἀπίθανα λέγεις καὶ ἀμήχανα· Ὅτι τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατεῖν βούλεται ἡ πρώτη σύνοδος, καὶ σώζεσθαι τὰ πρεσβεῖα ταῖς ἐκκλησίαις κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν.

Εἰ δὲ περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου ὁ πάπας εἶχε τὰ πρωτεῖα, πῶς τὸ πρεσβεῖον εἴληφε παρὰ συνόδων οἰκουμενικῶν; οὐκ ἐξουθενεῖ τοίνυν τοὺς πατέρας ὁ πάπας, τοῖς ἐκείνων νόμοις μὴ ὑπαγόμενος· εἰ γὰρ ὑπήγετο τοῖς ἐκείνων νόμοις, ἦν ἂν παραβάτης

bent à Papa; non est verum quod ais, Papã à Patribus habuisse primatũ; sed contra, Patres habuisse à Papa priuilegia, & si per te, à quibus quisq; honores sumit, legibus illorũ est subditus; Orientales vero Patriarchæ habent honores à Papa, vt secundũ, tertiũ, & quartum obtineant locum; certe etiã Papæ legibus necessariò per te subdũtur. Si dicas, non esse primatum Papæ à Patriarchis, quos honorauit Papa; sed ab œcumenicis Concilijs; dicis quæ nullomodo constant. Prima Synod⁹ in sexto Canone præcipit, antiquos obseruari mores, & vetusta Ecclesiarũ priuilegia nõ turbari. Si ergo Papa primatũ habebat ante Nicænã Synodũ; vt expresse fatetur & ipsa in hoc eodem Canone recitato à Rom. Act. 16. Quatæ Synodi; quomodo primatu honoratus est à Concilijs generalibus? Non itaq; contemnit Patres Papa, quia legibus illorũ nõ subditur; nam si subderetur, Euangelico non

τῆς ἀγγελικῆς θεσμοθεσίας, δι' ἧς ποιμαίνειν τῷ Πέτρῳ προστέτακται, οὐ ποιμαίνεσθαι· Καὶ φύλαξ εἶναι τῆς ἀμπέλου, οὐ φυλάττεσθαι· καὶ ἰατρὸς τὴν ῥῶσιν χαριζόμενος τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας, οὐχ ὑγιάζεσθαι κατὰ τὰς συνοδικὰς ἀποφάσεις. Σὺ δὲ ὅτε λέγεις παραβάτην τὸν πάπαν, ὅτι τοὺς νόμους οὓς ἔθετο οὐ φυλάττει, λαμβάνεις τὸ σοὶ δοκοῦν ὡς ὁμολογούμενον· ὥσπερ εἰ κυρωθέντες ἦσαν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ πάπα οἱ ψευδοκανόνες τῆς πενθέκτης· ποῦ τοίνυν ἀθετεῖ ἑαυτὸν ὁ πάπας διὰ τὸ ἀθετεῖν ἃ μηδέποτε ἐδοκίμασεν; οὔτε γοῦν ἔδειξας τὸν πάπαν ἐν τοῖς δόγμασιν εὐθυνόμενον κανονικῶς καὶ ἐνθέσμως, οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις παρὰ τῶν πατέρων κρινόμενον· ὅθεν οὐδ' ὃ ἐπιφέρεις ὡς ἀποδειχθέν, ἔχει σκιὰν κἂν τινα οὖν ἀληθείας, ὅτι τοῖς παρὰ τῶν πατέρων κειμένοις νόμοις μὴ ὑπαγόμενος ὁ πάπας διαγράφει τοσούτους πατέρας.

ΝΕΙΛΟΣ

obtemperaret dicto, quo iussus est Petrus pascere, non pasci; & custos esse vineæ, non custodibus subesse; & medicus esse valetudinem largiens Ecclesiæ membris, non ipse sanari iuxta Synodorum sententias. Tu vero quãdo transgressorem vocas Papam, quia leges quas posuit non obseruat; accipis vt confessũ quod placet; quasi vero quinisextæ pseudocanones firmati essent auctoritate Papæ. Vbi ergo damnat se ipsum Papa, dũ damnat quæ nunquam probauit? Ita nec Papam ostendisti legitime iudicatum & damnatum in causa Dogmatum, nec in alijs Patrum iudicio subiectum: quare id etiam quod subdis tanquam demonstratum, nullam habet veritatis vmbram; nimirum, si Papa non subditur Patrum legibus, per hoc fieri, vt ab ipso contemnantur.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΟ δὲ λέγειν, μὴ εἶναι τὸν πάπαν ἐπίσκοπον ἀφωρισμένος, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἐπίσκοπον, πῶς οὐ σφόδρα τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστί; πρῶτον μὲν γὰρ δέδεικται ἀνωτέρω, ὁμοταγῆ τοῦτον εἶναι τοῖς ἄλλοις τῶν ἐπισκόπων· ἔπειτα ἐν πάσαις ταῖς οἰκουμενικαῖς τῶν συνόδων Ῥώμης ἐπίσκοπος ὀνομάζεται· Εἰ δὲ ὅτι ἐν οἷς αὐτὸς ἐπιστέλλει, οὐ Ῥώμης ἐπίσκοπον, ἀλλ᾽ ἁπλῶς ἐπίσκοπον ἑαυτὸν ὀνομάζει, ἐχέτω τὰ ἴσα διὰ ταῦτα καὶ Κύριλλος· ἔστι γὰρ ὅπου ἁπλῶς ἐπιγράφεται, Κυρίλλῳ ἐπισκόπῳ· Καὶ πολλῷ πλέον ἐκείνου, ὅσῳ καὶ παρ᾽ ἄλλων τὰ τοιαῦτα ἀκούει· οὐ μὴν ἀλλ᾽ εἴ καί τις ἐπίσκοπος ἐν οἷς γράφει, οὐ προστίθησι τὸ τοῦ ἐπισκόπου ὄνομα, μηδὲ ἐπίσκοπος ἔστω λοιπὸν ἀλλ᾽ ἂν μὲν γράφῃ ἐπίσκοπος μόνον, φευγέτω τὴν περιγραφὴν καὶ καθολικὸς τῆς οἰκουμένης ἐπίσκοπος ἔστω· ἂν δὲ καὶ τοῦτο ἀφῇ, καὶ ὑπὸ τὸν τοιοῦτον ἔστω. Καὶ

NILVS. CAP. XIX.

DIcere autem, Papam non esse certi loci Episcopum, sed absolute Episcopũ, quomodo non sit cũ valde manifestis pugnare? Primò enim ostẽsum supra est, illum & ceteros Episcopos esse eiusdem ordinis. Deinde in cunctis œcumenicis Concilijs Romæ Episcopus vocatur. Si vero quia in suis litteris non se Romæ Episcopum sed absolutè Episcopũ scribit, habeat propterea hoc idẽ & Cyrillus; is enim alicubi absolutè ita inscribitur, Cyrillo Episcopo, & multò magis hoc Cyrillus habeat, quòd & ab alijs hoc illi datur. Similiter si quis Episcopus, quando scribit, non addat, Episcopi titulũ, hic ne Episcopus quidem esto. sed si solũ se Episc. vocet, certi loci limites fugiat, & sit vniuersalis orbis terrarum Episc. si vero & hoc supprimat, hic ne Episcopus quidem esto,

1. Part. Cõ. Eph. cap 32.

πῶς ἐ ταῦτα αἰνίγματι παραπλήσια.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστὶ τὸ περὶ τῆς τοῦ πάπα ἀρχῆς φρονεῖν καὶ λέγειν, ὅσα εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος, καὶ οἰκουμενικὸς ἐπίσκοπος, πεπλήρωται ἐπὶ σοὶ τὸ ῥητὸν ἐκεῖνο, οὐ αἱ οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς, καὶ τὸ φῶς σκότος· οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες· Κατὰ γὰρ τὴν σὴν ἐπιστήμην τὸ εἶναι Ῥώμης ἐπίσκοπον, καὶ οἰκουμενικὸν ἐπίσκοπον, πρὸς ἄλληλα μάχεται· ἀλλ᾽ ὦ γύναι οὐχ οὕτως ἔχει· Ἤδει καὶ Ἀθανάσιος Ἰούλιον ἐπίσκοπον ὄντα Ῥώμης, καὶ ἑαυτὸν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον, ἀλλ᾽ ὅμως ἀνῆλθεν κληθεὶς εἰς Ῥώμην πρὸς Ἰούλιον, καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀπελογήσατο· Καὶ ὁ πάπας πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ κατηγόρους τοῦ Ἀθανασίου γράφων, πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα λέγει μαρτυροῦντα αὐτῷ τὴν ἐπὶ τοὺς ἀνατολικοὺς ἐξου-

& quomodo hæc non ſint ænigmati ſimilia.

CONFVTATIO.

Si cum manifeſtis pugnare eſt, ſentire & loqui de primatu Papæ quecũq; ſupra dicta ſunt, quòd & Romæ Epiſcopus, & Epiſcopus vniuerſalis; impletum in te illud eſt: Væ ponẽtes tenebras lucem, & lucẽ tenebras; ſapiẽtes in oculis veſtris, & corã vobiſmet ipſis prudentes. Namq; iuxta tuã doctrinã hæc duo pugnant inter ſe, eſſe Romæ Epiſcopũ & Epiſcopũ vniuerſalẽ. Non ita res habet; Norat Athanaſius ſe Epiſcopum Alexandrinum, & Iulium Romanum, aſcendit tamen vocatus Romã ad Iulium Epiſcopum, & rationẽ de ſe reddidit, & Papa ſcribens ad Antiochenos accuſatores Athanaſij, multa dicit & magni ponderis, quæ teſtantur iuriſdictionem eius in Orientales; inter alia vero ad

σίαν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα πρὸς τῷ τέλει.

Εἰ γὰρ καὶ ὅλως, ὥς φατε, γέγονέ τι ἁμάρτημα, ἔδει κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα, καὶ μὴ οὕτως γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, ἔδει γραφῆναι πᾶσιν ἡμῖν, ἵν' οὕτως παρὰ πάντων ὁρισθῇ τὸ δίκαιον. ἐπίσκοποι γὰρ ἦσαν οἱ πάσχοντες, καὶ οὐχ αἱ τυχοῦσαι ἐκκλησίαι αἱ πάσχουσαι, ἀλλ' ὧν αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι δι' ἑαυτῶν καθηγήσαντο· διατί δὲ περὶ τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως μάλιστα οὐκ ἐγράφετε ἡμῖν; ἢ ἀγνοεῖτε, ὅτι τοῦτο ἔθος ἦν, πρότερον ἐγράφεσθαι ἡμῖν, καὶ οὕτως ἔνθεν ὁρίζεσθαι τὰ δίκαια· εἰ μὲν οὖν τι τοιοῦτον ἦν ὑποπτευθὲν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν ἐκεῖ, ἔδει πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἐκκλησίαν γραφῆναι.

Εἶτα· Ἃ γὰρ παρειλήφαμεν παρὰ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, ταῦτα καὶ ὑμῖν δηλῶ· καὶ οὐκ ἂν ἔγραψα, φανερὰ ἡγούμενος εἶναι ταῦτα παρὰ πᾶσιν, εἰ μὴ τὰ γενόμενα ἡμᾶς ἐτάραξεν.

Εἴπερ διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ἐστὶν, γράφεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ Ῥώμης,

finem hæc.

Nā si omnino, vt dicitis, aliquid peccatū est, oportebat secundū Canonē Ecclesiasticum, & non ita fieri iudicium; oportebat ad nos omnes scribi, vt quod iustum est decerneretur ab omnibus. Episcopi enim erant qui patiebantur, & principales Ecclesiæ quæ patiebātur, quibus ipsi per se se Apostoli præfuerunt. Cur vero de Alexādrina potissimū ciuitate nō scripsistis ad nos? An nescitis hūc morē fuisse, vt prius scribatur ad nos, atq; ita hinc definiantur quæ iusta sunt? si talis igitur erat suspicio de Episcopo illius vrbis scribendum erat ad hanc Ecclesiam.

Athan, Apol. 2. 1. ad Rō. Synod.

Deinde: Quæ enim accepimus à B. Apostolo Petro, ea vobis significo, nec certè scripsissem, quæ omnibus manifesta esse arbitror, nisi nos turbassent, quæ gesta sunt.

Si tradita est ab Apostolo Petro hæc institutio, vt scribatur Episcopo Ro-

mano, & definiantur inde quæ iusta sunt, vt epist. inquit, quã pro se affert magnus Athanasius; omnino necesse est, Papã & Romæ esse vt certi loci Episcopũ, & absolutè Episcopũ œcumenicum. Sciebat Cyrilus Cœlestinũ Romæ esse Episcopum, nõ tamen audet citra obtentã à Papa licentiã abdicare se Nestorij cõmunione, sciebat vniuersa tertia Synodus Papam esse Romæ Episcopũ; implorat tamen cõtra schismaticos indignationẽ papæ, vt per eam castigerẽtur. Quid multa? satis hæc de redictum, & plena sunt Act. Synodorũ. Hoc igitur abnagare, cũ manifestis pugnare est: & asserere, Papam cũ ceteris Episcopis esse eiusdem in iurisdictione ordinis, est mẽtientes facere patres Conciliorũ, qui tam varijs titulis Papæ excellentiam celebrarunt. Hæc autem Cyrillo, aut cuiuis Episcopo quomodo conuiãt? si enim legeretur in Actis Synodorũ, esse aliquem aliũ Episcopum, qui &

πρακτικοῖς τῶν συνόδων ἕτερός τις ἐπίσκοπος καὶ οἰκεῖον ἔχων ἀφωρισμένως θρόνον, καὶ ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας αὐθεντίαν ἐπιδεικνύμενος, ἠκολούθει ἂν ἃ ἐπιφέρεις ἄτοπα· νῦν δὲ τούτου ὄντος μόνου τοῦ πάπα, τί χρὴ ἐπιφέρειν τὰ ἀναρμόστως ἔχοντα, ὅτι παρασιωπῶν τις ἐπίσκοπος τὸ ἑαυτοῦ ἀξίωμα, οὐκ ἂν εἴη ἐπίσκοπος. Εἰ δὲ ἁπλῶς ἐπίσκοπον ἑαυτὸν ἐπιγράφοι, καθολικὸς ἂν εἴη τῆς οἰκουμένης ἐπίσκοπος· Οὐ γὰρ ἐκ τῆς προσηγορίας τεθείσης ἢ μὴ προστεθείσης ἐστὶν ἢ μὴ ἔστιν τοιοῦτος ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος· οὐδ' ἐκ τῶν λόγων ἐστὶ τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων οἱ λόγοι· Καὶ Κύριλλος οὖν καὶ ὁστισοῦν ἐπίσκοπος, ἂν μὴ προσαχθῇ τὸ τίνος, οὐκ ἕξει ποτὲ τὸ καθολικὸς εἶναι. Καὶ ὁ πάπας εἴτε ἁπλῶς εἴτε Ῥώμης καλούμενος ἐπίσκοπος, οὐδέποτε ἀπόλλυσι τὸ Πέτρου εἶναι διάδοχος, δηλονότι καὶ Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς ἐπίσκοπος.

ſuam priuatam haberet ſedem, & in totum Eccleſiæ corpus auctoritatem exerceret, ſequerentur abſurda, quæ infers. Nunc vero cum talis Epiſcopus ſit ſolus Papa, quid opus eſt inferre, quæ minime congruunt? Quod ſi quis Epiſcopus ſupprimat nomen dignitatis, nõ ſit Epiſcopus; ſi vero ſimpliciter Epiſcopum ſe inſcribat, vniuerſalis ſit orbis terrarum Epiſcopus? Non enim ex appellatione poſita, vel non poſita eſt, vel nõ eſt talis qui ſcribit; nec res ex vocibus ſunt, ſed voces è rebus. Itaq; ſiue Cyrillus, ſiue quicumq; alius Epiſcopus, ſi forte non addiderit, cuius loci ſit Epiſcopus, nunquam erit vniuerſalis, & Papa ſiue ſimpliciter, ſiue Romæ Epiſcopus dicatur; ſemper habet quod ſit Petri ſucceſſor, hoc eſt & Romæ & totius orbis Epiſcopus.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὥς φασι, μόνος ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος ἔχει τὸ ἀποστολικὸς ὀνομάζεσθαι· δῆλον τῆς ια´ πράξεως τῆς ϛ´ συνόδου· Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐν ταύτῃ ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας (δηλαδὴ Κωνσταντινουπόλεως) ὁμοίως δὲ ἐν τῇ ϛ´, καὶ ἐν τῇ ζ´ ἕκαστος τῶν καθολικῶν θρόνων ἀποστολικὸς ὀνομάζεται· ὥστε εἴ τις ἐθέλοι τὰ δίκαια λογίζεσθαι, ἢ καὶ πάντας διὰ ταῦτα τῶν ἴσων ἀξιώσει τῷ Ῥώμης θρόνῳ· ἢ μηδὲ ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος διὰ ταῦτα τὸ ἐξαίρετον κατὰ τῶν ἄλλων ἐχέτω, ἕως ἂν τὸ κοινὸν ἴδιον γενέσθαι χώραν οὐκ ἔχῃ.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Εἰ μὲν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνόδων μὴ ἦν τὸ κοινὸν τῆς προσηγορείας κατιδεῖν ὁμοῦ καὶ τὸ διάφορον, εἶχες ἂν εὐλογοφανῆ

NILVS. CAP. XX.

SEd neq; sola, vt aiunt, Romana sedes habet, vt vocetur Apostolica. constat ex XI. sextæ Synodi Actione, vbi legitur; Constantinus religiosissimus Archidiaconus huius S. Dei Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ; hoc est Cõstantinopolitanę, similiter Act. 6. & 7. sedes quaque principalis vocatur Apostolica. Vt si quis quæ iusta sunt, disceptare velit, vel omnes propter hæc æquali dignas honore censere debeat cum Romana sede; vel nec Romana sedes propter hoc supereminceat ceteras, dum non licet commune in priuatum transire.

CONFVTATIO.

Si in Actis Synodorum non esset obuia & appellationis communio, & simul differentia, haberent aliquam

τὴν σῶν λόγων αἰτίαν. Εἰ δὲ ἐν ἐκείνοις πολλῷ μᾶλλον λάμπει τὸ διάφορον ἢ τὸ κοινὸν, πόθεν ὦ θαυμάσιε τὴν τοσαύτην πέπονθας ἀβλεψίαν, οὐδέποτε τοὺς ἀνατολικοὺς ὄψει θρόνους καλουμένους χωρὶς προσθήκης ἀποστολικοὺς, ἀλλὰ μετὰ διαστολῆς καὶ ὑφέσεως· ἀλλ᾽ οὐδὲ ἀποστολικοὶ ὅλως ἐπιγράφονται ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις τῶν συνόδων· μόνος γὰρ ὁ τῆς Ῥώμης θρόνος ἀποστολικὸς ἐν τῇ τρίτῃ καλεῖται συνόδῳ· Κατὰ γοῦν τὴν δευτέραν πρᾶξιν Κύριλλος ἁπλῶς Ἀλεξανδρείας, Ἰουβενάλιος ἱεροσολύμων· ἀρκάδιος δὲ, καὶ προΐεκτος, καὶ Φίλιππος τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου καλοῦνται ληγάτοι· Καὶ τοῦτο καθεξῆς εὑρήσεις ἐν ἐκείνῃ τῇ συνόδῳ, μόνους δηλαδὴ τοῦ πάπα τοὺς ληγάτους ἐπιγραφομένους τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, τοὺς δὲ ἀνατολικοὺς θρόνους ψιλῶς ἐκφερομένους· παραπλησίως κἀν τῇ τετάρτῃ οἱ ἀνατολικοὶ θρόνοι γυμνῶς ἐκφέρονται, οἱ δὲ τοῦ πάπα ληγάτοι τὴν τοῦ ἀποστολικοῦ προσηγορίαν ἔχουσιν ἄνω καὶ κάτω συμπλεκομένην. Εὐθὺς οὖν ἐν τῇ

tua dicta excusationem, sed si multò magis elucet in illis differentia, quàm communitas, cur in tanta luce caligas? Nunquam reperies Orientales sedes vocari Apostolicas absq; additamento, sed cum distinctione & diminutione. Quinimo in vetustioribus Concilijs nequaquam sibi arrogabant Apostolici titulũ; sola enim Romana sedes vocatur Apostolica in tertia Synodo. Certe secunda eius Actione Cyrillus simpliciter Alexandrinus, Iuuenalis Hierosolymitanus; Arcadius, & Proiectus, & Philippus Apostolicæ sedis vocãtur legati, & hoc deinceps in illa Synodo reperies, nimirũ solos Papæ legatos sedis Apostolicæ dictos, sediũ vero Orientalium inscriptos simpliciter. In quarta Synodo pariter Oriẽtales sedes nudè proferuntur legati autem Papæ Apostolici titulo passim exprimuntur. Itàq; Actione prima in ipso exordio: Paschasinus, inquit, sedis Apostolicæ legatus dixit: Beatis-

πρώτῃ πράξει. Γαγάσιος, φησὶ, φύλαξ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου ἔφη. Του μακαριωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρωμαίων πόλεως, κεφαλῆς ὑπάρχοντος πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προστάξεις ἔχομεν, καὶ τὰ ἑξῆς· Καὶ ὅλως οὐκ ἔστιν διαρίθμητα ἐν τῇ δ´ συνόδῳ τὰ τοιαῦτα· Εἶτα κατὰ τὴν ϛ´ σύνοδον ἐν μὲν τῇ πρώτῃ πράξει εὑρήσεις τοὺς ἀνατολικοὺς ἁπλῶς μνημονευομένους, τοὺς δὲ ἀπὸ Ρώμης οὕτω· Θεόδωρος καὶ Γεώργιος καὶ Ιωάννης οἱ τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἁγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης· καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐφεξῆς φυλαττόμενον μέχρι τῆς ια´ πράξεως, ἐν ᾗ μετὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἐπισκόπων κεῖται ἑλληνιστὶ· ὃ προφέρεις· Κωνσταντῖνος ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης ἐκκλησίας· Καὶ συναρπάζεις τὸ χωρίον ἀνεξετάστως εἰς μαρτύριον, οὐ συννοῶν, ὅτι ἄλλο θρόνος ἀποστολικὸς, καὶ ἄλλο ἀποστολικὴ ἐκκλησία, ἐπεὶ μίαν εἶναι ἀνάγκη ἁπανταχοῦ διεσπαρμένην

θρόνον·

ſimi & Apoſtolici Epiſcopi Romæ, qui eſt omnium Eccleſiarum caput, mandata habemus, &c. Nec facile numeraueris in quarta Synodo huius tituli repetitionem. In ſexta quoq; Synodo, Act. 1. Orientales ſimpliciter ſcriptos reperies, Romanos vero ita. Theodorus, & Georgius, & Ioannes tenentes locum S. Papæ ſedis Apoſtolicæ ſenioris Romæ, & hoc deinceps obſeruatum vſque ad XI. Act. in qua poſt enumerationem Epiſcoporum habetur in græco quod citas: Conſtantinus religioſiſſimus Archidiaconus huius ſanctiſſimæ Dei Catholicæ & Apoſtolicæ magnæ Eccleſiæ. Et locum non examinatum arripis, vt ſuffragetur tibi. Nec animaduertis, aliud eſſe ſedem Apoſtolicam, & aliud Eccleſiam Apoſtolicam; quā neceſſe eſt vnam eſſe vbiq; diffuſam. Sedem vero Apoſtolicam eſſe Conſtantinopolitanam, nec ipſi vnquam dicere, aut eo titulo ſe ſubſcribere auſi

θρόνον δὲ ἀποστολικὸν εἶναι τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὔτ' αὐτοί ποτε εἰπεῖν ἢ καθυπογράψαι ἐτόλμησαν οἱ παρανόμως ἑαυτοὺς ἐπιφημίσαντες οἰκουμενικοὺς πατριάρχας· Καὶ γοῦν ὁ μακάριος Λέων ὁ πάπας Μαρκιανῷ τῷ Αὐγούστῳ περὶ Ἀνατολίου γράφων τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μεμφόμενος τοῦ ἀνδρὸς τὸ ὑπέρμετρον· Ἀρκείτω, φησὶν, Ἀνατολίῳ, ὅτι βοηθούσης τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, καὶ συγκαταθεμένης τῆς ἐμῆς σπουδῆς γέγονεν πόλεως τηλικαύτης ἐπίσκοπος· μὴ δὴ ἀπαξιούτω τὴν βασιλίδα πόλιν, ἣν οὐ δύναται ἀποστολικὸν θρόνον ποιῆσαι.

Ὅθεν καὶ ἡ μάταιος ἐλέγχεται φιλοτιμία τῶν λεγόντων, ὅτι πρῶτος Βυζαντίου ἐπίσκοπος ὁ πρωτόκλητος Ἀνδρέας· Εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, πῶς οἱ Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοποι τῆς τοῦ ἀποστολικοῦ πρεσβείας οὐ κατετρύφων ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς συνόδοις· καὶ διὰ τί τοσούτους ἀγῶνας ἠγωνίσαντο, τῶν ἄλλων πατριαρχῶν ὑπερκύψαι φιλοτιμούμενοι· Τί δὲ, ὅτι καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ χωρίον, ὁ προφέ-

ſunt, qui ſe patriarchas œcumenicos nullo iure appellarũt. Itaq; S. Leo Papa ſcribens Marciano Auguſto de Anatolio Conſtantinop. & reprehẽdẽs immoderatum hominis ſtudiũm; ſatis inquit, ſit prædicto, quòd veſtræ pietatis auxilio, & mei fauoris aſſenſu Epiſcopatum tantæ vrbis obtinuit. Non dedignetur Regiám ciuitatem, quam Apoſtolicam non poteſt facere ſedem.

3. Part. Chalced. Epiſt. 6.

Ex quo etiam refellitur inanis ambitio dicentium, primum Byzantij Epiſcopum fuiſſe Andream Apoſtolum. Nam ſi hoc eſſet, cur Epiſcopi Conſtantinopolitani in Concilijs œcumenicis Apoſtolici titulum ſibi frequentiſſimè non arrogarunt? cur vero tot labores ſuſceperunt, cupientes ſe ſe attollere ſupra ceteros Patriarchas.

Quid? quòd hic ipſe locus, quem profers ex XI. Act. ſextæ Synodi,

manifestè additamentum paſſus eſt vocis illius, Apoſtolicæ? Nam antiquus interpres ita Latinè tranſtulit.

Conſtantinus Deo amabilis Diaconus huius S. Dei Eccleſiæ.

Neq; dicas, interpretem fuiſſe Latinum; nondum enim ortæ erant ſuſpiciones ex Orientali diſſenſione; probatq́; integritatem interpretis rei veritas. Nam in Actis Synodorũ nuſquam videbis Patriarcham Cõſtantinopolitanum Apoſtolici titulo inſignitum; at vero legatos Papæ & in ipſa XI. ſextæ Synodi Actione ita vocatos, & deinceps vſque ad ſubſcriptiones definitionis, in qua ſubſcriptus eſt Petrus Apoſtolicæ ſedis Alexandrinorũ, & Georgius locum tenẽs Apoſtolicæ ſedis Hieroſolymorum, cum adiectione ſemper, vt dictum eſt; ſed ibi primum ad finem ſextæ Synodi. At Romana ſedes ab initio & Apoſtolica Romæ, & abſolutè

καὶ ἀποστολικὸς κατ᾽ ἐξαίρετον ἐπιγράφεται ἀπολύτως· τοῦτο δηλαδὴ σημαινουσῶν τῶν ἁγίων συνόδων, ὅτι καὶ Ῥώμης ἐπίσκοπος ὁ πάπας, καὶ ἐπίσκοπος ἁπάσης τῆς ἐκκλησίας· οἱ δὲ λοιποὶ ἀποστολικοὶ θρόνοι ἀφωρισμένως εἰσὶ μόνον ἀποστολικοὶ, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ ἀπολύτως· ὅπερ καὶ ἐν τῇ ζ΄ συνόδῳ περιδήλως φαίνεται· ἐκεῖ γὰρ συνεχῶς ἀποστολικοὶ καλοῦνται, ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει. Πέτρος καὶ Πέτρος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι καὶ πρεσβευταὶ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας εἶπον· λεγέτω ἡμῖν ἡ ἁγία σύνοδος, εἰ παραδέχεται τὰ γράμματα τοῦ ἁγιωτάτου πάπα. Καὶ τοῦτ᾽ αὐτὸ ἐσήμηνε Ταράσιος ὁ πατριάρχης ἐν τῇ πρὸς Ἀδριανὸν τὸν πάπαν ἐπιστολῇ τῇ ἐμφερομένῃ μετὰ τὰ πρακτικὰ τῆς ζ΄ συνόδου, φάσκων·

Ἡ σου ἀδελφικὴ ὑμῶν ἀρχιεροπρεπὴς ἁγιωσύνη ἐνθέσμως καὶ κατὰ θεοῦ βούλησιν πρυτανεύουσα τὴν ἱεραρχικὴν ἀγιστείαν, διαβόητον ἔχει τὴν δόξαν.

Τὸ γὰρ πρυτανεύεσθαι τὴν ἱεραρχικὴν

Apoſtolica per excellentiam nuncupatur. Vt ſanctæ Synodi illud planè ſignificent, quòd Papa & Romæ ſit Epiſcopus & Epiſcopus vniuerſæ Eccleſiæ; ceteræ vero ſedes Apoſtolicæ limitata dignitate ſint Apoſtolicæ, non illimitata. Quod & in ſeptima Synodo palam eſt: in illa enim aſſiduò leguntur ſedes Apoſtolicæ Orientalis Diœceſeos; Romana vero etiã abſolutè, vt Actione ſecunda; Petrus & Petrus Deo amabiles Preſbyteri & legati Apoſtolicæ cathedræ dixerunt: Dicat nobis S. Synodus, ſi admittat litteras Sãctiſſimi Papæ. Hoc innuebat Taraſius ſcribens Hadriano Papę his verbis.

Veſtra igitur fraterna, ſummóque ſacerdotio decoracta ſanctitas legitimè ac ſecundum Dei voluntatem gubernans ſacrum hierarchicum ordinem, percelebrem habet gloriam.

Quod enim abſolutè ait, Hierarchicũ

ἁγιστείαν ἀπολελυμένως παρὰ τοῦ πάπα, τῆς κατὰ πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν ἀποστολικῆς διοικήσεως σημαντικόν ἐστι· φησὶ γάρ, ὅτι Πέτρου τοῦ θείου ἀποστόλου τὴν καθέδραν ἐκληρώσατο· Καὶ τοῦτο σαφὲς τεκμήριον, ὅτι οὐδείς ποτε τῶν πατριαρχῶν ἔσχεν τὴν τοῦ ἀποστολικοῦ πατρὸς ἐπωνυμίαν, εἰ μὴ μόνος ὁ πάπας ἐν τῇ β΄ πράξει τῆς ζ΄ συνόδου.

Πέτρος καὶ Πέτρος, φησὶν, οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντες Ἀδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης εἶπον· ἡμεῖς αὐτοὶ λαβόντες παρὰ τοῦ ἀποστολικοῦ ἡμῶν πατρὸς τὰ τοιαῦτα γράμματα ἠγάγομεν. Καὶ ἐν τῇ δ΄ πράξει ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς.

Πέτρος ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιπρεσβύτερος τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὸν τόπον ἀναπληρῶν Ἀδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ πάπα· καὶ τὰ ἑξῆς. Οὕτω δὲ κοινὸν ἦν πᾶσι τοῖς καλεῖν τῇ ὀνομασίᾳ ταύτῃ τὸν πάπαν, ὡς καὶ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐν τῇ ἐπιστολῇ, τοῖς ἀπομνημα-

ordinem gubernari à Papa; vniuersalem denotat Ecclesiam Apostolica auctoritate gubernari. siquidem paulo ante cathedræ Petri Apostoli Papam vocat hæredem, & manifestum huius rei indicium est, quòd nullus vnquam Patriarcha vocatus est pater Apostolicus, nisi solus Papa. Septima Synodo Act. 2.

Petrus & Petrus Deo amabiles Presbyteri & locum tenentes Hadriani Sanctissimi Papæ Romani dixerunt: Nos ipsi acceptas ab Apostolico Patre nostro huiusmodi litteras detulimus. & Act. 4. in subscriptionibus.

Petrus miseratione diuina Archipresbyter Sanctæ Dei Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ, & locũ supplẽs Hadriani S. & Apostolici Papę, &c. Adeo vero communis Christianorum omnium erat mos ita nominendi Papam, vt magnus Athanasius in epi-

χοῦ τὸν μονήρη βίον ἀσκοῦσι, λέγειν.

Καὶ γὰρ οὐδὲ Λιβερίου τοῦ ἐπισκόπου Ῥώμης κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐφείσαντο, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἐκεῖ τὴν μανίαν ἐξέτεινον· Καὶ οὐχ ὅτι ἀποστολικός ἐστι θρόνος ᾐδέσθησαν, οὐδ' ὅτι μητρόπολις ἡ Ῥώμη τῆς Ῥωμαίων ἐστὶν εὐλαβήθησαν· οὐδ' ὅτι πρότερον ἀποστολικοὺς ἄνδρας γράφοντες εἰρήκασιν, ἐμνημόνευσαν.

Ὥστε τοσαύτης οὔσης τῆς διαφορᾶς, καθ' ἣν ἡ τοῦ ἀποστολικοῦ προσηγορία καὶ τοῖς ἀνατολικοῖς ἀπονέμεται καὶ τῷ πάπᾳ, πῶς λέγεις, ὅτι ἢ πάντας δεῖ ἀξιοῦσθαι τῶν ἴσων τῷ Ῥώμης θρόνῳ· ἢ μηδὲ τὸν Ῥώμης θρόνον ἔχειν τὸ ἐξαίρετον, ἕως ἂν τὸ κοινὸν ἴδιον γενέσθαι χώραν οὐκ ἔχῃ; ποία κοινότης, εἰ μόνος εἶχε πάλαι τοῦτο ὁ πάπας, εἶτα ὀψὲ καὶ μόγις κοινωθὲν ἄλλως ἀποδίδοται τῷ πάπᾳ, καὶ ἄλλως τοῖς πατριάρχαις; καὶ τοῦτο μὲν ὅλως γέγονε κατά τινα φαινομένην ἀκολουθίαν· πόθεν δὲ καὶ ἐκ ποίας ἀκολουθίας ἑαυτῷ προσήρπασε τὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ ἐπιγραφὴν ὁ Κωνσταντινουπόλεως; διὰ τὸ εἶναι τὴν Κωνσταντινού-

ſtola ad omnes vbique ſolitariam vitam agentes hæc dicat.

Nam nec ipſi liberio Epiſcopo Romano in primis pepercerũt, ſed furorem ſuum vſque ad ea loca extenderunt: nec ducti reuerentia ſunt, quod ſit Apoſtolica ſedes, & Roma imperij Romani metropolis; nec recordati ſunt, quòd illos antea, cum ad eos ſcriberent, Apoſtolicos viros vocarent.

Itaque cum tanta ſit differẽtia, qua tribuitur Apoſtolici appellatio Oriẽtalibus & Papæ; cur dicis vel omnes æqualis eſſe debere dignitatis cũ Romana ſede; vel nec Romanam ſedem excellere, dum fieri non poteſt, vt cõmune tranſeat in priuatum. Quæ nã cõmunitas, ſi ſolus olim Papa hoc habebat, deinde aliis vix tandẽ cõmune factũ, aliter Papę aliter Patriarchis tribuitur? Ceterum in hoc aliqua apparet conuenientia; quòd vero Conſtantinopolitanus œcumenicum ſe inſcribat, quæ ratio, quæ cõuenientia?

πόλιν νέαν Ῥώμην; ἀλλ᾽ ἐβόα Λέων ὁ πάπας Μαρκιανῷ τῷ Αὐγούστῳ ἐπιστέλλων.

Ἐχέτω, ὃ ποθοῦμεν, ἡ Κωνσταντινούπολις τὴν ἑαυτῆς δόξαν· Ἀλλ᾽ ἕτερος λόγος ἐστὶ τῶν κοσμικῶν, καὶ ἕτερος τῶν θείων· παρὰ γὰρ τὴν Πέτραν, ἣν ὁ κύριος ἐν θεμελίῳ ἔθετο, οὐδεμία στάσιμος ἔσται οἰκοδομή· τῶν οἰκείων ἐκπίπτει ὁ τῶν ἀνοικείων ἐφιέμενος.

Ἕτερος, φησί, λόγος τῶν τοῦ κόσμου, καὶ τῶν θείων ἕτερος· οὐχ᾽ ὑγιὴς ἄρα ἡ δύναμις τοῦ ἐπιχειρήματος· τετίμηται ἡ Κωνσταντινούπολις βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ, ἄρα τῶν ἴσων ἀπολαυέτω τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ πρεσβείων· οὐ γὰρ ἵδρυται τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τὸ πρεσβεῖον ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ συγκλήτῳ, ἤ φησιν ὁ μακάριος Λέων, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῇ πέτρᾳ ἣν ὁ κύριος ἐν θεμελίῳ ἔθετο·

Πῶς δὲ ὅλως δυνατόν, δύο εἶναι οἰκουμενικοὺς ἐπισκόπους; ὅ γὰρ φησιν ὁ βιβλιοφύλαξ Ἀναστάσιος περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει περιφερόμενον εἰς ἀπολογίαν· ὅτι οὐχ οὕτως οἰκουμενικὸς ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς εἶναι

An quia Constantinopolis noua Roma? At Leo papa scribens ad Marcianum Augustum clamabat. 3. part. Chalced. cap. 6.

Habeat sicut optamus, Censtantinopolitana ciuitas gloriam suam. alia tamen ratio est rerum seculariũ, alia diuinarum. Nec præter illam petram, quam Dominus in fundamento posuit, stabilis erit vlla constructio. Propria perdit, qui indebita concupiscit.

Alia est, inquit, ratio secularium, alia diuinorum. Itaque argumentum illud non valet; Honorata fuit Constantinopolis imperio & senatu, habeat ergo cum seniore Roma æqualia priuilegia. Non enim fundatur senioris Romæ primatus imperio & senatu, vt inquit B. Leo: sed illa petra, quam Dominus in fundamento posuit.

Omnino autem qui fieri potest, vt duo sint Episcopi œcumenici? Nam quod refert Bibliothecarius Anastasius, in sui defensionem responderi à

τῆς καθόλου πρόεδρος ἐκκλησίας, ἀλλ᾽ ὅτι μέρους τινὸς, ὃ παρὰ χριστιανῶν οἰκούμενον οἰκουμένη καλεῖται· τοῦτο φημὶ τὸ εὕρημα παιζόντων ἂν εἴη τὰ θεῖα, οὐ σπουδαζόντων· οὐχ οὕτως ἐξέλαβον τὴν φωνὴν οἱ πολλὰ κατ᾽ ἐκείνης ἀθλήσαντες ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης, πελάγιος, καὶ Γρηγόριος ὁ διάλογος· οὐδ᾽ ἡρμήνευσαν οὕτως οἱ τὴν φωνὴν ταύτην πρῶτοι ἐφαρπάσαντες πατριάρχαι, Ιωάννης ὁ νηστευτὴς καὶ Κυριακὸς·

Αλλ᾽ οἰκουμενικοὺς ἐπέγραφον ἑαυτοὺς καταχρώμενοι τῷ σημαινομένῳ· Καὶ ὥς φησιν ὁ διάλογος γράφων Αναστασίῳ τῷ Αντιοχείας· τοιαύτην αἰτίαν προφερόμενοι, ὥστε εἰ ταύτην, φησὶν, εὐμενῶς φέρομεν, τῆς καθόλου ἐκκλησίας τὴν πίστιν φθείρομεν· Καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου περὶ τῆς φωνῆς γράφων; συχνὰς δὲ περὶ ταύτης ἔδωκεν ἐπιστολὰς, οὐκ ἀθετεῖ, καὶ ἀποβάλλεται ὡς βέβηλον, ὡς ὕβριν τῆς ἐκ-

Græcis; Quod non ita vocetur œcumenicus Constantinopolitanus, vt vniuersi orbis teneat præsulatum; sed quòd quidam parti orbis præsit, quæ à Christianis inhabitata vocatur œcumene; hoc inquam inuentum non seriò agentium, sed ludentium est in diuinis. Non ita vocem hanc intellexerunt, qui contra eam acerrimè inuecti sunt Romani Pontifices, Pelagius, & Gregorius magnus, nec ita sunt interpretati, qui primi hunc titulum sibi arrogarunt Patriarchæ, Ioannes ieiunator, & Cyriacus; sed œcumenicos se inscripserunt vero abutẽtes significatu; atque vt scribit Gregorius magnus Anastasio Antiocheno; talem præbentes causam; vt si hanc inquit, æquanimiter portamus, vniuersæ Ecclesiæ fidem corrumpamus. Nec locus est, in quo de hac voce mentionem fecerit; frequentes autem propter illam dedit epistolas: & non damnauerit reieceritque vt pro-

In præfatione 7. Syn. ad Ioan. VIII.

Lib. 6. ep. 24.

κλησίας, ὡς μεγάλων ἀφορμὴν σκανδάλων, Αλαζονείας μεστὴν, τοῦ ἀντιχρίστου πρόδρομον, ἀπώλειαν τῆς πίστεως, ἀνοσίαν, ἀντιλέγουσαν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν, ἀλλοτρίωσιν τῆς πίστεως, καὶ οἰκείωσιν αἱρέσεως, φησὶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει τῆς ἑβδόμης συνόδου ὁ πάπας Αδριανός.

ΝΕΙΛΟΣ

Ο δὲ μακάριος Χρυσόστομος καὶ τῶν ἀρχιερέων ἕκαστον ἐν τῷ τοῦ χριστοῦ θρόνῳ καθίσαι λέγει, ὥσπερ τοὺς νομικοὺς ἱερέας ἐπὶ τοῦ θρόνου Μωσέως· Ὥστε οὐ μέγα τῷ Ῥώμης θρόνῳ τὸ παρὰ τῶν ἀποστόλων καλεῖσθαι, ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ καθημένου.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ανωτέρω μὲν ἔλεγες, ἕκαστον τῶν καθολικῶν θρόνον ἀποστολικὸν ὀνομάζεσθαι,

sanam, vt vniuersalis Ecclesiæ iniuriã, vt magnorum originem scandalorũ plenam superbiæ, Antichristi præcursorem; per quam fides perditur vt scelestam, & contradicentem Euangelio sacrisq; Canonibus; qua vt Hadrianus Papa inquit, in suis litteris ad Imperatores, qui vtitur & assensum præbet, alienum se à fide orthodoxa; & rebellem Ecclesiæ Catholicæ manifestat.

NILVS. CAP. XXI.

B. Vero pater Chrysostomus etiã vnumquamq; Episcopum asserit in cathedra Christi sedere; queadmodum legales sacerdotes in cathedra Mosis. Quare non est magni faciendũ, quòd Romæ sedes vocetur Apostolica, cũ omnis Episcopus sedeat in sede Christi.

CONFVTATIO.

Supra dicebas; Quã libet principaliũ sediũ vocari apostolicã; vt Papa quòd

κλησίας, ὡς μεγάλων ἀφορμὴν σκανδάλων, Αλαζονείας μεςὴν, τοῦ ἀντιχρίςου πρόδρομον, ἀπώλειαν τῆς πίςεως, ἀποσίαν, ἀντιλέγουσαν τῷ εὐαγγελίῳ καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν, ἀλλοτρίωσιν τῆς πίςεως, καὶ οἰκείωσιν αἱρέσεως, φησὶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει τῆς ἑβδόμης συνόδου ὁ πάπας Αδριανός.

ΝΕΙΛΟΣ

Ο δὲ μακάριος Χρυσόςομος καὶ τῶν ἀρχιερέων ἕκαςον ἐν τῷ τοῦ χριςοῦ θρόνῳ καθίσαι λέγει, ὥσπερ τοὺς νομικοὺς ἱερέας ἐπὶ τοῦ θρόνου Μωσέως. Ωςε οὐ μέγα τῷ Ρώμης θρόνῳ τὸ παρὰ τῶν ἀποςόλων καλεῖσθαι, ἑκάςου τῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριςοῦ καθημένου.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Ανωτέρω μὲν ἔλεγες, ἕκαςον τῶν καθολικῶν θρόνον ἀποςολικὸν ὀνομάζεσθαι,

ſanam, vt vniuerſalis Eccleſiæ iniuriã; vt magnorum originem ſcandalorũ plenam ſuperbiæ, Antichriſti præcurſorem; per quam fides perditur vt ſceleſtam, & contradicentem Euangelio ſacriſq; Canonibus; qua vt Hadrianus Papa inquit, in ſuis litteris ad Imperatores, qui vtitur & aſſenſum præbet, alienum ſe à fide orthodoxa; & rebellem Eccleſiæ Catholicæ manifeſtat.

NILVS. CAP. XXI.

B. Vero pater Chryſoſtomus etiã vnumquamq; Epiſcopum aſſerit in cathedra Chriſti ſedere; quẽadmodum legales ſacerdotes in cathedra Moſis. Quare non eſt magni faciendũ, quòd Romæ ſedes vocetur Apoſtolica, cũ omnis Epiſcopus ſedeat in ſede Chriſti.

CONFVTATIO.

Supra dicebas; Quã libet principaliũ ſediũ vocari Apoſtolicã; vt Papa quòd

ὥστε τὸν πάπαν μηδὲν πλέον ἔχειν κατάγε τοῦτο παρὰ τοὺς ἀνατολικοὺς πατριάρχας· νῦν δὲ λέγεις μὴ τῶν πατριαρχῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισκόπων ἑκάστου μηδὲν πλέον ἔχειν τὸν πάπαν, ἐπείπερ κατὰ τὸν μακάριον Χρυσόστομον ἕκαστος τῶν ἐπισκόπων κάθηται ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ· Καὶ ταῦτα λέγων δύο ἁμαρτάνεις· ἓν μὲν, ὅτι τοῦ Χρυσοστόμου τὸ ῥητὸν διαστρέφεις· εἶτα καὶ σαυτῷ περιπίπτεις. ἐν οἷς γὰρ τὸν πάπαν ἐξευτελίζεις, μίαν ἁπάντων δογματίζεις ἰσότητα, εἴπερ τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἔχει τοῦ χριστοῦ θρόνον, πῶς τοίνυν ἔλεγες, τοὺς καθολικοὺς τῶν θρόνων ὡς ἐξαίρετόν τι καλεῖσθαι πάντας ἀποστολικούς; Εἰ γὰρ μεῖζον, ἔχειν τὸν τὸν χριστοῦ θρόνον, ἢ ἀποστολικὸν εἶναι· Καὶ πάντες οἱ ἐπίσκοποι τοῦ χριστοῦ ἔχουσι θρόνον πάντες ἄρα τὸ μεῖζον ἔχουσι, καὶ εἰς τὸ οὐδὲν οἴχεται κατὰ σὲ τῶν πατριαρχῶν ἡ περιτίμησις διὰ τὸ καλεῖσθαι ἀποστολικούς· Διαστρέφεις δὲ καὶ τὸ ῥητὸν τοῦ Χρυσοστόμου· λέγει γάρ.

àttinet ad hoc, nihil plus habeat ſupra ceteros Patriarchas. Nunc dicis, Papã non ſolum ſuprà nullum Patriarchã, ſed neq; ſupra quemlibet Epiſcopum plus quicquam habere quandoquidẽ iuxta B. Chryſoſtomum quilibet Epiſcopus ſedet in cathedra Chriſti, & hæc dicẽs duo peccas; primò quidem, quia dictum Chryſoſtomi peruertis: deinde & ipſe tecum pugnas. Dum enim Papã deprimis, vnam conſtituis omnium æqualitatem: ſiquidem Epiſcop⁹ quilibet vnam & eandẽ Chriſti cathedram habet. Quomodo igitur aiebas, præcipuum hoc habere principales ſedes, quòd omnes vocentur Apoſtolicæ? ſi enim plus eſt, habere Chriſti ſedẽ, quã vocari Apoſtolicũ, & omnes Epiſcopi habent cathedram Chriſti certe omnes habẽt quod plus eſt; & euaneſcit per te Patriarcharum prærogatiua, quòd vocentur Apoſtolici. Peruertis autem & Chriſoſtomi dictum. Ait enim

Ἐπὶ τῆς Μωυσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· νῦν δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς τοῦ χριστοῦ; τὴν γὰρ ἐκείνου διεδέξατο διδασκαλίαν.

Ἐξηγουμένου τοίνυν τοῦ Χρυσοστόμου τὸν θρόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν, σὺ λαμβάνεις εἰς τὴν ἐξουσίαν. καὶ κατὰ μὲν τὴν ἔννοιαν τοῦ Χρυσοστόμου ἀληθὲς ἔχομεν δόγμα, ὅτι πάντες οἱ ἐπίσκοποι τὸν χριστοῦ ἔχουσι θρόνον, δηλαδὴ τὴν εὐαγγελικὴν ἀπείργοντες διδασκαλίαν· κατὰ δὲ τὴν στρεβλότητα τῆς σῆς ἑρμηνείας βλάσφημον ἔχομεν κακοδοξίαν, ὅτι πάντες οἱ ἐπίσκοποι τὴν αὐτὴν ἔχουσιν ἰσοτιμίαν· οἷα δὲ ἐφρόνει ὁ μέγας πατὴρ Χρυσόστομος περὶ Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων ἔχεις ἐν τῇ εἰς τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων ὁμιλίᾳ γ´ εἰς ἐκεῖνο τὸ ῥητόν· Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος. Καὶ ὡς θερμός φησι, καὶ ὡς ἐμπιστευθεὶς παρὰ χριστοῦ τὴν ποίμνην, καὶ ὡς τοῦ χοροῦ πρῶτος ἀεὶ πρότερος ἄρχεται τοῦ λόγου· Καὶ κατωτέρω.

Super Moysi cathedram sederunt Scribæ & pharisæi; nūc vero non ita; neque enim super cathedram Moysi sederunt sacerdotes, sed super Christi sedem, illius enim suscepere doctrinā.

Cum ergo Chrysostomus cathedrā in doctrinā interpretetur? tu in potestatem accipis. Itaq; secundum Chrysostomi sensum habemus verum dogma, quòd omnes Episcopi sedem Christi habeant, doctrinam scilicet Euangelicam disseminantes. At vero secundum tuæ interpretationis peruersitatem habemus blasphemā opinionē; Quòd omnes Episcopi æqualitatem habeāt dignitatis. Porro quid sentiret B. pater Chrysost. de Petro & successoribus, habes Homilia III. in Acta Apostolorum, dum verba illa explicat; In diebus illis exurgēs Petrus: Vt feruens, inquit, & is cui Christus demandauerat ouilis curam; vtque sociorum princeps, ipse semper loquitur primus. Et infra.

Εἰκότως πρῶτος τοῦ πράγματος αὐθεντεῖ Πέτρος, ἅτε γὰρ αὐτὸς πάντες ἐγχειρισθείς· πρὸς γὰρ τοῦτον εἶπεν ὁ χριστὸς, Καὶ σύποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. Καὶ ἐν τῇ κα' ὁμιλίᾳ.

Καθάπερ τις στρατηγὸς περιήει τὰς τάξεις ὁ Πέτρος ἐπισκοπῶν, ποῖον εἴη συγκεκροτημένον μέρος, ποῖον ἐν κόσμῳ, ποῖον τῆς αὐτοῦ δέοιτο παρουσίας· ὅρα πανταχοῦ αὐτὸν περιτρέχοντα, καὶ πρῶτον εὑρισκόμενον· Καὶ κατωτέρω.

Καὶ ἔνθα μὲν ἦν κίνδυνος, καὶ ἔνθα οἰκονομία, ὁ Πέτρος· ἔνθα δὲ γαλήνης τὰ πράγματα γέμει, κοινῇ πάντες· οὕτως οὐκ ἀπῄτει τιμὴν μείζονα.

Καὶ ἐν τῇ πη' ὁμιλίᾳ εἰς τὸν Ιωάννην, ἐξηγούμενος ἐκεῖνο τοῦ ἐσχάτου κεφαλαίου· Κύριε οὗτος δὲ τί. Επεί, φησι, τῷ Πέτρῳ μεγάλα προεῖπεν ὁ χριστὸς, καὶ τὴν οἰκουμένην ἐνεχείρησε. Καὶ μικρῷ πρόσθεν· οὗτος ὁ Πέτρος τὴν προστασίαν ἐνεπιστεύθη τῶν ἀδελφῶν· Τοιαῦτα περὶ τοῦ Πέτρου μεγαλήγορων φθέγγεται· περὶ δὲ τῶν διαδόχων, ἆρα οὕτως ἐφρόνει, ὥσπερ σὺ Νεῖλε; οὐ-

Merito ipſe rem cum auctoritate tractat, vt qui omnes habuit ſibi cõmiſſos: Huic enim dixit Chriſtus; & tu aliquando conuerſus cõfirma fratres tuos. & Homilia XXI.

Petrus tanquam exercitus Dux circumibat acies, quærens quæ pars eſſet bene apparata, quæ bene inſtructa, quæ indigeret eius præſentia. Vide vbique ipſum circumcurſantem, & primum ſe oſtendentem. & infra. Et vbi quidem periculum, & gubernantis prudentia, ibi Petrus; vbi vero trãquilla omnia, communiter omnes: Ita maiorem non exigebat honorem. & Homilia in Ioannem 88. explicans illud poſtremi capitis; Hic autẽ quid? Quoniam, inquit, Petro magna Chriſtus prædixit, & orbem terrarum, illi tradidit. & paulo ante. Huic Petro commiſſa eſt præfectura fratrum.

Hæc de Petro tam magnificis verbis Chryſoſtomus. De ſucceſſoribus vero ita ne ſentiebat, vt tu? minime

δαμῶς· Καὶ γὰρ Ἰννοκεντίῳ γράφων τῷ πάπᾳ πρῶτον μὲν ἐκτραγῳδεῖ ὅσα πέπονθε διὰ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, εἶτα πρὸς τοῖς ἄλλοις φησίν.

Ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν τοὺς κυρίους μου τοὺς τιμιωτάτους ἐπισκόπους, Δημήτριον, Πανσόφιον, Πάππον, καὶ Εὐγένιον πεῖσαι τάς τε ἑαυτῶν ἀφεῖναι, καὶ πελάγους κατατολμῆσαι τοσούτου, καὶ μακρὰν ἀποδημίαν στείλασθαι, καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀναδραμεῖν ἀγάπην, καὶ πάντα σαφῶς ἀναδιδάξαντας ταχίστην παρασκευάσαι γενέσθαι τὴν διόρθωσιν. Καὶ κατωτέρω.

Οὐ γὰρ ἀκόλουθον ἦν τὸν ἐξ Αἰγύπτου τοῖς ἐν Θρᾴκῃ δικάζειν.

Καὶ Παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην διαναστῆναι, καὶ συναλγῆσαι, καὶ πάντα ποιῆσαι, ὥστε στῆναι ταύτῃ τὰ κακά.

Καὶ Μαθόντες τοίνυν ἅπαντα κύριοί μου τιμιώτατοι, τὴν προσήκουσαν ὑμῖν ἀνδρίαν καὶ σπουδὴν ἐπιδείξασθε, ὥστε παρανομίαν τοσαύτην ἐπεισελθοῦσαν ταῖς ἐκκλησίαις ἀ-

gentium. Namque Innocentio Papę scribens, primo quidem miserabiliter deplorat, quæcunque passus erat à Theophilo Alexandrino. & inter alia.

Necessarium, inquit, duximus persuadere honorabiliss. dominis meis, Demetrio, Pansophio, Pappo, & Eugenio Episcopis suas sedes relinquere, & tam vasto mari se se committere, longámque peregrinationem suscipere, & ad vestram charitatem properare; vt omnibus apertè narratis remedium quàm citissime adhibeatur.

Et infra. Neque enim iuri consentaneum erat, Aegyptium esse iudicem incolentium Thraciam.

Et Rogo charitatem vestram, vt excitetur, condoleátque & nihil prætermittat, quò malorum sit finis.

Et Vbi ergo Domini mei summè honorandi perueneritis ad rerum notitiam, ostendite fortitudinem quæ vos decet; & studium ponite, vt tanta iniquitas, quæ grassata est in

ναστεῖλαι.

Καὶ ἵνα μὴ οὖν τοσαύτη σύγχυσις καταλάβῃ τὸ ὑφ᾽ ἡλίῳ πᾶσαν ἐπιστεῖλαι παρακλήθητι, τὰ μὲν οὕτω παρανόμως γεγενημένα ἀπόντων ἡμῶν, καὶ ἐκ μιᾶς μοίρας, καὶ ὑπαραιτησαμένων κρίσιν, μηδεμίαν ἔχειν ἰσχύν· τοὺς δὲ τοιαῦτα παρανομήσαντας, ἐλεγχομένους τῷ ἐπιτιμίῳ ὑποβάλλεσθαι τῷ ἐκκλησιαστικῶν νόμων· Ἡμᾶς δὲ τοὺς οὐχ ἁλόντας, οὐκ ἀποδειχθέντας ὑπευθύνους τῶν γραμμάτων τῶν ὑμετέρων δότε ἀπολαύειν συνεχῶς, καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ πάντων τῶν ἄλλων, ὥσπερ καὶ ἔμπροσθεν.

Μετὰ ταῦτα γράφει ὁ θεσπέσιος πατὴρ, ἑτοιμότατα ἔχειν τοῦ κριθῆναι παρὰ τοῦ πάπα, καὶ μηδαμῶς φεύγειν τὸ τοιοῦτον. κριτήριον·

Γράφει καὶ δευτέραν πρὸς τὸν πάπαν ἐπιστολὴν πάνυ εὐχαριστῶν ὑπὲρ τῆς καταβληθείσης σπουδῆς, κἂν μὴ ἔτυχε τὰ πράγματα τῆς ὀφειλομένης διορθώσεως· Ἀλλ᾽ οὖν μὴ δεῖν ἀποκάμνειν τὸν πάπαν, προσκεῖσθαι

Ecclesias reprimatur. &c,
Ne igitur totum peruadat orbem tanta confusio, scribe quæso, vt quæ absentibus nobis & iudicium nõ detrectãtibus adeo nefarie gesta sunt, altera tantum parte præsente, nullius sint roboris: eos vero, qui eiusmodi scelera ausi sunt, vbi conuicti fuerint, Ecclesiasticarum rerum censuræ subdi; Nobis autem, qui in nullo crimine deprehensi sumus, nullius rei sceleris, date vt vestris assidue litteris fruamur & charitate, aliique omnibus, sicut & antea.

subdit deinde S. Pater, Paratissimum se esse ad subeundum Papæ iudicum, & eius tribunal se nullo modo deuitare.

Scribit & alteram epistolam ad eũdem Papam, agitque magnas gratias pro studio collato, quamuis subsecutum non esset remedium, quod opus erat. Rogat tamen, ne Papa causam deserat; propositum quippe illi esse

γὰρ αὐτῷ ἀγῶνα περιστησομένης σχεδὸν τῆς οἰκουμένης ἁπάσης· Τρία γοῦν ἐστὶ λαβεῖν ἐκ τῶν τοῦ Χρυσοστόμου φωνῶν.

Ὅτι οὐκ ἠνείχετο ὁ Χρυσόστομος κρίνεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας. Ὅτι ἐπικαλεῖται τὸ κριτήριον τοῦ πάπα, ἵνα τῆς ἀδίκου κρίσεως ἀπαλλαγῇ.

Ὅτι περιστησομένης τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησίας, τὸν πάπαν διεγείρει πρὸς ἄμυναν· τί δὲ ἄλλο ταῦτα, ἢ ὁμολογία σαφὴς τῆς ἀποστολικῆς καὶ οἰκουμενικῆς ἐν τῷ πάπα ἐξουσίας, ἣν οὔτε ὁ Ἀλεξανδρείας, οὔτε ὁ Κωνσταντινουπόλεως εἶχεν, ἢ ἔχει; πῶς οὖν οὐδὲν μέγα τῷ Ῥώμης τὸ ἀποστολικὸν καλεῖσθαι, ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα σύμφωνα τῷ φρονήματι τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ τῆς πάλαι ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· Ἀλλὰ τὸ λέγειν ὡς λέγεις, κλέπτειν ἐστὶ τὰς πατρικὰς χρήσεις, καὶ ἀναρχίαν καὶ σχίσματα παρεισάγειν. Καίτοι οὐδὲ κατὰ τὴν σὴν ἐξήγησιν συμπεραίνεις ὃ βούλει·

certamen,interturbato fere vniuerso terrarum orbe.

Ex quibus Chrysostomi verbis tria habemus. Quòd non ferebat Chrysostomus,se ab Alexandrino iudicari. Quòd appellat Papæ iudicium, vt se iniquo iudicio liberaret. Quòd turbata per vniuersum orbem Ecclesia, Papam excitat ad ferendũ iudiciũ. Hęc porro quid aliud sunt,quã aperta confessio Apostolicæ & vniuersalis in Papa auctoritatis; quã nec Alexandrinus, nec Constantinopolitanus habuit,aut habet?Quomodo igitur non magnifaciendum,quòd Romanus vocetur Apostolicus, cum Episcopus quisq; sedeat in sede Christi?Hæc non conueniunt cum sensu Chrysostomi, & antiquæ Orientalis Ecclesiæ: sed ita dicere: vt tu dicis, est Patrum sententias afferre fallaciter, & negando primatum schisma inducere. Quamquam ne sic quidem, vt tu interpretaris, habes quod vis.Esto

Εσω γὰρ πάντας τοὺς ἐπισκόπους καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ· Ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη καθῆσθαι ἰσοτίμως· ὥσπερ οἱ νομικοὶ ἱερεῖς ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας, ἀλλ' οὐκ ἰσοτίμως, ὑπερεῖχε γὰρ ἐν αὐτοῖς ὁ μέγας ἀρχιερεύς· μέγα τοίνυν τῷ Ῥώμης θρόνῳ τὸ μόνον καλεῖσθαι ἐξαιρέτως ἀποστολικὸν καὶ τὸ μόνον οὕτω καθῆσθαι ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ χριστοῦ, ὥστε κρίνειν ἅπαντας τοὺς ἐπισκόποις.

ΝΕΙΛΟΣ.

ΤΟ δὲ λέγειν, μόνῳ τῷ πάπᾳ ἔξεστιν οἰκουμενικὴν ἀθροίζειν σύνοδον, πῶς οὐ τοῖς λίαν φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστὶ, μᾶλλον δὲ πῶς οὐκ αἰσχύνῃ, τὸν ἱερέα ἀπὸ τούτων φιλοτιμεῖσθαι, ἀφ' ὧν ἐστὶ μέγα καὶ τὸν βασιλέα φρονεῖν; ἵνα δὲ εἰδῇς, ὅτι βασιλεῦσι μᾶλλον, οὐκ ἐπισκόποις τὰ τοιαῦτα ἀνεῖται, ἀνάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς τρίτης συνόδου τὴν ἐπιστολὴν αὐτῆς τῇ Ἀλε-

enim, quòd omnes Episcopi sedeant in sede Christi; non tamẽ necesse est, sedere omnes cum æqualitatis honore: sicut & legales sacerdotes in cathedra Moysi non omnes æqualiter sedebant; eminebat enim inter illos Pontifex. Itaque magni faciendum est quòd sola Romana sedes per excellentiam vocetur Apostolica; & solus Episcopus Romanus ita sedeat in Cathedra Christi, vt Episcoporum omnium sit iudex.

NILVS. CAP. XXII.

DIcere autẽ, soli Papæ licere œcumenicam congregare Synodũ, àn non est quæ manifestissima sunt oppugnare? an potius turpe nõ est; in eo sacerdotem esse ambitiosum, in quo potest etiam Imperator se iactare? vt scias autem, ad Imperatorẽ potius, quàm ad Episcopos id pertinere, legito Epistolam primæ Synodi ad

ξανδρέων ἐκκλησία. Επειδή φησι, τῆς τοῦ θεοῦ χάριτος, καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου βασιλέως Κωνσταντίνου συναγαγόντος ἡμᾶς ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν. Ανάγνωθι ἀπὸ τῶν πρακτικῶν τῆς τρίτης συνόδου τὴν ἐπιστολὴν αὐτῆς πρὸς Θεοδόσιον καὶ Ουαλεντινιανόν. Η ἁγία σύνοδος, φησὶν, ἡ χάριτι θεοῦ καὶ νεύματι τοῦ ὑμετέρου κράτους συναχθεῖσα ἐν τῇ ἐφεσίων μητροπόλει· καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τῶν πρακτικῶν τῆς τετάρτης συνόδου· Η ἁγία καὶ μεγάλη καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ κατὰ θεοῦ χάριν, καὶ θέσπισμα τῶν εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων συναχθεῖσα· Ο δὲ μακάριος Λέων ὁ Ρώμης Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ γράφων, αὐτὶ μεγάλου τινὸς αἰτεῖται κατανεῦσαι τὸν βασιλέα, οἰκουμενικὴν συγκροτηθῆναι σύνοδον ἐν Ιταλίᾳ· οὐκ αὐ δὲ ἐζήτησεν, ὅπερ σὺν τῷ δικαίῳ ἔφθασεν ἔχων.

Ecclesiam Alexandrinam. Quoniam, inquit, Dei gratia, & Constantinus Deo amabilissimus Imperator nos congregauit è diuersis prouincijs. Legito ex Actis tertiæ Synodi Epistolam eius ad Theodosium & Valentinianum Act. 6. sancta Synodus Dei gratiá, & nutu maiestatis vestræ congregata in Ephesiorum Metropoli, & ex fine Actorum quartæ Synodi: Sancta & magna & vniuersalis Synodus, per Dei gratiam, & sanctionem Religiosissimorum & Christi amantium Imperatorum collecta. B. quoque Leo Rom. Episcopus ad Theodosium Imperatorem scribens, loco magnæ rei petit, vt Imperator annueret fieri in Italia Synodum generalem. Non petiisset autem, si iuris sui fuisset præstare illud.

P. 3.

Par. 1. Chalc. c. 19.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Εἰ τοῖς φανεροῖς ἀντιλέγειν ἐστὶ τὸ ζητεῖν ἐν τοῖς τῶν συνόδων πρακτικοῖς τὴν προσήκουσαν συμφωνίαν, τὸ μὴ ταύτην ζητεῖν, ἀντιλέγειν ἔσται ταῖς συνόδοις· Συναγηγέρθαι φησὶν, ἡ πρώτη σύνοδος ὑπὸ τῆς θεοῦ χάριτος καὶ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου· ἐξηγεῖται τοῦτο ἡ ἁγία ἕκτη σύνοδος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον.

Ἄρειος, φησὶ, διαιρέτης καὶ κατατομεὺς τῆς τριάδος ἐγήγερτο. Καὶ παραυτίκα Κωνσταντῖνος ὁ ἀεισέβαστος καὶ Σίλβεστρος ὁ ἀοίδιμος τὴν ἐν Νικαίᾳ μεγάλην τε καὶ περίβλεπτον συνέλεγον σύνοδον. συνέλεγε Κωνσταντῖνος καὶ Σίλβεστρος, οὐκ ἀληθὲς ἄρα ὃ λέγεις· ὅτι βασιλεῦσιν, οὐκ ἐπισκόποις ταῦτα αἰτεῖται.

Περὶ δὲ τῆς τρίτης καὶ δ' συνόδου ἐξηγεῖται ὁμοίως ἡ ἕκτη ἐν οἷς λέγει. Πάλιν Νε-

CONFVTATIO.

Si manifeſtam veritatem oppugnare eſt, quærere in Actis Synodorum vt nulla ſit repugnantia, certè qui hęc non quærit, contradicit Synodis. Cõgregatam ſe ait prima Synodus à Dei gratia, & Imperatore Conſtantino. Exponit hoc ſancta ſexta Synodus in Proſphonetico ad Cõſtantinum Imperatorem. Act. 18.

Arius, inquit, inſurgebat, diuiſor & partitor Trinitatis & continuo Conſtantinus ſemper Auguſtus, & Silueſter celeberrimus magnã & illuſtrem Nicęæ Synodum congregabãt. Congregabat Conſtantinus & Silueſter; non ergo verũ eſt, quod ais; nõ ad Epiſcopos, ſed ad Imperatores hoc pertinere. De ſecunda vero Synodo rurſus iidẽ patres in Proſphonetico.

Macedonius diuinitatem ſpiritus negabat; ſed Theodoſius & Damaſus conuentum congregabant.

De tertia vero & quarta Synodo.

στέριος, καὶ πάλιν Κελεστῖνος καὶ Κύριλλος· ὁ μὲν γὰρ τὸν χριστὸν διῄρει καὶ κατεδίχαζεν, οἱ δὲ τῷ δεσπότῃ συλλαμβανόμενοι σὺν τῷ τῶν σκήπτρων δεσπόζοντι τὸν κατατομέα κατέβαλλον. Εἶτα, φησὶ, τῆς Εὐτυχοῦς ἀνοίας ληρωδούσης ἕτερον μύθημα, Λέοντος ἡ δέλτος καθάπερ βρύχημα Λέοντος ῥωμαλέου ἐκ Ῥώμης ἠχήσασα τὸν τέως ἀρχιμανδρίτην θηρία κατεξεφόβησε, τῆς τε μοναστικῆς ἀγέλης ἀπήλασεν. Ὡσαύτως περὶ τῆς δευτέρας φησὶν, ὅτι Θεοδόσιος καὶ Δάμασος ὁ πάπας συνήθροιζον τὸν σύλλογον.

Καὶ περὶ τῆς πέμπτης, ὅτι Βιγίλιος σὺν Ἰουστινιανῷ συνίστων τὸ τῆς πέμπτης συνέδριον. Ταῦτα λεγούσης ἀναφανδὸν τῆς ϛʹ συνόδου, τῆς δὲ πρώτης καὶ τρίτης, καὶ τετάρτης, ἃς προσφέρεις, λεγουσῶν συναχθῆναι νεύματι καὶ θεσπίσματι τῶν βασιλέων, ἀνάγκη ἢ ταῖς ἁγίαις συνόδοις διαφωνεῖν, ἢ σὲ μὴ ἀληθεύειν ἀποφαινόμενον, ὅτι βασιλέων οὐχ' ἱερέων ἐστὶ τὸ συνάγειν οἰκουμενικὴν σύνοδον· Τὰς μὲν οὖν ἁγίας συνόδους μὴ διαφωνεῖν πρὸς

Iterum Nestorius, & contra Cæle-stinus & Cyrillus: nam ille Christum diuidebat & partiebatur. Si vero à Domino stantes cum sceptorum DOMINO diuisorem deiiciebant. Deinde, inquit, Eutychis delirante insania nouam fabulam Leonis epistola tanquã rugitus leonis, grandi sonitu ex vrbe perstrepens, archimandritam tunc temporis bestiam perterruit, & è Monachorum depulit grege.

De quinta præterea.

Vigilius, inquit, & Iustinianus quintæ Synodi conuentum celebrabant. Cum sexta Synodus tam planis verbis hæc asserat; Prima vero, & tertia, & quarta, quas profers, dicant se congregatas nutu & decreto Imperatorum, necesse est aut sanctas Synodos inter se dissentire, aut non vera te dicere, dum asseris, Imperatorũ esse, non sacerdotũ congregare Synodos œcumenicas. Nõ dissentire autẽ sacras

ἑαυτάς, καὶ αὐτόθεν δῆλον. Ἀνάγκη γὰρ ἐν οἷς ἡ διαφωνία, θάτερον μέρος ψεύδεσθαι. δῆλον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ ἐκεῖνοι γράφουσιν οἱ βασιλεῖς, δι' ὧν αἱ οἰκουμενικαὶ συνηθροίσθησαν σύνοδοι· αὐτοὶ γὰρ ἐξηγοῦνται, πῶς καὶ τίνι λόγῳ συνήθροιζον, δηλοποιοῦντες ὅτι τοῦτο ἔπραττον οὐχ ὡς ἐξουσιασταὶ, ἀλλ' ὡς ὑπηρετισταί· ὥστε δικαίως ἐκ τούτων συνάγεσθαι, μόνης εἶναι κυρίως τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα τὸ τὰς οἰκουμενικὰς συναθροίζειν συνόδους.

Κωνσταντῖνος γοῦν ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς πρὸς τὴν ἁγίαν πρώτην σύνοδον περὶ εἰρήνης διαλεγόμενος, ὡς ἐν τοῖς σωζομένοις ἔνεστι τῆς συνόδου ἐκείνης.

Ἐπειδὴ, φησι, τὴν ὑμετέραν διάστασιν παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐπυθόμην, οὐκ ἐν δευτέρῳ τὴν ἀκοὴν ἐθέμην· τυχεῖν δὲ καὶ τούτου θεραπείας διὰ τῆς ἐμῆς εὐξάμενος ὑπηρεσίας, τοὺς πάντας ἀμελλητὶ συμμετεστειλάμην.

Συμμετεστείλατο, φησὶ, τοὺς ἐπισκόπους, οὐ βασιλικῇ δυναστείᾳ χρησάμενος, οὐ πολιτικ

Synodos & per ſe conſtat: alioquin altera pars mentiretur, ſi eſſet diſſidiū: Conſtat etiā ex ipſorūmet Imperatorū ſcriptis, per quæ Synodi œcumenicæ congregatæ ſunt. Ipſi enim fatentur, quomodo, qua ve ratione congregabant, declarantes ſe hoc feciſſe non vt auctoritate vtentes, ſed vt Religionē propugnantes. Vt ex his iure optimo colligatur ſolius papæ poteſtatis eſſe propriè, Synodos œcumenicas congregare. Itaque præclaræ memoriæ Conſtantinus Imperator in allocutione ad ſanctā Synodū de pace, vt videre eſt in fragmētis primę Synodi.

Poſtquā, inquit, de veſtra diſſenſione præter omnē ſpē audiui, non poſthabendū duxi quod relatum eſt; ſed precatus huic etiam rei adhiberi remedium per miniſterium meum, omnes abſque mora accerſiui.

Accerſiſſe ait ſe Epiſcopos, non regia vſum poteſtate, non politica adminiſtratione innixum; ſed preca-

ἐπιμελείᾳ στηριζόμενος, ἀλλ' εὐξάμενος τυχεῖν θεραπείας τὸ κακὸν διὰ τῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας· εἴτε γοῦν ὑπηρεσίαν νοεῖς τὴν πρὸς τὸν θεὸν, εἴτε τὴν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, εὐχῆς καὶ ὑπηρεσίας ἔργον ὁμολογεῖ γίνεσθαι αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὴν μετάπεμψιν τῶν ἐπισκόπων, οὐχὶ ἐξουσίας καὶ δυναστείας· Εἰ δὲ κατὰ τὴν ϛ' σύνοδον Κωνσταντῖνος καὶ Σίλβεστρος συνέλεγον τὴν πρώτην σύνοδον· Καὶ ὁμολογεῖ Κωνσταντῖνος συναγεῖραι ὑπηρετικῶς, ἄρα Σίλβεστρος συνήγειρε ποιμαντικῶς· πῶς γὰρ ἄλλως; Εἰ γὰρ ἄλλως, διατί μὴ συναγεῖραι λέγει ὁ Ἀλεξανδρείας, ἢ ὁ Ἀντιοχείας, ἀλλὰ Σίλβεστρος ὁ Ῥώμης; Εἰ δὲ εἴποις, διὰ τὸ εἶναι τὸν Ῥώμης πρῶτον τῇ τάξει· ἀντιλεγούσας ἔχεις τὴν δ' σύνοδον καὶ τὴν ἑβδόμην· τὴν δ' ἐν οἷς λέγει κατὰ τὴν ἀρχὴν τῶν πατριαρχικῶν.

Σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι Διόσκορος ἐπιτροπῆς δίχα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ὅπερ οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἔξον γίνεσθαι.

Τὴν ζ' ἐν οἷς λέγει κατὰ τὴν ϛ' πρᾶξιν. Νόμος ἐστὶ ταῖς συνόδοις ἔχειν συνεργὸν τὸν τῆς

tum, vt malo adhiberetur remedium per ministerium eius. siue ergo ministeriũ intelligas erga Deũ, siue Ecclesiá precis & ministerij opus fuisse sibi cõuocationẽ Episcoporũ fatetur Imperator, non potestatis & auctoritatis. Et si Constantinus & Siluester, vt ait sexta Synodus, congregabant primá Synodum; & Constantinus fatetur se conuocasse ministri opera, restat vt Siluester cõuocauerit pastoris officio: quo enim alio titulo? si enim alio titulo, cur potius Siluester Romanus, quá Alexandrinus & Antiochenus conuocasse dicitur? si dicas, quia Romanus est ordine primus; contradicunt quarta & septima Synodus: quarta, vbi dicit Actorum initio.

Synodum celebrare ausus est Dioscorus non obtenta facultate à sede Apostolica; quod nunquam factum est, nec fieri licet.

Septima Act. 6. Vbi dicit; legem Synodorum esse, vt Romanum papá co-

Ῥωμαίων πάπων· τοῦτα δὲ πρεσβεῖον οὐ ψιλῆς τάξεως, ἀλλ' ἐξουσίας δηλοῦσιν· ἡ γὰρ ἐπιτροπὴ, καὶ ἡ συνεργία τοῦ πάπα κατὰ τὸν νόμον τῶν συνόδων, ἀθέμιτον καὶ παράνομον δηλοῖ τουναντίον· τοῦτο δὲ τεκμήριον περιφανὲς οὐχὶ μόνης τάξεως, ἀλλ' ἐξουσίας καὶ ἐπιστασίας· Καὶ γὰρ ὑπῆρξαν οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, ἐν αἷς οὐ τετήρηται τῶν πατριαρχῶν ἡ τάξις, οἷον ἐν τῇ τρίτῃ· οὐ γὰρ παρῆν ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Ἀντιοχείας· ἐν τῇ τετάρτῃ, ἐν ᾗ οὐ παρῆν ὁ Ἀλεξανδρείας· ἐν τῇ ἕκτῃ ἐκβέβληται ὁ Ἀντιοχείας· χωρὶς δὲ τοῦ Ῥώμης οὐδέποτε γέγονεν, οὐδὲ ἐξὸν γενέσθαι· Εἰ δὲ μόνη ἡ τάξις ἐδίδου τὸ πρεσβεῖον τῷ πάπᾳ, ἐγίνοντο ἂν αἱ σύνοδοι καὶ χωρὶς τοῦ πάπα, καὶ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.

Ἑρμηνεύει δὲ τὸν ἑαυτοῦ σκοπὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος περιδηλότερον, ἐν οἷς λέγει καὶ γράφει ταῖς ἐκκλησίαις.

Πεῖραν, φησὶ, λαβὼν ἐκ τῆς τῶν κοινῶν εὐπραξίας, ὅση τῆς θείας δυνάμεως πέφυκε χάρις, τοῦτον πρὸ γε πάντων ἐκεῖνα εἶ-

operantem habeant. Hæc autem primatum designant non nudi ordinis, sed auctoritatis. Nam concedenda licentia, & cooperatio Papæ iuxta leg Synodorũ, nefariũ & iniquum ostendit, quod contra fit: & manifestissimũ est argumentũ non puri ordinis, sed potestatis & iurisdictionis. siquidem fuere Synodi œcumenicæ, in quibus ordo Patriarcharũ nõ est seruatus; vtpote tertia, in qua non fuit Constãtinopolitanus, & Antiochenus. quarta, in qua non adfuit Alexãdrinus, sexta, in qua eiectus est Antiochenus. At sine Papa nunquam facta est Synodus, nec fieri potest. Quod si ordo solus primatum tribueret Papæ, possent etiam fieri Synodi sine Papa & auctoritate eius.

Suum porro consilium declarat apertius Constantinus magnus in sua Epistola ad Ecclesias.

Cum, inquit, ex rebus pro Republica feliciter gestis experimento didi-

μοι προεστήκειν σκοπὸν, ὅπως παρὰ τοῖς μακαριωτάτοις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας πλήθεσι πίστις μία, καὶ εἰλικρινὴς ἀγάπη, ὁμογνώμονέ τε περὶ τὸν παντοκράτορα θεὸν Εὐσέβεια τηρῆται· ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ἦν ἀκλινῆ καὶ βεβαίαν τάξιν λαβεῖν, εἰ μὴ εἰς ταυτὸ πάντων ὁμοῦ, ἢ τῶν γοῦν πλειόνων ἐπισκόπων συνελθόντων, ἑκάστου τῶν προσηκόντων τῇ ἁγιωτάτῃ θρησκείᾳ διάκρισις γένοιτο· τούτου ἕνεκεν πλείστων ὅσων συναθροισθέντων, καὶ αὐτὸ καθάπερ εἷς ἐξ ὑμῶν ἐτύγχανον συμπαρών· οὐ γὰρ ἀρνησαίμην ἄν, ἐφ' ᾧ μάλιστα χαίρω, συνθεράπων ὑμέτερος πεφυκέναι· Ἐν τούτοις ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οὕτως ἐπιλογίζεται·

Η εὐπραξία τῶν κοινῶν ἐμοὶ περιγέγονεν ἐκ τῆς θεοῦ χάριτος; ἐγὼ δὲ βασιλεὺς ὢν τὴν εὐπραξίαν τῶν κοινῶν ὀφείλω ζητεῖν· ὀφείλω τοίνυν ἐπισπᾶσθαι τὴν θείαν χάριν· ἐπιδίδωσι δὲ ἡ θεία χάρις ἑαυτὴν γινομένων ἐκείνων, ἐν οἷς εὐαρεστεῖται θεός· εὐαρεστεῖται δὲ μάλιστα τῇ ὀρθῇ πίστει θρησκε-

cerim, quanta ſit diuinæ virtutis benignitas. hoc mihi ante alia propoſitum ſtatuendum putaui, vt beatiſſimi Eccleſiæ Catholicæ populi fidē vnā, & charitatem ſinceram, & conſentiētem erga omnipotentem Deum teneant cultum. Verum quia hoc non poterat fixo ſtabiliq; ordine firmari, niſi vel omnibus Epiſcopis, vel maiori eorum parte in vnum cōuenientè, quò ſingula ad ſanctiſſimam Religionem pertinentia examinarentur; idcirco quamplurimis cōgregatis, ipſe quoque tanquam vnus è numero veſtrum adfui. Neq; enim negauerim id, ex quo maximam capio lætitiam, veſtrum me eſſe conſeruum.

In his Conſtantinus magnus hac ratiocinatione vtitur. felicitas Reipublicæ obuenit mihi ex Dei gratia. Ego vero cum Imperator ſim, Reipublicæ ſtatum felicem curare debeo; ergo & gratiā aucupari diuinā. Dat vero ſe diuina gratia, ſi fiant illa, quæ Deo pla-

νομένη παρὰ τῶν λαῶν· τοῦτο ἄρα ἐμοὶ ζητητέον· Ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο ἀδύνατον ἦν κατορθωθῆναι ἄνευ συνόδου οἰκουμενικῆς, διὰ τοῦτο συνεκάλεσα τοὺς ἐπισκόπους.

Η τοίνυν αἰτία καὶ τὸ τέλος τοῦ συγκαλέσαι τὴν σύνοδον, ἡ εὐπραξία τῶν κοινῶν, ἧς ἡ ἐξουσία καὶ τὸ κῦρος ἐν τῷ Βασιλεῖ· Ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον τὰ σωματικὰ εἶναι τέλος τῶν πνευματικῶν, ἀδύνατον ἄρα καὶ τὴν εὐπραξίαν τῶν κοινῶν τὸ καθ' αὑτὸ τέλος τῆς συνόδου· Εἰ δὴ τὸ καθ' αὑτὸ τέλος τῆς συνόδου ἄλλο; ἄλλον εἶναι δεῖ παρὰ τὸν βασιλέα, οὗ ἂν εἴη ἴδιον ἐνεργεῖν σκοποῦντα τὸ καθ' αὑτὸ τέλος· τοιοῦτος δέ ἐστιν ὁ πνευματικὸς ποιμήν· ἐκείνου τοίνυν καθ' αὑτὸ ἔργον ἂν εἴη συγκαλεῖν τὰς συνόδους· Καὶ μάλα προσφυῶς ἔλεγε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, διὰ τῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας μεταςαλῆναι τοὺς ἐπισκόπους· φησὶ γὰρ ὁ μέγας φωςὴρ Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐν τῷ πρὸς τοὺς πολιτευομένους Ναζιανζοῦ ἀγωνιῶντας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὀργιζόμενον.

cent: placet vero potissimum Deo rectæ fidei cultus in populis. Hoc ergo est mihi curandum. Sed quia non poterat hoc ad prosperum perduci finem absque Synodo œcumenica, ideo Episcopos conuocaui.

Causa igitur & finis conuocationis Episcoporum est felix Reip. status, cuius potestas & administratio in Imperatore est. Sed quia impossibile est, finem spiritalium esse corporalia; impossibile etiam est, felicē Reipublicæ statum esse per se finem Synodi. Si ergo alius est per se finis Synodi, alius profecto ab Imperatore est, cuius propriū sit operari ad finē per se propositum: talis autem est spiritalis pastor. Illius ergo per se erit opus cōuocare Synodos, & Constantinus aptè congruenterq; dixit, suo ministerio fuisse cōuocatos Episcopos. Ait enim eximius Doctor Gregorius Naziāzenus oratione ad Nazianzenos ciuilibus fungentes muneribus & timore perculsos, necnō præfectū irascentē.

Ἄρα δέχεσθε σὺν παῤῥησίᾳ τὸν λόγον, ὅτι τοῦ χριστοῦ ὁ νόμος ὑποτίθησιν ὑμᾶς τῇ ἐμῇ δυναστείᾳ, καὶ τῷ ἐμῷ βήματι; ἄρχομεν γὰρ καὶ αὐτοί· προσθήσω δὲ, ὅτι καὶ τὴν μείζονα καὶ τελεωτέραν ἀρχήν· ἢ δεῖ τὸ πνεῦμα ὑποχωρῆσαι τῇ σαρκὶ, καὶ τοῖς γηΐνοις τὰ ἐπουράνια.

Εἴπερ οὖν οὕτως ἔχει ἡ πνευματικὴ ἀρχὴ πρὸς τὴν ἔξω, ὥσπερ τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν σάρκα· ἔτι δὲ ἡ σὰρξ τοῦ πνεύματος ὄργανον· ἀνάγκη καὶ τὴν βασιλείαν εἶναι ὄργανον τῆς ἱερωσύνης· Καὶ συγκαλεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους ὑπὸ τῶν βασιλέων ὑπηρετικῶς οὐ δεσποτικῶς, ὀργανικῶς οὐκ αὐθεντικῶς, διακονικῶς οὐκ ἐξουσιαστικῶς· ἢ τί ἄλλο ἦν τὸ συνεδρευσάσης τῆς συνόδου μὴ καθεσθῆναι Κωνσταντῖνον, εἰ μὴ ἐπινευσάντων τῶν ἐπισκόπων; εἰσελθόντα μετὰ τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὴν ἁγίαν σύνοδον; Καὶ τὸ ῥηθὲν αὐτῷ προφάσει τῶν λιβέλλων, οὓς κατ' ἀλλήλων οἱ ἐπίσκοποι ἐδεδώκεισαν.

Τοῦ θεοῦ προχειρισαμένου ὑμᾶς ἱερεῖς

τε

Num ſermonem cum libertate prolatum accipietis? quando lex Chriſti meæ vos poteſtati, ac meo tribunali ſubijcit? ſi quidem dominamur & ipſi, & addo, principatum noſtrum maiorem & perfectiorem eſſe. An vero decet ſpiritum carni, & terrenis cœleſtia cedere?

Itaq; ſi principatus ſpiritalis ita ſe habet ad temporalem, ſicut Spiritus ad carnem; & caro eſt organum Spiritus: neceſſariò & imperium erit ſacerdotij inſtrumentũ; & conuocantur Epiſcopi per Imperatores iure miniſterij non dominatus, inſtrumenti, non principalis cauſæ; inferioris munere, non ſuperioris poteſtate. Quid vero aliud ſignificabat Imperator, quando in conuentu Epiſcoporum conſidere noluit poſtremus, niſi annuentibus Epiſcopis? & cum occaſione libellorum, quos alter alterũ accuſãtes Epiſcopi obtulerant, ipſe aiebat; Cum vos conſtituerit Deus ſacerdotes & Euſeb. lib. 3. de conſt.

τε καὶ ἄρχοντας, κρίνειντε καὶ διακρίνειν τὰ πλήθη; καὶ θεοὺς εἶναι, ἅτε δὴ ἀνθρώπων ἁπάντων ὑπερέχοντας ὁρισαμένου κατὰ τὸ εἰρημένον· Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες· Καὶ τὸ, ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ· χρὴ πᾶσαν τὴν σπουδὴν περὶ τὰ θεῖα ποιεῖσθαι.

Πῶς ἂν τοιαῦτα ἔλεγε καὶ ἔπραττεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, εἴπερ ὡς μετ' ἐξουσίας μετεκαλεῖτο τοὺς ἱερεῖς; ὥσπερ δὲ ἡ πρώτη σύνοδος κανὼν γέγονε ταῖς μετὰ ταῦτα συνόδοις, οὕτω καὶ ἃ πέπραχε καὶ εἶπε Κωνσταντῖνος συναγείρων τὴν σύνοδον, κανὼν γέγονε τοῖς μετέπειτα βασιλεῦσιν. Τρία γάρ ἐστιν, δι' ἃ τὰς οἰκουμενικὰς συνόδους ἐλέγοντο συγκροτεῖν οἱ βασιλεῖς· ὀρθοδόξου πίστεως ὑπερμαχία, σιτηρεσίων χορηγία, καὶ τοῦ πολιτεύματος εἰρηναία κατάστασις· Τὴν ὑπερμαχίαν ὁ Κωνσταντῖνος ὑπηρεσίαν καλεῖ· Περὶ τῆς χορηγίας λέγει Εὐσέβιος, ὅτι πᾶσι τοῖς ἐπισκόποις προσέταττε Κωνσταντῖνος, ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας χορηγεῖσθαι δαψιλῶς τὰ σιτηρέσια· τὴν εἰ-

principes, vt iudicetis & diiudicetis populos, dijque ſitis, vt pote cunctis hominibus ſuperiores: iuxta dictum illud ita decernens: ego dixi, dij eſtis, & filij excelſi omnes: & Deus ſtetit in Synagoga deorum; oportet vos omne ſtudium ad diuina conferre. Pſ. 81.

Quomodo hæc dixiſſet & egiſſet Conſtãtinus magnus, ſi quaſi auctoritate vſus congregaſſet epiſcopos? ſicut autem prima ſynodus poſterioribus Regula extitit; ita quæ geſſit & dixit Conſtãtinus Synodum cogens, regula fuit ijs qui ſucceſſere principibus. Tria enim erant, ob quæ Imperatores dicebantur congregare ſynodos: Orthodoxæ fidei propugnatio, cibariorum ſubminiſtratio; & palatus Reip. ſtatus. Propugnationẽ Cõſtantinus vocat miniſterium. De ſubminiſtratione alimoniæ narrat Euſebius lib. 3. de vita Conſtantini, iuſſiſſe illum, vt Epiſcopis in dies ſingulos abundè ſuppeditarentur neceſſaria,

ῥηναίαν κατάστασιν καὶ αὐτὸ ὁ Κωνστάντιος ἔν τε ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ ταῖς προσλαλιαῖς αὐτοῦ, καὶ οἱ λοιπὸν αὐτοκράτορες αἰτιολογοῦσιν· συμμαχεῖν δὲ καὶ χορηγεῖν, καὶ τῶν λαῶν τὰ σχίσματα καὶ τὰς διχονοίας δι' ἐπισκοπικῆς ὁμηγύρεως ἀπελαύνειν οὐκ ἔστιν αὐθεντεῖν καὶ ἐξουσιάζειν· διαφέρει γὰρ ταῦτα ὃ σκώλον, ὥσπερ κριτοῦ ἔργον καὶ συνηγόρου· τοῦτο ἐξηγούμενος Γρηγόριος ὁ πάπας Λέοντι τῷ ἰσαύρῳ ἐπιστέλλων ἔγραφε· καὶ φέρεται τὰ γράμματα περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ' συνόδου.

Οἶδας βασιλεῦ, ὅτι τὰ δόγματα τῆς ἁγίας ἐκκλησίας οὐχὶ βασιλέων εἰσὶν, ἀλλὰ τῶν ἀρχιερέων. Εἶτα.

Η συμβουλία δὲ τῶν φιλοχρίστων βασιλέων, καὶ τῶν εὐσεβῶν ἀρχιερέων μία δύναμις ἐστὶν, ὅταν μετ' εἰρήνης καὶ ἀγάπης τὰ πράγματα διοικῶνται.

Καὶ πάλιν ἐν τῇ β' ἐπιστολῇ. Ακουσον, φησὶ, βασιλεῦ τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, καὶ παῦσον, καὶ ἀκολούθησον τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, κα-

trãquillum Reipublicæ ſtatum & ipſe Conſtantinus in epiſtolis & allocutionibus ſuis, & ceteri Imperatores pro cauſa aſſerunt. Propugnare autẽ, & ſuppeditare, & populorum diſſidia & ſeditiones per conuentum Epiſcoporum extinguere, non eſt ius dominij & poteſtatis habere. Diſtant enim hæc inter ſe plurimum, ſicut iudicis & patroni opus.

Declarat hæc in priore ſua epiſtola ad Leonem Iſaurum Gregorius Papa ante ſeptimam ſynodum.

Scis, inquit, Imperator, ſanctæ Eccleſiæ Dogmata non Imperatorum eſſe, ſed Pontificum. Deinde:

Conſilium autem Chriſti amantium Imperatorum, & piorum Pontificum virtus eſt vna, quando cum pace atque charitate res adminiſtrantur, & in ſecunda epiſtola.

Audi, inquit, humilitatem noſtram Imperator; ceſſa & ſanctam Eccleſiam ſequere, prout inueniſti,

atque accepisti. Non ſunt Imperatorum dogmata, ſed Pontificum, quoniam Christi ſenſum nos habemus.

Et cum Iconomachus Leo ſcripſiſſet; Imperator ſum & ſacerdos; reſpõdit Papa: enimuero qui ante te fuerũt Imperatores, hoc opere ac ſermone demonſtrarunt, qui condiderunt & curam geſſerũt Eccleſiarum vna cum Pontificibus, cupiditate zeloque incenſi, rectæque fidei veritatem perueſtigãtes, Conſtãtinus magnus, Theodoſius magnus, Valẽtinianus magnus & Conſtantinus Iuſtiniani pater, qui ſextæ ſynodo interfuit Imperatores iſti religioſè imperarunt, & cum pontificibus vno conſilio ac ſententia ſynodos congregantes, & veritatẽ dogmatum perquirentes, ſanctas Eccleſias conſtituerunt & ornarunt.

En nudam habes veritatem; Quòd dogmata non ſunt Imperatorum & quòd cum Pontificibus Imperatores congregabant

ρηγοῦντες, καὶ εἰρήνην τοῖς λαοῖς πρυτανεύοντες· Θεοδόσιος καὶ Ουαλεντινιανὸς προσκαλούμενοι τοὺς πατέρας τῆς γ' συνόδου.

Ηρτηται, φασὶν, τῆς εἰς θεὸν εὐσεβείας ἡ τῆς ἡμετέρας πολιτείας κατάστασις· Εἶτα.

Βασιλεύειν οὖν τεταγμένοι παρὰ θεοῦ, συνδεσμοί τε τῆς τῶν ὑπηκόων εὐσεβείας τε καὶ εὐπραγίας τυγχάνοντες, ἀρραγὲς ἀεὶ τὸ προσφυὲς τούτων φυλάττομεν. Εἶτα Εκατέρου δεόντως ἐπιμελόμενοι· οὐδὲ γάρ ἔνεστι, τὸν θατέρου μεταποιούμενον μὴ ὁμοίως τοῦ ἑτέρου φροντίσαι· σπουδὴν τιθέμεθα πρὸ τῶν ἄλλων, τὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν θεῷ πρέπουσαν, καὶ τοῖς ἡμετέροις προσφορὸν διαμένειν καιροῖς, ἔχειν τε ἐκ τῆς τῶν πάντων ὁμονοίας τὸ ἀπάραχον, καὶ διὰ τῆς ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν εἰρήνης τὸ ἀστασίαστον.

Ορᾷς, ποίῳ λόγῳ οἱ βασιλεῖς ἐλέγονται φασὶ προνοεῖν τῶν ἐκκλησιαστικῶν· Οτι, φασὶν, ἡ κατάστασις τῶν πολιτικῶν ἤρτηται

ſynodos vno conſilio, propugnantes, ſub miniſtrantes, & pacem populorum curantes.

Theodoſius & Valentinianus conuocantes tertiæ Synodi Patres:

Pendet, inquiunt, à religione, qua Deus colitur noſtræ reip. ſtatus. deinde. Conſtituti igitur à Deo, vt regnemus, & ſimus ſubditis noſtris vinculum pietatis & proſperitatis, indiuulſam ſemper conſeruamus naturalem eorum ſocietatem. mox: Vtriuſque vt par eſt, curam gerentes: Nec enim fieri poteſt, vt qui vni ſtudet, alterum negligat: ante omnia in illud incumbimus, vt Eccleſiarum ſtatus Deum condecens, noſtriſque temporibus congruens ſeruetur, habeamuſque ex communi omnium concordia tranquillitatem, perque ſeruatam in rebus Eccleſiaſticis pacem extinguamus ſeditiones. Vides, qua ratione Imperatores fatentur ſe conferre ad Eccleſiaſticorũ curam? Quoniã ſtatus Eph. p. 1. cap. 32.

τῶν πνευματικῶν· καὶ ἐπεὶ ἴδιον τοῖς βασιλεῦσιν ἔργον, τὸ διατηρεῖν ἀτάραχον καὶ ἀστασίαστον τὸ πολίτευμα, δέον αὐτοὺς φροντίσαι καὶ τῆς εὐσεβείας· ἧς μὴ συμφώνως πιστευομένης ταραχαὶ καὶ σχίσματα ἐν τοῖς λαοῖς· ὃ ὁμολογοῦσιν οὐ μὴ κατὰ πρῶτον λόγον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν σωματικῶν ἅπτεσθαι τῶν πνευματικῶν· τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ὃ λέγεις, βασιλέων οὐκ ἐπισκόπων εἶναι τὸ συνάγειν συνόδους· μᾶλλον μὲν οὖν τοὐναντίον, κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι τῶν βασιλέων, καθ' αὐτὸ τῶν ἐπισκόπων.

Οὐαλεντινιανὸς δὲ καὶ Μαρκιανὸς περὶ τῆς δ' συνόδου πρὸς Λέοντα γράφοντες τὸν πάπαν, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τοῖς περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς συνόδου.

Τὴν σὴν ἁγιωσύνην, φασίν, ἐπισκοπεύουσαν, καὶ ἄρχουσαν τῆς θείας πίστεως, ἱεροῖς γράμμασιν ἐν πρώτοις δίκαιον ἡγησάμεθα προσειπεῖν· Εἶτα. Ὥστε πάσης ἀσεβοῦς πλάνης ἀποκινηθείσης διὰ τῆς συγκροτηθησομένης ταύτης συνόδου, σοῦ αὐθεντοῦντος,

Reip. pēdet à ſpiritalibus, & quia proprium Imperatorum opus eſt, cōſeruare Remp. à turbis & ſeditionibus liberam, opus eſt illos etiam de Religione cogitare: nam ſi vna fides omniū non ſit, turbæ & ſchiſmata oriuntur in populis. Itaque fatentur, non primaria ratione, ſed ob neceſſitatem temporaliū attingere ſpiritalia. Hoc autem non eſt, quod tu dicis Imperatorum eſſe non Epiſcoporum cōgregare Synodum œcumenicam; ſed cōtra, Imperatorum eſſe per accidens, Epiſcoporum per ſe.

Valētinianus & Marcian⁹ de Quarta Synodo ſcribētes Leoni papæ. Sanctitatem, inquiūt, tuam principatum in Epiſcopatu diuinæ fidei poſſidentem, ſacris litteris in principio iuſtum credimus alloquendam. Deinde Quatenus omni impio errore ſublato per celebrandam Synodum te auctore maxima pax circa omnes Epiſcopos fidei Catholicæ fiat.

1. Par. Chalced. cap. 33.

μεγίστη εἰρήνη περὶ πάντας τοὺς ἐπισκόπους τῆς καθολικῆς πίστεως γένηται· γράφει καὶ πουλχερία ἡ Αὐγοῦστα περὶ τούτου πρὸς τὸν αὐτὸν Λέοντα τὸν πάπαν τοιαῦτα·

Καὶ διὰ τοῦτο ἡ σὴ εὐλάβεια καθ' ὃν ἂν φανείη τρόπον, σημᾶναι καταξιώσει, ἵνα πάντες καὶ πάσης τῆς ἀνατολῆς οἱ ἐπίσκοποι, θράκης τε καὶ Ἰλλυρικοῦ εἰς μίαν πόλιν τὴν ταχίστην ἀπὸ τῶν ἀνατολικῶν μερῶν παραγένωνται.

Βλέπεις οἷα γράφουσιν οἱ τὴν τετάρτην συναθροίσαντες σύνοδον; συγκροτηθησομένην τὴν σύνοδον αὐθεντοῦντος τοῦ πάπα, καὶ σημᾶναι καταξιοῦντος, ὅπως εἰς μίαν πόλιν παραγένωνται οἱ ἐπίσκοποι· Τοῦτ' ἄρα καὶ μόνον βούλονται αἱ ἅγιαι σύνοδοι, κατὰ θεοῦ χάριν ἑαυτὰς καὶ θέσπισμα βασιλικὸν συναθροισθῆναι διαγορεύουσαι· οὐ γὰρ δὴ πλέον ἀπονέμουσιν αἱ σύνοδοι τοῖς βασιλεῦσιν, ἢ αὐτοῖς ἑαυτοῖς οἱ βασιλεῖς.

Ὃ δὲ λέγεις, ὅτι Λέων ὁ μακάριος πάπας Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ γράφων, αἰτεῖ με-

& Pulcheria Augusta in eundem modum Leoni scribens. Et propterea, inquit, tua reuerentia quocumque modo prospexerit, significare dignetur; vt omnes etiam totius Orientis Episcopi, Thraciæ atque Illyrici in vnam ciuitatem velociter ab Orientalibus partibus valeant conuenire.

Vides, qui quartam synodũ congregauere quid scribant? Conuocandam synodum auctore Papa, & significare volente, vt in vnam ciuitatem conueniant Episcopi.

Hoc ergo solum innuunt sacræ synodi, cum se congregatas dicunt Dei gratia & Imperatorum decreto. Neque enim Synodi plus tribuunt Imperatoribus, quàm Imperatores sibi.

Quod autem obijcis: B. Leonem Papam scripsisse Imperatori Theodosio, & loco magnæ rei petiisse, vt Imperator annueret fieri in Italia synodum generalem: Quòd ais,

γάλου τινὸς αἰτεῖται κατανεῦσαι τὸν βασιλέα, γενικὴν συγκροτηθῆναι σύνοδον ἐν Ἰταλίᾳ· καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἐζήτει ὅπερ σὺν τῷ δικαίῳ ἔφθασεν ἔχων· αὐτὸς ὁ Λέων ἄντικρυς διασαφεῖ, καὶ λύει τὴν ἔνστασιν ἐν οἷς γράφει κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐπιστολήν.

Τοῖς γράμμασι τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας ἐντυχόντες, ἃ πρώτω ἐστείλατε τοῦ μακαρίου ἀποστόλου Πέτρου τῷ θρόνῳ ἐκ τῆς περὶ τὴν καθολικὴν πίστιν διαθέσεως, τοσαύτην ἐλάβομεν πεποίθησιν τοῦ ἐκδικηθῆναι δι' ὑμῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην. Εἶτα. Ἔγνωμεν γὰρ διηγησαμένου πιστότατα ὑμῖν Ἱλαρίου τοῦ ἡμετέρου διακόνου, πλείστους ἱερεῖς συνελθεῖν εἰς τὴν σύνοδον, ὧν ἡ πληθὺς ἐγένετο ἂν περὶ ἔργου τῇ συμβουλίᾳ καὶ τῇ κρίσει, εἴπερ ἱερατικὴν ἐπιείκειαν φυλάξαι ἠθέλησεν ἐκεῖνος, ὅστις ἑαυτῷ τόπον ἐξάρχοντος ἐξεδίκει.

Λέγει δὲ περὶ Διοσκόρου ὁ πάπας, τόπον ἄρχοντος ἑαυτῷ ἐκδικήσαντος διὰ τὸ παρὰ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως τὴν αὐθεντίαν καὶ τὰ

nō quæsiuisset, si iuris sui fuisset præstare illud. Ipse Leo declarat optimè, & instantiam diluit per ea quæ in eadem Epistola Scribit.

Litteris clementiæ vestræ, quas dudum ad B. Petri Apostoli sedem pro Catholicæ fidei amore misistis, tantam fiduciam sumpsimus descendendæ per vos veritatis & pacis. Chalc. Par. 1. cap. 19.
Deinde. Comperimus enim non incerto nuntio, sed fidellissimo rerum, quæ gestæ sunt, narratore Hilare Diacono nostro, conuenisse ad Synodum plurimos Sacerdotes; quorum vtique frequentia consultationi & iudicio profuisset, si is qui sibi locum principem vindicabat, Sacerdotalem moderationem custodire noluisset.

Loquitur autem Pontifex de Dioscoro, qui sibi locum principem vindicauerat, quoniam ab Imperatore Theodosio primatum & auctoritatem acceperat in secunda

πρεσβεῖα τῆς δευτέρας ἐν ἐφέσῳ εἰληφέναι συνόδου, ὡς δῆλον ἐκ τῆς α΄ πράξεως τῆς τετάρτης συνόδου· τοῦτο γοῦν μεμφόμενος ὁ πάπας ἐν ταῦθα, καὶ ἐν τοῖς πουλχερίαν γράμμασι, καὶ ἑτέροις σαφέστατα δείκνυσιν, ὅτι εἰ βασιλέων ἦν τὸ συνάγειν τὰς συνόδους, βασιλέων ἂν ἦν καὶ τὸ δοῦναι τὴν αὐθεντίαν τῶν συνόδων καὶ τὰ πρεσβεῖα οἷς ἂν βούλοιντο· ἀλλὰ μὴν τοῦτο μέμφεται ὁ μακάριος Λέων, ὅτι Διόσκορος ἐξεδίκησεν ἑαυτῷ ἐξάρχοντος τόπον, καίτοι λαβὼν παρὰ βασιλέως τὴν ἐξουσίαν· οὐκ ἄρα βασιλέων τὸ συνάγειν τὰς συνόδους, εἰ μὴ ὀργανικῶς καὶ ὑπηρετικῶς. καθ᾽ ὃν δὴ τρόπον, οὐκ ὤφειλε Διόσκορος ἐκδικεῖν ἑαυτῷ τὰ πρεσβεῖα· Εἶτα ἐπιφέρει ὁ πάπας·

Ἐπεὶ τῷ μυστηρίῳ τῆς ἀληθοῦς θεότητος, καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐν χριστῷ ἀνθρωπότητος ὀλίγοι τινὲς ἀντιφέρονται νῦν ἀσεβῶς, πᾶσαι τῶν ἡμετέρων μερῶν αἱ ἐκκλησίαι, πάντες μετὰ στεναγμῶν καὶ δακρύων οἱ ἱερεῖς δέονται τῆς ὑμετέρας πραότητος· ἀντεῖπον γὰρ πιστῶς

καὶ

Synodo Ephesina, vt constat ex prima Act. Chalcedonensis. Hoc igitur reprehendens Papa & in litteris ad Pulcheriã, &alios; manifestimè ostendit; Quòd si munus Imperatorum esset cõgregare Synodos, ipsorũ quoq; esset dare locum principem in ijs, cui vellent: Atqui Leo Papa hoc reprehẽdit, & Dioscorum ait vindicasse sibi principem locum, quamuis ille hoc ab Imperatore accepisset. Non est ergo Imperatorum congregare Synodos; nisi per ministerij modum; qua ratione Dioscorus non debebat vindicare sibi principem locum.

Et subdit Papa;

Quia Sacramento veræ diuinitatis, & veræ in Christo humanitatis à paucis impiè nunc obuiatur, omnes partium nostratum Ecclesiæ, omnes mansuetudini vestræ cum gemitibus & lacrymis supplicant sacerdotes; vt quia & nostri fideliter recla-

καὶ οἱ ἡμέτεροι, καὶ λίβελλον ἐκκλήτου δέδωκεν αὐτοῖς Φλαβιανὸς ὁ ἐπίσκοπος· ἵνα σύνοδον οἰκουμενικὴν ἐντὸς τῆς Ιταλίας γενέσθαι κελεύσητε.

Καὶ τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς ἐξηγεῖται, ὁποῖόν τι δέεται τοῦ βασιλέως· Βοηθήσατε, φησὶ, τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ ὑμέτερον καὶ πατρῷον ἦθος· δότε παρρησίαν τοῦ ἐκδικεῖσθαι τὴν πίστιν· ἣν, εἰρήσεται δὲ μετὰ τῆς ὀφειλομένης τῇ βασιλείᾳ ὑμῶν αἰδοῦς, οὐ βία· οὐ φόβος τοῦ κόσμου οὐδεὶς ἀποκινῆσαι δυνήσεται· ἅμα γὰρ δεῖ φυλάττειν τὰ ἐκκλησιαστικὰ, καὶ τὰ τῆς ὑμετέρας φυλάττομεν βασιλείας καὶ σωτηρίας, ἵνα ἡσύχως τῶν ὑμετέρων ἐπαρχιῶν δεσπόζητε· ὑπεραγωνίσασθε κατὰ τῶν αἱρετικῶν, ἀκέραιον τηροῦντες τῆς ἐκκλησίας τὸ κατάστημα, ἵνα καὶ τὸ ὑμέτερον βασίλειον κρατύνηται τῇ δεξιᾷ τοῦ χριστοῦ.

Ζητεῖ γοῦν ὁ πάπας τὴν σύνοδον ὡς παρὰ ὑπερμαχοῦντος καὶ ἐκδίκου τοῦ βασιλέως, ἵνα καὶ αὐτὸς τῶν ὑπηκόων ἡσύχως δεσπόζῃ. Καὶ οὐκ αἰτεῖται αὐτὶ μεγάλου τινὸς ὥσπερ σὺν

marunt, & eiſdem libellum appellationis Flauianus Epiſcopus dedit, generalem Synodum iubeatis intra Italiam celebrari.

Et in fine Epiſtolæ declarat, cuiuſmodi rem petat ab Imperatore; faucte, inquit, Catholicis veſtro more; parentumque veſtrorum. Date defendendæ fidei libertatem; Quam ſalua clementiæ veſtræ reuerentia, nulla vis, nullus poterit mundanus terror auferre. Cum enim Eccleſiæ cauſas, tum regni veſtri agamus & ſalutis, vt Prouinciarum veſtrarum quieto iure potiamini; defendite contra hæreticos inconcuſſum Eccleſiæ ſtatum, vt & veſtrum Chriſti dextera defendatur Imperium.

Petit ergo Synodum Papa ab Imperatore tanquam propugnatore & vindice, vt & ipſe ſubditis quietè dominetur: non loco rei magnæ, quòd ſui iuris nõ erat. Hoc autem eſſe omnino verũ & certiſſimum; & petere ab

ῳ δικαίῳ οὐκ εἶχεν· ὅτι δὲ χωρίς τινος ἀντιλογίας τοῦτ' ἀληθὲς, καὶ τὸ ζητεῖν παρὰ βασιλέως τὴν σύνοδον οὐκ ἔστιν ὑφαίρεσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας, αὐτὸς διδάξει Λέων ὁ μέγας ἐν οἷς γράφει πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἁγίας συνόδου.

Ἵνα ἡ καθόλου ὑμῶν ἀδελφότης, καὶ ἁπάντων τῶν πιστῶν αἱ καρδίαι γνῶσιν, ἐμὲ μὴ διὰ τῶν ἀδελφῶν μόνον, οἳ τοποτηροῦντες ἐμοὶ ἦσαν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπικυρώσεως τῶν ἐν τῇ συνόδῳ πεπραγμένων ὁμογνωμονῆσαι ὑμῖν περὶ μόνην τῆς πίστεως τὴν ὑπόθεσιν· δι' ἣν καὶ θεσπίσματι τῶν χριστιανῶν βασιλέων, καὶ συναινέσει τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου οἰκουμενικὴν σύνοδον ἔδοξε συναχθῆναι.

Τὴν δὲ συναίνεσιν τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου οὕτως ἀναγκαίαν ἡγοῦντο οἱ ἀκαθολικοὶ πρὸς ταῖς συνελεύσεις τῶν συνόδων, ὥστε καὶ Λέων ὁ ἴσαυρος, ὡς εἴρηται, ὁ εἰκονομάχος τὴν ἑαυτοῦ μανίαν κρατῦναι βουλόμενος ἔγραφε τῷ Ῥώμης Γρηγορίῳ, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν ταῖς περὶ τῶν πρακτικῶν τῆς ζ΄ συνόδου ἐπιστολαῖς,

Imperatore Synodum non esse Ecclesiasticæ potestatis imminutionem, ipse Leo magnus docebit in Epistola ad Episcopos Synodi Chalcedonēsis.

Vt vestra fraterna Vniuersitas, & omnium fidelium corda cognoscant; me nō solum per fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorum Synodalium propriam vobiscum inijsse sententiam, in sola videlicet fidei causa; propter quam generale Concilium & ex præcepto Christianorum Principum, & ex consensu Apostolicæ sedis placuit congregari.

Consensum porro sedis Apostolicæ adeo necessarium censebant Orientales in celebrandis Synodis; vt Leo quoque Isaurus, vt dictum est, volens Iconomachiæ suæ insaniam stabilire, scripserit ad Gregorium II, vt œcumenicam Synodum fieri iuberet,

ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται· ἀντέγραφε δὲ ὁ πάπας.

Ἔγραψας ἵνα οἰκουμενικὴ σύνοδος γένηται, καὶ ἡμῖν ἀπρόσφορον ἐφάνη περὶ τούτου· συνῴδου, ὅτι ἐπηκούσαμέν σου καὶ συνηθροίσθησαν ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης οἱ ἀρχιερεῖς. καὶ τὰ ἑξῆς.

Καὶ σὺ μὲν λέγεις, ὅτι Λέων ὁ πάπας ᾔτει παρὰ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως ἀντὶ μεγάλου τινὸς, τὸ συγκροτηθῆναι σύνοδον οἰκουμενικὴν τῇ ἐκείνου κατανεύσει· ἡμεῖς δέ φαμεν, ὅτι Λέων ὁ βασιλεὺς ᾐτεῖτο τὸν πάπαν ἀντὶ μεγάλου τινὸς, τὸ κατανεύσει τοῦ πάπα συγκροτηθῆναι οἰκουμενικὴν σύνοδον· Εἰ τοίνυν ἡ συναίνεσις τοῦ πάπα ἀναγκαία, οὐκ ἀληθὲς ὅτι βασιλέων ἐστὶν, οὐκ ἐπισκόπων τὸ συνάγειν τὰς συνόδους. Καὶ τὸ θεσπίσματι βασιλικῷ συνάγεσθαι, οὐ δίδωσιν ἐξουσίαν τοῖς βασιλεῦσιν ἀλλὰ θεραπείαν καὶ ὑπηρεσίαν, καὶ προστασίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὅπερ ὁμολογεῖ καὶ ὁ πωγωνάτος Κωνσταντῖνος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν πάπαν σάκρᾳ.

Papa vero respondit.

Scripsisti, vt Concilium vniuersale cogeretur, & nobis inutilis ea res visa est. Finge, nos te audisse, & ex vniuerso terrarum orbe Pontifices congregatos esse &c.

Et tu quidem dicis, Leonem papam loco magnæ rei petiisse à Theodosio Imperatore, vt eius nutu Synodus œcumenica cogeretur.

Nos autem dicimus, Leonem Imperatorem petijsse loco magnæ rei à Papa vt eius nutu celebraretur Synodus œcumenica. Si ergo necessarius est Papæ consensus, falsum est, ad Imperatores, non ad Episcopos id pertinere, vt tu dicis.

Nam quòd per Imperatorum decreta conuenerint Synodi, non arguit in Imperatoribus potestatem, sed obsequium, & ministerium, & propugnationem orthodoxæ fidéi. Quod etiam Imperator Constantinus Pogonatus fatetur in Episto-

Πολλάκις γὰρ φησιν, ἡ ἐκκλησία ταῖς εἰσβολαῖς τῶν αἱρέσεων ἐπικινδύνως ἐνόσησεν, ἀλλ' οὐχ ἑτέρως ἐδέξατο τῆς ὀρθοδοξίας τὴν ἴασιν, εἰ μὴ ταῖς τῶν εὐσεβῶν καὶ φιλοχρίστων βασιλέων προσκλήσεσι, ταῖς δὲ τῶν θεοφόρων ἱερέων συνδρομαῖς τε συνελεύσεσιν.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δὲ ὅτι ὁ Πέτρος ἐν Ῥώμῃ τὸν βίον κατέλυσε, διὰ τοῦτο μέγαν τὸν τῆς Ῥώμης θρόνον ἡγῇ, πάντως ὁ τῶν ἱεροσολύμων τὸ πλέον ἕξει, ἐκεῖ τοῦ σωτῆρος τὸν ζωοποιὸν καταδεξαμένου θάνατον.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Οὐ κατ' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι κατέλυσε τὸν βίον ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ὅτι καταλύσαντος ἐκεῖ τὸν βίον, θρόνος γέγονε τοῦ Πέτρου ἡ Ῥώμη· αὐτὸς σὺ ἐν οἷς ἀνωτέρω γράφεις, τὰς διαφορὰς ἀπαριθμούμενος Πέτρου καὶ τοῦ ἐπι-

la ad Leonem II.

Compluries, inquit, Ecclesia hæreſum impetu ægrotauit; at non aliter orthodoxiæ medicinā accepit, quàm piorum, & Chriſti amantium Imperatorum adhortatione, & Deiferorū Sacerdotū conſenſu & cōgregatione.

NILVS. CAP. XXIII.

SI vero quia Petrus Romæ dieẽ ſuū obijt, idcirco magnam exiſtimas Romanam ſedem; certè præferenda erit Hieroſolymorum ſedes, cum eo in loco Saluator viuificam appetierit mortem.

CONFVTATIO.

Non hoc ipſo, quòd Romę mortem obierit, ſed quia Petro Romę vita functo ſedes Petri euaſit Roma. Tu ſupra dicebas, cum differentias Petri & Romani Epiſcopi recenſeres; Petrum ſimpliciter audiſſe; Matt. 16. 19.

σκόπου Ῥώμης ἔλεγες· Ὅτι ὁ μὲν Πέτρος ἁπλῶς ἤκουσεν· ὃ λύσεις ἢ δήσεις, ἔσται δεδεμένον ἢ λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· πρὸς δὲ τὸν Ῥώμης αὐτὸς διαβιβάζων τὴν χάριν, οὐχ ἁπλῶς εἴρηκεν· Ἀλλὰ δήσεις ὃ δεῖ δεθῆναι, καὶ λύσεις πάλιν μετὰ τοῦ δέοντος· Ὁμολογεῖς καὶ σὺ διαβιβασθῆναι παρὰ τοῦ Πέτρου τὴν χάριν εἰς τὸν Ῥώμης ἐπίσκοπον, πλὴν οὐ τοσαύτην ἢ τοιαύτην, οἵαν καὶ ὅσην ἐκεῖνος εἶχεν· Ἡμεῖς δὲ ἀρκεσθησόμεθα τοσαύτην καὶ τοιαύτην ἐν αὐτῷ ἐξουσίαν ὁμολογοῦντες, ὅσην καὶ οἵαν αὐτῷ προσμαρτυροῦσιν αἱ οἰκουμενικαὶ συνόδοι.

Ἡ γʹ καθ᾽ ἣν Κύριλλος οὐκ ἀφίσταται τῆς κοινωνίας τοῦ Νεστορίου χωρὶς τῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα· καὶ ὁ πάπας δίδωσιν αὐθεντίαν καὶ ἐξουσίαν τῷ Κυρίλλῳ τοῦ ἀποφήνασθαι κατὰ τοῦ Νεστορίου· ἐν ᾗ ὁ πάπας κηρύττεται πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἔχειν τὴν φροντίδα· Καὶ ἡ σύνοδος παρακαλεῖται τοῦ πάπα τὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς αἰτιολογίας Ἰωάννου· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ἐν ᾗ ὁ πάπας τὸν Κωνσταντινουπόλεως κατακρίνει,

Quidcumque solueris, aut ligaueris, erit ligatum aut solutum in cælis. Cũ vero ipse in Romanum Episcopum transmitteret gratiam, non dixisse simpliciter, sed cum adiuncto; ligabis quod ligandum erit, & rursus solues quod opus erit. Fateris ergo tu quoque transmissam à Petro gratiam in Episcopum Romanum, sed non talem ac tantam, qualem & quantam is habebat. Nobis vero satis erit, talem ac tantam fateri Papæ potestatem, qualem, quantamque testantur Synodi œcumenicæ.

Tertia, in qua Cyrillus non abstinet à Nestorij communime, nisi petita facultate à Papa: & Papa dat Cyrillo auctoritatem potestatemque pronuntiandi sententiam contra Nestorium. In qua de Papa dicitur, quòd omnium Ecclesiarum curã gerat. & Synod⁹ implorat Papæ indignationẽ contra Ioannẽ Antiochenũ. & summatim in qua Papa dãnat Constanti-

τῷ Ἀλεξανδρείας ἐξουσίαν δίδωσι τοῦ κρίνειν, καὶ κατὰ τῆς προπετείας τοῦ Ἀντιοχείας παρὰ τῆς συνόδου σωφρονιστὴς διεγείρεται.

Ἡ δ', καθ' ἣν Διόσκορος ὁ τοσοῦτον τολμήσας, ὥστε καθυποβαλεῖν ἀφορισμῷ τὸν πάπαν, τοῦ χοροῦ τῶν ἐπισκόπων, οἷς συνεκαθέζετο, ἐξεώσθη τῇ αὐθεντίᾳ τοῦ πάπα, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐγυμνώθη· Ἐν ᾗ συνόδῳ ὁ πάπας φύλαξ τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος εἶναι κηρύττεται, καὶ κηδεμὼν τῶν τῆς ἀνατολῆς ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, τῆς ἀποστολικῆς ἀκτῖνος ἐν Ῥώμῃ κρατούσης· Καθ' ἣν σύνοδον ὁ πάπας ἀκυρεῖ τὸν ἐκτεθέντα παρὰ τῶν ἀνατολικῶν κανόνα περὶ τῶν πρεσβείων Κωνσταντινουπόλεως, καὶ διὰ συνοδικῆς ἐπιστολῆς θεσμοθέτης τῶν κανόνων ἐπιγινώσκεται· καὶ κατὰ τὸ βασιλικὸν γράμμα γάλλας πλακιδίας πρὸς Θεοδόσιον, ἐκεῖνον ἔχειν τὸν θρόνον ὁ πάπας ἀναγορεύεται, ἐν ᾧ τὸ πρωτεῖον τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας καθίδρυσεν ὁ τὰς κλεῖς δέξασθαι τὰς οὐρανίους ἀξιωθείς.

nopolitanum, Alexandrino potestatem iudicandi dat,& arrogantiæ Antiocheni castigator à Synodo excitatur.

Quarta, in qua Dioscorus; qui vsque adeo insolens extiterat, vt Papam excommunicationi subiecerit; è cętu Episcoporum quibus considebat, eiectus est mandato Papæ, priuatusque sacerdotio. In qua custos vineæ constitutus à Domino prædicatur. Papa, & Orientalium moderator Ecclesiarum, atque Constantinopolitanæ illustrator Ecclesiæ, Apostolico radio Romæ residente. In qua scriptum ab Orientalibus Canonem de priuilegijs Constantinopolitani reijcit Papa, perque sacræ Synodi Epistolam agnoscitur Canonũ legislator; & iuxta Imperiales Gallæ Placidiæ litteras ad Theodosium, habere illã sedẽ dicitur Papa, in qua principatum Episcopatus ordinauit, qui cælestes accipere claues dignus fuit. Par. 1. Chalc. cap. 26.

Ἡ ϛ΄ σύνοδος, ἧς φασιν οἱ πατέρες ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον· Ὁ δὲ κορυφαιότατος ἡμῖν συνηγωνίζετο πρωταπόστολος· τὸν γὰρ ἐκείνου μιμητὴν, καὶ τῆς καθέδρας διάδοχον εἴχομεν ὑπαλείφοντα.

Εἰ γοῦν διάδοχος τοῦ Πέτρου ὁ πάπας, καὶ τοιοῦτος διάδοχος, οἷον αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι προσμαρτυροῦσιν, τὴν αὐτὴν δηλαδὴ τῷ Πέτρῳ ἐξουσίαν ἔχων, ὡς καὶ ἐν τῇ β΄ πράξει τῆς ζ΄ συνόδου διαῤῥήδην βοᾷ Ἀδριανὸς ὁ πάπας γράφων.

Αὐτὸς γὰρ ὁ ἔξαρχος τῶν ἀποστόλων, ὁ μακάριος Πέτρος, ὁ πρῶτος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας προεδρεύσας, τὴν ἀποστολικῆς αὐτοῦ ἀξίας τὴν ἀκρότητα καὶ ποιμαντικῆς φροντίδος κατέλιπε τοῖς ἑαυτοῦ διαδόχοις, οἵ τινες ἐπὶ τοῦ ἱερωτάτου αὐτοῦ θρόνου εἰς τὸ διηνεκὲς καθέζονται: οἷς καὶ τὴν ἐξουσίαν, καθὼς αὐτῷ παρὰ τοῦ σωτῆρος δεσπότου θεοῦ ἐδόθη, καὶ αὐτὸς τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἀρχιερεῦσιν θείᾳ προστάξει παρέδωκεν καὶ παρακατέθετο.

Sexta Synodus, cuius Episcopi in Prosphonetico ad Constantinum Imperatorem: Summus, inquiunt, nobiscum cõcertabat Apostolorum Princeps: illius enim imitatorẽ, & sedis successorẽ habebamus inüngentẽ. Si ergo Petri successor est papa, talisque successor, qualem Generalia testantur Concilia, eandem scilicet quam Petrus auctoritatem habens; vt Act. 11. Septimæ Synodi Hadrianus Papa luculenter asserit in litteris ad Imperatores.

Nam ipse princeps Apostolorum B. Petrus, qui Apostolicæ sedi primitus præsedit, sui Apostolatus principatum ac Pastoralis curæ successoribus suis, qui in eius sacratissima sede perenniter sessuri sunt, dereliquit. Quibus & auctoritatis potestatem, quemadmodum à Saluatore nostro Domino Deo ei concessa est, & ipse quoque suis contulit ac tradidit diuino iussu successoribus Pontificibus. Cur

Πῶς λέγεις, ὅτι ἄλλως εἶχε τὴν ἐξουσίαν ὁ Πέτρος, καὶ ἄλλως ὁ πάπας· ἐκεῖνος ἁπλῶς, οὗτος οὐχ ἁπλῶς· τῶν συνόδων τἀναντία διδασκουσῶν; καὶ διὰ τοῦτο μέγας ὁ Ῥώμης θρόνος, ὅτι καταλύσας ἐκεῖ τὸν βίον ὁ Πέτρος, διάδοχον ἰσοδυναμοῦντα τὸν πάπαν κατέλιπεν· ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων οὐχ οὕτως· τοσοῦτον γὰρ ἀπεῖχε τοῦ πρῶτος εἶναι διὰ τὸν ἐκεῖ θάνατον τοῦ σωτῆρος, ὥστε καὶ τιμηθεὶς, ὑπέκειτο τῇ Καισαρείας μητροπόλει, ὡς φησὶν ἡ α' σύνοδος ἐν τῷ ζ' κανόνι· οὐδὲ γὰρ ἔχει διαδοχὴν ἡ τοῦ Χριστοῦ ἱερωσύνη.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ σε θορυβεῖ τὸ τῆς τιμῆς μέγεθος, ὃ παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων ὁ τῆς Ῥώμης ἐκληρώσατο θρόνος, τάξεως φυλακὴν τὸ τοιοῦτον ἡγοῦ· μέγα δὲ παρὰ τοῖς ἁγίοις ἡ τάξις, ἣ καὶ τὰ οὐράνια συνέχει καὶ τὰ ἐπίγεια.

tu dicis, potestatem, siue gratiam aliter in Petro, aliter esse in successoribus; in illo simpliciter, in his non simpliciter; cum Synodi cōtraria doceāt?
¶ Magna igitur sedes Romæ, quia Petrus illic vita functus successorem æquali potestate præditum reliquit Papam. At Hierosolymitanus non ita; tantum enim abest, vt propter Saluatoris mortē primatu gaudeat, vt etiā honore auctus subiaceret Cæsareensi Metropoli, vt septimo suo Canone prima Synodus ait. Christi enim Sacerdotium nullum potest habere successorem.

NILVS. CAP. XXIV.

SI vero te commouet honoris Papæ magnitudo, quam à beatis Patribus Romana sedes sortita est; factum hoc puta seruandi ordinis gratia. Magni autem fit à sanctis Patribus ordo, qui & cælestia continet & terrestria.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Πανταχοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πάπα μηχανώμενος, παρὰ τῶν μακαρίων πατέρων αὐτὴν κατάγεις· καὶ ὡς ἀποδεδειγμένον λαμβάνεις τὸ σοὶ δοκοῦν, ἀντιφθεγγομένας ἔχων τὰς ἁγίας συνόδους, ὧν σὺ καὶ οἱ κατὰ σὲ τοῖς θεμελίοις ἐπερείδεσθαι; οὐκ οἶδ᾽ ὅπως, μεγαληγορεῖτε· παρὰ τῶν πατέρων γοῦν νενομοθετῆσθαι λέγων τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάπα τιμῆς, ἐκεῖθεν καὶ τὴν τάξιν γενεαλογεῖς· Εἶτα τοῖς μὲν οὐρανίοις καὶ ἐπιγείοις τάξιν ἀπονέμεις θεοφύτευτον καὶ φυσικὴν, τῇ δὲ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ παρὰ τῶν πατέρων οἰκονομηθεῖσαν, τοῦ σωτῆρος λέγοντος· Καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ Πέτρᾳ οἰκοδομήσωμου τὴν ἐκκλησίαν· Οἰκοδομήσαντος οὖν τοῦ χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν, ἀνάγκη παρ᾽ αὐτοῦ ἐκείνου καὶ τὸ θεμέλιον εἶναι τῆς οἰκοδομῆς, εἴπερ αὐτὸς κατεβάλετο τὴν Πέτραν καὶ τὸ θεμέλιον τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὰς φωνὰς τῶν περακλικῶν τῆς γ΄ συνόδου,

CONFVTATIO.

Dum omnes machinas adhibes cõtra primatum Papæ, à beatis Patribus vbique illum deducis; & quasi demõstratum accipis quod tibi placet, contradicẽtibus tibi sacris Cõciliis: quorum fundamentis inniti tu tuique similes nescio qua fronte iactatis.

Itaque Papæ magnitudinem à Patribus acceptam ponens, inde etiam ordinis seriem pendere ais. Et cælestibus quidem ac terrestribus ordinem tribuis à Deo datum & naturalẽ; Hierarchiæ vero Ecclesiasticæ ordinem à Patribus destinatum; cum Saluator dicat; & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Cum ergo Christ⁹ ædificauerit Ecclesiam, necessariũ Matt. 16. 18. est vt ab eodem sit ædificij fundamẽtum; cum ipse sit qui Petram & fundamentum catholicæ Ecclesiæ iecit, iuxta voces Actorum tertiæ Synodi,

ἔνθα Φίλιππος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας πρεσβευτὴς ἔλεξεν.

Οὐ ὁ ἅγιος καὶ μακαριώτατος Πέτρος, ὁ ἔξαρχος καὶ κεφαλὴ τῶν ἀποστόλων, ὁ κίων τῆς πίστεως, ὁ θεμέλιος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας ἐδέξατο. καὶ αὐτῷ δέδοται ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν ἁμαρτίας· ὅστις ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀεὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ διαδόχοις καὶ ζῇ καὶ δικάζει.

Ἐπὶ τούτῳ τῷ θεοπροβλήτῳ θεμελίῳ καὶ ἡ πρώτη σύνοδος τὰ πρεσβεῖα σώζεσθαι τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθη θεσπίζει, καὶ μετὰ τῆς Ρώμης θρόνον οἶδε τὸν Ἀλεξανδρείας, τρίτον τῆς Ἀντιοχείας, μεθ' οὓς τιμᾶσθαι βούλεται καὶ τὸν ἱεροσολύμων σωζομένου τοῦ ἀξιώματος τῇ μητροπόλει· Καὶ ἡ γ' σύνοδος ἐν τῇ ἀναφορᾷ πρὸς Κελεστῖνον τὸν πάπαν· Ἀγανακτησάτω, φησὶν, ἡ σὴ ὁσιότης κατὰ τοῦ Ἀντιοχείας Ιωάννου· Εἰ γὰρ δοθείη τοῖς ἐθέλουσιν ἄδεια καὶ τοὺς μείζονας ὑβρίζειν θρόνους, οἰχήσεται

vbi Philippus Apostolicæ sedis legatus aiebat Act.3.

Omnibus seculis notũ est, quòd sanctus & Beatissimus Petrus Apostolorũ princeps & caput, colũna fidei, Catholicæ Ecclesiæ fundamentũ à Domino nostro Iesu Christo regni claues accepit; & ipsi data est potestas ligãdi ac soluẽdi peccata. Qui ad hoc vsq; tempus & in perpetuũ viuit in suis successoribus, & iudicium exercet.

Super hoc fundamento à Deo posito & prima synodus sanxit, seruanda esse Ecclesiarum priuilegia iuxta mores antiquos: & secundam à sede Romana agnoscit Alexandrinam, tertiam Antiochenam ; & post eas honorari vult etiam Hierosolymitanam salua dignitate metropolis. Et tertia synodus in Relatione ad Cælestinum; indignetur, ait, tua sanctitas conuenienter aduersus Ioannem Antiochenum. Nam si licebit volẽtibus quibusque sedes etiam maiores affi- Act. 5.

περὶ ἐσχάτην ἀπαξίαν τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγία ἐκείνη σύνοδος ἐπιγινώσκει τὸν πάπαν φύλακα τῆς τῶν ἐκκλησιῶν τάξεως, καθάπερ ἡ δʹ σύνοδος φύλακα τῆς ἀμπέλου παρὰ τοῦ σωτῆρος· οὐκ ἄρα ἔλαβε παρὰ τῶν πατέρων ὁ πάπας τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς διὰ τὴν τάξιν, ἣν αὐτῷ οἱ πατέρες δεδώκασιν· ἀλλ' ἐπεὶ τίμιον τὸ θεῖον καὶ βέλτιον, καὶ ὁ Πέτρος ἐν τοῖς διαδόχοις ζῇ καὶ δικάζει, τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάπα τιμῆς ἐκ τῆς ἀξίας ἐστὶ τοῦ Πέτρου· ὥστε ὅπερ λέγεις, τὸ μέγεθος τῆς τοῦ πάπα τιμῆς εἶναι φυλακὴν τάξεως, ὀρθῶς νοούμενον ἀληθές ἐστιν· κατὰ σὲ δὲ νοούμενον, ψευδές· σὺ μὲν γὰρ ψιλὴν ἐν τῷ πάπᾳ τάξιν λέγεις, καὶ πρωτεῖον τάξεως παρὰ τῶν πατέρων· αἱ δὲ ἅγιαι σύνοδοι τάξιν ἐξουσίας ἐν τῷ πάπᾳ ὁμολογοῦσιν, καὶ ταύτην θεσμοθεσίᾳ τοῦ χριστοῦ· διὸ κατὰ σὲ τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς τοῦ πάπα θύραθεν, κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν οἴκοθεν ἐστίν. θαυμαστὸν δὲ, πῶς μάλα σεμνῶς φιλοσοφεῖς περὶ τάξεως καὶ περὶ μεγέθους τῆς τιμῆς τοῦ πά-

cere iniurijs, in extremam ibunt confusionem Ecclesiæ res.

In his S. illa synodus agnoscit papam ordinis Ecclesiarum custodem, sicuti quarta synodus custodē vineæ à Domino cōstitutū. Nō ergo habuit à Patribus Papa magnitudinē propter ordinē à Patribus illi datū: sed quia honorabile est, quod diuinū & excellentius est; & Petrus viuit & iudicat in successoribus, magnitudo honoris Papæ est à dignitate Petri. Itaq; quod ais, seruādi ordinis gratia esse magnitudinē honoris Papæ, si recte intelligatur, verū est: falsū, vt tu intelligis. Tu enim nudū ponis ordinē, & primatū nudi ordinis à Patribus Sāctæ vero synodi ordinē iurisdictionis fatētur in papa, & hunc lege Christi. Vt sit per te magnitudo honoris Papæ forinsecus, cū secundū veritatē intrinsecus sit. Ceterū admiratione dignū est, quòd adeo grauiter philosopheris de ordine, deque magnitudine honoris Papæ, cum

πα· τὴν μὲν γὰρ τάξιν ὑμεῖς ἀπεσκορακίσατε τὴν κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθη κατὰ τὴν α΄ σύνοδον, καὶ πολυμηχανίᾳ δεύτερον τὸν Κωνσταντινουπόλεως κατεστήσατε· Εἶτα καὶ δεύτερον, τῶν ἴσων ὅμως ἀπολαύειν πρεσβείων τῷ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐψηφίσασθε, κἀντεῦθεν τὸ πρωτεῖον τοῦ πάπα εἰς πρωτοκαθεδρίαν καὶ προσαρίθμησιν περιεστήσατε· Εἶτα ταῖς κατὰ μικρὸν τολμηραῖς ἀναβάσεσιν οἰκουμενικὸν ἑαυτὸν ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐπέγραψεν, ἵνα μὴ δοκῇ μειονεκτεῖν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἡ νέα, ἀλλ' ὥσπερ οἰκουμενικὸς τῷ ὄντι ὁ πάπας, οὕτως ἀνθάμιλλος πρὸς αὐτὸν, ὁ τῶν ἴσων ἀξιωθεὶς παρ' ὑμῶν· Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον διαρχία περιγέγονε τῇ ἐκκλησίᾳ, δικεφάλῳ οὔσῃ καθ' ὑμᾶς· τῆς τόλμης ἐς τοσοῦτον ἐληλακυίας ἔδοξεν ὑμῖν ἀποσχισθῆναι τοῦ πάπα, καὶ μηδὲν οἴεσθαι παρὰ τοῦτο πάσχειν δεινὸν, ἔχοντας τὸν Κωνσταντινουπόλεως κεφαλὴν ἰσοδυναμοῦσαν τῷ πάπᾳ· τὸ δὲ σχίσμα ὥσπερ χειμάρρους βίᾳ ἐρραγεὶς πολὺν συρφετὸν δογμάτων συνεφελκύσατο· ἵνα γὰρ μὴ παράλογον δόξῃ τὸ τόλ-

vos ordinem iuxta mores antiquos, vt inquit prima ſynodus, reieceritis, & Conſtantinopolitanũ multis artibus vſi ſecundum conſtitueritis: Deinde quãuis ordine ſecundũ ijſdem decreueritis gaudere priuilegiis, quibus & Papa ex quo factũ, vt primatũ Papæ redegeritis in ſedendi & numerandi priorẽ locũ. Poſtea creſcẽte paulatim audacia titulũ œcumenici Conſtantinopolitanus ſibi arrogauit, ne inferior eſſe noua Roma videretur, ſed vt re vera œcumenicus eſt Papa, ita illum æmularetur, qui per vos eſt illi æqualis. Vnde factũ, vt duorũ ſit in Eccleſia principatus, quia duo ſunt capita per vos. Cũ ad hoc perueniſſet audacia, viſum eſt vobis ſeiungi à Papa, nihil ex hoc mali futurum opinãtibus, quod haberetis Cõſtantinopolitanũ caput æquipollens Papæ. Schiſma vero torrentis inſtar vi erũpentis multã dogmatũ colluuiẽ ſecũ pertraxit. Vt enim videremini non ſine iuſtis cau-

μημα, τὴν καλουμένην παρ' ὑμῶν ἐν τῷ συμβόλῳ προσθήκην ἐπενοήσατε, ὅτι δὴ λατῖνοι τὸ παρὰ τῆς γ' ὁρισθὲν, ὡς φατὲ, συνόδου παραβαίντες γεγόνασιν ὑπὸ ἀνάθεμα· μετὰ ταῦτα καὶ αὐτὸ τὸ δόγμα, τὴν καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ ἐκπόρευσιν τοῦ παναγίου πνεύματος διασύρειν ἐπεχειρήσατε, τί μὴ λέγοντες, τί μὴ γράφοντες; ἅμα δὲ καὶ τὴν σαββάτου νηστείαν κωμῳδεῖν ἤρξασθε ἀποστολικόν τινα περιβαλλόμενοι κανόνα, τοῦ μέχρι τῆς τότε μάχης ἐν γωνίᾳ που κείμενον, ὡς ἐπίπλαστον, καὶ τῇ ἀρχαιότητι ἄγνωστον· Τούτοις ἐξηκολούθησε καὶ ἡ κατὰ τοῦ ἀζύμου φιλονεικία, διατεινομένων ὑμῶν Ιουδαϊκὸν εἶναι τὸ ἄζυμον, καὶ τοὺς λατίνους ἀζυμίτας καλούντων. Ἐπὶ τούτοις ἀνέκυψε καὶ ἡ τοῦ καθαρτηρίου ἀπάρνησις, καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἁγίων· πλείους γὰρ ἀεὶ τὰς διαφορὰς ἐπεσόρευεν ἡ διχόνοια μὴ μόνον ἐν δόγμασιν, ἀλλὰ κἂν διαφόροις θρησκεύμασιν· οὕτω λατινικὸν ὑμῖν δοκεῖ ἡ ὁσημέραι γονυκλισία, καὶ τὸ ἱερεῖς ἐγείρειν τῶν ἁγίων ἀνδριάντας. Ἐῶ λέγειν, ὅτι χωρίζοντες τὰ ἀνδρόγυνα

ſis auſi quod feciſtis, additamentum ſymbolo, vt vocatis, factum criminamini, & latinos tertiæ ſynodi decretum violaſſe ditis, ac inde anathemati ſubiectos eſſe. Poſt hæc ipsũ quoque dogma, nimirũ proceſſionem S. Spiritus à Filio reprobare cœpiſtis, quid non dicentes, quid non ſcribentes? præterea ieiunium ſabbati reprehendere, pretextu cuiuſdã canonis, quem Apoſtolicum dicitis; qui ad ea vſque tempora latens tunc emerſit, nempe vt fictus & antiquitati incognitus. Hæc ſubſecuta eſt contentio de Azimo, aſſerentibus vobis, illud eſſe Iudaicum; latinoſque vocantibus Azymitas. Hinc ortum habuit opinio, Purgatorium negans & fruitionem ſanctorum: Plures enim diſcrepãtias accumulabat indies diſſidium nõ ſolum per Dogmata, ſed etiam in exteriori cultu Religionis. Ita vobis latini moris eſſe videtur quotidiana genuũ flexio, & ſacrarum ſtatuarum erectio.

τὴν τεσσαραγαμίαν ἀθετεῖτε· Καὶ φρονοῦντες οὕτω, καὶ οὕτω πολιτευόμενοι μεγαλαυχεῖτε, ὡς πόῤῥω τῶν νεωτερισμῶν καθεστηκότες, καὶ ἀπαράβατα τὰ ἀρχαῖα φυλάττοντες. ποία γοῦν τάξις ἐν τούτοις; ἢ ποῖον μέγεθος παρ' ὑμῖν τῆς τιμῆς τοῦ πάπα; ὑμεῖς αὐτὸν ἐξεώσατε τῶν διπτύχων· ὑμεῖς αὐτὸν οὐκ ἔχετε ὀρθόδοξον. Καὶ τὸ μέγιστον αὐτῷ ἀπονέμετε, ἐὰν φησὶν ὀρθόδοξος ᾖ, πρωτοκαθεδρίαν καὶ προαρίθμησιν. τί δὲ ἄλλο ταῦτα, ἢ ἀταξία καὶ σύγχυσις, καὶ ἀντινομοθετεῖν τῷ Χριστῷ, καὶ ἀντιλέγειν ταῖς οἰκουμενικαῖς τῶν συνόδων.

ΝΕΙΛΟΣ.

Ἀλλ' οὐκ ἔστι, φησὶ, τοῦ πάπα χωρὶς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κανονίζεσθαι καλῶς γε. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦ πάπα τῶν ἄλλων χωρὶς, ἕως ἂν τοῖς τῶν ἀποστόλων νόμοις πειθόμενος ᾖ· Ἀνάγνωθι ἀποστόλων κανόνα λδ'.

Τοὺς ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς

Taceo, quòd diuortia vinculi permittentes tetragamiam improbatis. Atq; ita ſentientes, & his legibus viuentes gloriamini, quòd nullam admiſeritis nouitatem, & integram ſeruetis antiquitatem. Quis ergo in his ordo? aut quæ apud vos magnitudo honoris papæ? Vos illum è Diptijchis expunxiſtis, Vos illum non habetis orthodoxum; & quod illi ſummum conceditis eſt, vt primus ſedeat, & numeretur primus, dum Catholicus ſit. At quid aliud hæc ſunt, quàm ordinis cõfuſio, & legũ Chriſti oppugnatio, & ſynodorũ œcumenicarũ cõtẽptio?

NILVS. CAP. XXV.

AN non licet, inquiunt, ſine Papa Eccleſiaſticis negocijs regulam dari, ita plane; Verum nec Papæ ſine alijs licet, dum regulis Apoſtolicis parere velit. Lege Apoſtolorum canonem XXXIV.

Epiſcopos cuiuſq; gentis ſcire oportet, quis eorũ primus ſit, & loco capi-

κεφαλὴν, καὶ μηδέν τι πράττειν περιττὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· ἀλλὰ μηδ' ἐκεῖνος ἄνευ τῆς πάντων γνώμης ποιείτω τι· οὕτω γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ θεός.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Τοῦτον τὸν κανόνα ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδους ἐστὶ πατέρων φησὶν, οὐχὶ ἀποστόλων· πλὴν ἔστω καὶ τοῦτο σὴν χάριν· Ἀλλὰ τὸ τοὺς κανόνας τούτους ὡς ταυτοδυνάμους λαμβάνειν, καὶ ἐκ τοῦ ἀντιστρέφειν τὸν δεύτερον, ἀντιστρέφοντα ποιεῖν καὶ τὸν πρῶτον, πολλῆς ἐστιν ἐθελοκακίας· Ὁ πρῶτος βούλεται τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁπάντων εἶναι κανόνα τὸν πάπαν, ὁ β' τῶν κατὰ μέρος ἐκκλησιῶν τὰ μέρη σύμπνοα βούλεται καὶ ὁμόφωνα· ὁ α' τὰ ἐκκλησιαστικὰ λέγει τὰ πρὸς καταρτισμὸν ἑκάστης ἐκκλησίας συντείνοντα, μὴ δεῖν εἰς κανόνος δύναμιν προβαίνειν χωρὶς τοῦ πάπα· ὁ β' τοῖς ἐπαρχιώταις ἐπισκόποις διακελεύεται μηδὲν πράττειν περιττὸν, τουτέστιν ὡς ἐξηγεῖται ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ

tis cũ habere;nihilque agere modum excedens,id eſt ad prouinciá pertinẽs incõſulto illo. Sed nec ille quicquam agat præter voluntatem omnium ita enim erit concordia,& glorificabitur Deus.

CONFVTATIO.

Hunc Cãonẽ Atiochena ſynodus ſuo Canone Patrũ eſſe dicit, nõ Apoſtolorum ſed eſto,vt vis. Certe Canonem antiquiſſimum;vt ſine Papa non liceat Eccleſias regulari: & Canonem quẽ profers, ſumere tanquá æquiualentes:& quia poſterior conuertitur, velle vt prior etiá cõuertatur: hoc eſt animi mala ſpõte amplectẽtis. Primus mandat,vt,Papa ſit regula omniũ Eccleſiaſticarũ rerũ;poſterior,vt Prouincialiũ Eccleſiarũ membra conueniát & concordent. Prior Eccleſiaſtica inquit,quæ ad perfectum cuiuſque Eccleſiæſtatũ ſpectát,nõ eſſe in Canonũ formam redigenda ſine Papa. Alter pręcipit,vt Prouinciales Epiſcopi ni-

σύνοδος, μηδὲν τῇ ἑκάστου παροικίᾳ μὴ ἐπιβάλλον· τὰ τοιαῦτα γὰρ περαιτέρω ὄντα ὁ μητροπολίτης μετὰ τῶν ἐπισκόπων ὀφείλει πράττειν· πῶς οὖν συνάγεις ἐκ τῆς ἀντιστροφῆς τοῦ β΄ ἀντιστρέφειν καὶ τὸ πρῶτον ὥσπερ εἰ τοὺς ἀριστοκρατικοὺς κανόνας ἔξην ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς μεταβιβάζειν· ἀνάλογοι γὰρ ἔχουσιν αὗται.

Οὐκ ἔστι χωρὶς τοῦ πάπα κανονίζειν τὰ ἐκκλησιαστικά· Καὶ οὐκ ἔστι χωρὶς τῶν βασιλέων νόμον εἰσφέρειν ταῖς πόλεσι.

Καὶ πάλιν αὖται· Χρὴ τοὺς ἑκάστου ἔθνους ἐπισκόπους τὰ οἰκεῖα διοικεῖν, περιττὸν δὲ, ἤγουν ἔξω τῆς παροικίας μηδὲν χωρὶς τοῦ μητροπολίτου πράττειν, μηδὲ τὸν μητροπολίτην χωρὶς τῶν ἐπισκόπων, δηλαδὴ περιττόν τι πράττειν.

Καὶ· Χρὴ τοὺς ἀριστοκρατικῶς πολιτευομένους μηδὲν πράττειν τῶν κοινῶν χωρὶς τῆς ἁπάντων γνώμης· ὥσπερ οὖν οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς ἀντιστροφῆς τῶν ἀριστοκρατικῶν ἐπιφέρειν ἀντιστροφὴν καὶ ἐπὶ τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς· οὐδὲ

γὰρ

hil modum excedens agant; hoc eſt, vt exponit Antiochena ſynodus; quòd ad ſuam cuiuſque diœceſim nõ ſpectet. Huiuſmodi enim cũ vlterioра ſint, agere debet Metropolita cum Epiſcopis. Cur ergo ex conuerſione ſecundi colligis conuerti etiã primũ? perinde ac ſi ex regulis Ariſtocratiæ tranſire liceret ad regias. Proportione enim hæc ſibi reſpondent.

Non licet ſine Papa regulari Eccleſiaſtica, & non licet ſine Rege legem imponere ciuitatibus.

Rurſus reſpondent. Oportet Epiſcopos cuiuſque gentis adminiſtrare propria, nihil autẽ modum excedens, hoc eſt extra diœceſim, agere abſque Metropolita; nec Metropolitã ſine Epiſcopis, agere videlicet quòd modũ excedat. &, oportet in Ariſtocratico regimine nihil agere ad cõmunitatem pertinẽs ſine Optimatũ conſenſu. Sicut ergo non licet ex reciprocatione Ariſtocraticorũ inferre reciprocatio-

εἰ χωρὶς τοῦ ἄρχοντος οὐκ ἔξεστι τοῖς ἐν τέλει, οὐδὲ χωρὶς ἐκείνων τῷ ἄρχοντι· Οὕτω καὶ ταῖς πόλεσι χωρὶς τοῦ βασιλέως, καὶ τῷ βασιλεῖ χωρὶς τῶν πόλεων οὐκ ἔξεστι νομοθετεῖν· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ ἀντιστροφὴ ὑγιῶς ἔχει, αὕτη δὲ οὐδαμῶς· τὸν αὐτὸν τρόπον ἔρρωται ἡ ἀντιστροφὴ τοῦ μητροπολίτου πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἀριστοκρατικῶς ἔχουσα, οὐκ ἔρρωται δὲ ἡ τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν πάπαν· νομοθετεῖ γὰρ ὁ βασιλεὺς, καὶ κανονίζει ὁ πάπας. ἀλλ' οὐ δέεται συνομοθετῶν ὁ βασιλεὺς οὔτε συγκανονιστῶν ὁ πάπας.

Ταύτῃ τῇ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ συμμαρτυρεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων· Ἐκανόνιζε Κελεστῖνος τί πρακτέον Κυρίλλον, καὶ τί οἰστέον Νεστορίῳ ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ, οὐχὶ δὲ Κύριλλος σὺν τῷ πάπᾳ· διὸ δὴ καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας ἔλεγεν ἐν τῇ β' πράξει τῆς συνόδου ἐκείνης· καὶ πρότερον ψῆφον ἐπέσχε καὶ τύπον τῷ πράγματι ὁ ἀποστολικὸς καὶ ἅγιος θρόνος τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κελεστίνου. ᾧ ἀκολουθήσαντες

nẽ in protestatẽ Regiã. Neque enim si non licet magistratibus sine Archõte, nec illi sine magistratibus; ita ciuitatibus non licebit sine Rege, nec Regi sine ciuitatibus ferre leges. Sed illa quidem conuersio valet, ista minime. In eundem modum valet conuersio Metropolitæ ad Episcopos, cum Aristocratico modo se habeant; non valet autẽ conuersio Ecclesiarum ad Papam. Leges enim fert Rex, & Papa cõdit Canones; sed non eget Rex socijs legislatoribus, nec Papa sociis Canonum conditoribus. Huic vero sensui concordant Acta synodorum.

Præfigebat Cælestinus regulã Cyrillo, quid agendum, & quę pena subeunda Nestorio in tertia synodo: Cyrillus autem non cum Papa. Quare & Firmus Cæsareæ Episcopus in secũda illius synodi Act. aiebat: Antea etiam sententiam tulit, & formam præscripsit Apostolica & sancta sedes sanctissimi Episcopi Cælestini; quam nos

εἰ χωρὶς τοῦ ἄρχοντος οὐκ ἔξεστι τοῖς ἐν τέλει, οὐδὲ χωρὶς ἐκείνων τῷ ἄρχοντι. Οὕτω καὶ ταῖς πόλεσι χωρὶς τοῦ βασιλέως, καὶ τῷ βασιλεῖ χωρὶς τῶν πόλεων οὐκ ἔξεστι νομοθετεῖν· ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἡ ἀντιστροφὴ ὑγιῶς ἔχει, αὕτη δὲ οὐδαμῶς· τὸν αὐτὸν τρόπον ἔρρωται ἡ ἀντιστροφὴ τοῦ μητροπολίτου πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἀριστοκρατικῶς ἔχουσα, οὐκ ἔρρωται δὲ ἡ τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν πάπαν· νομοθετεῖ γὰρ ὁ βασιλεὺς, καὶ κανονίζει ὁ πάπας. ἀλλ' οὐ δέεται συννομοθετῶν ὁ βασιλεὺς οὔτε συγκανονιστῶν ὁ πάππας.

Ταύτῃ τῇ ἀληθεῖ ἐννοίᾳ συμμαρτυρεῖ τὰ πρακτικὰ τῶν συνόδων· Ἐκανόνιζε Κελεστῖνος τὶ πρακτέον Κύριλλον, καὶ τὶ οἰστέον Νεστορίῳ ἐν τῇ τρίτῃ συνόδῳ, οὐχὶ δὲ Κύριλλος σὺν τῷ πάπᾳ· διὸ δὴ καὶ Φίρμος ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας ἔλεγεν ἐν τῇ β' πράξει τῆς συνόδου ἐκείνης· καὶ πρότερον ψῆφον ἐπέσχε καὶ τύπον τῷ πράγματι ὁ ἀποστολικὸς καὶ ἅγιος θρόνος τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Κελεστίνου. ᾧ ἀκολουθήσαντες

nē in proteſtatē Regiá. Neque enim ſi non licet magiſtratibus ſine Archō-te,nec illi ſine magiſtratibus; ita ciuitatibus non licebit ſine Rege,nec Regi ſine ciuitatibus ferre leges. Sed illa quidem conuerſio valet,iſta minime. In eundem modum valet conuerſio Metropolitæ ad Epiſcopos,cum Ariſtocratico modo ſe habeant; non valet autē conuerſio Eccleſiarum ad Papam. Leges enim fert Rex,& Papa cō-dit Canones; ſed non eget Rex ſocijs legiſlatoribus, nec Papa ſociis Canonum conditoribus. Huic vero ſenſui concordant Acta ſynodorum.

Præfigebat Cæleſtinus regulá Cyrillo,quid agendum,& quę pena ſubeunda Neſtorio in tertia ſynodo:Cyrillus autem non cum Papa. Quare & Firmus Cæſareæ Epiſcopus in ſecūda illius ſynodi Act.aiebat:Antea etiam ſententiam tulit,& formam præſcripſit Apoſtolica & ſancta ſedes ſanctiſſimi Epiſcopi Cæleſtini; quam nos

καὶ ἡμεῖς τὸν τύπον ἐξεβιβάσαμεν, κανονικὴν καὶ ἀποστολικὴν αὐτῷ κατανοήσαντες κρίσιν· Καὶ τοῦτ' αὐτὸ περιέχει πολλάκις ἡ β' καὶ γ' πρᾶξις.

Εκανόνιζε Λέων ὁ πάππας τὸν Διόσκορον ἐν τῇ δ' συνόδῳ, ὅτι πρόσωπον κριτοῦ ἥρπασε, καὶ σύνοδον ἐτόλμησε ποιῆσαι δίχα τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ πάπα· ἐπεὶ δὲ ἐτετολμήκει Διόσκορος κανονίσαι καὶ αὐτὸς τὸν πάπαν, καὶ ἀφορισμῷ καθυποβαλεῖν, διὰ τοῦτο καὶ μόνον καθῃρέθη ὑπὸ τῆς ἁγίας δ' συνόδου, ὡς δῆλον καὶ ἐκ τῆς ὁμολογίας ἀνατολίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ ε' πράξει.

Εκανόνιζεν ὁ αὐτὸς Λέων τοὺς ἀνατολικοὺς πατέρας τῆς δ' συνόδου δεομένους περὶ τοῦ κη' αὐτῶν κανόνος· Καὶ ἠδύνατο μόνος ὁ πάππας ἀκυροῦν τὰς ἀπρεπῶν σπουδὰς, ἐκεῖνοι δὲ οὐκ εἶχον ἄνευ τοῦ πάππα κυροῦν τὸν κανόνα.

Ολως δὲ προσνεμουσῶν τῷ πάπα τῶν ἄλλων συνόδων ἐκεῖνα τὰ ἰδιώματα, ἐν οἷς ἀδύνατον ἐστὶ χώραν τῇ ἀντιστροφῇ, μάτην κα-

quoque ſecuti, excutioni illam mandauimus, Canonicum apoſtolicũque iudicium intendentes in Neſtorium.

Subijcibat regulis Leo Papa Dioſcorum in Quarta ſynodo, quia iudicis perſonam arripuerat, & ſynodum celebrare auſus fuerat abſque obtenta à Papa licentia. Quia vero Dioſcorus auſus & ipſe fuerat regulis ſubiicere Papam, & excommunicatione percellere; hac vna de cauſa depoſitus eſt à Quarta ſynodo; vt liquet Act. v. ex ipſamet confeſſione Anatolij Conſtantinopolitani.

Abrogabat pariter idem Leo Papa regulam ab orientalibus factam, & rogantibus vt à Papa confirmaretur, & poterat ſolus Papa omnium conatus infringere; illi vero ſine Papa non poterant ratum facere Canonem,

Denique cum ſacræ ſynodi tribuãt vt propria Papæ, in quibus non habet

locum reciprocatio, frustra confugis ad illam.

Act. 2. tertiæ synodi per Philippum sedis Apostolicæ legatũ vocatur. Papa sanctorum membrorũ sanctũ caput. & Act. 3. vocatur Petri successor, viuentis & iudicantis in suis successoribus. Si ergo Papa cũ Petro est iudex, & solus hoc habet priuilegium; quomodo dicis; sine Papa non licere aliis, neque sine aliis Papæ? Ac si diceres; Non licet ijs qui iudicantur ferre sententiam sine iudice, nec iudici sine illis.

In Quarta Synodo, in Relatione ad Papam, custos vineæ constitutus à Saluatore vocatur Papa, & filiorum pater, omnium scilicet Episcoporum & vertex natorum & Act. 3. œcumenicus Patriarcha. Hæc porro quam reciprocationem admittunt? Nisi dicas, custodem ad custodiendum indigere auxilio custoditorum, & patrem fieri filium natorum, & œcume-

χωρίζειν τῆς παρὰ τῶν φυλαττομένων ἀρωγῆς· καὶ τὸν πατέρα υἱὸν γίνεσθαι τῶν τέκνων· καὶ τὸν οἰκουμενικὸν δεῖσθαι συνοικουμενικῶν· καὶ τὴν κορυφὴν μεταβάλλεσθαι εἰς ἄλλο μέλος·

Ἡ ϛʹ σύνοδος ἐν τῷ πρὸς τὸν πάπαν γράμματι, ἰατρὸν καλεῖ χαριζόμενον τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας τὴν ὑγείαν, ἐπὶ τὴν στερεὰν ἑστῶτα πέτραν τῆς πίστεως, ἐπισφραγίζοντα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν φωταυγίαν· Καὶ ἐν τῇ σάκρᾳ τοῦ βασιλέως πωγωνάτου, πάσης αἱρετικῆς εἰσηγήσεως ἐκτομέα, καὶ μεταφυτευτὴν τῶν καρπίμων δένδρων ταῖς κατηχήσεσι, καὶ ἐκριζωτὴν τῶν ἀκάρπων ταῖς κανονικαῖς ἐπιτιμήσεσιν· ποία γοῦν ἐν τούτοις ἀντιστροφὴ εἰ μὴ καὶ τῆς τῶν θεραπευτέων ἐπικουρείας ὁ ἰατρὸς δέοιτο, καὶ πάντα γίνοιτο ἀληθῶς κατὰ τὴν παροιμίαν, ἄνω πηγαὶ ποταμῶν.

Ἡ ζ σύνοδος ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἴσαυρον ἐπιστολῇ Γρηγορίου τοῦ Ῥώμης, τὸν πάπαν ὁμολογεῖ κύριον τῆς συλλογῆς τῶν συνόδων, ὡς προγέγραπται· Καὶ κατὰ τὴν ϛʹ πρᾶξιν, εἰ)

nicum indigere œcumenicis, & verticem mutari in aliud membrum.

Sexta ſynodus in litteris ad Papam vocat illum medicum largientem Eccleſiæ membris ſanitatem; vocat ſtantem ſuper firmam fidei petram, confirmantem & obſignantem orthodoxæ fidei ſplendorem. & in ſacra Conſtantini Pogonati vocatur Papa omnis hæreticæ adinuentionis præciſor, frugiferarum arborum per inſtitutiones tranſplantator, & infructuoſarum per Canocicas cenſuras eradicator. Quænam in iſtis reciprocatio? niſi dicas, & medicum indigere curandorum ope; & fiant omnia, vt adagio dicitur ſurſum aquæ ad fontes.

Septima Synodus in Epiſtola Gregorij Papę ad Leonem Iſaurum fatetur, Papam eſſe Dominum celebrationis ſynodorum, vt dictum eſt, & Act. 6. legem ait eſſe ſynodorum, vt cooperantem habeant Papam. Niſi ergo Papa cooperetur per ſeptimam

φησὶ νόμον ταῖς συνόδοις, ἔχειν συνεργὸν τοῦ πάπου· μὴ ὄντος οὖν κατὰ τὴν ζ´ σύνοδον τοῦ πάπα συνεργοῦ, ἄκυρος ἡ σύνοδος· δέδεικται δὲ, ὅτι χωρὶς τῶν κατὰ μέρος πατριαρχῶν γεγόνασι πολλαὶ σύνοδοι· οὐκ ἀληθὲς ἄρα, ὥσπερ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἔξεστι χωρὶς τοῦ πάπα, οὕτω μηδὲ τῷ πάπα χωρὶς τῶν ἄλλων· καὶ ἡ προσκομιδὴ τοῦ κανόνος, ὃν σὺ καλεῖς ἀποστολικὴν, οὐδέν σου τὴν φιλοτεχνίαν ὀνίνησι.

ΝΕΙΛΟΣ.

Εἰ δέ τις πρὸς τοὺς κανόνας τῶν μακαρίων ἀποστόλων ἀντιλέγειν ἐθέλοι, νόθους ἀποκαλῶν αὐτοὺς, καὶ ἥκιστα πρέποντας ἀποστολικαῖς ψυχαῖς, παρὰ τῶν μακαρίων παιδευέσθω πατέρων τῆς α´ συνόδου, τῆς γ´, τῆς δ´, τῆς ϛ´, τῆς ζ´. οἵτινες ἀποστολικῶν μέμνηνται κανόνων· Οἱ δὲ κανόνες τῆς ϛ´ συνόδου καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποστολικῶν νόμων φασὶν ἐν τῷ β´ κανόνι, δηλονότι πε´.

ſynodum, quæ fiunt non ſunt rata Concilia. Atqui oſtenſum eſt, multa Concilia fuiſſe habita ſine aliquibus Patriarchis. Non eſt ergo verum; ſicut aliis non licet ſine Papa, ita nec Papæ ſine aliis. & Canon, quem protuliſti vt Apoſtolicum, tuis artibus non ſuffragatur.

NILVS. CAP. XXVI.

SI quis vero contra Beatorum Apoſtolorum Canones dicere voluerit ſuppoſititios vocans, & Apoſtolicis animis plane indignos; doceatur à ſanctis Patribus primæ ſynodi, Tertiæ, Quartæ, Sextæ, Septimæ; quæ Apoſtolicorum Canonum mētionem faciunt: Quin & ſextæ ſynodi Canones numerum ponunt legum Apoſtolicarum in ſecundo Canone, nimirum LXXXV.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ.

Εἰ μὲν ὦ θαυμάσιε οὐδένας ἐλέγομεν εἶναι ἀποστολικοὺς κανόνας, οὐκ ἀλόγως ἂν ἐνεκάλεις· νῦν δὲ οὐ τοῦτό φαμεν, ἀλλ᾽ ὅτι ἀνάγκη, ἢ τοὺς μεγάλους φωστῆρας, Βασίλειον τὸν μέγαν, Αμβρόσιον, Ιερώνυμον, Αυγουστῖνον, Πέτρον Αλεξανδρείας, προσέτι δὲ καὶ Κασσιανὸν ψεύδεσθαι τῶν ἀποστολικῶν γραμμάτων ἀπείρους, καὶ μὴ μαθόντας τί παραδεδώκασιν ἐγγράφως οἱ ἀπόστολοι περὶ σαββάτου, περὶ τετράδος, καὶ παρασκευῆς, περὶ τῶν τριῶν ἐν τῷ θείῳ λουτρῷ καταδύσεων· ἢ ἀνάγκη τοὺς κανόνας τῶν ἀποστόλων μὴ εἶναι πέντε καὶ ὀγδοήκοντα, ὥς φησιν ἡ πενθέκτη· ἀλλὰ μόνους πεντήκοντα, ὡς ἐπέκρινεν ἡ ἐκκλησία τῆς Ρώμης, καθά φησιν ὁ βιβλιοθηκάριος Αναστάσιος ἐν τῷ προσφωνητικῷ πρὸς Ιωάννην ὄγδοον τὸν πάπαν περὶ τῆς ζ΄ συνόδου, καὶ ἡμῖν ἄνω προείρηται.

Καὶ ὃν μικρῷ πρόσθεν προέφερες ἀποστολικὸν κατὰ σὲ κανόνα, ἡ ἐν Αντιοχείᾳ σύνο-

CONFVTATIO.

Bene diceres, ſi Apoſtolicos Canones nullos eſſe diceremus. Nunc vero non hoc dicimus; ſed quia neceſſe eſt, aut eximios Doctores, Baſilium magnum, Ambroſium, Hieronymum, Auguſtinum, Petrum Alexandrinum; addatur etiam Caſſianus; fuiſſe Scriptorum Apoſtolicorum imperitos; & ignoraſſe quid Apoſtoli de ſabbato, de quarta & ſexta feria, de tribus in baptiſmo immerſionibus ſcripto tradiderint: aut Apoſtolorū Canones non eſſe quinque & octoginta, vt aſſerit Quiniſexta ſynodus; ſed quinquaginta tantum, vt Romana Eccleſia declarauit, atteſtante vt dictum eſt Anaſtaſio Bibliothecario in Præfatione ſeptimæ ſynodi ad Ioannē VIII.

Et quem paulo ante proferebas Canonem per te Apoſtolicum, vocat Antiochena ſynodus, vt annotatum

δὸς καλεῖ, ὡς ἔφημεν, κανόνα τῶν πατέρων· δῆλον δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πενθέκτης συνόδου ἐν τῷ β΄ κανόνι, καὶ ἐκ τοῦ α΄ κανόνος τῆς ἁγίας ζ΄ συνόδου· πλεῖστον διαφέρειν, ἀποστόλων ἢ πατέρων λέγεσθαι κανόνα· ὥστε βεβαίων μενόντων τῶν ἀληθῶς ἀποστολικῶν κανόνων, οὐδεμία ἀνάγκη τοσούτους εἶναι, ὅσους ἡ πενθέκτη λέγει· ἢ τῶν παρὰ σοῦ προεκομισθέντα καθ' ἡμῶν εἶναι. Κἂν γὰρ ἀποστολικὸς ᾖ, οὐκ ἀφαιρεῖται τῶν κορυφαίαν τοῦ πάπα ἀξίαν, ὅτι οὐκ ἔξεστι τοῖς ἄλλοις χωρὶς αὐτοῦ κανονίσαι· τὸ δὲ ἀντιστρέφον οὐκ ἔχει χώραν ἐν τῷ πάπα· οὐδὲ τοῦτο βούλεται ὁ κανὼν περὶ τῶν κατὰ μέρος ἐπαρχιῶν διατατόμενος, ἀλλὰ σὺ τὰ τοιαῦτα στρεψοδικεῖς.

ΝΕΙΛΟΣ.

Κεφάλαιον τῶν λεγομένων· ἕως μὲν ὁ πάπας σώζῃ τὴν τάξιν, καὶ μετὰ τῆς ἀληθείας ἕστηκε, καὶ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀρχιερεὺς ἄκρος, καὶ Πέτρου καὶ πάντων ἀπο-

fuit, Canonẽ Patrum. Liquet autem ex ipſa etiam. Quiniſexta Canone 2. & ex primo Canone S. ſynodi ſeptimæ, plurimum differre, ſi voces Canonem Apoſtolicũ, & Canonem Patrum. Itaque germanis Canonibus Apoſtolicis in ſuo robore permanẽtibus, nulla cogit neceſſitas tot eſſe illorum Canones, quot numerantur à Quiniſexta; aut prolatum ſupra à te Canonem contrà nos facere. Nam licet etiã Apoſtolicus eſſet, non tollit ſuprèmam Papæ dignitatem, eo quòd aliis ſine ipſo non liceat condere Canones: & reciprocatio non habeat locum in Papa; neque Canon hoc velit, qui de particularibus prouinciis loquitur, & ſi tu illum in tuum ſenſum detorques.

NILVS. CAP. XXVII.

DEnique eorũ quæ diximus, sũma hæc eſt. Dũ Papa ordinẽ ſeruat, & cum veritate ſtat; & Eccleſiæ caput, & ſummus eſt pontifex & Petri om-

στόλων διάδοχος, καὶ δεῖ πάντας αὐτῷ πείθεσθαι, καὶ οὐδὲν ὃ τὴν τιμὴν ἐκείνου χωρεῖ· Εἰ δὲ τῆς ἀληθείας ἀποχωρήσας οὐ βούλεται πάλιν πρὸς ἐκείνην ἐπανιέναι, τὰ τῶν καταδίκων πείσεται.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ.

Καλλίστῃ δὴ ταύτῃ κορωνίδι τὸν λόγον ἐπισφραγίζεις· ἕως ὁ πάπας σώζῃ τὴν τάξιν· ποίαν λέγεις τάξιν; τὴν ὑμεῖς ἐπενοήσατε πρωτοκαθεδρίας καὶ παραριθμήσεως; ἢ τὴν ὑπὸ τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων μαρτυρουμένην; Εἰ γοῦν ταύτην ὀφείλει σώζειν, ὥσπερ καὶ σώζει, ἀδύνατον μὴ μετὰ τῆς ἀληθείας αὐτὸν ἑστάναι. ἄλλως γὰρ τὰ ῥητὰ καὶ αἱ μαρτυρίαι τῶν συνόδων εἰς τὸ μηδὲν οἴχονται· Καὶ ἔστι πάντως κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄκρος ἀρχιερεὺς οὐ καθ' ὃν σὺ λέγεις τρόπον, γυμνῷ σχήματι καὶ τὸ πρῶτος εἶναι παρὰ τῶν πατέρων δεξάμενος· ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἐξουσίᾳ παρ' ἐκείνου, παρ' οὗ καὶ ὁ Πέτρος, οὗ τινος ἐστὶ διάδοχος· οὐ κατὰ τὴν

νεαρὰν

niumque Apoſtolorum ſucceſſor; & omnes illi obedire debent;& nihil eſt quod eius honorem capere poſſit. ſi vero nolit ad veritatem redire, à qua receſſit, reorum pænas ſuſtinebit.

CONFVTATIO.

Egregia ſane coronide ſermonem tuum concludis: Dum Papa ordinem ſeruat. Quem dicis ordiné? quem vos excogitaſtis, vt primus ſedeat, & primus numeretur? an vero illum, quem atteſtátur ſynodi œcumenicæ? ſi húc ſeruare debet, ſicut & ſeruat, impoſſibile eſt cũ cũ veritate non ſtare. Alioquin dicta & teſtimonia ſynodorum euaneſcunt. eſt quæ omnino Papa Eccleſię caput, ſũmuſque Pontifex nõ eo quo tu dicis modo, quia fuerit cõſtitutus à Patribus nudo titulo primus: ſed poteſtate & iuriſdictione primus ab eo cõſtitutus, à quo & Petrus: cuius ſucceſſor eſt, nõ iuxta tuã nouã theo-

νεαρὰν σου θεολογίαν, ὡς τῶν ἐπισκόπων ἕκαστος τῶν ὑπ' ἐκείνου χειροτονηθέντων, ἀλλ' ὡς διδάσκουσιν αἱ ἅγιαι σύνοδοι, τοιοῦτος, ὥστε ζῆν καὶ δικάζειν ἐν αὐτῷ ὡς διαδόχῳ τοῦ κορυφαίου Πέτρου· τὸ δὲ δεῖν πάντας αὐτῷ πείθεσθαι, πῶς λέγεις, οὐκ οἶδα· Ἄνω ἐφιλοσόφεις, ὅτι τὰ κλίματα τῆς γῆς διανενέμηται τοῖς καθολικοῖς τῶν ἐπισκόπων· ὧν ἀποκεκληρωμένων, οὐ μᾶλλόν γε ὁ Ῥώμης ὑπ' ἐκείνους, ἢ ἐκεῖνοι ὑπὸ τοῦ Ῥώμης, ὅσα γε εἰς τὸ διοικεῖν τὰ ἑαυτῶν· Καὶ τοῦτο ἔλεγες φιλοσοφῶν περὶ τοῦ πάπα, ἢ πάππας, οὐχ ὡς νῦν αὐτὸν ὑμεῖς ἔχετε, τῆς ὀρθοδοξίας ἐκπεπτωκότα, ἀλλ' ὡς ὑγιαίνοντα, καὶ διαπρέποντα τοῖς παρανομίοις, οἷς φατὲ παρὰ τῶν πατέρων κεχρῆσθαι· νῦν δὲ λέγεις, ὅτι ὀρθοδόξῳ ὄντι τῷ πάπᾳ δεῖ πάντας πείθεσθαι· τὸ δὲ πείθεσθαι, τί ἄλλο γε ἢ τοὺς καθολικοὺς τῶν ἐπισκόπων εἶναι ὑπὸ τοῦ Ῥώμης; Ἀλλ' ὡς ἔοικεν ἐν ταῖς ἀπολογίαις περιπεσεῖν τὸ τέχνασμα κατηνάγκασεν· ἵνα γὰρ ὅλην τοῦ σχίσματος τὴν αἰτίαν ἀνάψῃς τῷ πάπᾳ ὡς περὶ τὴν πίστιν σφαλλομένῳ, συγχωρεῖς αὐτῷ καὶ

logiã, vt Episcoporum quisque ab eo consecratorum; verũ vt sacræ synodi docent, talis vt in eo tanquam successore viuat & iudicet coryphæus Petrus. Debere auté omnes illi obedire, quomodo dicas, non intelligo: supra philosophabaris ita: Quòd terræ climata distributa sunt Episcopis principalibus. Quibus distributis nõ magis subest Episcopis illis Romanus, quã illi Romano, quod attinet ad iurisdictionem, & hoc dicebas, loquens de Papa vt Papa est, non vt vos nunc illum habetis, minus orthodoxũ, sed vt recta fide ornatus consideratur, & illis præfulget priuilegiis, quibus eum dicitis à SS. Patribus auctũ. Nũc vero dicis, Papæ, si sit orthodoxus, debere omnes obedire. Obedire autem quid infert aliud, quam principales Episc. subesse Romano? Sed vt videre est, tecum pugnas præ calliditate nimia. Vt enim totam Schismatis causã cõiicias in Papã, quasi errantẽ in fide, cõcedis

ἃ μὴ βούλει, εἰ παλινῳδίαν ᾄσειεν· Ἀλλ' ὦ γύναιε σαθρῷ θεμελίῳ τοῦ ψευδοκανόνος, ὃν εἶναι ἔλεγες τῶν κατὰ πατέρων· εἰ καὶ πάντες ὕστερον τὸ φιλόνεικον φεύγοντες, τοῦ πάππα ἐδεήθησαν, ζητοῦντες τὴν ἐπικύρωσιν, ἀλλ' οὐ πάντες, μᾶλλον δὲ οἱ πλείους οὐκ ἀσμενίζοντες· σαθρὰν οἰκοδομίαν ἐπῳκοδόμησας· σαθραῖς δὲ μηχαναῖς πειρᾶσθαι τὴν ἀκατάβλητον τοῦ χριστοῦ καταστρέφειν οἰκοδομὴν, θεομαχεῖν ἐστὶν ὦ λῷστε, καὶ τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν·

ΟΡΑΤΕ.

Ὅσοι ἀποσχίζεσθε, καὶ σὺν τῷ διαφέροντι τῆς θρησκείας συνδιατέμνετε τὸ ἄριστον σῶμα τῆς ἐκκλησίας, οἵους ὁδηγοὺς, οἵους ἔχετε διδασκάλους· Ἡ ἐθελοκακία τυφλότης, ὁ κίνδυνος περὶ ψυχῆς, βόθρος τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

illi etiam quæ negas,dummodo palinodiam canat. Verum euanido falſi Canonis fundamento innixus,quem ſexcẽtorum triginta Patrum eſſe aiebas: licet omnes poſtmodum ad euitandas contentiones Papam rogauerint,vt illum probaret; certè non omnes illo contenti : immò plures minus contenti : caducum ſuperſtruxiſti ædificium. Huiuſmodi autem machinis Chriſti ædificium demoliri velle,cum Deo pugnare eſt,& impoſſibilia aggredi.

Quicumque ſchiſma ſectamini , & cum diuerſitate ritus diuulſum etiam vultis indiuiſum Eccleſiæ corpus,videte,quos duces, quos magiſtros habeatis. Affectata animi deprauatio, cæcitas.periculum,mortis animæ.fouea vobis,ignis æternus.

FINIS.

Errata grauiora.

In epiſt. dedicatoria pag. 3. *lin.* 3. *legendũ.*
Damaſus Petri ſedem ornabat
ibid. lin. 11. *leg.* Leo tum primus
5 *à fine*, in cumulum audacia
col. 2 11 καὶ ὑπὲρ τῶν ἀναιδῶς
4 3 *à fine*, tuo leonino conterritis
In Epigrammate verſu 1. *legendum* πάρθενος Νείλους
verſu 3 ἀκλέα Νεῖλον
verſu 4 θηροτρόφον
In Præfatione ad Lectorem pag. 3. *à fine* 8.
adornarent
3 12 & ſi Photius iecit
15 orientali Eccleſia
4 7 *addendum*; τῆς περιφανοῦς τῶν πατέρων διδασκαλίας, περιθήκην δὲ τῷ συμβόλῳ τολμηρῶς γινέσθαι βεβαιουμένων.
5 *antepen.* illos contingeret, aur aliquid ſubſcribere; verũ auctoritate omnes eſſe æquales
6 2 defendente dogmata
7 2 illis eſt iactare ſeſe
7 multorum doctorumq́;

Syno-

13 Synodorum dictis certissimas
Synodorum obijcere voces
4 14 οἱ δὲ τῷ κανόνι
5 6 telæ aranearum
6 13 ἐπιτετραμμένου τὴν
8 1 εἶναι καὶ Ῥώμης
10 9 χρησάμενοι τὸν
12 4 τῆς ἐπιστολῆς τὸ ἀνόθευτον
13 2 pugnarent
18 9 μεμνημένοι τοῦ λέγοντος
15 καὶ ὅρος ἐστὶ τῶν ἁγίων πατέρων, πάντων τῶν
20 7 *à fine*, ἀλλὰ μὴν καὶ Κύριλλος
22 8 ἕτεροι δὲ τῶν σοὶ ὁμοφρόνων
24 8 καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων
25 10 quo verò ad alia
27 7 *à fine*, fisq; confusionis
28 13 στερεᾶς τῆς πίστεως
29 5 *à fine*, qui tuas vices
39 8 *in margine*, 1.Titi 16.
42 *penult.* τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν
44 5 παρασυρέντας
46 11 πανουργοτέρως καὶ ἀσαφεστέρως
48 *penult.* οὐχ ὁ τὸ ἧττον
51 13 duo non conferenda fateris
54 1 καὶ αὐτὴ ἑαυτὴν
58 2 παρ' ὑμῖν τὴν πίστιν
6 *à fine*, ἀναγκαῖον ἄρα

illu-

65 6 illuſtrauit occidentem
antepenul. humanitatis eius
66 13 Οὐώφελος ταῦτα εἰδὼς
70 5 τῶν ἐν Χριστῷ δύο
73 3 carnis ex peccato
11 ita diuerſus quoque.
7 *à fine,* habente operationem
4 *à fine,* Vtrum, inquit,
76 3 *à fine,* παλιλλογεῖ Οὐώφελος
penult. καὶ ἄλλως μὲν
77 7 *à fine,* aſſerens vnam
78 14 ὁ δὲ οὔτε μίαν διὰ τοὺς Εὐτυχια-
νοὺς, οὔτε δύο διὰ τοὺς Νεστορια-
νοὺς ἐδοκίμαζεν, ἀλλ' ἕνα τὸν
ἐνεργοῦντα
79 4 cum is fuerit
9 illi humanitatem Chriſti
80 15 ψευδῆς ἀπελήλεγκταί σου
84 2 *verbo illa* (τοῦτ' αὐτὸ περιέχει καὶ
ἡ συνοδικὴ ἀναφορὰ, ἡ μετὰ
τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πάπα) *ponen-
da ſunt in margine.*
85 *penult.* hæretico errore
86 12 ἢ οὐκ εἶχον. εἰ μὴ εἶχον, ἔχομεν ὃ
ζητοῦμεν: εἴπερ εἶχον, ἀθέ-
σμως εἶχον.
93 5 ſi vt confeſſionem
94 8 τοῦ ἀπλανοῦς τὴν

tenui-

99 9 tenuitatis Iudaicæ
100 7 ἀλλὰ τοὺς λόγους ἐφαρμόζειν
antepenul. οὐ χρὴ, εἰ συνόδος
109 13 hoc credat?
110 7 *à fine,* πρὸς τοὺς βασιλεῖς
114 10 *à fine,* καθαιρουμένου
119 7 *à fine,* quem non
121 8 *à fine,* debebant enim
123 4 ſolum ad conſecrandum
125 *antepenul.* tertia verò
126 12 τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ἢ ἀρχιεπ,
14 ὅτι ἦν ἂν καὶ τότε
127 10 coniunxerat
6 *à fine,* At hoc omnes
128 13 ὅτι εἰ καὶ δοίημεν
129 8 reſpectu ſubditorum
11 præcedendi ordine
132 13 ἐκ ψιλῶν περιστάσεων
135 11 vt ſit per te
penult. Antiochenum habeat
146 4 *à fine,* ὑπὸ δὲ τὸν θρόνον
148 *penult.* οὕτως ἔχει
150 10 οὕτω μὲν οὖν
158 11 ἀπαρνεῖται
161 3 limitatam
163 8 Quoniam antiquus
177 4 Si norat Dioſcotus
4 *è fine,* retundere

Ar-

183 4 Archiepiſcopum vocare
183 16 μαρτύρια;
187 11 morbum
189 6 pro ouibus ponere
11 Iudaici
14 ferentem
191 4 *à fine,* Apocriſiarium Papæ
198 11 ἑαυτῷ ὂν
15 τουϊκαστίον
199 3 quin ſit
204 4 καὶ Σελευκεία συνόδων
206 1 ἐ Παλαιστίνης
209 2 illæ appellationes
4 in confeſſo
vlt. nam conuertuntur
211 6 deq; 36. Quiniſextæ
216 *vlt.* οὐ δὲ τὴν
219 5 *à fine,* Qua de re multum
224 8 ἁγίας πρώτης συνόδου;
226 5 τῆς μετὰ γυναικῶν
228 4 *à fine,* πλὴν ἀλλὰ τοῖς
244 2 ταυτόν ἐστι τῷ εἶ
256 *antepen.* ἐγκρατεία καὶ σωφροσύνη
vlt. οὗτοι βαθμοὶ ἀπογραφῇ
260 14 φαίη γνωρίσματα
266 11 καὶ τοὺς ἄλλους ἁγίους καὶ ὀρθοδόξους
antepen. οὐδενὶ τοίνυν δικαίῳ
269 4 ſuſcipimus

Ar-

269 4 *a fine*, Arguis tertio
275 5 *a fine*; non ſolum illos quinquaginta
vlt. quin & omnium
276 3 ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας
277 2 regulas & inſtitutiones
287 12 nec interpretatos
288 3 Καὶ πάλιν τὸ εἰπεῖν, ἐκφωνηθέντων παρ' αὐτῆς· καὶ ἐκφωνηθέντων παρ' αὐτῶν
9 οὐκ ὀλίγοι
antepen. *verba illa*, ἔγραφε δὲ, *vſque ad ſeptimam lineam paginæ 290. legito vt parentheſin.*
292 *penult.* εἰ δέ τις οὐχ ὑπάγεται
294 3 εἶναι δοκεῖ
316 3 δῆλον δὲ ἀπὸ τῆς
318 7 *a fine*, δηλαδὴ τοῦ Πάπα
327 14 ſi admittit
328 *antepen.* τοῖς χριστιανοῖς καλεῖν
335 4 quòd cuidam
337 1 vniuerſali Eccleſiæ
338 5 *a fine*, καὶ εἰς τὸ μηδὲν
342 2 πάντας ἐγκληθεὶς
343 1 rem primus cum auctoritate
347 8 *a fine*, Papæ iudicium
349 9 ad ferendum auxilium
357 3 Hi vero à Domino

ὁμο-

360	5	ὁμολογεῖ γίνεσθαι
364	11	καὶ αὐτὸς δὲ καθάπερ
368	10	ἔστι δὲ ἡ σάρξ
	16	μὴ καθεσθῆναι
370	5	ἐν συναγωγῇ θεῶν
371	7	*a fine*, & pacatus
374	1	οὐκ εἰσὶ τὰ δόγματα
383	13	Hilaro diacono noſtro
384	4	ἐν τοῖς πρὸς Πουλχερίαν
386	8	πατρῷον ἔθος
392	6	καὶ συνελθούσαισιν
407	7	Papa honoris magnitudinem
412	9	ὀρθόδοξος ἦ
413	8	è Diptychis
	8	*a fine*, At non licet
415	8	Synodus nono ſuo Canone
416	10	χωρὶς τοῦ βασιλέως
418	7	ἀντιστροφὴ τοῦ μητροπολίτου
	8	*a fine*, πρακτέον Κυρίλλῳ
422	2	πράξει τῆς τρίτης συνόδου
425	1	indigere coœcumenicis
426	9	ἀποστολικὸν
433	7	*a fine*, eſtq; omninò